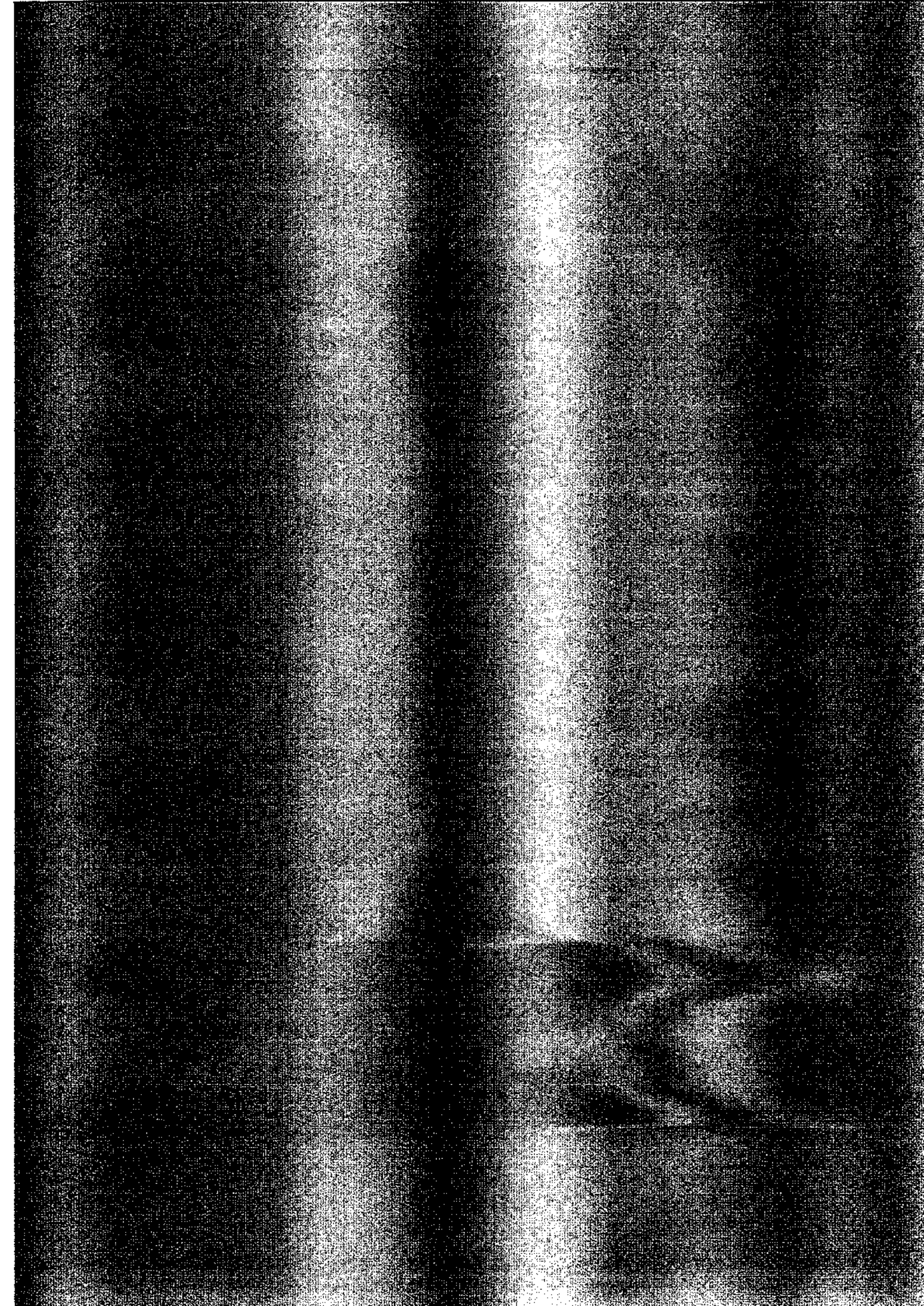

1999

Què és el Fòrum feminista per Repensar les relacions masculí-femenina

Temari 1: Presentació i llista de persones i aforisme

Temari 2: Proposicions

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar les relacions Masculí-Femení, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (**Temàtic 2**), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (**Temàtic 3**)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspasar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (**Temàtic 4**)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis **Temàtic 3** i **Temàtic 4** (més el **Tranversal 3** si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, **abans de finals d'any**. En qualsevol cas **no podrem acceptar** les valoracions que arribin més tard del **30 de gener de 1999** (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al **qüestionari** del Fòrum Temàtic és **imprescindible** perquè pugueu participar amb veu i vot a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum les relacions Masculí-Femení:

Maria Martínez Agüero	
Marita Viscarro	
Rosa Zaragoza Lluch	
Carlota Gimenez Compte	Models
Juan Miquel Ortiz Reparaz	Models
Victòria Sau Sánchez	Models
Salvador Guasch i Figueres	Valors
Angelina Hurios Calcerrada	Valors
M ^a . Remedios Lliso Cervero	Valors
Sunsi Martí i Carbonell	Valors
Conxa Martínez Jabaloyes	Valors
Lourdes Ruiz De Gauna	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar les relacions Masculí-Femení.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
GEN001EXP	Círculos de Seguridad para repensar las relaciones entre masculino y femenino	Marita Viscarro	Experiències
GEN002EXP	Lograr la equidad hombre/mujer desde la diferencia	Conxa Martínez Jabaloyes	Experiències
GEN003EXP	Manual i Assemblea Familiar Permanent per repartir i compartir les feines de la llar	Carlota Gimenez Compte	Experiències
GEN004EXP	Mujeres sin tierra, educación y matemáticas	Gelsa Knijnik	Experiències
GEN005MOD	El Estado estético [12] Hombres y mujeres, niños y adultos	Andreu Junoy Pujol	Models
GEN006JOC	Contabilizar el trabajo no asalariado de las mujeres	Selma James	Regles de joc
GEN007JOC	Denunciar la inconstitucionalitat del servei obligatori	Antoni Colom , Xavier Lumbrarres i Fèraud , Edip Rei	Regles de joc
GEN008JOC	Destinar part dels pressupostos militars a la formació de la dona al Magrib	Fatima Memissi - Institut Universitaire de Recherche Scientifique (Universitat Mohamed V)	Regles de joc
GEN009JOC	Medidas para defender los derechos de la mujer y apoyar a la familia como vehículo socializador de los hijos	Angelina Hurios Calcerrada	Regles de joc
GEN010JOC	Medidas para lograr una sociedad igualitaria entre hombres y mujeres	Marisa Méndez Vigo	Regles de joc
GEN011JOC	Mesures socials i polítiques de protecció de les dones i els infants	Angelina Hurios Calcerrada	Regles de joc
GEN012JOC	Moratoria dels drets electorals masculins	David Gómez i Fontanills	Regles de joc
GEN013JOC	Política de Igualdad de Oportunidades para favorecer la situación laboral de las mujeres en las empresas	Marisa Méndez Vigo	Regles de joc
GEN014VAL	Desvelar l'enigma de l'home i demanar la igualtat	Edip Rei	Valors
GEN015VAL	El contracte social entre dones i homes a la família i institucions	Juan Miquel Ortiz Reparaz	Valors
GEN016VAL	El rol protagonista de la dona en el desenvolupament sostenible	Ramón Folch	Valors
GEN017VAL	Femintzar la societat	Isidre Rebenaque Cruz	Valors
GEN018VAL	La autoridad femenina: luchar contra el poder y por la libertad	Fina Birulés	Valors
GEN019VAL	La lucha de las mujeres en América Latina por una igualdad en la diferencia	Lola G. Luna	Valors
GEN020VAL	La Masculinidad como género	Felipe L. Aranguren	Valors
GEN021VAL	Les nocions de rol masculí i de rol femení: una eina conceptual per superar la divisió per sexes o per gènere.	Salvador Guasch i Figueres	Valors
GEN022VAL	Medidas para desarrollar y aplicar un enfoque feminista y holístico de la salud	Conxa Martínez Jabaloyes	Valors
GEN023VAL	Medidas para superar los límites de las actuales democracias occidentales en relación a los derechos de la	Rosa Cobo	Valors
GEN024VAL	Noves relacions entre sexes	Sex Futura	Valors
GEN025VAL	Rescatar lo femenino para reanimar la tierra	Maria José Arana	Valors
GEN026VAL	Sobre el vacío de la maternidad, la igualdad y la diferencia	Victòria Sau Sánchez	Valors
GEN027VAL	Xarxes amoroses	Ramón Montón i Lara	Valors

Círculos de Seguridad para repensar las relaciones entre masculino y femenino

Marita Viscarro

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Los derechos de la mujer han sido objeto de debate en foros mundiales. Estos pueden ser una puerta abierta de un debate pendiente y mucho mas profundo que tenemos olvidado los seres humanos. Se trata de un debate sobre el poder

El objetivo es formar grupos que se transformen en un paralelo local de aquellos foros mundiales que iniciaron los debates sobre los derechos de la mujer. El objetivo de estos grupos es que sus participantes conozcan lo que hacen los otros en su campo de acción, sin que ninguno se atribuya un protagonismo exclusivo. Saber que existen diferentes niveles de acción dentro de la problemática entre hombres y mujeres, enriquecerá a todos y cada uno de los presentes.

Es necesario impulsar la creación de círculos de seguridad no excluyentes formados por personas que trabajan en el campo de las relaciones de género.

La premisa básica para que se entienda un grupo es que los integrantes acepten que todos y cada uno de ellos hace un trabajo parcial pero muy necesario en relación a la libertad, justicia equitativa y bienestar de ambos géneros.

Diagnòstic

Los derechos de la mujer han sido objeto de debate en foros mundiales. Estos pueden ser una puerta abierta de un debate pendiente y mucho mas profundo que tenemos olvidado los seres humanos. Se trata de un debate sobre el poder, como valor dentro de nuestra sociedad competitiva. Un valor a conseguir que nos impulsa a ser los primeros en decir la última palabra y a competir y dominar a los demás.

Finalmente en estos debates se puede imaginar nuevos escenarios de relaciones humanas más cooperativas, donde todos juntos aprendemos a compartir.

Objectius

El objetivo es formar grupos que se transformen en un paralelo local de aquellos foros mundiales que iniciaron los debates sobre los derechos de la mujer. El objetivo de estos grupos es que sus participantes conozcan lo que hacen los otros en su campo de acción, sin que ninguno se atribuya un protagonismo exclusivo. Saber que existen diferentes niveles de acción dentro de la problemática entre hombres y mujeres, enriquecerá a todos y cada uno de los presentes.

Es necesario, que las personas que trabajan con mujeres maltratadas conozcan la existencia de quienes buscan celebrar las diferencias, como que éstos se hagan cargo de la necesidad de un feminismo radical que defienda y proteja de la violencia a un grupo no pequeño de mujeres.

Lograr que las mujeres se reúnan para hablar de sus problemas, observen las dificultades que tienen los colectivos de hombres a la hora de redefinir su masculinidad y su papel social hoy día.

Mitjans i/o Instruments.

Es necesario impulsar la creación de círculos de seguridad no excluyentes formados por personas que trabajan en el campo de las relaciones de género.

La premisa básica para que se entienda un grupo es que los integrantes acepten que todos y cada uno de ellos hace un trabajo parcial pero muy necesario en relación a la libertad, justicia equitativa y bienestar de ambos géneros.

Es necesario que en estos grupos se hable qué significa que, a fines del siglo xx, se hable de machismo, feminismo, patriarcado, matriarcado etc.

Los participantes de cada círculo pueden dedicarse a:

- *. Personas que trabajan con mujeres maltratadas.
- *. Mujeres y hombres juristas que trabajen por la igualdad de derechos entre los géneros.
- *. Colectivos de mujeres en busca de la igualdad
- *. Grupos de hombres y mujeres que se reúnen para celebrar sus diferencias y para iniciar o continuar una convivencia armoniosa
- *. Educadores que buscan nuevas formas de educar (en lo que se refiere al género) a las nuevas generaciones.

Documentació tractada:

Lograr la equidad hombre/mujer desde la diferencia

Conxa Martínez Jabaloyes

Redacció: Conxa Martínez Jabaloyes

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Entender la historia como un proceso en evolución continua nos permite acercarnos a la comprensión del presente. Para las mujeres y también para los hombres es fundamental conocer la historia pero con todos sus protagonistas. La visualización de las situaciones y las personas nos acercan y nos pueden proporcionar herramientas que nos conduzcan a cambiar aquello con lo que no nos identificamos. Durante siglos a las mujeres nos han ocultado. Hoy no es así. Somos muchas las mujeres que reivindicamos nuestra identidad pero ello no pasa por querer ser igual a los hombres. Ser quien queramos ser, reconstruyamos lo femenino y lo masculino incorporando y valorando cuanto hay de uno y otro en cada ser humano para lograr el mundo que deseamos y no permitamos que el sistema neoliberal y capitalista nos conduzca. Cuestionemos constantemente. Dudemos y actuemos en la dirección que decidamos como seres libres y diferentes. La construcción de la persona como un ser que integra lo femenino y lo masculino como partes complementarias. Cambiar la identificación de los valores, incorporando la tolerancia, el respeto, la equidad, la comprensión y todos aquellos supuestamente propios del sexo femenino como los nuevos valores del género humano. El lenguaje, vehículo de comunicación que configura el pensamiento es fundamental. Reescribamos las palabras. Recuperemos el poder personal como fuente de transformación de la realidad. Seres conscientes y en crecimiento favoreceremos un mundo y los cambios que deseamos. Es una labor común que pasa por el proceso de autoreflexión y por el proceso de reflexión en grupo. La escuela se convierte en un motor de cambio pero también las personas que configuran los núcleos familiares, las amistades, y hay que cuestionar a las instituciones y recuperar el tejido social como medio de presión ante las políticas institucionales. El asociacionismo es fundamental para reformular la democracia como un proceso participativo real donde el protagonismo lo tengamos las personas. Ahora bien, la participación supone creer y sentir que somos ciudadanas y ciudadanos conocedores de nuestros derechos y ello supone tomar la responsabilidad de nuestras vidas. Podemos aprender juntos pero para ello, nos hemos de convertir en aliadas y aliados hacia un frente común: mejorar la calidad humana, la calidad de nuestro mundo. Desde todos los ámbitos (social, económico, educativo, político, internacional, personal, cultural...) transformemos la realidad.

Diagnòstic

La situación de las mujeres actualmente nos incorporamos al mundo laboral -en algunos casos- asumimos la doble y triple jornada, realizamos el trabajo productivo, reproductivo y social y sencillamente llega un momento donde ya no podemos más. El estrés, la ansiedad, el no saber qué nos pasa nos induce a somatizar y nuestra salud se ve deteriorada. Esta sería la realidad de algunas mujeres del Norte. Las mujeres de los países del Sur lo tienen más duro: algunas siguen sin tener derechos de ningún tipo, otras que los tenían hasta hace poco se les arrebatán y vuelven a "no existir" (caso de las mujeres afganas), en numerosos países los cuerpos de las mujeres son mutilados y violados, en otros Y aquí estamos. Son algunos hombres los que tampoco están de acuerdo con esto. Ahí está el tema. La muestra de comportamiento social actual es la concreción de los valores de un mundo patriarcal, neoliberal, capitalista y deshumanizado. No quiero hacer un diagnóstico pesimista sino real y positivo. El forum puede ser esa oportunidad de encuentro, de reflexión. Mujeres y hombres necesitamos reencontrar el valor de lo humano, en femenino y en masculino. La bipolaridad, el yin-yang de nuestra existencia. Las políticas internacionales no favorecen esto. Hoy la población mundial es más pobre que hace 20 años, y entre esa población pobre, las mujeres aún lo son más. ¿qué ocurre? El sistema nos ha vendido un modelo y nos lo impone. Cuestionemos es modelo. No sólo se trata de un modelo económico, se trata de un modelo que restringe el poder sobre nuestras propias vidas y hay que cuestionar constantemente.

Objectius

1. Favorecer los procesos de autoreflexión y toma de conciencia como principios de los procesos de cambio global.
2. Potenciar el cambio de valores en la escuela, el trabajo, el núcleo familiar incorporando la tolerancia, el respeto a las diferencias, la equidad como líneas de actuación permanentes.
3. Lograr la equidad en nuestras acciones y relaciones humanas.

Mitjans i/o instruments.

1. Creación de espacios de debate y reflexión permanentes (grupos de autoayuda y encuentro) como vía alternativa a una sociedad individualista.
2. Favorecer el intercambio de experiencias lúdico-creativas entre grupos de profesionales de la educación, la salud, la investigación social, y otros... para compartir experiencias positivas.
3. Crear plataformas y/o coordinadoras cívicas que aglutinen los diferentes sectores (sociales, educativos, solidarios, ...etc.) que favorezcan el seguimiento de las acciones políticas, el control y gestión de los recursos económicos.
4. Crear nuevas palabras que configuren la cosmovisión femenina, hoy invisible en la lengua.
5. Favorecer el conocimiento de técnicas alternativas para el cuidado de la salud de forma integral y con respeto a

los procesos individuales de propio cambio.

6. Potenciar el ocio y la cultura desde perspectivas más solidarias e interculturales mediante intercambios con otras culturas.

7. Mantener el espacio de debate del forum a niveles más locales para continuar y realizar el seguimiento de las acciones propuestas.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Licenciada en Filología y desde hace 5 años, monitora de grupos de mujeres. Por mi formación en género y técnicas complementarias (tai-chi, qi-gong, quiromasaje, crecimiento personal etc.) enfoco mi trabajo a fomentar el proceso de autoconciencia a través del cuerpo y también he trabajado con mujeres rurales en procesos de dinamización y organización de los mismos con el sindicato agrario COAG y grupos de mujeres de Andalucía, Valencia, y Vigo. He contactado con grupos de mujeres de Guatemala y El Salvador y soy una constante estudiante de los procesos de crecimiento personal, incorporando el feminismo como actitud vital y solidaria con los seres humanos.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Desde el primer momento creí que el Forum podría ser el espacio de debate y reflexión que puede favorecer

Manual i Assemblea Familiar Permanent per repartir i compartir les feines de la llar

Carlota Gimenez Compte

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Experiències

Resum

Sembla d'acord amb les estadístiques i al que observem en la realitat (una realitat, però, "invisible" tancada a la privacitat de cada casa), que la pràctica totalitat de les feines de la llar i sobretot, de la seva responsabilitat, continuen recaient sobre la dona, bàsicament la "mare de família".

Diem repartir i compartir, perquè si només les repartim, ens trobarem en problemes per posar-nos d'acord en quan i com les fem.

Degut a la complexitat general en les tasques domèstiques i d'organització dins de la unitat familiar i les relacions entre els membres de la família, que es viuen diferent entre els homes i les dones, a causa de la càrrega cultural que arrosseguem; la dona surt perjudicada en la seva trajectòria individual: molt sovint ha d'anteposar la seva condició de membre del grup familiar al seu propi desig individual.

Proposem aquí un mètode basat en una assemblea permanent de les persones que comparteixen un mateix habitatge i en un Manual de suport adaptable a cada cas.

Diagnòstic

Ens trobem en un moment en que continuament canvien els paper de l'home i la dona.

La dona té el dret de tenir una professió i un lloc de treball amb un horari laboral igual que l'home. Encara, però, és freqüent que la dona ocupi llocs de treball de mitja jornada, a hores, en professions infravalorades, però que per altra banda ella s'hi conforma perquè pot simultanejar el treball de fora amb les tasques de la casa.

Sigui quin sigui l'horari laboral de la dona, continua responsabilitzant-se de la part més gruixuda de les tasques que genera la convivència familiar i això va en detriment del seu desenvolupament personal (activitats socials, culturals, professionals...)

D'altra banda, malgrat els electrodomèstics, preparats alimentaris, etc., a la llar no hi ha menys feina que abans; ans al contrari. El volum de roba és més gran, els plats i estris de cuina també, les activitats actuals requereixen una planificació que afecta a d'altres membres de la casa, els horaris de tots no són els mateixos, etc.

Han canviat les necessitats dels membres de la família, però el funcionament de la casa està organitzat gairebé igual que abans. No es pot seguir el mateix esquema de funcionament com quan la mare de família s'estava a casa fent de coordinadora general i sempre al peu de canó, atent a les necessitats de cada membre familiar.

Objectius

- Buscar formes de repartir millor i compartir de forma efectiva les feines de la llar entre les persones que comparteixen el mateix habitatge.
- Descarregar d'un pes massa feixuc a la persona que fins aquest moment es responsabilitzava gairebé de tota aquesta tasca.
- Educar les persones, especialment quan són joves, en el respecte mutu, l'autosuficiència, en pensar en els altres membres, en la comunicació i la cooperació dins dels seus nuclis familiars. Donar valor al fet de viure amb d'altres individus.
- Crear condicions per iniciar canvis.
- Posar a punt i millorar continuament un Manual de suport, adaptable a cada situació per a l'aplicació de la proposta.

Mitjans i/o instruments.

1. Manual de suport per a "repartir i compartir les feines de la llar".

Aquest Manual que posem a la vostra disposició: pot adaptar-se a cada cas i completar-se amb la vostra col·laboració (encara que mai serà un producte acabat: serà sempre millorable, adaptable a diferents tipus de nuclis familiars). Hi trobareu, entre d'altres:

- Una Enquesta sobre el repartiment de les feines de la llar
- Una Guia de coneixements mínims necessaris
- Un Llistat de conflictes que poden aparèixer (amb suggeriments per a la persona que fins ara portava massa pes

i responsabilitat)

- Un Llistat de formes de fer les coses que faciliten les feines de la llar.
- Un Llistat de situacions massa desiguals en el repartiment de responsabilitats.

2. Assemblea Familiar Permanent

Com que la unitat familiar és un grup on cal organitzar-se i entendre's, es fa necessària una Assemblea familiar permanent, com a espai per a la comunicació, organització del que es fa, etc.; amb reunions periòdiques per comentar què va passant, el resultat dels acords, les planificacions, etc. Recomanem fer servir el sistema d'"Agenda", ja que incideix en el cal fer i ajuda a sortir dels punts morts quan es plantegen els problemes. Caldrà establir vies de comunicació escrita, sobretot notes que si es necessari es contestin; també es poden fer llistats de problemàtiques i propostes de solucions, si és el cas, que es podran anar completant en un quadern comú.

Documentació tractada:

Elaborada per l'equip que fa la proposta; veure apartat Mitjants i instruments.

Documentació addicional:

- Cristina Carrasco, El trabajo doméstico, Un análisis económico, Madrid 1991, Madrid Centro de Publicaciones, Ministerio del Trabajo y Seguridad
- Cristina Borderias i d'altres, Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales, Barcelona, 1993, Fuhem, Icaria
- Dolors Comas, Trabajo, género, cultura, Barcelona 1995, Icaria
- Martine Segalen, Antropología histórica de la familia, Madrid 1992, Taurus Universitaria
- Cristina Carrasco, El trabajo doméstico y la reproducción social, Madrid 1991, Ministerio de Asuntos Sociales

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Forma part de la unitat familiar formada per la parella, dos fills, nois de 16 i 22 anys. Treballa mitja jornada i estudia la llicenciatura d'Antropologia social la Universitat de Barcelona, entre d'altres ocupacions.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La posada en marxa d'un pla de repartiment de les feines de la llar no és gens fàcil i normalment comporta un seguit de nous problemes: conflictes personals, esculls a la continuació de l'experiència, el no renunciar a privilegis adquirits, etc. Creiem que molts es poden evitar o facilitar-ne la resolució, prevenint-los mitjançant la lectura de llistats com: Repercussions negatives de... i la seva resolució, el qual també posem a la vostra disposició. Us recordem que com tots els nostres llistats és "obert". Podeu anar-los completant i adaptant-lo al vostre cas. Fins i tot podeu enviar-nos les vostres aportacions per ajudar-nos a completar i millorar el que aquí us oferim.

Mujeres sin tierra, educación y matemáticas

Gelsa Knijnik

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal Experiències

Resum

La lucha por la tierra y, mas específicamente, la lucha por la reforma agraria es una cuestión relevante en el Brasil actual desde el punto de vista social. Afecta a las poblaciones que viven en el medio rural y a las que viven en las ciudades porque sufren las repercusiones del éxodo rural, el desbordamiento de las periferias urbanas.

El que se destaca es el Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra.

Los trabajadores rurales en Brasil padecen la exclusión social intensa desde hace tres a cuatro décadas por el proceso de modernización conservadora que se dio en el campo brasileño.

En la lucha por la tierra existe la necesidad de lidiar con todas las áreas de conocimiento escolar.

Hay un problema cuando se habla de la liberación de las mujeres para poder actuar en el seno del Movimiento por parte de los padres.

Son conscientes que si quieren transformaciones tienen que cambiar esta estructura que margina la participación por el simple hecho del género.

Hay una necesidad de escolarización y especialmente capacitar a sus cuadros para desempeñar tareas que requieren del conocimiento matemático. Para responder a las demandas de la producción de las cooperativas, por transacciones bancarias o simplemente rendir cuentas de un viaje internacional.

La presencia de las mujeres tiene repercusión en las escuelas del Movimiento.

La aproximación etnomatemática implica el establecimiento de estrechas conexiones entre la educación matemática y las actividades productivas de las mujeres y de los hombres agricultores del MST.

El Movimiento no trata de organizar a las mujeres sino que considera prioritaria la lucha de las mujeres y les da su espacio pero no antepone su lucha y sus reivindicaciones a la lucha de clases, ya que parte de que la dominación capitalista y patriarcal están interrelacionadas y se refuerzan mutuamente.

Lograr que el movimiento de trabajadores rurales, organizados en torno a la lucha por la reforma agraria, plantee como prioridad la educación y en particular la educación matemática.

Centrar en una aproximación etnomatemática para establecer una relación entre la matemática académica y los saberes populares que usualmente han silenciado los procesos pedagógicos.

Lograr que la aproximación etnomatemática y lo que eso implica no oscurezca las relaciones de género.

Incorporar los estudios feministas a formas nuevas de investigación y de intervenir en un proceso de lucha que aspira a una sociedad con menos desigualdades de clase, de etnia y de género.

Con una educación matemática ligada a propuestas educativas generales que van en dirección a construir una sociedad mas justa.

Con sistemas pedagógicos elaborados por el Sector Educación, con participación de las Universidades del país, a través de programas y proyectos de investigación que incluyen a educadores/as de diferentes áreas de conocimiento.

Diagnòstic

La lucha por la tierra y, mas específicamente, la lucha por la reforma agraria es una cuestión relevante en el Brasil actual desde el punto de vista social. Afecta a las poblaciones que viven en el medio rural y a las que viven en las ciudades porque sufren las repercusiones del éxodo rural, el desbordamiento de las periferias urbanas.

En la base de este proceso se encuentra de forma directa o indirecta, la alta concentración de la tierra en Brasil.

La respuesta que las clases dominantes de la sociedad brasileña han dado a esta demanda social es la violencia en el campo.

Por lo tanto, las mujeres y los hombres del campo, que han sido de forma sistemática excluidos de los bienes materiales y culturales, se organicen en movimientos sociales.

El que se destaca es el Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra.

Los trabajadores rurales en Brasil padecen la exclusión social intensa desde hace tres a cuatro décadas por el proceso de modernización conservadora que se dio en el campo brasileño.

En la lucha por la tierra existe la necesidad de lidiar con todas las áreas de conocimiento escolar.

Las mujeres han estado siempre presentes en las múltiples dimensiones de la lucha por la tierra, en las cooperativas de producción, hasta la participación, junto con hijas e hijos en las ocupaciones de tierras y acampadas.

Es de real importancia la participación de las mujeres que pasan por este proceso de lucha, porque participan de la discusión política y hay un proceso educativo, entonces van al asentamiento con una acumulación de experiencias, que las desarrolla y les es muy útil.

La constitución del MST, como movimiento social organizado ha desencadenado modificaciones en la vida de sus integrantes.

Discusiones internas en el Movimiento han dado lugar a la formación de nuevos criterios en la distribución de la riqueza y ha posibilitado, aunque de forma incipiente, que lo instituido sea cuestionado y problematizado.

Hay un problema cuando se habla de la liberación de las mujeres para poder actuar en el seno del Movimiento por

parte de los padres.

Son conscientes que si quieren transformaciones tienen que cambiar esta estructura que margina la participación por el simple hecho del género.

Últimamente hay un trabajo mas sistemático en relación a las mujeres en el seno del Movimiento, existen mujeres en la dirección del Movimiento que han sido elegidas por las distintas instancias.

La presencia de las mujeres tiene repercusión en las escuelas del Movimiento.

La presencia de las mujeres en la dirección marca una diferencia, es importante que la educación trabaje estas cosas del género y que esté presente en los cursos de formación política y de capacitación profesional.

El Movimiento no trata de organizar a las mujeres sino que considera prioritaria la lucha de las mujeres y les da su espacio pero no antepone su lucha y sus reivindicaciones a la lucha de clases, ya que parte de que la dominación capitalista y patriarcal están interrelacionadas y se refuerzan mutuamente.

En el MST hay unas 1500 educadoras y educadores, en su mayoría mujeres, las mujeres son llevadas hacia la docencia, esto también tiene que ver que con la docencia la mujer aporta a fin de mes.

Por otra parte se dan cuenta que quién está estudiando tiene mas posibilidades de intervención en su realidad que los que no se escolarizaron.

Hay una necesidad de escolarización y especialmente capacitar a sus cuadros para desempeñar tareas que requieren del conocimiento matemático. Para responder a las demandas de la producción de las cooperativas, por transacciones bancarias o simplemente rendir cuentas de un viaje internacional.

En la lucha por la tierra existe la necesidad de lidiar con todas las áreas desconocimiento escolar, pero particularmente la educación matemática por su aplicación concreta, una aproximación etnomatemática, es decir la investigación de las tradiciones, las prácticas y las concepciones matemáticas de un grupo social subordinado y el trabajo pedagógico que se desarrolla con el objeto de que el grupo decodifique e interprete su propio conocimiento producido por las matemáticas académicas establezca comparaciones entre su propio conocimiento y el conocimiento académico, analizando las relaciones de poder que subyacen en el uso de los dos saberes.

La aproximación etnomatemática implica el establecimiento de estrechas conexiones entre la educación matemática y las actividades productivas de las mujeres y de los hombres agricultores del MST.

Objectius

Lograr que el movimiento de trabajadores rurales, organizados en torno a la lucha por la reforma agraria, plantee como prioridad la educación y en particular la educación matemática.

Formar escuelas de docentes para propuestas educativas concretas.

Investigar un proyecto pedagógico a partir de las experiencias concretas de lucha.

Centrar en una aproximación etnomatemática para establecer una relación entre la matemática académica y los saberes populares que usualmente han silenciado los procesos pedagógicos.

Lograr que la aproximación etnomatemática y lo que eso implica no oscurezca las relaciones de género

Incorporar los estudios feministas a formas nuevas de investigación y de intervenir en un proceso de lucha que aspira a una sociedad con menos desigualdades de clase, de etnia y de género.

Mitjans i/o Instruments.

Estos objetivos se pueden lograr mediante formas de organización social que abarquen la cotidianeidad.

Con una educación matemática ligada a propuestas educativas generales que van en dirección a construir una sociedad mas justa.

Con sistemas pedagógicos elaborados por el Sector Educación, con participación de las Universidades del país, a través de programas y proyectos de investigación que incluyen a educadores/as de diferentes áreas de conocimiento.

Mediante una compaginación entre una pedagogía relativista y una pedagogía legitimista, que resulta compleja y con dificultades.

Documentació tractada:

Gelsa Knijnik, Mujeres sin tierra, educación y matemáticas, Achipiélago/30

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Gelsa Knijnik ha trabajado como docente e investigadora en diferentes grupos del Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra (MST)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El Estado estético [12] Hombres y mujeres, niños y adultos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Models

Resum

A través de la alternativa por un ESTADO ESTÉTICO el ser humano adquiere la categoría de persona lo cual abre la posibilidad real de que las relaciones de género y las relaciones entre generaciones devengan relaciones de igualdad en tanto que unas y otros son personas, al superarse los condicionamientos que lo impedian en la civilización de los individuos, fundamentalmente de tipo religioso, económico y de poder o dominio.

Diagnòstic

En una sociedad basada en la escasez, el poder, la propiedad, el dinero, la herencia, la fuerza,... las relaciones de género, como cualquier otra relación entre individuos, no puede ser del todo libre ni natural, como tampoco puede ser de igualdad, sino que ha de ser, como en realidad es en la sociedad de los individuos, condicionada, interesada, de subyugación y siempre de relaciones difíciles y complicadas, cuando no de enfrentamiento y lucha. En estas condiciones el amor acaba siendo una entelequia, la amistad una permanente filigrana, el respeto un engaño, las relaciones sexuales un problema y una escapada.

En la sociedad de los individuos las relaciones íntimas y sentimentales (llamadas amorosas) si bien también pueden originarse a partir de aquella inexplicable atracción que mueve a las partes a compartir un proyecto de vida y a menudo a formar una familia, con el paso del tiempo se ven enormemente perjudicadas por las dificultades que comporta, por lo general, realizar el proyecto y mucho más renovarlo en un marco adverso.

Una sociedad movida por el interés personal, la prisa, el trabajo alienante y agotador o a menudo por la falta de este, por la incertidumbre, por el dinero que compra hasta el tiempo... y siempre condicionadas por la economía personal, las relaciones intergeneracionales difícilmente pueden ser naturales y de respeto y complementación, como tampoco de transmisión de cultura y tradiciones, de conocimientos y experiencias, de goce y disfrute. Solo pueden ser interesadas y en el mejor de los casos, cuando son óptimas se presentan limitadoras y condicionantes por no darse el apoyo social necesario que las faciliten.

Objectius

Conseguir que el género sea una anécdota más entre los seres humanos, y cada uno de ellos junto a todos sus congéneres sean lo verdaderamente importante. Así sus relaciones serán de igualdad y respeto, de colaboración y conjunción, de amor genérico y de amistad entre los próximos que tengan afinidades que compartir y proyectos que realizar y como no de especial y superior relación cuando se dé aquella especial e inexplicable atracción que lleva a dos personas a ser una, a formar una familia, a perpetuar la especie con nueva vida.

Las relaciones de género:

- *. Al ser humano se le reconoce persona independientemente de color, sexo y edad y sus relaciones entre próximos son de igualdad y mutuo respeto.
- *. Las relaciones interpersonas son de complementación.
- *. La relación intangible por lejanía es de sentimiento de unicidad.
- *. La sexualidad es libre y realizadora. En la niñez y pubertad la criatura encuentra las respuestas y explicaciones que su propio desarrollo le pide en la familia y escuela.
- *. Las relaciones de pareja están libres de intereses materiales y jamás condicionadas por nada ni por nadie. Vienen únicamente determinadas por la pura e inexplicable atracción que hace que dos personas se fijen una en la otra y viceversa. De darse la atracción en una sola dirección impera el respeto hacia la voluntad de la otra por encima de la misma atracción unidireccional.
- *. La separación de la pareja no comporta conflicto ni enemistad; la comunicación y capacidad de comprensión permiten reconocer el nuevo momento como distinto al que les unió y que ahora les disuelve.

Conseguir la naturalidad del ser humano, la cual conllevará unas relaciones intergeneracionales de respeto y complementación, de transmisión de experiencias y de conocimientos, de cultura y de vida. Comportará unas relaciones de complementación entre vejez y juventud y así se conjugará el tiempo sin rupturas. Así, la familia recuperará todo su sentido como centro natural de convivencia y de especial relación entre sus miembros en la cual coincidirá el pasado con el presente y el futuro de forma natural y gozosa.

Mitjans i/o instruments.

Un sistema de producción no represivo y liberador de las potencialidades bellas, mediante el cual el ser humano genera las condiciones de abundancia necesaria que le han de permitir superar los intereses separados y enfrentados, ha de permitir conseguir los objetivos detallados en el apartado anterior. Sistema de producción que permite la plena autonomía personal en el sí de la comunidad, es decir que nadie

dependa de nadie al mismo tiempo que todos dependen de todos y que las relaciones personales se puedan fundamentar en la plena libertad, deseos, gustos y afinidades de cada cual.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se presenta en 14 propuestas pre-sentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] ESTADO ESTETICO
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS

Se puede consultar otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos.

- * SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- * SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- * SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Contabilizar el trabajo no asalariado de las mujeres

Selma James

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculi-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Dos tercios del trabajo mundial lo hacen las mujeres, pero sólo reciben el 5 % de las ganancias y poseen el 1 % de los bienes. El trabajo no asalariado de las mujeres vale 11 trillones de dólares anuales; además, el trabajo de las mujeres produce el ingrediente básico de toda economía: su fuerza de trabajo. Existe una discriminación salarial en contra de la mujer, quien recibe menor salario que el hombre por igual trabajo.

La propuesta de la autora consiste en lograr la igualdad salarial entre el hombre y la mujer por vía de la contabilización del trabajo no asalariado.

La valoración del trabajo no asalariado es entonces una estrategia para lograr dicha igualdad salarial. Dado que en 1995, en la Conferencia de Beijing, se aprobó, pese a la resistencia de los gobiernos del norte, que los gobiernos se comprometían a medir el trabajo no asalariado y se levantó la invisibilidad de la insoportable cantidad de trabajo que los Programas de Ajuste Estructural y la economía global han impuesto a las mujeres, la autora propone exigir que los gobiernos cumplan con dicho compromiso.

Diagnòstic

1. Dos tercios del trabajo mundial lo hacen las mujeres, pero sólo reciben el 5 % de las ganancias y poseen el 1 % de los bienes.
2. El trabajo no asalariado de las mujeres vale 11 trillones de dólares anuales.
3. Las mujeres, en los países del sur, son las que más trabajan.
4. Las mujeres hacen la doble jornada o incluso una triple jornada de trabajo mal pagado además del trabajo doméstico.
5. El trabajo de las mujeres produce el ingrediente básico de toda economía: su fuerza de trabajo.
6. Tres cuartas partes de las mujeres del mundo viven en el sur, donde la cantidad de trabajo del hogar está multiplicado por la pobreza, las colas de comida y la falta de recursos.
7. Las mujeres reciben un salario inferior al hombre por realizar trabajos idénticos.

Objectius

El objetivo final es lograr la igualdad salarial entre hombres y mujeres ante la realización de trabajos idénticos.

Mitjans i/o Instruments.

1. La contabilidad del trabajo no asalariado en el producto bruto como estrategia para alcanzar la igualdad salarial entre hombres y mujeres.
2. Conseguir que los gobiernos cumplan el compromiso asumido en la conferencia de Beijing de 1995, pese a la resistencia de los gobiernos del norte, de medir y valorar el trabajo no asalariado en las cuentas nacionales. Allí se levantó la invisibilidad de la insoportable cantidad de trabajo que los Programas de Ajuste Estructural y la economía global han impuesto a las mujeres. Los principales párrafos de la declaración de Beijing destacan:
 2. 1. Desarrollar una clasificación internacional para estadísticas sobre la diferencia entre hombres y mujeres en el trabajo remunerado y no remunerado.
 2. 2. Hacer estudios periódicos sobre el uso del tiempo para medir cuantitativamente el trabajo no remunerado comparativamente a las actividades remuneradas.
 2. 3. Medir cuantitativamente el trabajo no remunerado que no se incluye en las cuentas nacionales y tratar de mejorar los métodos para que su valor quede indicado.
 2. 4. Animar y apoyar el desarrollo de una capacidad nacional en los países en desarrollo y en los países con economías en transición, para que puedan medir plenamente el trabajo, remunerado y no remunerado, realizado por las mujeres y los hombres.
3. Aplicar los acuerdos de Beijing y las conferencias precedentes en la obtención de conquistas específicas de la situación particular de cada país.

Documentació tractada:

SELMA JAMES, 'Contar el trabajo no asalariado de las mujeres. Ha llegado la hora de hacerlo'.

Entre la bibliografía citada por la autora en el artículo se destacan los libros de la misma autora 'The Global Kitchen: the case for governments measuring and valuing unwaged work', agosto 1995, Londres. 'La invisibilidad de las amas de casa negras', House Wives in Dialogue, Londres 1980.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Selma James es fundadora y coordinadora por la campaña internacional por el salario en el trabajo en el hogar en

Dades de l'entitat

Comentarís i Observacions:

1. La autora propone como vía de implantación:

1. 1. Fortalecer y desarrollar la Red Internacional "Las Mujeres Cuentan" (La Red) y las ONG's representativas de mujeres en todo el mundo para presionar en las conferencias internacionales y en cuanto foro permita el planteamiento del objetivo propuesto.

1. 2. Exigir que los parlamentos de los diversos países conviertan en leyes los acuerdos de Beijing.

1. 3. Tomar medidas de fuerza como la huelga general de las mujeres asalariadas y no asalariadas en Islandia en 1975.

1. 4. Unificar a las mujeres del sur y del norte subrayando la problemática común a pesar de las diferencias estructurales entre los países.

1. 5. Organizar talleres sobre la valoración del trabajo no asalariado.

2. Como ejemplos de avances en la implantación menciona:

2. 1. En India, el movimiento por la eliminación del trabajo hipotecado lo ha usado para hacer visible el trabajo que mujeres y niños hacen pero que no es contado para pagar la deuda.

2. 2. En Zambia las mujeres lo han usado para conseguir los derechos de herencia de la tierra.

2. 3. En San Francisco las mujeres prostitutas lo usaron para ser reconocidas como trabajadoras y tener su contribución a la economía en las cuentas de la ciudad.

2. 4. En otros países las mujeres lo han usado para fundamentar todos los derechos a prestaciones, servicios, guarderías y seguridad social.

Denunciar la inconstitucionalitat del servei obligatori

Antoni Colom Xavier Lumbarres i Fèraud
Edip Rei

Redacció: Xavier Lumbarres i Fèraud

Fòrum temàtic Relacions Masculi-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Davant la mili, hi ha institucions i ciutadans que propugnen les alternatives legals de fer-la o bé declarar-se objector.

Hi ha també institucions i ciutadans que propugnen o emparen l'alternativa il·legal de la insubmissió.

Aparentment, aquestes alternatives són contraposades, no tenen res en comú, sobre tot la darrera amb les dues primeres.

Però sí tenen una cosa en comú: totes comporten un pagament per part de l'interessat, sigui en forma d'un servei militar, d'un servei social, o d'un càstig o inhabilitació per negar-se.

Però la majoria d'institucions que propugnen aquestes alternatives obliden un "petit" detall: es pot obligar algú a fer un servei sense respectar el seu dret fonamental de no ser discriminat per raó de sexe? I encara un altre detall: se'l pot condemnar en cas que s'hi negui?

Evidentment, NO

Diagnòstic

A què es deu aquest "oblit" d'informar els joves d'un fet tan evident? Hi ha qui suposa que la Constitució fa una excepció en la prohibició de discriminació per raó de sexe en la mili, però no és veritat.

Fins i tot militars i tribunals han reconegut fa anys que la mili no respecta l'article 14 de la Constitució. És lògic que els militars no facin gran rebombori d'aquesta "pffia constitucional", ja que ells (en general) prefereixen la mili, però, per què aquells que no la volen tampoc ho volen denunciar?

Hem trobat que la raó de fons és la competència entre barons: quin benefici obtindrien els ja lliures de la mili de denunciar que és inconstitucional? Donarien ales a la competència, que no hauria de perdre un any ni a la mili, ni en el servei social, ni a la presó.

És cert que molts estan enemistats, amb lo militar i no volen que els joves facin la mili, però tampoc volen que els hi surti gratis no fer-la, ja que a ells tampoc els hi va sortir.

A més, si tenen mania als militars, així els hi fan la guitza fomentant la insubmissió, la qual cosa no seria possible si suprimissin la mili.

Així es dona la paradoxa que mentre uns que volen la mili reconeixen que és inconstitucional (la qual cosa és raó suficient per treure-la), aquells que volen eliminar-la no en volen saber res d'aquesta inconstitucionalitat, i la fan durar, tot permetent que els seus "protegits" siguin castigats.

Per altra banda, també les noies en "edat militar" en resulten beneficiades, ja que poden cursar els estudis i fer oposicions o incorporar-se al món laboral sense preocupacions ni interrupcions, per la qual cosa tampoc són, en general, partidàries de que es parli del tema.

Això deixa les víctimes desinformades i aïllades, amb un entorn social hostil vers l'únic recurs legal que els lliuraria del servei i del càstig.

Objectius

A què es deu aquest "oblit" d'informar els joves d'un fet tan evident? Hi ha qui suposa que la Constitució fa una excepció en la prohibició de discriminació per raó de sexe en la mili, però no és veritat.

Fins i tot militars i tribunals han reconegut fa anys que la mili no respecta l'article 14 de la Constitució. És lògic que els militars no facin gran rebombori d'aquesta "pffia constitucional", ja que ells (en general) prefereixen la mili, però, per què aquells que no la volen tampoc ho volen denunciar?

Hem trobat que la raó de fons és la competència entre barons: quin benefici obtindrien els ja lliures de la mili de denunciar que és inconstitucional? Donarien ales a la competència, que no hauria de perdre un any ni a la mili, ni en el servei social, ni a la presó.

És cert que molts estan enemistats amb lo militar i no volen que els joves facin la mili, però tampoc volen que els hi surti gratis no fer-la, ja que a ells tampoc els hi va sortir.

A més, si tenen mania als militars, així els hi fan la guitza fomentant la insubmissió, la qual cosa no seria possible si suprimissin la mili.

Així es dona la paradoxa que mentre uns que volen la mili reconeixen que és inconstitucional (la qual cosa és raó suficient per treure-la), aquells que volen eliminar-la no en volen saber res d'aquesta inconstitucionalitat, i la fan durar, tot permetent que els seus "protegits" siguin castigats.

Per altra banda, també les noies en "edat militar" en resulten beneficiades, ja que poden cursar els estudis i fer oposicions o incorporar-se al món laboral sense preocupacions ni interrupcions, per la qual cosa tampoc són, en general, partidàries de que es parli del tema.

Això deixa les víctimes desinformades i aïllades, amb un entorn social hostil vers l'únic recurs legal que els lliuraria del servei i del càstig.

Mitjans i/o instruments.

Animar a denunciar uns fets, uns abusos, que no haurien de repetir-se en cap altre cas.

Fins i tot quan la mili sigui suprimida, restarà la contradicció que en una mobilització general, és evident que els nostres dirigents passarien igualment del seu jurament de no fer discriminació per raó de sexe i enviarien a morir els joves barons. D'això també tenen dret de estar-ne informats.

Denunciar la situació de tal manera que els nostres dirigents es vegin obligats a definir la seva postura és la principal d'actuació. Si durant aquests 20 anys no han volgut respectar la Constitució que han jurat i si tampoc la volen respectar en el futur, que es vegin obligats a dir-ho públicament. Que aquells que voldrien la transparència i el respecte pels drets no es vegin acomplexats per l'orgull dels qui creuen que la seva responsabilitat (o sigui, els seus interessos) està per sobre dels drets humans i de la veritat.

També s'hauria de reclamar a l'Església la raó del seu silenci, ja que hi ha un perjuri, si més no ètic i religiós i una manca d'auxili als estafats, incloent els nois que són educats en les escoles religioses.

Portar nosaltres mateixos el cas als tribunals no seria gaire eficient, ja que molts d'altres ho han fet, però els mitjans de comunicació pràcticament no informen dels resultats de les sentències. Millor seria posar-nos en contacte amb aquells que ja ho han fet i animar-los a fer públic el seu cas.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Es membre de l'Entitat Edip Rei

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Destinar part dels pressupostos militars a la formació de la dona al Magrib

Fatima Mernissi

Institut Universitaire de Recherche Scientifique (Universitat Moha)

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic: Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

El gran creixement de la població als països del sud de la Mediterrània, i els seus efectes (principalment atur i emigració cap a Europa), juntament amb l'extensió dels integrismes feixistitzants als països àrabs i a Europa, són dos dels problemes més explosius d'aquesta regió. Qualsevol intent de trobar un equilibri regional entre recursos humans i treball és inconcebible sense que la dona àrab trobi el lloc que li correspon: el primer. Actualment, la dona és totalment menyspreada pels agents decisoris, tant al nord com al sud. La desigualtat entre home i dona és tan forta que fins podria dir-se que compta amb la complicitat estrangera. Es proposa destinar el 3% dels pressupostos militars de la Unió Europea a la formació de les dones del Magrib, en concret a l'eradicació de l'analfabetisme femení i a la formació professional. Aquesta inversió, juntament amb altres estratègies de promoció de la dona a partir de la legislació o els mitjans de comunicació, ha de ser un element transformador i enriquidor d'aquesta societat cap al seu desenvolupament econòmic i social.

Diagnòstic

El gran creixement de la població als països del sud de la Mediterrània, i els seus efectes (principalment atur i emigració cap a Europa), juntament amb l'extensió dels integrismes feixistitzants als països àrabs i a Europa, són dos dels problemes més explosius d'aquesta regió. Qualsevol intent de trobar un equilibri regional entre recursos humans i treball és inconcebible sense que la dona àrab trobi el lloc que li correspon: el primer. Actualment, la dona és totalment menyspreada pels agents decisoris, tant al nord com al sud.

La raó més important de la pressió demogràfica cal trobar-la en la situació de la dona als països àrabs. L'analfabetisme, i en general els baixos nivells educatius, arriben (i en molts països superen) el 50% de la població femenina. D'altra banda els programes de planificació familiar tracten la dona com un objecte passiu a qui se li distribueixen anticonceptius sense establir-hi un diàleg i sense aportar raonaments.

"La sobremilitarització del Món Àrab perjudica a les dones, per diferents motius, entre els quals el més obvi és el reclutament militar. Els fons destinats a la compra d'armes són fons invertits en despeses estèrils, doncs es tracta de productes importats, no fabricats in situ: representen, per tant, una reducció molt important de la creació de llocs de treball."

Com a conseqüència, "qualsevol reducció de llocs de treball augmenta l'atur; això suposa una amenaça contra les fràgils conquestes de la dona àrab pel que fa l'accés a l'educació, la formació professional i la promoció mitjançant el treball remunerat."

Objectius

- Buscar solucions a la pressió demogràfica a curt termini, ja que porta a una emigració percebuda com negativa i conflictiva als països d'acollida.
- Introduir una major igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes de les societats magribines, com a via per orientar-les vers el seu desenvolupament econòmic i social. En concret: erradicar l'analfabetisme femení i fomentar la promoció de la dona mitjançant la formació professional.

Mitjans i/o instruments.

La reducció dels pressupostos militars, tant els dels països del nord com els dels països del sud de la Mediterrània.

"Amb un 3% dels pressupostos militars de la UE es podria fer molt per canviar l'aspecte de la Mediterrània. Per reparar el costum molest d'expulsar els estrangers cada cop que els temors ancestrals s'imposen, la Comunitat Europea podria fer mostra de la seva democràcia meravellosa: destinar, a partir del gener de 1993, un 3% del seu pressupost militar a les dones del Maghreb, que envien tomàquets i taronges a canvi de pràcticament res. Si aquestes dones exigissin un salari mínim equivalent als europeus, les postres dels europeus sortirien tan cares com un 'Mirage'."

[Cal consultar l'autora per a més informació]

Documentació tractada:

Mernissi, Fatima: "Mujeres del Magreb: interlocutoras insoslayables del equilibrio mediterráneo", a Roque, Maria-Àngels (Ed.): "Las culturas del Magreb. Antropología, historia y sociedad", Barcelona, Icaria, 1996, p. 143-154.

Medidas para defender los derechos de la mujer y apoyar a la familia como vehículo socializador de los hijos

Angelina Hurios Calcerrada

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculi-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Las Naciones Unidas definen la familia como la unidad básica de la sociedad. En la sociedad occidental se ha considerado que el marco más idóneo para el desarrollo del ser humano es la familia heterosexual, compuesta por padre, madre y por uno o varios hijos; ello arranca de la propia naturaleza, ya que para tener hijos se necesita un hombre y una mujer. No obstante, cada día surgen más familias monoparentales y, en menor medida, parejas homosexuales que adoptan niños. Además existen uniones consensuales de hecho heterosexuales, cada vez mas frecuentes, que no gozan del amparo legal que tiene el matrimonio formalmente constituido. En la mayoría de las familias que "funcionan" suele haber una madre o una mujer responsable de la casa que asume un sobreesceso de funciones. La familia necesita una estabilidad, un bienestar mínimo para poder llevar a cabo el más completo desarrollo de todos y cada uno de sus miembros. Cuando no se dan las condiciones adecuadas, aparecen familias desestructuradas. Un problema que tiene hoy la humanidad y que atenta contra la familia es la superpoblación. Otro problema que padece la familia hoy es el paro, sobre todo en el primer mundo. En el tercer mundo, directamente no hay trabajo por cuenta ajena.

Ante este panorama la autora propone apoyar a la familia, en su carácter de unidad básica de la sociedad, como vehículo de socialización de los hijos. Esto implica garantizar:

1. Una estructura sólida y segura.
2. Un ambiente impregnado de cálida afectividad.
3. Una estructura familiar contenedora.
4. Una estructura familiar que no genere desarrollo para unos y sacrificios para otros.

Para lograrlo se propone que desde las Naciones Unidas y desde los gobiernos se tomen aquellas medidas políticas y jurídicas necesarias por las que se reconozca a las mujeres los mismos derechos y deberes que a los hombres. Que se promueva cuantas medidas sean posibles para favorecer la opción libre al derecho a procrear el número de hijos que sea compatible con la posibilidad de atenderles. Que se regulen y protejan todos aquellos nuevos modelos de familia que ofrezcan estabilidad y posibilidades de desarrollo a todos y cada uno de sus miembros y que se regule el estatus de la mujer en cualquier tipo de familia: monógama, polígama, patriarcal, para que se respeten sus derechos como ser humano y se le garantice el acceso a la educación y al trabajo, en igualdad de condiciones que los hombres de sus respectivos países.

Diagnòstic

1. Para centrar este estudio debemos partir del concepto de familia. Para ello la autora utiliza la fórmula de las Naciones Unidas que define la familia como la unidad básica de la sociedad.

2. La gran mayoría de las familias están compuestas por un hombre, una mujer y unos hijos. Actualmente están surgiendo otros tipos de familias o unidades de convivencia. Cada vez se están dando mas casos de familia monoparental; si bien siempre ha existido, actualmente el número es muy superior al de años pasados, sobre todo el núcleo familiar formado por una mujer y sus hijos. Esto se debe fundamentalmente a los divorcios. En menor medida, también se dan casos de padres con hijos o uniones de homosexuales y lesbianas que han adoptado niños.

3. El modelo mas frecuente de familia en Catalunya y en el Estado Español es el monogámico compuesto por un hombre y una mujer con hijos. Pero tanto en Catalunya como en el Estado Español cada día surgen más familias monoparentales.

4. Existen uniones consensuales de hecho heterosexuales, cada vez mas frecuentes, que no gozan del amparo legal que tiene el matrimonio formalmente constituido. Cuando la Constitución Española habla de familia, en su artículo 39, no distingue entre matrimonios y uniones consensuales. Sin embargo, las mujeres que han convivido de hecho sin contraer matrimonio, aunque hayan tenido hijos, no pueden cobrar pensión de viudez ni tienen acceso a otros derechos de las mujeres casadas. En España todavía existe discriminación entre familias legítimas y familias ilegítimas, no habiéndose superado legalmente tal distinción.

5. En la sociedad occidental se ha considerado que el marco más idóneo para el desarrollo del ser humano es la familia heterosexual, compuesta por padre, madre y uno o varios hijos. Esto parte de la naturaleza misma, ya que para tener hijos se necesita un hombre y una mujer. Siempre que en esa familia se den las condiciones afectivas, sociológicas y económicas que permitan el mayor grado de desarrollo global de los hijos y de todos y cada uno de los miembros de esa familia, ese será el modelo de familia más acorde con las leyes de la naturaleza humana.

6. En la mayoría de las familias que "funcionan" acostumbramos a encontrar una madre o una mujer responsable de la casa que asume las funciones de consultora afectiva, proveedora alimentaria, cuidadora de la salud, limpiadora, etc. Algunas mujeres realizan estas funciones de servicio a la familia y se sienten felices con sus maridos atendidos e hijos contentos, pero esto requiere para ellas jornadas agotadoras. Sobre todo para aquellas mujeres que trabajan, ya sea dentro o fuera de la casa. Este sobreesceso se convierte en una infelicidad para la madre, que se siente explotada y sin tiempo para

desarrollar sus capacidades intelectuales, artísticas, etc. Por lo tanto, las familias deben organizarse para que todos sus miembros tengan acceso al desarrollo.

7. Se dice que el marco idóneo para un nuevo ser es la familia heterosexual, siempre que en dicha familia se den las condiciones de afectividad entre la pareja, personalidades equilibradas, condiciones de convivencia armónicas, condiciones de vivienda y económicas mínimas que permitan la paz familiar. Cuando no se dan dichas condiciones, aparecen familias desestructuradas. La familia formada por un padre y una madre es la más idónea, dado que puede tener el ejemplo de conducta y el testimonio de vivencias de la pareja humana, base de la reproducción. Pero hay circunstancias que la rodean y la amenazan; las guerras y las migraciones son dos de los hechos que más destruyen la realidad familiar.

8. La familia necesita una estabilidad, un bienestar mínimo para poder llevar a cabo el más completo desarrollo de todos y cada uno de sus miembros.

9. Un problema que tiene hoy la humanidad y que atenta contra la familia es la superpoblación. El problema de la sobrepoblación se mueve alrededor de dos grandes cuestiones: el derecho de toda pareja a la reproducción y a la fertilidad y la falta de educación y de medios para ejercer una sexualidad sin hijos, cuando estos no son deseados por la pareja.

10. Otro problema que padece la familia hoy es el paro, sobre todo en el primer mundo. En el tercer mundo, directamente no hay trabajo por cuenta ajena. El paro lleva a muchas personas a la frustración, de donde se derivan los problemas de violencia familiar, malos tratos a las mujeres y a los niños en particular, por la desesperación de hombres jóvenes que en plenitud de sus facultades se ven marginados del mundo del trabajo. El paro es el fruto de un mercado ciego, de una economía irracional que no está al servicio de la humanidad.

Objectius

Apoyar a la familia, en su carácter de Unidad Básica de la sociedad, como vehículo de socialización de los hijos. Esto implica garantizar:

1. Una estructura sólida y segura a los ojos del hijo.
2. Un ambiente impregnado de cálida afectividad, donde el intercambio resulte fluido y permita el desarrollo de la afectividad, de la autoestima y de la seguridad.
3. Una estructura familiar contenedora, que transmita normas límites capaces de permitir una convivencia pacífica.
4. Una estructura familiar que no genere desarrollo para unos y sacrificios para otros.

Mitjans i/o Instruments.

La autora propone:

1. Que por Naciones Unidas dicten una resolución mediante la cual se invite a todos los países del mundo, especialmente a aquellos países donde la mujer se halla discriminada por las leyes y no tiene acceso a la cultura, a la independencia y al trabajo, a tomar aquellas medidas políticas y jurídicas necesarias por las que se reconozca a las mujeres los mismos derechos y deberes que a los hombres.
2. Que se promueva cuantas medidas sean posibles para favorecer la opción libre al derecho a procrear el número de hijos que sea compatible con la posibilidad de atenderles en sus necesidades espirituales y materiales.
3. Que se promueva medidas de ayuda económica y educativa para todos aquellos que sean víctimas de las guerras y de los éxodos, especialmente de las mujeres y de los niños por ser la parte más afectada.
4. Que se inste a los gobiernos a no emplear el embargo como método de persuasión, porque causa gran número de víctimas inocentes y daños irreparables.
5. Que se regulen y protejan todos aquellos nuevos modelos de familia que ofrezcan estabilidad y posibilidades de desarrollo a todos y cada uno de sus miembros.
6. Que se regule el estatus de la mujer en cualquier tipo de familia: monógama, polígama, patriarcal, para que se respeten sus derechos como ser humano y se le garantice el acceso a la educación y al trabajo, en igualdad de condiciones que los hombres de sus respectivos países.

Documentació tractada:

HURIOS CALCERRADA, A., Resumen de la ponencia presentada en el Congreso de la Federación Internacional de Mujeres de Carreras Jurídicas, Bamaki, Mali, 1994, en C.I.N.A., Collectiu Ronda, 4rt. Trimestre 1994

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Angelina Hurios Calcerrada és Advocada. Té experiència en diverses associacions feministes i de drets humans.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Medidas para lograr una sociedad igualitaria entre hombres y mujeres

Marisa Méndez Vigo

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Las mujeres siempre han trabajado y mucho: reproducir, desarrollar e incrementar la renta familiar. Sin embargo todo este trabajo se veía poco, recluso entre las paredes de la casa, comentado y socializado con otras mujeres en las mismas circunstancias, no valorado en términos monetarios, porque respondía a un "contrato social" implícito que hay que modificar. Este nuevo contrato ha de tener en cuenta no sólo las necesidades de las mujeres sino también de los hombres que están dispuestos a disfrutar de las satisfacciones de cuidar y educar a sus hijos. Es importante que el Estado y las Instituciones colaboren para facilitar la plena participación de la mujer en la sociedad como ser humano completo, pudiendo desarrollar sus intereses familiares, profesionales y sociales. Es importante que ofrezcan igualdad de oportunidades a hombres y mujeres para elegir y combinar responsabilidades familiares y profesionales con medidas de carácter público, como buenas infraestructuras, mejores transportes, medidas educativas que supongan una tecnificación en la formación de las niñas y las jóvenes y las preparen para salidas laborales inmediatas.

Cabe señalar como objetivo final de la propuesta el buscar una sociedad mas igualitaria, en la que las mujeres aprendamos a valorar nuestro trabajo, a expresar nuestras necesidades, a exigir nuestros derechos, disfrutar nuestro tiempo de ocio; en la que los hombres descubran diferentes maneras de colaborar en la sociedad dedicando tiempo a sus hijos, participando en tareas cívicas y culturales, en definitiva compartiendo la tarea de construir un mundo donde se tengan más en cuenta los valores de cooperar, compartir y ayudar.

Los medios a utilizar para lograr estos objetivos pueden ser de carácter público, como la dotación de buenas infraestructuras. Pero también pueden ser de carácter institucionales y sociales o de carácter general, como el manejo de los horarios de los comercios, servicios, organismos públicos y de los colegios que faciliten compartir tareas con los hombres. En las empresas es necesario establecer políticas que permitan la promoción de las mujeres.

Diagnòstic

1. Cuando se hablaba o se estudiaba el concepto "trabajo", generalmente, se hacía referido al trabajo masculino. El trabajo visible, el que producía cosas tangibles, el que empezaba con el aprendizaje y terminaba con la jubilación en la misma fábrica, el que permitía mantener a una familia, el que la sociedad veía y valoraba, era el que realizaban los hombres. Cuando se estudiaba el tema "trabajo", condiciones de vida de los trabajadores, de la organización, de las necesidades de cualificación, etc. es el trabajo de los hombres, que solía siempre ser industrial salvo alguna excepción como el sector textil desempeñado por mujeres.

2. El trabajo agrícola, que ha sido el mayoritario hasta la época moderna no ha recibido tanta atención como el trabajo industrial.

3. Las mujeres siempre han trabajado y mucho. Se ocupaban de mantener las condiciones para que la vida se pudiera reproducir y desarrollar. (ocuparse del cuidado de los hijos por ejemplo). También realizaba trabajos mercantiles para incrementar la renta familiar: coser, realizar trabajos artesanos, cuidado de la huerta, actividades que añadían renta a la economía doméstica; pero este trabajo se veía poco, recluso entre las paredes de la casa, comentado y socializado sólo con otras mujeres en las mismas circunstancias, no valorado en términos monetarios.

4. Esta situación respondía a un tipo de "contrato" implícito entre hombres y mujeres que repartían así las tareas. Porqué existía este tipo de contrato social, quién "lo firmó", etc. es objeto de polémica. Pero las cosas funcionaban así: el cabeza de familia masculino mantenía con su trabajo externo, social y productivo a la familia, mientras la mujer con su trabajo invisible, doméstico y sin horarios mantiene la vida.

5. Lentamente se fue produciendo una revolución silenciosa. Primero, imparable y pública después. Muchos factores intervinieron:

- *. El propio despertar de las mujeres hacia otras metas en la vida
- *. La evolución de la sociedad occidental con los servicios como primer sector de empleo
- *. Un solo salario no era suficiente
- *. La posibilidad de controlar la propia fertilidad
- *. El mayor nivel de educación.

6. Las consecuencias de todos estos factores fueron positivas: incorporación de las mujeres al mercado de trabajo, aumento en la escolaridad y en la formación de especialidades, introducción en sectores en que no estaban representadas, feminización de sectores y ocupaciones, incremento de la valoración social del trabajo productivo de la mujer, incremento del sentimiento de valoración y autoestima derivados de la independencia económica
7. También se observa una mayor sensibilización sobre la importancia del trabajo doméstico y reproductivo, mayor presencia en las instituciones.
8. No todas son ventajas: el trabajo de las mujeres se canaliza con frecuencia en empleos temporales, en economías sumergidas o en autónomos. Esto trae bajos salarios. La segregación ocupacional existe.
9. Las mujeres siguen pariendo y cuidando de sus pequeños, supervisando las tareas del hogar.
10. En base a estudios sobre la cuantificación del valor monetario del trabajo doméstico, éste sobrepasa un salario mínimo y tampoco se corresponde su valoración económica con su valoración social.
11. Además la mujer tiene derecho a desarrollar sus capacidades artísticas, intelectuales y sus tiempos de ocio, pero ello sólo es posible sacrificando horas de sueño y descanso.
12. El mundo, la sociedad, la organización del trabajo, las fábricas, los tipos de contrato laboral no están pensados y organizados para la mujer y menos para las que trabajan fuera de la casa. Las mujeres están reorganizando sus vidas ya sea empleando a otras personas para las cargas familiares, o renunciar a formar una familia y tener hijos. Deben ingeniárselas para compaginar lo privado familiar con lo público profesional.
13. Las mayores dificultades para las mujeres se deben al desigual reparto de actividades remuneradas y no remuneradas entre hombres y mujeres y a las dificultades para conciliar las actividades familiares con las profesionales. Esto sólo se puede solucionar revisando el "contrato" que tácitamente existe en nuestra sociedad sobre el papel de las mujeres y los hombres; muchos aspectos han cambiado pero aún sigue igual la responsabilidad familiar.

Objectius

Objetivo Final:

Generar las condiciones para la construcción de una sociedad más igualitaria; para que las mujeres aprendamos a valorar nuestro trabajo, a expresar nuestras necesidades, a exigir nuestros derechos y a disfrutar nuestro tiempo de descanso y ocio, de formación; para que los hombres disfruten descubriendo diferentes formas de colaborar en la sociedad, dedicando tiempo a la educación de los hijos, participando en tareas cívicas y culturales, compartiendo la tarea de construir un mundo mejor donde se tengan más en cuenta los valores de cooperar, compartir, ayudar

Objetivos intermedios:

Reinstalar en la sociedad un nuevo contrato que tenga en cuenta no sólo las necesidades de las mujeres para poder compatibilizar su vida profesional con la familiar, sino también las necesidades de un creciente número de hombres que están dispuestos a disfrutar de actividades tales como cuidar de sus hijos y educarlos, etc.

Lograr que el Estado y las Instituciones colaboren activamente para facilitar la plena participación de la mujer en la sociedad como ser humano completo, desarrollando sus intereses familiares, profesionales, y sociales.

Es necesario un marco institucional y unas infraestructuras sociales que reflejen la evolución de la composición de la población activa y ofrezcan igualdad de oportunidades a hombres y mujeres para elegir y combinar responsabilidades familiares y sociales.

Es importante, también destacar que este objetivo implica firmar un contrato en época de crisis estructural sin precedentes, en donde el pleno empleo de la población es sencillamente utópico. Hay que ser consciente de la crisis del estado de bienestar provoca una ingente cantidad de trabajos de cuidados, de personas mayores, niños, enfermos, minusválidos que ha de asumir toda la sociedad, no sólo las mujeres.

Mitjans i/o instruments.

1. Los medios a utilizar para lograr estos objetivos pueden ser de carácter público:

1. 1. la dotación de buenas infraestructuras:

*. Guarderías

*. Mejores transportes cuyas rutas tengan en cuenta las necesidades de las madres trabajadoras

1. 2. Medidas incentivadoras para que los hombres compartan las excedencias para cuidar a los hijos pequeños

1. 3. Medidas educativas que supongan, en la primaria, contar con cierta orientación profesional y cierta metodología en algunas asignaturas para ayudar a las niñas a decidir su futuro y romper el prejuicio de que la "técnica" no es para las mujeres.

2. Otros medios pueden ser institucionales y sociales o de carácter general:

2. 1. Los horarios de los comercios, servicios, organismos públicos y de los colegios, si la jornada de trabajo fuera más corta permitiría a los hombres y mujeres compartir tareas y no obligaría a mujeres a coger trabajos a tiempo parcial para poder dedicarse ellas solas a la familia.

2. 2. En las empresas es necesario establecer mecanismos y políticas que permitan que las mujeres sean seleccionadas, promocionadas y formadas en función de sus necesidades y expectativas

Mesures socials i polítiques de protecció de les dones i els infants

Angelina Hurios Calcerrada

Redacció: Angelina Hurios Calcerrada

Fòrum temàtic: Relacions Mascull-Femení

Fòrum. transversal: Regles de joc

Resum

Diagnòstic

- A- Moltes dones separades amb fills no cobren els aliments pels seus fills perquè els seus marits o excompanys es desentenien.
- B- Les dones en edat fèrtil o amb fills petits no troben feina.
- C- Les dones ocupen un petit percentatge de càrrecs polítics.
- D- Es presenten poques dones en les llistes per escollir congressistes, parlamentaris, alcaldes, regidors.
- E- Adopcions internacionals. Milions d'infants no tenen pares i estan abandonats pels carrers.
- F- Violència contra la dona.

Objectius

- A- Que el Govern dediqui una part del pressupost a pagar aquests aliments fixats en sentència i que després repercuteixi contra els deutors.
- B- Que es descompti un 50% de la cotització empresarial als empresaris que donin feina a dones entre 20 i 30 anys casades, aparellades, sense o amb fills.
- C- Legislar que en igualtat de condicions es designaran dones fins que s'arribi a la quota del 50%.
- D- Es legislarà que les llistes han d'estar ocupades en un 50% per dones.
- E- Les NNUU presentaran una convenció que obligarà als Estats firmants a perseguir amb penes de presó als reincidents dels maltractes físics i psíquics.

Mitjans i/o Instruments.

Totes les propostes necessiten:

- A- Consciència social: que es demani.
- B- Partits polítics que ho vulguin presentar.
- C- Que s'instrumenti.
- D- Que es voti
- E- Que la judicatura ho faci complir.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Angelina Hurios Calcerrada és Advocada. Té experiència en diverses associacions feministes i de drets humans.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquestes propostes es podrien desenvolupar més, però penso que us interessava un àbstrat

Moratorià dels drets electorals masculins

David Gómez i Fontanills

Redacció: David Gómez i Fontanills

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

En l'àmbit polític com en la resta d'àmbits socials les dones es troben amb un "sostre de vidre" que els impedeix accedir a determinats càrrecs de responsabilitat i decisió. La inèrcia de la cultura patriarcal continua concentrant el poder en mans dels homes.

Es proposa una moratorià dels drets electorals dels homes de manera que no puguin elegir ni ser elegits durant dues legislatures passades les quals recuperarien gradualment els seus drets (primer els d'elegir i després el de ser elegits). Amb aquest procés es vol aconseguir un canvi cultural i establir les bases per fer possible una normalització de la participació de la dona en la vida política sense necessitat de quotes.

Diagnòstic

En teoria la societat on vivim es troba en un procés de transició entre el patriarcat i un model igualitari pel que fa a l'aspecte de gènere. A la pràctica, tot i que gairebé existeix una igualtat de drets davant la llei, les dones accedeixen molt difícilment a càrrecs de responsabilitat i es veuen discriminades en tots els àmbits socials. Pel que fa a l'accés a càrrecs i llocs de poder és el que en la literatura feminista s'anomena el "sostre de vidre". Es tracta d'un sostre invisible que existeix en un determinat nivell i que les dones difícilment poden passar. La cultura masculista i unes institucions sorgides del patriarcat creen una dinàmica que impedeix el canvi cap a la igualtat.

En l'àmbit polític encara són excepcions les dones que arriben a càrrecs d'alta responsabilitat. En els partits polítics la majoria de militants són homes i també són majoria en els organismes de direcció. En l'àmbit familiar en alguns casos encara existeix el costum de que l'esposa i els fills voten el que decideix el cap de família.

La majoria de partits han establert un sistema de quotes (20%, 30%, 50%) de dones en les candidatures a les eleccions i fins i tot alguns en els llocs de direcció. També comença a ser habitual la presència de dones al capdavant d'alguns ministeris (normalment els considerats menys "clau").

Malgrat això el canvi, si és que existeix, és molt lent.

Objectius

- La plena normalitat en la presència de la dona en la vida política i en els càrrecs de govern i decisió.
- L'erradicació de la cultura masculista de les institucions i la reducció del control del poder per part dels interessos patriarcal.
- Com a objectiu secundari una renovació de la vida política i una democratització de les organitzacions.

Mitjans i/o instruments.

La proposta és establir una moratorià dels drets electorals (elegir i ser elegit) dels homes durant un determinat període de temps provocant així un sotrac radical a les inèrcies imperants amb la confiança d'aconseguir un canvi de rumb. Aquest procés hauria d'anar acompanyat d'un moviment social que prengués iniciatives en el mateix sentit en altres àmbits.

CALENDARI DEL PROCÉS:

Període previ:

- La proposta es tramita com una iniciativa legislativa popular
- Es promou a través d'un moviment integrat per associacions cíviques i professionals i per grups de dones i grups d'homes militants de tots els partits.

-Un cop aconseguides les signatures necessàries es presenta al parlament, el treball intern dins els partits n'hauria d'assegurar la seva aprovació per unanimitat.

Període d'aplicació:

-El primer pas és l'aprovació mitjançant referèndum de la moratorià i tot el conjunt de lleis transitories que aquesta representa. Al referèndum hi poden votar dones i homes però per separat tenint les dones un vot de qualitat de 1'5 a 1; de manera que el vot a favor de més del d'un 66% de les dones representi ja l'aprovació de la proposta. La llei aprovada al parlament prèviament ja ha establert aquest paràmetres limitant temporalment els drets dels homes.

-Si la proposta és aprovada es donarà un plaç de 6 mesos passat el qual es dissoldrà el parlament i es convocaran eleccions. Durant aquest període els partits polítics escolliran les seves candidates.

-Una directriu dins el paquet votat al referèndum recomana als partits polítics fer una reforma provisional dels seus estatuts suprimint també el dret d'elegir i ser elegits dels seus militants masculins. En tot cas s'espera que les electores castiguin als qui no ho facin així.

-Passats 6 mesos de la formació del nou govern es dissoldran els parlaments de les comunitats autònomes i també es convocaran eleccions i passat un any es farà el mateix pels ajuntaments.

-Aquesta moratorià durarà dues legislatures passades les quals es donarà dret a vot als homes que han accedit a la majoria d'edat durant el període de la moratorià. En les eleccions municipals següents es donarà el dret a vot a la resta d'homes i en les eleccions municipals per la quarta legislatura es restabliran els plens drets electorals de la població masculina.

-Res no impedeix als governs del període de moratorià de canviar les lleis per allargar o escurçar aquests plaços o mantenir la moratorià indefinidament. S'hauran d'atendre però a la resosta social que puguin provocar les seves decisions.

Suposant que s'esgoten totes les legislatures el procés duraria uns 15 anys:

-Any 0 Referèndum. 6 mesos després:

-Any 1 Es dissol el parlament i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern 6 mesos després es dissolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Voten només les dones,

només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 2 Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els consistoris.

-Any 5 Es disol el parlament de l'estat i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern. 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 6 Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten només les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els consistoris.

-Any 9 Els homes que han accedit a la majoria d'edat a partir de l'any 1, accedeixen al dret a vot. Es disol el parlament de l'estat i es convoquen eleccions. Poden votar els homes entre 18 i 22 anys i totes les dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern. 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Poden votar els homes entre 18 i 22 anys i totes les dones, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 10 Els homes recuperen el dret a vot. Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten homes i dones, només s'elegeixen dones. Es formen els consistoris.

-Any 13 Es disol el parlament de l'estat i es convoquen eleccions. Voten homes i dones, només s'elegeixen dones. Es forma govern. 6 mesos després es disolen els parlaments de les comunitats autònomes i es convoquen eleccions. Voten dones i homes, només s'elegeixen dones. Es formen els governs de les comunitats autònomes.

-Any 14 Els homes recuperen tots els drets electorals (elegir i ser elegits). Es disolen els ajuntaments i es convoquen eleccions municipals. Voten homes i dones, s'elegeixen homes i dones. Es formen els consistoris. Els prop de 15 anys que dura el procés hauria de permetre un canvi generacional que consolidés el canvi social i assegurés una normalitat en la presència de dones en els càrrecs sense necessitat de quotes.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Nascut a Premià de Mar l'any 1968. Durant els anys vuitanta milita en l'esquerra nacionalista i participa en els moviments d'objectors de consciència i ecologista. Estudia Belles Arts i es llicencia en l'especialitat de disseny el 1991. Del 1989 al 1993 treballa com a grafista. Aquest any estudia el màster d'Infografia Mediàtica i comença a treballar en la realització de productes interactius i multimedia. Actualment imparteix classes de programació per multimedia i animació a l'Escola Elisava i a la UAB respectivament. Paral·lelament desenvolupa l'activitat artística amb el Taller d'Intangibles i el taller de gravat Contraprova. És soci d'EcoConcern des de 1992 i vocal del Consell d'aquesta associació des de 1997.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Efectes que pot tenir l'aplicació d'aquesta proposta:

-Els centres de poder patriarcal es poden desplaçar al sector econòmic. La promoció d'iniciatives similars en les grans empreses i sobretot en les institucions financeres hauria d'assegurar que això no passés. La moratòria no tindria sentit sense un gran pacte social en aquesta línia.

-Si es produeix una moratòria o un sistema fort de quotes (de més del 50%) en empreses, organitzacions polítiques i associacions es podrien desenvolupar formes de poder de tipus mafiós com a reacció al procés de canvi.

-La falta d'expectatives de millora d'estatus i el sostre visible en aquest sentit podria provocar un cert desencant en la població masculina agreujat per una tradició cultural que exalta l'èxit del mascle. Caldria contrarestar això amb la promoció d'una cultura del treball de base i de la feina ben feta en tots els nivells de responsabilitat.

-L'església que ha estat un dels pilars tradicionals del patriarcat i que és una organització on el dogma determina que sigui governada per homes pot ser un focus de reacció contra el procés. Caldria pactar la seva neutralitat amb les jerarquies i alhora fer un treball a nivell d'església de base per debatre el paper de la dona en la mateixa.

-S'espera que tot el procés suposi una democratització interna dels partits donat que el canvi dels equips trencarà el sistema d'aliances i dependències existent. En ser un moviment promogut també des de la militància i que pot trobar resistència en les direccions actuals s'espera que en cas de tirar endavant suposi un canvi democratitzador de les estructures d'elecció.

-S'espera que en només existir el dret a vot de les dones desaparegui el "caciquisme" intern dins la família.

-El masclisme en ser una cultura que impregna totes les institucions no és ara per ara un moviment a nivell de societat civil. En perdre els seus centres tradicionals de control de poder podria ser que es convertís en un moviment organitzat.

-D'altra banda l'arraconament de la cultura patriarcal podria esclatar en un augment de la violència masculina cap a les dones com a reacció espontània i no organitzada.

Altres observacions:

Per desenvolupar l'aspecte jurídic de la proposta caldria una formació jurídica que no tinc.

Soc concient de que aquesta és una proposta-provocació. No per això considero que no sigui viable. De totes maneres crec que el fet de debatre-la ja pot ser un element útil.

Política de Igualdad de Oportunidades para favorecer la situación laboral de las mujeres en las empresas

Marisa Méndez Vigo

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Es evidente, la que creciente importancia y presencia de la mujer en el mercado laboral

La mujer en la empresa privada, tanto en la industria como en servicios tiene grandes dificultades para progresar, quedando relegada a las categorías inferiores con discriminaciones importantes y más vulnerable al desempleo y su mayor compromiso laboral la lleva a retrasar la creación de su familia

Las empresas no pueden dejar de ver que tratar correctamente los recursos humanos afecta al productividad y por lo tanto su competitividad y su posición en el mercado.

Es importante poner en marcha la Política de Igualdad de Oportunidades par que todos los trabajadores independientemente de su edad, raza o condición física tengan las mismas oportunidades en el trabajo.

Lo interesante sería lograr que empresas y sindicalistas garanticen formas de funcionamiento en la empresa para que no exista discriminación y para que las empresas y la sociedad no perdieran el enorme potencial de creatividad y trabajo de la población activa femenina.

Diagnòstic

1. Los datos siguientes demuestran la creciente importancia y presencia de la mujer en el mundo laboral

1. 1. Para situar a la mujer en el mercado laboral hay que tener en cuenta que la incorporación a la población activa en la última década ha alcanzado el 35% del total de las mujeres.

1. 2. Al contrario que en épocas anteriores, las mujeres jóvenes no abandonan su trabajo al casarse o al tener hijos.

1. 3. De la población femenina que trabaja, el 80% lo hace como asalariada y un 10% como ayuda familiar.

1. 4. Dentro del sector Servicios, donde está mas representada, se detecta su presencia masiva en las categorías socioprofesionales y ocupaciones menos cualificadas y con niveles salariales mas bajos. Los cargos directivos ocupados por mujeres constituyen menos del 5%.

1. 5. Las mujeres con responsabilidades familiares dedican entre 3 o 4 horas diarias a éstas, además de su jornada laboral.

1. 6. El porcentaje de paro femenino supera en 10 puntos al masculino.

2. La mujer en la empresa privada, tanto en la industria como en servicios, tiene grandes dificultades para progresar, quedando relegada a las categorías inferiores, con discriminaciones importantes y mucho más vulnerable al desempleo, a pesar de que el creciente compromiso con la actividad laboral la lleva a retrasar la creación de la familia.

3. Por otro lado las empresas no pueden dejar de ver que tratar correctamente los recursos humanos afecta a la productividad y por lo tanto su competitividad y su posición en el mercado. Esto en las mujeres es mucho mas explícito, por ejemplo en la temporalidad de los contratos, el miedo de los empresarios a los compromisos familiares, el mito de la abstención femenina.

4. El acceso a la formación es también un elemento discriminatorio, se ofrece formación al personal mas cualificado, a los trabajadores fijos y formación fuera de horario de trabajo. La promoción implica formación y las mujeres, como no tienen fácil acceso a ella, no promocionan casi nunca.

5. En razón de la fuerte presión sindical y social que reciben pero también porque las mujeres, además de trabajadoras, son consumidoras se ha puesto en práctica en muchas empresas una política de Igualdad de Oportunidades que funciona como política de marketing.

6. Los trabajadores hombres han cesado en las discriminaciones. Todos empiezan a ver las ventajas de la colaboración así como a conocer y utilizar las características positivas que en el trabajo tiene cada sexo.

Objectius

1. Interesar a las empresas y los sindicalistas en garantizar que las formas de funcionamiento en la empresa fueran objetivas (no subjetivas) para que no existiera discriminación, y para que las empresas y la sociedad no perdieran el enorme potencial de creatividad y trabajo de la población activa femenina.

2. Permitir el desarrollo profesional de trabajadores y trabajadoras para que puedan encontrar en el trabajo una forma satisfactoria de emplear todas sus capacidades en su trayectoria laboral.

Mitjans i/o instruments.

1. Generalización de la conducta que gran cantidad de empresas en Europa y América del Norte están llevando a cabo desde hace muchos años: la "Política de Igualdad de Oportunidades". Estas políticas preconizan que todos los trabajadores y trabajadoras, (independientemente de su raza, edad o condición física), tengan las mismas oportunidades en las empresas. En el caso de las mujeres, implicó facilitarles la excedencia cuando tenían hijos u ofrecerles jornadas mas cortas. Pese a que esto contribuyó a que las mujeres sean más concientes de sus necesidades en el mundo del trabajo y capaces de expresarlo, no hizo que llegaran a puestos mas relevantes.

2. Enfatizar dos aspectos:

2. 1. Que la composición porcentual de cargos directivos refleje la composición de la plantilla, es decir, que si en la empresa la composición de la plantilla es 50% de hombres y 50% de mujeres, entonces la mitad de los cargos directivos sean para hombres y la otra mitad para las mujeres.

2. 2. Que hombres y mujeres puedan acceder a las medidas que se establezcan y que habían sido diseñadas en un principio sólo para las mujeres con responsabilidades familiares, ya que hay cada vez más hombres con responsabilidades familiares.

3. Difusión de la idea de que si las mujeres participan activamente en la producción, han de participar también en la toma de decisiones en colaboración con los hombres, sacando tanto trabajadores como empresa el máximo beneficio de esta colaboración.

4. Entre las medidas que fomentan la Igualdad de Oportunidades se encuentran:

4. 1. la posibilidad de combinación de diferentes horarios,

4. 2. la formación continua para potenciar el desarrollo de todos los trabajadores,

4. 3. la formación de las mujeres en aquellas habilidades necesarias para la promoción.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Desvelar l'enigma de l'home i demanar la igualtat.

Edip Rei

Redacció: Xavier Lumbarres i Fèraud

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

Quan un nen neix, té una esperança de vida de 7 a 8 anys més curta que si fos noia, un 68% més de probabilitats de ser víctima del fracàs escolar a l'ESO i menys possibilitats d'arribar a ser universitari. Té també unes 3 vegades més de perill de morir en la joventut i 9 vegades més d'anar a la presó. Ja en la seva etapa escolar tindrà una pitjor definició de futur, més perill de ser agredit, expulsat, de suïcidi, etc.

Sembla haver una contradicció entre aquestes perspectives i el fet que els dirigents de la nostra societat siguin del seu mateix sexe: també té més possibilitats d'arribar a ministre, diputat, etc. Però mentre aquestes darreres possibilitats d'èxit són minoritàries i constants, les possibilitats de fracàs estan augmentant ràpidament i afecten un gran nombre de nois.

La política de la "igualtat" actual té únicament en compte els tradicionals privilegis d'una minoria de barons respecte les dones corresponents, però no les noves desavantatges d'una majoria cada cop més gran de nois. Què passa? Quines conseqüències tindrà aquest fenomen? Cal posar-hi remei? Quin?

Diagnòstic

"Oficialment" s'interpreta que la major possibilitat dels nois d'arribar a ocupar un alt càrrec és perquè tots ho tenen tot més fàcil que les noies. Es consideren privilegiats com les classes altes.

Però les característiques de tenir més fracàs escolar, més mortalitat, més possibilitats d'anar a la presó i menys possibilitats d'anar a la Universitat, no corresponen als privilegiats ni a les classes altes, ben al contrari. Per tal de no entrar en contradicció amb l'apreciació oficial del noi com a privilegiat, no s'esmenten, i, en tot cas, es "justifiquen" amb prejudicis sexistes tals com "les dones són més fortes", "les noies són més intel·ligents", "els homes són més delinqüents", etc., prejudicis que no són exclusius de les dones, sinó que són característics dels homes privilegiats.

Per tant, el diagnòstic és que es tracta d'una política de competència entre mascles, amb la qual els més privilegiats marginen i exclouen els socialment més febles, especialment els infants, tot fent-los passar per menys intel·ligents, menys forts o menys disciplinats que les noies.

Objectius

La humiliació, l'expulsió i la destrucció dels mascles més indefensos és la "Llei de la Selva" que practiquen els mascles dominants de molts animals. És globalment beneficiosa per les espècies, ja que facilita que es reproduïxin els més forts. Però no necessàriament ho ha de ser per l'home. I no únicament perquè la Llei de la Selva no sempre és compatible amb la dignitat humana i menys encara amb els drets humans i els constitucionals, sinó perquè, especialment quan els barons dominants utilitzen les institucions tals com l'Ensenyament, la Justícia o, en fi, el Govern per perjudicar la competència, estan degradant la societat en lloc de millorar l'espècie.

La indefensió dels barons, especialment dels nens, dona lloc a la corrupció institucional i intel·lectual de la societat, en la qual els corruptes s'alimenten dels indefensos igual que les ferestoles s'alimenten dels cadàvers sense enterrar, creixent a les seves expenses.

Per tant, el nostre objectiu és acabar amb la indefensió per tal que la corrupció no creixi, establint la igualtat davant la llei per a tots i suprimint els prejudicis sexistes interessats, sobre tot contra els nens i els joves.

Mitjans i/o instruments.

Segons les nostres investigacions, els barons en el poder no respectaran les drets fonamentals dels competidors si no se'ls obliga. I la manera d'obligar-los és demanar que respectin la Constitució que han jurat respectar i fer respectar. I demanar que es pronunciïn sobre els prejudicis sexistes de suposar que els nois són menys intel·ligents i més dèbils, etc., ja que, si el seu menor rendiment acadèmic i la seva major mortalitat no s'explica per la seva inferioritat natural, serà necessari obrir una investigació sobre les veritables causes i corregir-les.

La Constitució ja prohibeix la discriminació per raó de sexe, i els prejudicis sexistes es consideren discriminació. Però els prejudicis contra els barons es consideren veritat sense necessitat que ningú es comprometi pronunciant-se en aquest sentit. Per tant, cal demanar que els nostres dirigents es pronunciïn públicament respecte aquests prejudicis acceptats, ja que ells no els condemnen i fins i tot els indueixen en la població, on tothom s'amaga en la multitud i en l'anonimat. Caldria que els nostres dirigents diguessin públicament si creuen que els nois tenen menor esperança de vida perquè són més febles i més fracàs escolar perquè són menys dotats i que ho justifiquessin científicament. La situació actual és que no hi ha responsables del respecte per la Constitució: és la manca de Pare, de referència ètica.

Un altre aspecte del mateix és la indiferència o satisfacció per la violació dels drets constitucionals dels nois, com és el cas del Servei Obligatori-sols-per-barons o el dret a ser educats en el respecte als seus drets fonamentals. També és un cas de manca de responsables, ja que a la massa anònima que s'oposa a la reclamació d'aquests drets tampoc no se la pot fer responsable de la seva actitud: caldria que el Govern se'n fes responsable, que es

manifestés públicament contrari al respecte per la Constitució (la qual cosa significa que es declara fora de la llei, creiem) i que ja no diguessin més que som un Estat de dret sense fer riure. I, si volen dir-ho, que actuïn en conseqüència. Avui dia, les víctimes de les seves mentides no es poden defensar: per exemple, no hi ha professors ni ningú responsable del respecte per dret a l'educació ni a la informació, i a qualsevol professor se li pot obstaculitzar aquesta tasca.

També caldria forçar a l'Església a pronunciar-se sobre el perjuri de la Constitució, que triés entre estar bé amb Déu o amb aquells que el posen per testimoni de les seves falsedats.

Cal tenir en compte que els homes en resulten beneficiats de la violació dels drets dels altres homes més febles (nens, nois, ignorants, marginals, etc.), sobre tot si els aporten desavantatges, marginació i destrucció. Per tant, únicament els homes amb alta estima per la justícia, per la societat, pel saber obert, patriotes o creients conseqüents, aquells que siguin uns cavallers estaran d'acord en el respecte dels drets dels altres: una mínima minoria.

En canvi, a la llarga, és més efectiu trobar recolzament entre les dones. Per exemple, les joves universitàries resulten perjudicades pel fet d'estar en majoria, al temps que els seus companys, els estudiants barons, són els qui resulten beneficiats per l'abundància de noies. Per tant, és lògic que ells no vulguin canviar res, fins i tot reconeixent que elles són més nombroses perquè són més intel·ligents. Justament, un estudi encarregat pel Instituto de la Juventud relaciona la baixada de la natalitat amb la ruptura del mercat matrimonial de les universitàries, la qual cosa posa en evidència que la seva situació no és la més intel·ligent.

Però les millors aliades de la nostra causa són, a la llarga, les mares de barons. Tenen moltes probabilitats que els seus fills tinguin problemes i fins i tot que no les sobrevisquin: per exemple, la mortalitat dels homes joves (de 25 a 34 anys) a Barcelona s'ha multiplicat per dos i mig en menys de 10 anys! (MEDICINA CLÍNICA, vol. 108, 1997)

Documentació tractada:

Anuario Estadístico 1993 (INE), pàg. 19, 20, 27, 29, 95, 104. Anuario E. 1970, pàg. 55.

MEDICINA CLÍNICA, vol. 108, n°7, 1997.

Desigualtats d'èxit a l'ESO, Gen. de Cat., Dep. d'Ensenyament. Estudi del Cirem, J. Funes i altres.

NUESTRA ESPECIE. Marvin Harris. Alianza Ed., pàg. 327-334 i 291.

Arxius de l'associació Èdip Rei.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El contracte social entre dones i homes a la família i institucions

Juan Miquel Ortiz Reparaz

Redacció: Juan Miquel Ortiz Reparaz

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

Diagnòstic :

La igualtat i la llibertat han de fonamentar-se en l'heterosexualitat voluntària i la diferència. El contracte entre home i dona necessita una voluntat masculina i femenina diferenciada. Per tant, una relació home-home i dona-dona.

La raça, de la mateixa manera que l'homosexualitat i la heterosexualitat obligatòria es basa en una prohibició heterosexual, no de caràcter biològic en l'espècie humana i sí en el cas d'altres espècies.

El gènere es basa en una prohibició del contracte entre homes i dones, al contracte homes-homes i dones-dones, amb una relació de uns homes sobre la voluntat del altres en que es reparteixen els mitjans per a sobreviure, entre els quals es troben les dones.

La heterosexualitat obligatòria es fonamenta en la violència sexual, el poder i la desigualtat, amb la construcció de la raça, el gènere i la classe social. Aquestes relacions de poder econòmic-energètic destrueix les relacions humanes i l'ecosistema.

Objectius :

Contracte social entre homes i dones, amb voluntat femenina i masculina diferenciades que destrueix les relacions de poder de les races, gèneres i classes socials. Un poder econòmic i energètic que afecta als fills i les seves generacions.

Desenvolupament de la sexualitat emocional en les relacions homosexuals i heterosexuals per a promoure la diferència de la relació home-dona, la heterosexualitat voluntària, el contacte entre home-dona que nega la construcció de la raça, el gènere i la classe social.

Mitjans o instruments :

A la família amb un màxim de dos pares i dues mares, l'Empresa i l'Escola són continuacions de la família. La Nació és un contracte polític entre homes i dones, basat en l'existència d'un subcontracte per homes i un altre per dones. És de caràcter internacional, perquè la diferència masculina i femenina pertanyen a l'ecosistema i no a la nació. La diferència nacional és un contracte específic home-dona, continuació de la família, l'empresa i l'escola.

El contracte social entre homes i dones es basa en una relació sexual emocional dels cossos, voluntària, a nivell d'ordre simbòlic, llenguatge i Llei. Cal diferenciar la relació emocional dona-dona, home-home i home-dona, per tal de crear una masculinitat i una feminitat que es relacionen home-dona. L'heterosexualitat obligatòria, en el neutre sense diferència, perquè no n'hi ha llibertat d'acció de relació homosexual, No es crea, per tant, masculinitat ni feminitat, a més de ser obligatòria, és neutra.

Diagnòstic

El patriarcat nega la igualtat i la llibertat amb dos instruments bàsics : la heterosexualitat obligatòria i el neutre universal. Amb el primer construeix la raça, el gènere i la classe social i amb segon terme, el genocidi cultural. La raça és una construcció social, ja que biològicament no es pot parlar de races humanes. La raça biològica significa la impossibilitat de descendència d'una variant dintre de l'espècie. Doncs això s'intenta fer socialment, tot prohibint la descendència entre blans i negres, grups nacionals i grups religiosos diferents.

El gènere és una altra construcció social, que determina el rol en funció del sexe masculí i femení i és fruit de la relació heterosexual, en la que no hi ha contacte corporal, perquè no hi ha relació sexual emocional de caràcter voluntari.

La classe és una construcció social i es basa en una relació entre homes en que es reparteixen els mitjans de vida, incloses les dones, de tal manera que uns en surten beneficiats en comparació als altres.

La construcció social d'aquests tres conceptes es basen en el poder econòmic i aquest es basa en el consumisme d'energia, sense tenir en compte la igualtat, els fills i les futures generacions.

El neutre universal és masculí, de tal forma que la dona es fa invisible. Els mots "pare", "home", "humanitat" són neutres masculins que serveixen per a homes i dones. En canvi les paraules "mare", "dona" "feminitat" solament serveixen per a les dones, i així es parla de la "Història de la Humanitat", "Història dels Homes", i les dones no solament no es troben en el títol, sinó que tampoc són protagonistes en la Història.

Déu és pare, no és mare, tant en les religions prehistòriques. Aituna, déu dels Bascos, aita significa pare en euskera, com Aituna déu dels romans, o el nostre pare, de la religió cristiana, que està en el cel. El món és androcèntric, gira a l'entorn de l'home i no de la dona.

La Llei també és neutre masculina perquè no hi ha contracte voluntari entre l'home i la dona en la seva relació emocional dels cossos masculí i femení. Es nega el contracte social entre homes i dones. Rousseau, Locke,

Hobbes, és a dir, els teòrics de l'actual contracte social que dóna lloc a l'Estat Democràtic, parlaven del contracte home-dona com a àmbit de la natura i no pas de la societat.

Es nega la diferència de la voluntat masculina i femenina en la llei. Es nega un contracte social entre homes i dones i, solament, hi ha un contracte social entre neutres, es nega el contracte dels cossos masculins i femenins, perquè es nega la sexualitat emocional voluntària.

L'home utilitza la racionalitat, tot negant l'instint, el desig, la sexualitat emocional.

La dona destina l'instint i l'amor en una sexualitat emocional en que no hi ha relació amb l'home racional, neutre, sense desig de la diferència, dins l'ordre simbòlic, el llenguatge i la llei.

Objectius

La desaparició dels conceptes de raça, gènere i classe social en la família, l'empresa, la nació i l'ecosistema.

La desaparició del poder econòmic energètic, tot construint in contracte social entre homes i dones, amb voluntat femenina i masculina diferenciades. Aquest contracte destrueix la raça, el gènere i la classe, perquè el contracte entre home i dona es basa en l'heterosexualitat voluntària emocional que destrueix les imposicions dels homes sobre les dones a la família, l'empresa, la nació i l'ecosistema.

La desaparició de les races, els gèneres i les classes, dóna lloc a la desaparició del poder econòmic energètic, i per tant, a un ecosistema sostenible per a les generacions i per un repartiment igualitari.

Aquest contracte social entre els cossos i les voluntats diferenciades d'homes i dones fa desaparèixer la raça, el gènere i la classe, es basa en la sexualitat emocional diferenciada masculina i femenina i, per tant, en la diversitat, el pluralisme, la multiculturalitat i el progrés de les arts, les religions i de la intel·ligència emocional.

Mitjans i/o instruments.

La família amb dos pares i dues mares permet un contracte emocional entre homes, tot diferenciant-lo del contracte entre dones. Així, la heterosexualitat voluntària és més fàcil que en la monogàmia, perquè a part de la relació pare-mare es pot escollir la relació pare-pare i mare-mare, mentre que en la monogàmia la relació pare-pare i mare-mare es busca fora de la família, amb la qual cosa, no és tant intensa, i no reforça l'heterosexualitat voluntària, perquè la llibertat d'opció no està dintre la família, sinó fora d'ella.

La diferència de la voluntat sexual emocional de l'home i de la dona necessita d'espais de relació no heterossexuals, per tal que no siguin neutres. Així, les relacions emocionals pare-pare i mare-mare, dóna lloc a una relació heterosexual emocional pare-mare, voluntària i diferenciada.

L'empresa és una continuació econòmica de la família. Per tant, té els mateixos principis, encara que no sigui una guarderia, es treballa per demà i per a les generacions futures.

L'Escola també és una continuïtat de la família.

Així el contracte social que crea no només l'ordre simbòlic i el llenguatge, sinó també la llei, es basa en un contracte d'homes i dones, no neutres, són masculins i femenins. Cal diferenciar, per tant, el contracte polític home-home, dona-dona, i home-dona. El contracte polític home-dona és una voluntat específica que no és masculina (home-home) ni femenina (dona-dona), sinó que és diversa plural, s'enriqueix de pare i mare i de naixement específic. És nacional, mentre que la masculinitat i la feminitat són diferències internacionals que pertanyen a l'ecosistema.

Documentació tractada:

Adrienne Rich "Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence"

Carole Pateman "The Sexual Contract"

Joan Martínez Alier "Economia i Ecologia"

DUODA, Universitat de Barcelona. Centre de Recerca de la Dona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta recerca va començar fa més de 10 anys i per tant hi ha una àmplia documentació, especialment en les ciències socials, tot i que no es pot deslligar de les experiències místiques i teatrals.

El rol protagonista de la dona en el desenvolupament sostenible

Ramón Folch

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Valors

Resum

El desenvolupament sostenible és la feminització del desenvolupament. La dona està capacitada per a gestionar la complexitat mentre que l'home té un model de civilització sectorialitzat i reduccionista en el que allò incert i complexa es perceben com a falsos, el seu nord són les certituds, sobre principis simples que mai resulten senzills. El desenvolupament sostenible té a veure més amb la dona perquè ella és la complexitat i la quotidianitat.

L'autor proposa aportar al nou paradigma del desenvolupament sostenible l'aproximació femenina amb el seu concepte de realitat, aconseguir que el desenvolupament sostenible recuperi el sentit de la gestió biològica, que és connatural a la condició femenina i aconseguir també un desenvolupament sostenible amb un rol protagonista de la dona per la seva aptitud per la complexitat i quotidianitat.

Diagnòstic

1. La historiografia oficial i el periodisme ignoren a moltes dones que han fet aportacions importantíssimes a les seves societats i a la història. Medeixen amb una vara diferent a molts polítics mediocres i personatges sense cap significació, però que s'ubiquen al costat "políticament correcte". Potser és el cas de Petra Kelly, alemanya, que és una figura transcendent per ser ecologista i per la condició de ser dona, defectes suficients per a sofrir marginalitat. A pesar d'això, és molt forta la incidència dels Verds de Petra Kelly en la política alemanya actual, al carrer i al Bundestag. Petra Kelly i els Verds alemanys foren i són un fet transcendent que modificà la realitat europea. Tant important com ella són Vandana Shiva o Wangari Maathai al Tercer Món, a l'Índia i Kenia respectivament.
2. Succeeix el mateix amb altres personalitats alienes al poder instituït, encara que siguin homes. Així, per exemple, en el seu moment, Gandhi, molt a pesar de Churchill qui se'n rifà tractant-lo de "fakir un", aconseguí la independència de l'Índia, o Martin Luther King, contradient a aquells preveien catàstrofes si es descolonitzava.
3. Els barons ben intencionats pensen que les dones han de fer, en el marc del nou model de desenvolupament, a més de tenir nens, educar-los i treballar per a mantenir-los.
4. Segons el parer de l'autor, el desenvolupament sostenible consisteix en la recuperació del sentit de la gestió biològica que és connatural a la condició femenina. El desenvolupament sostenible és la feminització del desenvolupament.
5. El sexe consisteix en dotar de dues diferents estratègies existencials a cada meitat de cada espècie. Això té bons resultats en eficàcia biològica: la gestió de l'espècie correspon a la femella i el mascle té la tasca subsidiada d'aportar recursos i seguretat.
6. el mascle caça, recol·lecta o lluita, és èpic i exploratiu, la femella administra i cria relleus generacionals.
7. Els éssers humans, sobre aquestes tasques, hem aconseguit progressos però també malentesos, que han conferit al mascle el domini de l'espècie. Això s'ha convertit en una tragèdia estratègica amb falsos visos de legitimitat biològica.
8. El desenvolupament convencional ens ha portat a la marginalitat a una exagerada centralitat i la nostra equivocada estratègia trasllada al planeta els errors de l'espècie, perquè l'equivocada estratègia és cultural i no pas biològica.
9. La dona està capacitada per a gestionar la complexitat.
10. l'home té un model de civilització sectorialitzat i reduccionista on allò que és incert i complexa es contemplen com a falsos, el seu nord són les certeses, sobre principis simples que mai resulten senzills.
11. Aquest és el model de desenvolupament vigent, uniformitzador, simplista i competitiu, que recerca la sortida pel camí que el portà al conflicte.
12. el desenvolupament sostenible té a veure amb la dona perquè ella és la complexitat i la quotidianitat.

Objectius

Aconseguir un desenvolupament sostenible gràcies a un rol protagonista de la dona i el seu sentit innat de la gestió biològica

Mitjans i/o instruments.

Potenciació del rol de les dones com agents ambientals immediats per a que puguin aportar al nou paradigma de desenvolupament sostenible :

- *. L'aproximació femenina al concepte de realitat.
- *. La seva aptitud per a la complexitat i quotidianitat

Documentació tractada:

FOLCH, RAMON Mujer y desarrollo sostenible

Biografia i altres dades de l'autor-autora:**Dades de l'entitat****Comentaris i Observacions:**

Feminitzar la societat

Isidre Rebenaque Cruz

Redacció: Isidre Rebenaque Cruz

Fòrum temàtic Relacions Mascull-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

La nostra societat auto-anomenada primer món està basada en valors clarament masculins.

Els valors femenins han estat marginats secularment, i aquesta marginació inclou lògicament a les dones, però també a la pròpia natura.

Una alternativa global al sistema actualment dominant ha d'incloure necessàriament la incorporació dels valors femenins als valors morals, ètics i culturals de la societat.

Diagnòstic

La cultura actual a l'anomenat món desenvolupat es regeix per conceptes que pertanyen clarament al món masculí: força, competitivitat, agressivitat, dominació.

Fruit d'aquesta cultura, la dona ha patit i pateix repressió i discriminació. La seva influència social s'ha restringit al marc de la família i dintre dels paràmetres que li ha imposat l'home.

En les últimes dècades, però, la reivindicació feminista ha aconseguit la igualtat legal de la dona i poc a poc es van produint avenços reals, concrets i importants. El futur de la nostra societat vindrà marcat per aquest avenç de la participació de la dona en la vida social. Però aquests canvis es produeixen genèricament sense canviar el tipus d'actituds i de comportaments dominants, és a dir, les dones passen a desenvolupar el mateix rol dels homes mantenint la mateixa filosofia competitiva amb només certs matisos diferenciadors.

Paral·lelament, la natura ha seguit un tracte similar al de la dona, i ha patit les conseqüències de la cultura masculista concretada en el desenvolupament material sense límits, en la destrucció i dominació de la terra per part d'una societat que l'ha considerat com a simple objecte per aconseguir riquesa deixant de banda el tracte de mare natura que tots els pobles antics li havien donat.

Objectius

Sense deixar de reivindicar la concreció de la igualtat a tots nivells, es proposa la reivindicació i la incorporació dels valors femenins a tot l'entramat social, a la cultura de la nostra societat. Conceptes com sensibilitat, creativitat, solidaritat, cooperació, capacitat d'estimar, i capacitat de valorar la importància de la vida, pertanyen clarament al món femení i alguns han sigut rebutjats de vegades per sectors de la pròpia reivindicació feminista perquè s'associen restrictivament al paper de mestressa de casa i de mare de família.

Dona i natura, totes dues sota el signe de la feminitat, totes dues dominades per la cultura del mascle. La confluència d'aquestes sensibilitats, la reivindicació del tracte de mare cap a la natura, amb tot el seu component femení, i la reivindicació de la feminitat com a valor alternatiu per part de les dones (i dels homes, és clar), pot ser una via que possibiliti un canvi socio-cultural capaç d'aturar la destrucció del planeta i de fer realitat una nova cultura basada en uns valors més positius i creatius que els actualment dominants. És des d'aquesta perspectiva que es proposa la feminització de la societat, la feminització de la cultura.

Mitjans i/o Instruments.

La incorporació pràctica dels valors femenins en tots aquells sectors més favorables a un posicionament d'aquest tipus, per des d'aquí dinamitzar socialment els valors de la feminitat.

Un dels terrenys pràctics on començar a aplicar aquests valors podria ser el llenguatge, reflex dels valors d'una societat.

Proposem, per exemple, la utilització del terme "persones" per substituir al terme "homes" com a referent genèric de tota l'espècie o societat. I com "persones" (concepte per altra banda més ric, divers, obert i positiu que "home") és de gènere femení, els plurals podrien deixar de ser mascles per passar a ser femenins. La natura és femenina, ho seria que la condició humana plural també ho fos. Oh no?

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Isidre Rebenaque està involucrat en el moviment ecologista català des de l'any 1981. Ha participat en la creació de diferents col·lectius verds de base, de projectes alternatius, i en processos d'organització, dinamització i coordinació del moviment ecologista a Catalunya.

És dissenyador gràfic i comunicador. Actualment desenvolupa la seva professió en el camp ecològic i mediambiental a través del projecte Iris Comunicació Ecològica. També és actor i director de teatre. Ha cursat estudis a l'Institut del Teatre. Actualment dirigeix un muntatge de creació pròpia sobre la condició humana, la natura i la feminitat.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta només vol ser un punt de reflexió dirigit molt especialment a les pròpies persones que configuren aquest fòrum, perquè a partir d'elles es desenvolupin propostes concretes que facin avançar la idea de feminització

La autoridad femenina: luchar contra el poder y por la libertad

Fina Birulés

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Masculi-Femení

Fòrum transversal: Valors

Resum

La autoridad femenina es un concepto dado por el pensamiento de la diferencia sexual. Se arriba al pensamiento político femenino con una orientación favorable a la autoridad dentro del pensamiento de la diferencia sexual. El reconocimiento de la autoridad femenina, fue el descubrimiento de la diferencia entre mujeres que permitió superar el igualitarismo feminista. El significado desvalorizador que la sociedad atribuye al sexo femenino, ha llevado a muchas mujeres, en especial a muchas escritoras, a extraer fuerzas atribuyendo autoridad a otras mujeres.

Las autoras proponen investigar e ir descubriendo la distinción entre autoridad y poder. Destacar como propuesta el concepto de "autoridad femenina". Conciliar la necesidad simbólica de autoridad con el amor a la libertad. Conciliar la propuesta de la autoridad femenina con la larga vocación antiautoritaria.

El reconocimiento de la autoridad femenina, de una mujer a otra mujer, evitando la comparación con modelos de autoridad masculina que remiten a una medida equivocada. El reconocimiento de la grandeza en otra mujer devuelve como un espejo una imagen de posible grandeza femenina.

Diagnòstic

1. La autoridad femenina es un concepto dado por el pensamiento de la diferencia sexual, por lo tanto es asimétrica e irreflexiva.
2. La práctica de la disparidad tiene una eficacia liberadora.
3. Se arriba al pensamiento político femenino con una orientación favorable a la autoridad dentro del pensamiento de la diferencia sexual. El reconocimiento de la autoridad femenina, fue el descubrimiento de la diferencia entre mujeres que permitió superar el igualitarismo feminista con la práctica de la disparidad. Por un ideal de igualdad dijimos: "somos todas iguales", nunca hablamos sido iguales, ni hubo motivo alguno para empezar a serlo. La disparidad permite aceptar el sentido de la superioridad de otra mujer.
4. La relación de affidamento, de total confianza, entre mujeres no es entendido como una vinculación por parejas, sino como una relación social, que da forma a un proyecto político que permite abrir la sociedad de las mujeres al sentido de la autoridad femenina. La relación con una mujer que sea percibida como autoridad reactiva la potencialidad iniciadora y ordenadora del principio materno. Se desea algo y otra mujer es capaz de abrirnos la vía para el cumplimiento de nuestro deseo capaz de hacer salir al exterior lo que está dentro, traer al mundo lo que habita en nuestro interior.
5. La obediencia que demanda la autoridad es una obediencia en la que se conserva la libertad. Aquello que aumenta la autoridad es la fundación: cuando algo se funda, ese algo conserva la validez para las generaciones futuras. Esa autoridad ligada a la libertad siempre demanda el reconocimiento de quienes obedecen. Se puede confundir con poder si aparece la violencia; sólo se emplea la fuerza cuando ha desaparecido la autoridad, una autoridad que no es persuasión, porque ésta presupone igualdad y opera con argumentación, entonces la autoridad está latente.
6. El autor inspira una empresa, funda, el artífice sólo ejecuta; quienes están investidos de autoridad carecen de poder. Sólo desde esta dualidad, autor-artífice se entiende la obediencia y la confianza, lo que genera una concepción de la autoridad, se pasa de la mera duplicidad a un proyecto político transferible al ámbito del pensamiento feminista.
7. Resulta difícil hablar de autoridad en las modernas sociedades occidentales, por el rechazo que hay en ellas a la autoridad, de modo que las imágenes positivas o ideales de la autoridad se constituyen a partir del negativo existente, al que siempre se le atribuye una falta total de legitimidad.
8. La cuestión de la autoridad abre un interesante campo para repensar lo político. Obviar las relaciones de autoridad conlleva deslegitimar las formas de relación y constreñir los vínculos entre los individuos para encajar bajo un único modelo de relación, significa un empobrecimiento del espacio interhumano. A diferencia de las relaciones de poder, la autoridad jamás es detentada sino que siempre es concedida por los demás. La comunicación y la palabra son reguladoras de la conducta en las relaciones de autoridad. La autoridad tiene en común con el poder que su eficacia se mide por el grado de obediencia de los sujetos. La única libertad que posibilita el poder es la desobediencia a sus imperativos. La práctica de autoridad descansa en la iniciativa del sujeto que la recibe. Se trata de una obediencia voluntaria.
9. El significado desvalorizador que la sociedad atribuye al sexo femenino, ha llevado a muchas mujeres, en especial a muchas escritoras, a extraer fuerzas atribuyendo autoridad a otras mujeres.

Objectius

1. Investigar e ir descubriendo la distinción entre autoridad y poder. Destacar como propuesta el concepto de "autoridad femenina".
2. Conciliar la necesidad simbólica de autoridad con el amor a la libertad. Conciliar la propuesta de la autoridad femenina con la larga vocación antiautoritaria.

Mitjans i/o Instruments.

Reconocimiento de la autoridad femenina, de una mujer a otra mujer, evitando la comparación con modelos de autoridad masculina que remiten a una medida equivocada. El reconocimiento de la grandeza en otra mujer devuelve como un espejo una imagen de posible grandeza femenina. Invertir a la mujer como "autoridad" significa convertirla en punto de referencia central, mediación insustituible, palanca eficaz para el propio deseo creador.

Documentació tractada:

BIRULES, CORRAL, LARRAURI, MARÇAL, RIUS, Fragmentos del discurso sobre la autoridad femenina, Seminario en Les Puelles

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La lucha de las mujeres en América Latina por una igualdad en la diferencia

Lola G. Luna

Redacció: Loreley Busqué Bertrán

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

América Latina es un continente con desigualdades enormes. Tiene un pasado colonial común y un presente de dependencia del capitalismo. Está sumergido en una crisis económica profunda y estructural con deuda externa, narcotráfico y violencia. La participación de la mujer en la vida pública es menor que en otros lugares del mundo. Los avances logrados en este terreno han sido fruto de duras luchas por parte de las mujeres a lo largo de la historia. Actualmente la mujer latinoamericana está ligada a proyectos de investigación para el desarrollo: a través de Fundaciones y ONGs se desarrollan en Centros de Investigación con proyectos de desarrollo puntuales que no han dado el resultado esperado.

El objetivo es buscar la transformación de las relaciones entre los géneros y cambiar la desigualdad de género por una igualdad en la diferencia.

La autora propone lograr programas de largo alcance como el de los hombres, prestar mayor atención a la organización de las mujeres y al fortalecimiento de su posición en el mundo del trabajo rural y urbano, a su formación y participación política y cambiar la desigualdad de género por una igualdad en la diferencia. Propone también la difusión de manifestaciones femeninas, sobre todo en el terreno de la cultura: en la creación literaria, en la creación artística, en la creación cinematográfica y audiovisual, junto a otras manifestaciones del pensamiento que expresen una nueva identidad de mujer con una nueva forma de organizar y pensar el mundo.

Diagnòstic

1. América Latina es un continente lleno de riqueza y pobreza, de desigualdades enorme. Hay diversidad de culturas y lenguas. Esta diversidad tiene un pasado colonial común y un presente común de dependencia del capitalismo. Está sumergido en una crisis económica profunda y estructural, con deuda externa, narcotráfico y violencia.
2. Actualmente se busca una salida a esta perspectiva difícil a través de la democracia, después del fracaso de proyectos de liberación nacional a través de la lucha armada o vías socialistas de las décadas de los sesenta y setenta.
3. Detrás de estos grandes temas hay otros de singular importancia, como la participación de las mujeres y cómo se insertan en esta situación crítica y con qué respuestas.
4. En América Latina, sólo una minoría de mujeres tiene acceso a la educación superior, son profesionales y llegan a desempeñar puestos de poder. Estas mujeres no son representativas de la situación que viven las mayorías. Junto a esta minoría, hay grupos no muy numerosos pero en expansión, de clase media con preparación profesional, que ocupan lugares en la administración, la empresa, la salud, la educación, la abogacía, etc.. Por último, hay una mayoría de mujeres, de escasos recursos: obreras industriales y agrícolas, que se van incorporando al desarrollo a través de la industria textil, electrónica, conservas etc., en condiciones de sobreexplotación, de doble jornada y de triple jornada: en el campo, en la casa, en el trabajo doméstico, en la prostitución, tiene bajos salarios, y en muchos casos, ellas son jefas de hogares, porque los hombres emigran a centros industriales o no asumen la paternidad.
5. La investigación sobre la mujer en América Latina está muy ligada a los proyectos de investigación para el desarrollo. Así se produce un impacto del feminismo en las propias investigadoras, donde les queda claro, la posición subordinada de las mujeres, que son su propio objeto de estudio.
6. A mediados de los setenta se institucionaliza el tema de la mujer en Foros Internacionales, fundamentalmente la desigualdad que afecta a las mujeres, con el lema "igualdad, desarrollo y paz", dando por sentado que la mujer era marginal al desarrollo y la necesidad de incorporarla a través de la educación. Pero se verifican obstáculos: la participación de la mujer en política es nula.
7. La crisis del modelo de desarrollo dependiente ha producido en las mujeres la continuidad de la discriminación. Las mujeres, en la crisis, están obligadas a mayores trabajos para la subsistencia, debido a las políticas de ajuste en salud y educación. La crisis económica de los ochenta es motor de cambio para las mujeres. Se trata de una fuerza importante que tiene un rostro femenino invisible como género y a la que no se reconoce ni está representada en la toma de decisiones, a pesar de su participación social y económica. La supervivencia, convirtió en lugar de encuentro los Centros de Mujeres y ONGs con programas de ayuda y proyectos de desarrollo. Esto da lugar a intercambios enriquecedores, redes vinculantes etc.
8. Como antecedente de estos movimientos de mujeres están, en la primera parte del siglo, los movimientos sufragistas, fueron movimientos de emancipación de la identidad mujer considerada inferior a la identidad hombre, convierte a la mujer en sujetos políticos con capacidad de cambio. No son movimientos de masas, son más bien élites medias de mujeres profesionales. En los setenta, hay una segunda etapa de la lucha de las

mujeres: se generan organizaciones de mujeres con capacidad para reaccionar frente a dos situaciones críticas del continente: crisis y violencia. Aparecen organizaciones de mujeres impulsadas por el Estado, con estructura organizativa vertical y dependiente, por el reparto de víveres y urbanización de los barrios que dan un salto cualitativo hacia la organización interna y democrática, con conciencia de género. Esto desemboca en movimientos feministas latinoamericanos ligados a la cooperación internacional, por medio de ONGs con proyectos de desarrollo o con microproyectos puntuales, pero que no han cambiado las condiciones de vida de las mujeres a los que iban dirigidos, no han cubierto el objetivo de desarrollo y su significación económica en los presupuestos de cooperación ha sido mínima.

Objectius

Buscar la transformación de las relaciones entre los géneros y cambiar la desigualdad de género por una igualdad en la diferencia

Mitjans i/o instruments.

1. Lograr programas de largo alcance como los que se han aplicado a los hombres.
2. Generar mayor atención mundial a la organización de mujeres y al fortalecimiento de su posición en el mundo del trabajo rural y urbano, a su formación y participación política
3. Educar al Norte en la cooperación para el desarrollo incluyendo la perspectiva de género en programas y acciones específicas para las mujeres, con acceso al poder político y económico y a los espacios de toma de decisiones.
4. La difusión de los proyectos que se han venido realizando con la cooperación internacional.
5. La manifestación explícita del pensamiento femenino en el terreno amplio de la cultura: la creación literaria, la creación artística, la creación cinematográfica y audiovisual.
6. La expresión de la nueva identidad femenina con una nueva forma de ver el mundo, de organizarlo y pensarlo.

Documentació tractada:

LUNA, LOLA G., Las luchas de las mujeres en América Latina, Razón y Fe, nro. 226, octubre 1992

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Masculinidad como género

Felipe L. Aranguren

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Valors

Resum

- a) Se pretende explicar la masculinidad como género, su esencia social. La importancia de la educación y de la revisión continua de valores a transmitir. Si se nombra la "persona" o "ser humano" es porque se prescinde de todo aquello que diferencia. La diferencia no se niega sino que se asume en el ser humano.
- b) La sociedad represiva enlaza con la sociedad patriarcal en un sistema cerrado donde se autoalimentan la violencia de la sociedad represiva y la violencia de la sociedad patriarcal con el objetivo de conseguir el poder y mantenerlo...
- c) En la familia patriarcal se transmite el sentimiento de poder, por lo tanto el hombre termina por castrar sus afectos.
- d) La autoestima, entendida como núcleo de la personalidad, acepta poco la autocrítica. Se propone, entonces, la búsqueda de una sociedad sin represión y la sustitución de lo que llamamos poder.
- e) Estos parecen ser los primeros pasos para todos aquellos hombres que inicien este camino.

Diagnòstic

1. En este trabajo hay conceptos propios de una cultura de izquierda, pero son reflexiones de quien está educado como macho y forma parte de un sistema capitalista, paternalista y machista.
2. Existe la dicotomía hombre-ser humano intentando superar "ser yo hombre" para llegar a ser "yo como ser humano", allí donde se pierde la diferenciación para llegar a una nueva integración. La hombría es independiente y me viene dada desde el nacimiento, la masculinidad como género es algo aprehendido que depende de diversos factores.
3. Cuando se habla de una sociedad patriarcal se habla de una sociedad represiva. Cuando se habla de una sociedad represiva se habla de una sociedad donde impera un sistema de valores de dominación y poder. Sociedad patriarcal y sociedad de dominación de clase se automantienen. Esto implica violencia. Esta violencia implícita de la sociedad se proyecta en el caso de la masculinidad como género, desde el hombre individual o la mujer individual.
4. En la sociedad actual hay una represión "excedente". Esta represión excedente no es necesaria y se basa en las estructuras de poder del propio sistema. La masculinidad, como género, implica la estructuración de una "agresividad excedente".
5. La sociedad represiva se basa fundamentalmente en un poder-dominación-control sobre algo o alguien. La violencia no es algo innato al ser humano, es algo que se aprende y no puede ser confundida con la agresividad. La agresividad, sí puede ser natural en el ser humano, no puede ser confundida con la violencia y mucho menos con su uso sistemático y socialmente aceptado, como las guerras, por ejemplo.
6. La sociedad de los hombres, evidenciada en la violencia masculina, ataca en todas direcciones: contra las mujeres, contra otros hombres y contra sí mismo. La violencia individual y la violencia social se unen en las estructuras sociales, la principal y básica es la familia patriarcal. La familia es un eficaz mecanismo de desigualdades de género.
7. Los elementos paternos se ven como poder [activos] y los maternos se perciben como sumisión [pasivos]. Estos parámetros llevan a la represión de los valores pasivos y se traducen en una masculinidad obsesiva. Se convierte en un ser reprimido, lleno de hostilidad, culpa y odio a sí mismo y hacia las mujeres.
8. La represión tiene como objetivo alcanzar el poder, el dominio, el control. El poder es inflexible. Para ejercerlo hay que reprimir las emociones. Esto conformaría la masculinidad. La "masculinidad como género" me une a la sociedad patriarcal. Estos valores son puestos en cuestión frente a las exigencias de la "nueva mujer".

Objectius

Intentar una sociedad sin represión excedente, reconquistar al ser humano en una sociedad sin represión. Las mujeres han hecho ya parte del camino. Se trata ahora de saber si los hombres tenemos algo que aportar.

Mitjans i/o Instruments.

1. La autocrítica ha de ser el primer paso sobre todo en el terreno de la autoestima. Debemos construir una autoestima no alienada.
2. Estudiar la eventual sustitución de lo que llamamos "poder". Establecer una ideología y una conducta general

tendientes a la eliminación del poder.

3. "Hacer es la mejor manera de hablar", la práctica en lo cotidiano se vuelve fundamental en esta lucha.

Implicarse en los problemas a nivel individual y social.

4. Revisión crítica de los papeles asignados y la aceptación de la nueva mujer.

5. Aporte teórico al marco de la lucha por una sociedad sin represión.

6. El diseño de una nueva sociedad.

Documentació tractada:

ARANGUREN, FELIPE L., La Masculinidad como Género

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les nocions de rol masculí i de rol femení: una eina conceptual per superar la divisió per sexes o per gènere.

Salvador Guasch i Figueres

Redacció: Salvador Guasch i Figueres

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Valors

Resum

Es tracta de revisar els conceptes fonamentals de la masculinitat i de la feminitat ja que sembla impropï parlar de sexe masculí i de sexe femení. La masculinitat i la feminitat són característiques de la personalitat que no s'adequen estrictament a l'home i a la dona, biològicament parlant. Una clau important de discerniment de la personalitat de cara als seus rols i relacions, dintre o fora de les organitzacions, es el de conèixer si les persones són predominantment masculines o femenines i quina es la seva proporció en el F/M. És important descobrir el rol de lo masculí (yang) i el rol de lo femení (yin) i constatar la seva dinàmica i les seves proporcions.

Diagnòstic

La societat demana comportaments masculins a l'home i femenins a la dona. De fet el feminisme en general es la defensa del masculinisme de la dona. Convé també distingir el femení del a-femení (afeminisme-afeminat). La distorsió i mal enteniment del "gènere" crea tensions innecessàries en les persones, desaprofïtament d'habilitats i sovint un greu malestar de desajustament.

Objectius

Superar la classificació de les persones per sexes, per poder arribar simultàniament a la seva classificació real o mental segons sigui n...de gènere masculí o femení, la qual cosa permetrà de superar i fer front de manera més positiva i efectiva molts problemes interpersonals, de parella i de relacions laborals

Mitjans i/o instruments.

Considero que el mitjà primordial de la proposta ha de ser la comprensió de les nocions bàsiques de yang (masculí) (hard) i yin (femení) (soft) En l'àmbit del que és masculí (yang) trobaríem les característiques d'extraversió, penetració, duresa, activitat, implantació, transmissió activa i les característiques d'allò que es femení (yin) serien les d'introversió, acceptació, sensibilitat, intuïció, contemplació, audició...

Ambdós es complementen i formen una unitat molt productiva i feliç. Cal pensar en les persones que tenen les dos característiques i formen ja una unitat intrapersonal.

Documentació tractada:

Estem en contacte amb el moviment de 'partnership' tan difós a USA. Especialment amb la promotora del moviment de partnership RIANE EISLER del "Center for Partnership Studies" a Carmel California USA. Considerem important l'article "From Domination to Partnership: The Hidden Subtext for Sustainable Change", editat en el "Journal of Organizational Change Management". L'any 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Es considera un generalista amb certa capacitat i voluntat de síntesi i de sentit. S'ha mogut en els camps de l'economia, filosofia, teologia, psicologia i pedagogia. A USA va connectar amb la Psicologia Humanista i a Londres amb el Moviment de Psicosociosíntesi i ara està descobrint la logoritmia més enllà de la logoteràpia. S'ha interessat pels temes de la marginació i pels problemes relacionats amb el 'sex' i el 'gender' com a factors d'incomprensió i de marginació.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Crear material pedagògic d'autodiagnòstic i de difusió per ajudar a canviar esquemes i actituds i descobrir aspectes positius del propi potencial humà. Sessions a la T.V., a la Radio, amb personatges Yin/Yang que ajudin a identificar als teleespectadors a descobrir el seu autèntic gènere, la seva ambigüitat i els seu propi mix F/M.

Medidas para desarrollar y aplicar un enfoque feminista y holístico de la salud

Conxa Martínez Jabaloyes

Redacció: Conxa Martínez Jabaloyes

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Valors

Resum

Las aportaciones realizadas desde el feminismo durante décadas nos han hecho reflexionar a algunas mujeres quién es quién decide sobre nuestros cuerpos, nuestra sexualidad, nuestra salud.... Ciertamente, como ya decía Foucault, "el poder pasa a través del cuerpo", y es así. El poder decide sobre el cuerpo de las mujeres según le conviene al sistema: ahora planificación familiar, ahora fomentar los embarazos en las mujeres europeas porque la población cada vez está más envejecida, pero qué queremos las mujeres. Pocas veces se nos pregunta. Existen en el mundo muchas mujeres cuya salud se ve diezmada por los sucesivos embarazos, la desnutrición, los valores culturales que hacen que muchas mujeres y niñas sean las últimas en comer, ... produciendo serios casos de malnutrición etc... Y dónde o por dónde está la solución. Es importante la toma de conciencia, la sensibilización de la sociedad y la formulación de propuestas de acción. La responsabilidad de nuestra salud no podemos dejarla en manos de otras personas. Desde hace muchos siglos, en otras culturas, se conocen figuras como las/los curanderas/os, las chamanas, ... en oriente, la Medicina Tradicional China, y tantas y tantas opciones como actualmente nos llegan a occidente, pero de una forma un tanto "snob" y bajo unos precios que convierten estas técnicas y enfoques de la salud sólo un privilegio más para quien puede pagar. La formación y el conocimiento de estas técnicas a figuras mediadoras en grupos de mujeres o grupos de hombres o bien grupos mixtos, supondría el fomentar con creatividad la responsabilidad individual sobre nuestra salud, ampliando la perspectiva y dando lugar a una participación más dinámica en las decisiones sobre algo privado y propio: nuestra salud. El feminismo lo ha propugnado desde hace años, muestra son los grupos de self-help, los grupos de encuentro... pero también es importante la idoneidad de las propuestas y la adaptación de la metodología a las personas destinatarias de la formación. El respeto a los procesos de evolución personal y grupal son fundamentales. El respeto de los ritmos de aprendizaje. El dejar espacio para resolver los conflictos que puede generar un proceso de autoconocimiento y exploración corporal y de conciencia, es diferente para cada persona. La accesibilidad a técnicas (tai-chi, qi-gong, siatsu, relajación coreana, yoga taofsta, masaje, reflejoterapia podal, osteopatía... meditación...) me parece una vía de búsqueda y una posibilidad de una visión feminista y holística de la salud.

Diagnòstic

El número de mujeres cada día más afectadas en su salud física y mental, sean del Norte o del Sur, y por motivos diferentes:

- numerosos y repetidos embarazos en mujeres muy jóvenes, provocándoles problemas de desnutrición.
- la hambruna que repercute doblemente en la población femenina porque en muchas culturas sólo tienen derecho a comer los restos que dejan los varones -si quedan-.
- las violaciones y malos tratos
- la pobreza y la falta de recursos y acceso a los mismos.

Recordemos que las mujeres afganas en estos momentos no pueden acceder a los servicios médicos sin autorización de su esposo o varón del que dependa

Es necesario formar personas mediadoras en salud que puedan acercar nuevos enfoques de la salud, adaptados al medio, y a la cultura, que no creen dependencias, sino que favorezcan la mejora de la salud física, mental y emocional de las personas para intentar paliar las carencias en algunos aspectos

Objectius

Lograr un acceso a la salud física, emocional y mental para la mujeres, però también para los hombres, que no cree dependencia y adaptándose al medio y a la cultura de cada lugar

Experimentar y vivenciar un nuevo enfoque feminista y holístico de la salud (priorizando a las mujeres pero no exclusivo, con el tiempo y si hay demanda se amplía a la población masculina)

Mitjans i/o instruments.

- Capacitar nuevas figuras mediadoras en salud y dotarlas de herramientas y formación.
- Crear coordinadoras de salud a nivel local, autonómico y nacional que favorezcan el intercambio de experiencias y pueda coordinar los planes de formación en este enfoque feminista y holístico de la salud.- Creación de una red de personas que deseen trabajar desde sus campos de actuación con este enfoque.
- Cursos de formación de personas mediadoras en salud cuya formación en género y técnicas diferentes ofrecería una visión más amplia de su trabajo.
- Seguimiento del trabajo realizado en grupos de salud.

- Encuentros de evaluación y contraste de experiencias.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Licenciada en Filología y desde hace 5 años, monitora de grupos de mujeres. Por mi formación en género y técnicas complementarias (tai-chi, qi-gong, quiromasaje, crecimiento personal etc.) enfoco mi trabajo a fomentar el proceso de autoconciencia a través del cuerpo y también he trabajado con mujeres rurales en procesos de dinamización y organización de los mismos con el sindicato agrario COAG y grupos de mujeres de Andalucía, Valencia, y Vigo. He contactado con grupos de mujeres de Guatemala y El Salvador y soy una constante estudiante de los procesos de crecimiento personal, incorporando el feminismo como actitud vital y solidaria con los seres humanos.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Medidas para superar los límites de las actuales democracias occidentales en relación a los derechos de la mujer

Rosa Cobo

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculi-Femení

Fòrum. transversal Valors

Resum

- a) Como punto de partida hay una evidencia: la exclusión de las mujeres en numerosos espacios sociales. Casualmente, la mayoría de ellos, son los de la toma de decisiones.
- b) Compensar la insuficiente ciudadanía de las mujeres requiere el reconocimiento de unos derechos políticos específicos que elimine los ámbitos de exclusión.
- c) Actualmente, las teorías y prácticas feministas han de elegir entre apropiarse de espacios de igualdad o profundizar en la diferencia.
- d) La política derivada del reconocimiento de derechos específicos para las mujeres no puede realizarse exclusivamente a través de la acción positiva, aunque son instrumentos imprescindibles en esta tarea.
- e) El reconocimiento jurídico de las mujeres, como colectivo de género, con el consiguiente derecho a participar en los asuntos del Estado y en la toma de decisiones que afecten su vida, tiene como objeto último la igualdad y su horizonte futuro es la disolución como género.
- f) La propuesta del reconocimiento de las minorías hay que entenderla como un modo de promover la puesta en práctica de ideales universales de racionalidad y justicia mediante la ampliación de la inclusión y la participación democrática.

Diagnòstic

1. La realidad social muestra con contundencia que los espacios de exclusión están vinculados al poder, a la autoridad, a la influencia, al dinero, a los recursos y, en general, a la autonomía personal.
2. El poder político y todos los poderes de decisión, son casi impermeables a las mujeres. El poder político es masculino y patriarcal: Masculino: porque alrededor del 90% de los individuos que están al frente de todas las instituciones son varones. Patriarcal: porque ese 90% de varones toma decisiones políticas e impone normas en el marco de un sistema de dominación patriarcal que consagra su dominio y supremacía.
3. La exclusión de las mujeres de las instituciones políticas es uno de los aspectos mas sobresalientes del poder político en la mayoría de los países occidentales. La estructura patriarcal de la sociedad impide la plena ciudadanía de las mujeres y las convierte en un grupo social marginado. Compensar esta insuficiencia requiere el reconocimiento de derechos políticos específicos para las mujeres.
4. Los límites e insuficiencias de la ciudadanía femenina están estrechamente vinculados a su propia génesis. El hecho de que el ciudadano, en la constitución de la democracia moderna, fuese un varón, ha marcado poderosamente la noción de ciudadanía. Estos límites ponen en entredicho la legitimidad de la democracia y pone en duda la igualdad de derechos.
5. El concepto actual de ciudadano se apoya en una noción del yo autónomo, soberano, fraternal y masculino, que excluye a las mujeres de la vida pública. El feminismo está embarcado así en la redefinición de un concepto de ciudadanía que no excluya las mujeres de los derechos propios de ese concepto. Universalismo y ciudadanía deben ser sinónimos de inclusión, igualdad y justicia.
6. Nacer mujer en una sociedad patriarcal implica carencia de derechos y oportunidades y excesos en las obligaciones; significa ser sujeto político a medias; supone quedarse aprisionada en una red de roles y estatus inferiores a los masculinos; obliga a cargar con la maternidad... Las mujeres tenemos poco poder y apenas podemos intervenir en el diseño de nuestro destino individual y colectivo. Las mujeres pueden adscribirse voluntariamente a su género politizándolo críticamente.
7. La aparición del movimiento feminista, hace dos siglos, ha significado la impugnación de la identidad femenina como construcción social y patriarcal y el comienzo de la formación de un concepto de identidad al servicio de la emancipación. El movimiento feminista ha observado una serie de rasgos en los factores de opresión que llevan a dos grandes posiciones.
 7. 1. De un lado, las feministas de la igualdad: dicen que las mujeres constituyen un colectivo con rasgos específicos debido a factores de orden sociocultural; dicen que las injusticias del patriarcado son la exclusión de las mujeres del espacio público, su confinación al espacio privado y la mal distribución de los bienes sociales. Tienen como objetivo eliminar las diferencias e instituir la igualdad.
 7. 2. Del otro lado, las feministas de la diferencia: sostienen que las mujeres no sólo constituyen un grupo social,

que ningún feminismo niega, sino también un género debido a una serie de características que las diferencia profundamente de los varones. Las mujeres somos moralmente superiores a los varones por no mostrarnos competitivas y militaristas.

8. Todo esto, en definitiva, conforma un debate que lleva dos décadas. De todos modos, hay una gran cuestión a resolver: el cumplimiento de los derechos de la ciudadanía para las mujeres hasta su materialización en una democracia igualitaria en clave de paridad

Objectius

1. Objetivo final: El reconocimiento jurídico de las mujeres, como colectivo de género, con el consiguiente derecho a participar en los asuntos del Estado y en la toma de decisiones que afecten su vida, tienen como objeto último la igualdad.

2. Objetivos intermedios:

2. 1. Lograr el reconocimiento de derechos políticos específicos de las mujeres.
2. 2. Obtener la ampliación de la participación democrática para el colectivo femenino.
2. 3. Embarcar al feminismo en la redefinición de un concepto de ciudadanía que no excluya a las mujeres buscando el universalismo y la ciudadanía como sinónimos de igualdad y justicia.
2. 4. Una gran cuestión a resolver, entonces, es el cumplimiento efectivo de los derechos de la ciudadanía para las mujeres hasta su materialización en una democracia igualitaria en clave de paridad. La condición sería reconocer la personalidad jurídica de las mujeres y su reconocimiento como sujeto de derecho.
2. 5. Lograr la equiparación, la no discriminación en los derechos.
2. 6. Concentrar la acción en la garantía de igualdad respecto a los derechos individuales (civiles, económicos, políticos, sociales y culturales).
2. 7. Lograr que el conjunto de instituciones del Estado tienda hacia una composición paritaria en sus órganos de decisión.

Mitjans i/o instruments.

1. Luchar por la plena ciudadanía, para las mujeres requiere el fortalecimiento ideológico y organizativo del movimiento feminista.

2. Otro medio a utilizar sería la reserva de una cuota de representación en el Parlamento, gobierno nacional, gobiernos autonómicos, y municipales hasta el establecimiento de mecanismos preceptivos y vinculantes de consulta a los órganos de representación de la minoría en el caso de decisiones que le afecten específicamente.

3. También mediante un sistema de control y garantía de los derechos que debería incluir una instancia jurisdiccional a la que pudieran llegar los recursos y que obligase al Estado.

4. Por medio de la institucionalización de la figura del Ombuds de mujeres que atendiese a las reclamaciones de quienes se sienten discriminadas y que, también, controlase y asesorase a la Administración y a las instituciones del Estado.

5. Sería positiva la institucionalización de una figura consultiva que pudiese aconsejar sobre las políticas de igualdad o bloquear los mensajes sexistas que tan habitualmente aparecen en los medios de comunicación.

6. Instrumentos imprescindibles en esta tarea son la acción positiva y la discriminación positiva.

Documentació tractada:

COBO, ROSA, Ciudadana Mujer, El Viejo TOPO

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Noves relacions entre sexes

Sex Futura

Redacció: Martí Olivella Solé

Fòrum temàtic Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

Les relacions entre homes i dones s'han transformat al llarg de la història. Els factors de canvi han estat, tant externs (organització econòmica i social), com interns (grau de desenvolupament psicològic). Algunes de les diferents formes de relació home-dona (de poder, sexual, reproductiva, edipiana, econòmica, laborals, enamorament, amistat/amor...) han estat sempre presents en l'espècie, d'altres han anat sorgint segons el moment evolutiu i d'altres estan en vies de desaparició i donen pas a noves formes encara poc esteses. Cal aprofitar el desenvolupament científic i tècnic de la psicologia perquè els sers humans puguem participar activament i conscientment en realitzar nous passos evolutius en la relació entre sexes, malgrat l'estructura familiar potser que no sigui la més adequada per a "contenir" o afavorir aquests nous passos. Estan sorgint noves formes de vida diferents a la família: gent que viu sola per pròpia decisió; divorcis que provoquen situacions vitals inèdites; individus que opten per formes de vida en comunitat o tribu; transformació del rol de la dona que ja no està limitat a ser l'element cohesionador la vida interna de la família. En general es tracta d'animar a fer processos personals, amb ajuda de la psicologia, per fer-nos més conscients i reconèixer els tipus de relacions que mantenim de cara a millorar-les.

Diagnòstic

Les relacions entre homes i dones s'han transformat al llarg de la història. Els factors de canvi han estat tant externs (organització econòmica i social) com interns (grau de desenvolupament psicològic). Algunes de les diferents formes de relació home-dona (de poder, sexual, reproductiva, edipiana, econòmica, laborals, enamorament, amistat/amor...) han estat sempre presents en l'espècie, d'altres han anat sorgint segons el moment evolutiu i d'altres estan en vies de desaparició i donen pas a noves formes encara poc esteses. En cada relació concreta home-dona poden donar-se diferents formes de relació a la vegada que poden anar variant segons el moment evolutiu de la parella o de cada membre.

Les relacions sexuals, reproductives i de poder d'un sexe sobre l'altre són comuns amb altres espècies. Amb els mètodes anticonceptius, la reproducció in vitro i l'enginyeria genètica aquestes relacions es comencen a diferenciar de les d'altres espècies.

El tabú de l'incest va obligar a cercar parelles en altres tribus, tot contribuint a l'expansió de l'espècie. L'incest físic va deixar de practicar-se passar però continua existint a nivell psíquic en forma de "complex d'Edip".

L'atracció cap el pare o la mare de sexe contrari influeix les relacions entre individus que projecten psíquicament la figura paternal o maternal en la seva parella i estableixen relacions pare-filla o mare-fill entre els membres de la parella. Això provoca una dependència molt forta i alhora, disminueix la quantitat i la qualitat i de relació sexual, degut a les reminiscències del tabú de l'incest físic que prohibeix les relacions entre familiars. Quanta menys satisfacció sexual, els homes dirigeixen la libido cap a altres dones o en les pròpies filles. En les dones la libido es dirigeix cap els fills. En un i altre cas pot provocar greus alteracions del desenvolupament psíquic de les filles i dels fills.

L'enamorament apareix en la història quan l'estructura psíquica comença a polaritzar-se en masculí (animus) i femení (anima) amb qualitats diferenciades. Els individus humans som andrògins: tenim les qualitats masculines i femenines, però els individus de sexe masculí expressen només les virtuts psíquiques masculines i deixem les qualitats femenines sense expressió (i a la inversa en els individus de sexe femení). Les qualitats que no s'expressen resten en l'inconscient i busquen la seva expressió en la "projecció psíquica". L'enamorament és, doncs, una forta necessitat de fusió amb l'altre, una eufòria que correspon, en el fons, a la sensació d'haver trobat "l'altre meitat d'un mateix" en l'altre. Aquesta sensació es limita en el temps perquè el tracte quotidià deixa pas a la persona real i difumina la projecció psíquica inicial.

L'enamorament reforça l'instint de reproducció perquè forma parelles "espontànies" sense el càlcul de la conveniència econòmica. I té un efecte dignificador de la dona perquè, per primera vegada en el llarg període patriarcal, es valora a la dona com a ser humà, portadora de valors espirituals deslligada de les seves qualitats reproductores i de servei a l'home. A més a més, la dona en entrar en el món del treball desenvolupa la seva part "animus", els valors psíquics masculins, i això provoca una menor necessitat de projecció psíquica en l'altre amb una recessió de l'enamorament.

Malgrat l'enamorament sigui efímer, les relacions de les parelles poden continuar pel lligam edípic - el més cohesionador - o per les relacions reproductives, econòmiques o de poder.

Al llarg de la història l'enamorament, però, ha estat el preludi que permet les relacions d'amistat i amor entre el sexes, que apareixen a finals del segon mil·lenni.

En les relacions d'amistat i amor l'individu comença a reconèixer com a pròpies les seves qualitats masculines o femenines (segons el sexe) inconscients i pot expressar-les sense necessita de projectar-les sobre algú exterior. En el moviment feminista la dona reivindica la manifestació de les seves qualitats masculines en societat. Les condicions de vida més segures i d'independència econòmica han favorit la independència de l'individu respecte a la família, i això ajuda a transformar el complex d'edip psíquic.

Objectius

Aprofitar el desenvolupament científic i tècnic de la psicologia perquè els sers humans puguem participar activament i conscientment en realitzar nous passos evolutius en la relació entre sexes, malgrat l'estructura familiar potser que no sigui la més adequada per a "contenir" o afavorir aquests nous passos.
Afavorir que les persones ens coneguem a nosaltres mateixes i puguem reconèixer el tipus de relació que predomina en cada moment amb les persones de sexe contrari (quin percentatge de sexe, reproducció, edip písiuic, enamorament o amistat...)

Mitjans i/o instruments.

Formes de vida diferents a la família: gent que viu sola per pròpia decisió; divorcis que provoquen situacions vitals inèdites; individus que opten per formes de vida en comunitat o tribu; transformació del rol de la dona que ja no està limitat a ser l'element cohesionador la vida interna de la família.
Processos personals, amb ajuda de la psicologia, per fer-nos més conscients i reconèixer els tipus de relacions que mantenim de cara a millorar-les

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Pseudònim d'una Psicòloga

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Rescatar lo femenino para reanimar la tierra

Maria José Arana

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic: Relacions Masculí-Femení

Fòrum transversal: Valors

Resum

Lo femenino ha sido enormemente infravalorado y oprimido, tanto en los hombres como en las mujeres. Sin embargo, el mundo de la humanidad posee dos alas: una es la mujer y la otra el hombre. Hasta que las dos alas no estén igualmente desarrolladas no podrá volar. La opresión y liberación de las mujeres es global, llega desde todos los frentes e influye en todo. Pese a que la mujer participa de los movimientos de liberación de pueblos oprimidos, no exige su propia liberación. Por todo ello el feminismo es fundamental en el cambio.

La autora propone como objetivo desarrollar las dos alas de la humanidad promoviendo la participación de la mujer en todos los aspectos de la vida social y política y económica, procurando que hombres y mujeres se unan en su lucha por la igualdad.

Para ello plantea la necesidad de exigir un cambio que convoque a la reciprocidad masculino – femenina desde la alteridad, desde el mutuo reconocimiento. Crear un tipo de relaciones nuevas, redescubriendo femineidad y masculinidad; reinterpretando los símbolos y la vida desde una reformulación muy honda. Necesitamos atrevernos a crear y a amar al hombre y a la mujer que todavía no existen, pero que podemos y debemos ir configurándolos, aportando desde la diferencia y esto supone una auténtica revolución para la humanidad.

Diagnòstic

1. Lo femenino ha sido enormemente infravalorado y oprimido, tanto en los hombres como en las mujeres, aunque de forma muy distinta. Esto perjudica a todo el conjunto humano.
2. Este desajuste ha conducido a un empobrecimiento que toca a la humanidad entera, a la forma de ser, a la identidad de los hombres y de las mujeres, a sus relaciones, en definitiva al equilibrio humano.
3. Este desequilibrio fundamenta relaciones injustas que relegan la dimensión femenina y absolutizan la viril.
4. El mundo de la humanidad posee dos alas: una es la mujer y la otra el hombre. Hasta que las dos alas no estén igualmente desarrolladas no podrá volar. Si una de las alas permanece débil, el vuelo será imposible.
5. La opresión y liberación de las mujeres es global, llega desde todos los frentes e influye en todo.
6. La opresión de las mujeres:
 6. 1. Es multiseccular, se prolonga en el tiempo
 6. 2. Es integral, abarca todos los ámbitos de la existencia
 6. 3. Es pluricultural y plurirreligiosa, se encuentra en todas las culturas y en todas las religiones
7. En nuestra cultura occidental el estado de sumisión, estado de servidumbre y de sujeción ha sido escrupulosamente definido por laicos y religiosos del medievo (Santo Tomás: "estado de sumisión total": radical subordinación, absoluta dependencia, incapacidad real en el derecho civil, en el código penal, en el derecho canónico, en los códigos familiar, laboral, educacional, etc.)
8. Todo esto promueve el dominio de la mujer. Este escalafón clasifica a las personas y las separa en clases sociales, razas superiores e inferiores, pueblos más o menos desarrollados, ciudadanos de primera y de ínfima categoría.
9. La mujer participa de los movimientos de liberación de pueblos oprimidos pero no exige su propia liberación.
10. El feminismo es fundamental en el cambio, está integrado en la evolución y significa una real transformación de la humanidad, no sólo para las mujeres sino para el género humano.

Objectius

El objetivo es desarrollar las dos alas de la humanidad; la que es más corta habrá que potenciarla más. Esto implica:

1. Promover la participación de la mujer en todos los aspectos de la vida social y política y económica.
2. Realizar una tarea conjunta, hombres y mujeres de nuestro mundo.
3. Procurar que hombres y mujeres se unan en su lucha por la igualdad.
4. Rehacer y crear una transformación profunda que afecta a la humanidad completa.

Mitjans i/o instruments.

1. Exigir un cambio que convoque a la reciprocidad masculino – femenina desde la alteridad, desde el mutuo reconocimiento. Exigir la aceptación de la diferencia.
2. Conducir al aprendizaje de captar la energía que brota de los opuestos, de la multiplicidad. Saber situar los contrarios y dialogar con lo distinto.
3. Llamar a sustituir la agresividad competitiva por la compasión solidaria donde el espíritu de colaboración sustituya a la orgullosa competición.
4. Vislumbrar la necesidad de un cambio espiritual y cultural que afecta profundamente a las relaciones y a la comunicación humana. Una forma dialogal cualitativamente distinta.

5. Pasar de la verticalidad jerárquica a la vivencia horizontal y solidaria de las relaciones.
6. Entender y ser consecuentes con la idea de que la paz, el desarrollo y la igualdad están íntimamente trabados y tienen rostro de mujer, que supone un cambio cualitativo, dinámico y eficaz hacia la liberación.
7. Entender que la liberación de la mujer está inserta y debe resolverse junto con la de los demás oprimidos del mundo.
8. Rescatar lo femenino porque:
 8. 1. Es una forma de ser y sentir la vida y la relación de componer o edificar el mundo
 8. 2. Atañe a las raíces de la justicia
 8. 3. Entraña un nuevo paradigma
 8. 4. Implica un modelo diferente de relaciones
 8. 5. Supone el paso de unas relaciones más jerárquicas y piramidales a otras más igualitarias
 8. 6. Repercute a la totalidad porque está todo interrelacionado
 8. 7. Afecta al ser humano en cuanto tal, a su configuración como persona, a la forma de ser mujer y a la manera de ser varón
 8. 8. Debe estar plenamente integrado en la evolución de la conciencia humana, de la conciencia mundial

Documentació tractada:

MARÍA JOSÉ ARANA, Rescatar lo femenino para reanimar la tierra, Cuadernos de Cristianismo y Justicia 78, Barcelona, septiembre 1977

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La autora planteja una estratègia de acció com a via de implantació de la proposta que inclou:

1. Desenvolupar moviments feministes de lliberació.
2. Crear consciència de la situació d'opressió femenina i de la necessitat de la independència econòmica.
3. Impulsar canvis legislatius en la portació de mitjans econòmics.
4. Educar a la comunitat sobre els drets de la dona.

Sobre el vacío de la maternidad, la igualdad y la diferencia

Victòria Sau Sánchez

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Relacions Masculi-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

Decir vacío de maternidad, es decir vacío de poder decidir y gestionar, de tener influencia y de gozar de autoridad. Se consti-tuyen las estirpes de padres que cuentan con un padre fundador, en el terreno biológico, garantizan la propiedad, lo económico, lo político, acatan la ley de un mismo padre, un emperador, un sumo sacerdote, un monarca absoluto, las mujeres se con-vierten, así en madres, hermanas, esposas, hijas o amantes del padre fundador bajo cuya Ley nacen, viven, se reproducen y mueren. Son las "madres para", las madres invisibles que traen hijos al mundo para ser recibidos por los Padres como un don, de ahí lo de invisibilizar a la madre y el "vacío" de una maternidad ausente.

La maternidad está subordinada a la paternidad. El Padre subsume a la madre. El género y sus diferencias se aprecian en el lenguaje, en el sistema de representaciones, simbolismo psicosocial, en la representación mental de las cogniciones, psicología cognitiva- etc.

Igualdad y diferencia son dos itinerarios igualmente necesarios para la definición de una individualidad femenina, lo que impor-ta es existir en un mundo que es necesario sexual para reducir a su parcialidad el elemento masculino considerado como universal.

Lograr que las mujeres en el sentido universal de la palabra tengamos una teoría común con algunos puntos también univer-sales, como el derecho a ser un fin en si misma, lo bastante amplia y comprensiva para que quepa en ella la gran diversidad de formas bajo las que soportamos el yugo patriarcal.

Mediante un programa de acción al que cualquier mujer de cualquier lugar del mundo pueda incorporarse.

Diagnòstic

Decir vacío de maternidad, es decir vacío de poder decidir y gestionar, de tener influencia y de gozar de autoridad. La mística de la maternidad está en su invisibilidad.

Antiguamente, las mujeres proveían al género humano de mas género humano sin detenerse a pensar si valía la pena.

Se constituyen las estirpes de padres que cuentan con un padre fundador, en el terreno biológico, garantizan la propiedad, lo económico, lo político, acatan la ley de un mismo padre, un emperador, un sumo sacerdote, un monarca absoluto, las mujeres se convierten, así en ma-dres, hermanas, esposas, hijas o amantes del padre fundador bajo cuya Ley nacen, viven, se reproducen y mueren.

Sólo los Padres se reconocen iguales entre sí, rivalizan entre si, y a menudo van a la guerra y mueren.

En los dos últimos siglos el interés por la infancia ha suplantado al de la madre.

Son las "madres para", las madres invisibles que traen hijos la mundo para ser recibidos por los Padres como un don, de ahí lo de invisibilizar a la madre y el "vacío" de una maternidad ausente.

Simone de Beauvoir dice que los hombre arriesgan la vida mientras que las mujeres "solo la dan".

La voz madre es indefinible por si misma pues en cada tiempo y lugar son los hombres los que deciden cómo ha de ser, cómo ha de actuar, qué debe hacer.

La maternidad está subordinada a la paternidad. El Padre subsume a la madre.

La madre está en función del Padre no tiene un espacio real ni simbólico propio. El mundo gira sobre un eje masculino egocéntrico en cuyo torbellino ella se ve arrastrada.

La madre es una invención del Padre, puesta por el patriarcado para asegurar su perennidad.

Se eliminó a la madre simbólica de la religión, del poder y de la cultura del lenguaje.

La madre representa a un fantasma de equivalente poder al del padre, de un poder a su servicio, este fantasma madre viene a sustituir la verdadera madre por sus mitos mas dispares sobre la misma

También se acusa a los filósofos de haber silenciado, imitado y expoliado la potencia materna.

Algunas feministas reivindican la maternidad como algo propio, genuino a no perder.

La madre fue negada por siglos al considerársela simple portadora de la semilla masculina, Aristóteles definió el sexo femenino como un "defecto" del masculino, al que tendía siempre la naturaleza, pero que ésta, en su error, proporcionaba los medios para que siguieran viniendo varones al mundo, lo que después de todo no dejaba de ser una ventaja. La Psicología que también es patriarcal, ha dado herramientas necesarias y suficientes para entender el patriarcado y salir de él y estudiarlo en perspectiva.

La Psicología se vio obligada a tomar el género como objeto de estudio.

El género y sus diferencias se aprecian en el lenguaje, en el sistema de representaciones, -simbolismo psicosocial, en la representación mental de las cogniciones, psicología cognitiva- etc.

El estudio del género ha dado mucho juego al feminismo y lo seguirá dando mientras no se extinga del todo el patriarcado.

Rivera Garretas explica el mundo femenino en cinco categorías de análisis :

1. las mujeres

2. patriarcado
3. género
4. diferencia sexual
5. la mujer como sujeto político

Resultando estas cinco categorías todas y cada una necesarias., de manera simultánea y no jerarquizadas

Para hacer significativa la diferencia femenina no es necesario que sean muchos los que lo digan
Igualdad y diferencia son dos itinerarios igualmente necesarios para la definición de una individualidad femenina ,
lo que importa es existir en un mundo que es necesario sexual para reducir a su parcialidad el elemento
masculino considerado como universal.

Mas moderno y correcto, en el plano científico sería hablar de equivalencia. No ser como un hombre, pero ser
equivalente a él.

La organización patriarcal implica que la supuesta superioridad masculina sea real mientras tanto las mujeres
acepten ser inferiores a los hombres, para mantener ese vínculo ellos contaron con el dominio, por la fuerza, de
los contenidos culturales y la educación, pero si se abandona el rol vinculante ellos quedan reducidos a su
tamaño natural y la superioridad se vuelve a la normalidad.

Objectius

Lograr que las mujeres en el sentido universal de la palabra tengamos una teoría común con algunos puntos
también universales, como el derecho a ser un fin en si misma, lo bastante amplia y comprensiva para que quepa
en ella la gran diversidad de formas bajo las que soportamos el yugo patriarcal.

Resucitar a la Madre, teniendo en cuenta que el patriarcado amenaza con ganar en velocidad al Movimiento de
Liberación de las Mujeres y no darnos tiempo para que constituyamos nuestra identidad cultural y política .

Mitjans i/o instruments.

Mediante un programa de acción al que cualquier mujer de cualquier lugar del mundo pueda incorporarse.

Documentació tractada:

Sau, Victòria. "El vacío de la maternidad". Icària. 1.995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Sicóloga. Profesora de la Universidad de Barcelona

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Xarxes amoroses

Ramón Montón i Lara

Redacció: Ramón Montón i Lara

Fòrum temàtic Relacions Masculi-Femení

Fòrum transversal Valors

Resum

Les xarxes amoroses són un model de relació amorosa que pretén ser una alternativa al model de família nuclear actualment vigent en el món occidental. Consisteix a anar introduint la poliginàndria o matrimoni de grup, és a dir un entramat de persones (entre 10 i un nombre infinit) que establirien relacions amistoses-amoroses recíproques i lliures d'una estabilitat i una naturalesa que haurien de formular elles mateixes. Aquest mode s'introduiria de manera progressiva i voluntària a partir del reconeixement de la realitat de l'adulteri.

Diagnòstic

La parella monogàmia, la família nuclear, és un model rígid i estretament lligat al concepte de propietat que no sols limita les perspectives de creixement personal, sinó que fomenta la infelicitat, la repressió, el conformisme, l'egoisme i la hipocresia, ja que sol anar acompanyat de l'adulteri (o poligàmia encoberta, segons D. Provansal) i/o la prostitució. L'adulteri és practicat per la majoria de la humanitat, per tant és un fet natural. Tot i així, comporta sentiment de culpabilitat, i pot implicar una sanció social que es pot traduir fins i tot en l'empresonament o mort de la persona que el practica. El mateix es pot dir de la poligàmia encoberta.

Objectius

La felicitat de les persones en poder desenvolupar amb llibertat relacions amoroses, per mitjà d'un model que compagini el desenvolupament de l'amor (que, per la seva pròpia naturalesa, és lliure) amb una certa estabilitat relacional. També fomentar un grau més elevat la solidaritat entre les persones, en formar un teixit social completament oposat al model de la família nuclear, que constitueix cèl·lules minúscules, aïllades (i, per tant molt més vulnerables dels del punt de vista psicològic i econòmic) i insolidàries, tancades en la recerca del seu propi benestar. Aquest model també afavorirà els infants, que tindran més persones que se'n cuidin i estiguin per ells i un ventall més ampli i variat de models de personalitat

Mitjans i/o Instruments.

L'instrument proposat són les anomenades "xarxes amoroses", que consistirien en famílies o grups sociosentimentals polígams (en un règim de poliginàndria o matrimoni de grup) que podrien abastar entre 6-10 persones i un nombre infinit: cada membre de la parella inicial tindria dos amants, els quals en tindrien dos més, els quals ens tindrien dos més etc. Amb una graella així podríem ser un mínim de sis (3+3) dos amants per individu. Aquesta proposta podria aplicar-se d'una manera progressiva i, naturalment, voluntària, partint de l'acceptació social de la realitat de l'adulteri i d'una actuació en conseqüència. Per exemple una dona insatisfeta amb el seu marit, del qual, però, no es volgués divorciar, podria acollir un amant a casa seva, i aquesta relació extramarital no es consideraria adulteri. Es podria començar institucionalitzant l'adulteri aprofitant dates assenyalades (com les nits de carnaval, cap d'any etc) i anar introduint per fases la llibertat amorosa establint diversos graus de relacions, com proposava Fourier.

Documentació tractada:

Isabel de Cabo, "Los socialistas Utópicos", Barcelona, Ariel, 1987

Helen E. Fisher, "Anatomía del Amor" Barcelona, Anagrama, 1994

Danielle Provansal??

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Montón (1959) és germanista, traductor i escriptor. Fins ara ha publicat dos llibres de contes.

"Inversamblances" i "fantasies" (Perpinyà, el Trabucaire, 1993) i "Els contes del Llop" (Barcelona, La Magrana, 1.996)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta s'ha inspirat (fonamentalment) en les idees dels socialistes utòpics Robert Owen i François Fourier

Posen el Fòrum Temàtic per Repensar

l'Economia

Temàtic 1 Presentació i llista de persones inscrites.

Temàtic 2 Propostes.

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar l'Economia, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (**Temàtic 2**), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (**Temàtic 3**)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspasar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (**Temàtic 4**)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis **Temàtic 3** i **Temàtic 4** (més el **Tranversal 3** si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, abans de finals d'any. En qualsevol cas **no podem acceptar** les valoracions que arribin més tard del **30 de gener de 1999** (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és **imprescindible** perquè pugueu participar amb veu i vot a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum l'Economia:

Angel Alcázar	
Jaume Cortes Izquierdo	
Joan Lluís Jornet	
Anna Maria Montseny	
Yolanda Pérez Saez	
Francesc Pineda Fortuny	
Jaume Valls Piulats	
Esther Inglada i Cardona	Experiències
M ^a . Àngels Pi Mallarch	Experiències
Lluís Verdes Soler	Experiències
Mario Eduardo Firmenich	Models
Josep Oriol Garriga Gusi	Models
Andri Werner Stahel	Models
Ma. Dolors Musté Jove	Regles de joc
Daniel Raventós i Pañella	Regles de joc
Fermí Sidera i Riera	Regles de joc
Pol & Tracy Broadbent	Valors
Carles Descalzi	Valors
Jordi Sala Mariné	Valors
Marc Seguer Terré	Valors
Fèlix Simón	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar l'Economia.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
EC0001EXP	Akoop, sistema per a l'autogestió de cooperatives	Marcel·lí Ferrer Garriga	Experiències
EC0002EXP	Asociación ciudadana para forzar las inversiones éticas en las Cajas de Ahorros	Pedro Manrique Miranda	Experiències
EC0003EXP	Bancs dels pobres	Infomundi	Experiències
EC0004EXP	Canvi del sistema de categories salarials	Factoria Font Vella	Experiències
EC0005EXP	Grups informals de crèdit	Carne Vila Rovira	Experiències
EC0006EXP	Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza	Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza	Experiències
EC0007EXP	Mesures orientades a reduir i millorar el consum per fer viable el futur i viure millor	Alicia Antzabalaga , Daniel Wagman	Experiències
EC0008EXP	Taller formatiu "Consumir menys per viure millor"	Pere Subirana i Samitier	Experiències
EC0009MOD	Camí a la democràcia [02] Renda Individual Universal (RIU)	Antoni Ricart Viñals	Models
EC0010MOD	Camí a la democràcia [03] Autoritat monetària i creació de diner	Antoni Ricart Viñals	Models
EC0011MOD	Camí a la democràcia [04] La moneda telemàtica de l'Unió Europea	Antoni Ricart Viñals	Models
EC0012MOD	Camí a la democràcia [05] El lliure mercat de béns transferibles	Antoni Ricart Viñals	Models
EC0013MOD	Camí a la democràcia [06] Impost sobre els béns i privilegis transferibles per fer lliure el mercat	Antoni Ricart Viñals	Models
EC0014MOD	Desarrollo Integral Sostenible [02] Por una globalización justa a partir de un nuevo sistema monetario	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0015MOD	Desarrollo Integral sostenible [04] Un sistema monetario nacional (regional) alternativo	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0016MOD	Desarrollo Integral sostenible [05] Un sistema bancario nacional (regional) alternativo	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0017MOD	Desarrollo Integral sostenible [06] Un sistema nacional (regional) de creación de dinero y crédito alternativo	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0018MOD	Desarrollo Integral Sostenible [08] Políticas monetaria y fiscal alternativas	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0019MOD	Desarrollo Integral Sostenible [09] La Renta no Laboral para corregir la falla del mercado de trabajo	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0020MOD	Desarrollo Integral Sostenible [10] Integrar la previsión social en la familia intergeneracional para ganar	Mario Eduardo Firmenich	Models
EC0021MOD	Economia Distributiva [02] L'empresa distributiva	M. Louise Duboin	Models
EC0022MOD	Economia Distributiva [03] Contracte cívic i renda social: nova organització del treball	M. Louise Duboin	Models
EC0023MOD	Economia Distributiva [04] La moneda distributiva	M. Louise Duboin	Models
EC0024MOD	El Estado estético [05] El trabajo una necesidad de las personas	Andreu Junoy Pujol	Models
EC0025MOD	El Estado estético [06] La naturaleza y los medios de producción	Andreu Junoy Pujol	Models
EC0026MOD	El Estado estético [07] Las unidades de producción	Andreu Junoy Pujol	Models
EC0027MOD	El Estado estético [08] Estructura y organización del sistema de producción	Andreu Junoy Pujol	Models
EC0028MOD	El Estado estético [09] Un mundo sin dinero: bienes, repartos y sorteos	Andreu Junoy Pujol	Models
EC0029MOD	El Estado estético [10] Los sectores productivos	Andreu Junoy Pujol	Models
EC0030MOD	Factor cuatro: doblar el bienestar, usar la mitad de recursos	Ernst Ulrich von Weizsäcker	Models
EC0031MOD	La Societat Transparent [06] Mercat llibertari i responsable	Agustí Chalaux de Subirà	Models
EC0032MOD	Medidas económicas y sociales alternativas al tratado de Maastricht	Miren Etxezarreta	Models
EC0033MOD	Model Sòlid [02] El Títol sòlid i el Banc de la terra	Joan N. Casals	Models
EC0034MOD	Model Sòlid [05] Impostos a la passivitat	Joan N. Casals	Models
EC0035MOD	Model Sòlid [06] Les empreses generals	Joan N. Casals	Models
EC0036MOD	Propietat col·lectiva i reassignació ecològica dels recursos naturals per avançar vers un model econòmic	Roberto Bermejo	Models
EC0037MOD	Societat Transparent [02] La Factura-xec	Agustí Chalaux de Subirà	Models
EC0038MOD	Societat Transparent [03] Sous socials i crèdits comunitaris	Agustí Chalaux de Subirà	Models

EC0039MOD	Societat Transparent [05] Finançament dels serveis de l'estatut comunitari-liberal	Agustí Chalaux de Subirà	Models
EC0040JOC	Aportació parcial de l'impost sobre la renda a comunitats locals	Jordi Borja Sebastià	Regles de joc
EC0041JOC	Cambios legislativos y en las políticas sociales para combatir la pobreza y la precarización del trabajo en el	Institut d'estudis metropolitans de Barcelona	Regles de joc
EC0042JOC	Canvis organitzatius per una empresa més solidària	Carles Rovira	Regles de joc
EC0043JOC	Democracia económica para un socialismo eficaz	David Schweickart	Regles de joc
EC0044JOC	El dret d'herència universal	Ferní Sidera i Riera	Regles de joc
EC0045JOC	El Pla Aubry: ocupació social contra l'atur juvenil	Martine Aubry	Regles de joc
EC0046JOC	El Salari Ciutadà i la superació de l'atur	Josep Cusidó i Muñoz	Regles de joc
EC0047JOC	El salari del lleure	Col·lectiu Antiesklavista	Regles de joc
EC0048JOC	El Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania)	Daniel Raventós i Parrella	Regles de joc
EC0049JOC	Fusión progresiva de países en Unidades Territoriales	Hèctor Izquierdo Campos	Regles de joc
EC0050JOC	Impost sobre transaccions financeres (Tobin tax)	Josep M. Muntaner i Pascual	Regles de joc
EC0051JOC	L'empresa de qualitat humana per a un món responsable i solidari.	Equip Ecoval	Regles de joc
EC0052JOC	La Cistella Bàsica Ampliada (CBA): un programa socio-econòmic per a Nicaragua	José Iglesias Fernández	Regles de joc
EC0053JOC	La Renda Bàsica: un programa d'implantació.	José Iglesias Fernández	Regles de joc
EC0054JOC	La renda individualitzada universal	Oscar Colom i Canillas	Regles de joc
EC0055JOC	Les polítiques econòmiques medi ambientals per a un desenvolupament sostenible	Marc Pintor i Gonzalez	Regles de joc
EC0056JOC	Modificar el patró de canvi tecnològic i el concepte sobre el treball per a combatre l'atur a nivell europeu.	Joan Majó	Regles de joc
EC0057JOC	Organ independent de control de la gestió de l'administració.	M ^{re} . Àngels Pi Mallarch	Regles de joc
EC0058JOC	Reforma del sistema de protecció social a través de l'augment dels seus ingressos	Josep González i Calvet	Regles de joc
EC0059JOC	Salari Ciutadà Bàsic	André Leclercq	Regles de joc
EC0060JOC	Un lloc de treball per a dos treballadors	André Leclercq	Regles de joc
EC0061VAL	Cambios en el mercado laboral: Nuevas Oportunidades.	Pere Calviño	Valors
EC0062VAL	Economia Ponderada	Andri Werner Stahel	Valors
EC0063VAL	Frederick Soddy: crítica a la teoria del creixement econòmic	Joan Martínez Alier	Valors
EC0064VAL	Inconvenients de la taxació de les externalitats ambientals negatives	Joan Martínez Alier	Valors

Akoop, sistema per a l'autogestió de cooperatives

Marcel·lí Ferrer Garriga

Redacció: Ramon Elias Puigcerver

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

El cooperativisme sorgeix com a resposta alternativa a la crisi econòmica actual i el seu efecte social més indesitjat: l'atur. En consagrar el principi de redistribució equitativa i eliminar el conflicte socio-laboral per la creació de propietaris-treballadors, pot ajudar en la construcció d'una societat més justa i solidària. Tanmateix, el sistema de cooperatives presenta certs problemes: baixa participació dels socis, absentisme laboral... L'autor ha ideat un model d'autogestió de cooperatives que anomena Akoop, per solucionar aquests problemes.

El salari mensual de cada soci-treballador està determinat pel seu grau de responsabilitat dins la cooperativa, per les participacions pagades, pel valor afegit anual de l'empresa (amb la qual cosa es fomenta la participació i l'interès pel funcionament de l'empresa) i per les seves hores de treball, per tal d'evitar l'absentisme.

Diagnòstic

El problema de l'atur provoca greus mancances socials, que es podrien superar si la societat fos més solidària. En canvi, primen els valors de la competitivitat. "Pel motiu que sigui, per excés de producció respecte del consum, per encariment de matèries primeres, es frena l'economia dels països industrialitzats, la qual cosa comporta una disminució del nivell de vida". Quan es produeixen aquestes crisis, enlloc de repartir-se el treball i la corresponent riquesa entre les persones de la comunitat, s'aguditza la competitivitat. "Això serà així mentre la humanitat no sigui més educada i solidària mundialment".

El moviment cooperatiu, com una resposta històrica a aquests problemes, pateix a escala internacional certes crisis: a) manca de participació que posa la gestió en mans de tecnòcrates; b) problemes comuns amb altres models d'empresa, com l'absentisme laboral o una gestió no gaire eficaç.

Objectius

- a) Promoure del cooperativisme en general com alternativa a l'empresa capitalista tradicional, un cooperativisme renovat per instruments d'autogestió innovadors.
- b) Mitjançant això, promocionar l'increment de formes més justes de distribució de la riquesa creada pel treball
- c) Combatre l'atur amb aquest model de solidaritat social

Mitjans i/o instruments.

-El salari mensual de cada soci-treballador està determinat pel seu grau de responsabilitat dins la cooperativa, per les participacions pagades, pel valor afegit anual de l'empresa (amb la qual cosa es fomenta la participació i l'interès pel funcionament de l'empresa), i per les seves hores de treball, per tal d'evitar l'absentisme.

-Amb aquest sistema, cada càrrec dins la cooperativa té assignat un sou que depèn del seu grau de responsabilitat; l'accés als càrrecs és per via democràtica, per tal de fomentar que els càrrecs més importants siguin ocupats pels socis més competents, incentivant així la formació professional. Es vol que el capital no produeixi desequilibris entre socis, sinó que tendeixi a ser un factor igualitari, fent que les retribucions de les participacions (equivalent a acció) pagades depenguin de l'antiguitat del soci: cada treball, tindrà una retribució per cada participació ja pagada (així, evidentment, amb l'antiguitat s'augmenta la retribució). Per garantir la igualtat, el nombre de participacions ha de ser el mateix per cada soci.

-El sistema ha d'anar acompanyat d'una formació ideològica, de tal manera que es poguessin assolir els mateixos resultats encara que el sistema no afectés directament els salaris

-L'administració pública hauria de fer campanyes entre els aturats per tal que creïn cooperatives, advertint-los que rebran ajuda i assessorament. L'assegurança d'atur hauria d'ésser molt més baixa que els salaris mínims. Els ajuntaments haurien de participar-hi intensament, tant en la seva organització com en el control i inspecció. Els municipis caps de comarca haurien de tenir unes oficines d'orientació empresarial i de seguiment i control de cooperatives. Una de les seves funcions seria ajudar a l'organització del sistema Akoop.

Aquesta proposta s'insereix dins del que l'autor ha anomenat "alternativa general contra l'atur". El foment de les cooperatives de treball n'és un dels tres punts bàsics. Els altres dos són un pacte social entre treball i capital, i una disminució del risc de les inversions.

Documentació tractada:

Ferrer Garriga, Marcel·lí; "Akoop, sistema eficaç per a l'autogestió de cooperatives. Alternativa contra l'atur i expressió matemàtica de dretes i esquerres.", Garraf, S. Coop; Vilanova i la Geltrú, 1982

Asociación ciudadana para forzar las inversiones éticas en las Cajas de Ahorros

Pedro Manrique Miranda

Redacció: Pedro Manrique Miranda
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Experiències

Resum

El banco central europeo y los bancos centrales de cada país dictan, de hecho, la política económica, sin atenerse a dictados políticos. Al contrario, los bancos controlan a los partidos a causa de su endeudamiento. Las Cajas de Ahorros gestionan nuestros ahorros de manera opaca, sin que nosotros sepamos dónde invierten y sin saber a merced de qué intereses. Normalmente invierten y prestan nuestro dinero en economía especulativa y actividades carentes de ética.

Es posible que con nuestro dinero se estén financiando proyectos que no son éticos política y socialmente. El objetivo es tener un control exhaustivo sobre la inversión de nuestro dinero. Para ello se propone de constituir una asociación, que no origine ni burocracia ni gastos de gestión, y de carácter local o de zona para generar confianza, que exija transparencia y criterio ético a las Cajas de Ahorros.

Diagnòstic

"No es más rico quien más tiene, sino el que menos necesita". "Qué difícil es que un rico entre en el reino...". Poseer, tener dinero, hasta no hace mucho, estaba mal visto. Incluso el prestamista, el usurero... eran oficios y/o personajes tenebrosos. Las citas arriba mencionadas, corresponden a textos religiosos, de diversa gama y podrían citarse más. Podemos afirmar que todas las religiones tienen ese nexo común: condena de la riqueza. El ideal de la sencillez, de vivir con poco y la idea de necesitar poco, ha impregnado hasta hace poco la cultura de los pueblos. Distinto es el discurso de las clases pudientes y estamentos religiosos para tapar y acallar la injusticia; distinto es por tanto el mensaje sobre la pobreza, la austeridad... El hecho religioso envolvía toda la vida, iba ligado también a los ciclos de la naturaleza. La satisfacción de las necesidades, ha estado unido a los ritmos y ciclos de la naturaleza; lógicamente también con sus penurias calamidades y necesidades. No se trata de hacer un panegírico de la vida anterior, como si fuera un, o el paraíso perdido. Lo único que se pretende decir y concluir que todo ese bagaje, en Europa, se ha roto en los últimos 50 años, por más que pudiéramos pensar que el ciclo empezó con la revolución industrial.

¿Qué ha sucedido? Sin duda la ruptura con el hecho religioso, tanto en lo particular como en la cosmovisión de la vida, pues ambas posiciones han sido arrolladas. El consumismo ha llegado a cotas inimaginables. Se ha generado una enorme riqueza, la mayoría no debida al trabajo físico. El tener, el poseer, son un valor social dominante. Se han formado grandes corporaciones bancarias, multinacionales, transnacionales y este proceso aún no está acabado. Toda nuestra vida gira desde un prisma monetario: la salud; las relaciones afectivas se pueden comprar, vender, intercambiar. Lo monetario ha invadido lo más íntimo de nosotros, desde los sentidos a los sentimientos, ha traspasado barreras humanas ensombreciendo el planeta, Gaia... Estamos ante una crisis de civilización, y posiblemente de la vida, por ello las instituciones financieras, ni apuestan, ni aportan para inversiones limpias y éticas, ni siquiera ofrecen créditos a bajo interés para la formación de cooperativas, que sería al menos restituir una parte, en forma de dinero barato. Existe más riqueza que nunca, existe más pobreza que nunca y no tenemos mayor grado de felicidad.

Emerge la persona individual, triunfante, frente a la persona social. Se rompen los vínculos solidarios y comunitarios. Asistimos al triunfo del dinero (poderoso caballero es don dinero), frente a la persona. La construcción europea, es sin duda la culminación de este proceso; la construcción europea es meramente económica: libertad de circulación para bienes y capitales; abandono de la libertad de circulación de personas y de la Europa social. La C.E. es, la Europa de los mercaderes. La constitución del banco central europeo, ha sido la guinda. Las peleas por la hegemonía ha sido lo que más tiempo ha llevado a los países, resultando al final una fotografía fiel: dominio del eje francoalemán. El banco central europeo, y con él, los bancos centrales de cada país, gozan de total autonomía, y de hecho dictan la política económica, sin someterse a dictados políticos, y mucho menos a las necesidades de las gentes. El banco central y sus homólogos en cada país representan un eslabón más en la constitución no democrática de Europa. Los directivos no se presentan a las elecciones.

Los bancos y ahora también las Cajas se caracterizan:

- Por no ser instrumentos de ahorro ni de creación de empleo.
- Por ser instrumentos del llamado capitalismo popular (Argentaria).
- Por tener una gestión opaca.
- Por estar, las Cajas, controladas por los partidos de turno, a su vez los bancos controlan a los partidos, por la vía del dinero prestado y no devuelto, así el nivel de endeudamiento del PSOE, ha situado a esta organización en quiebra técnica, en manos de la banca. Prácticamente pasa igual con la mayoría del espectro parlamentario.
- Por ser divulgadores de ideología conservadora. Sus gabinetes de estudio son la antesala de: Reforma laboral,

sanitaria, de las pensiones...

- Por despreciar a los ahorradores, por no tenerlos en cuenta, ni estar en sus órganos de gobierno.

Frente a ello, y a esta situación, aumenta la marginación, la pobreza, la exclusión y la marginación de género.

Frente a todo esto, cada vez es mayor la distancia entre el Norte y el Sur. Frente a esto, cada vez existen más riesgos para la vida.

CAJAS DE AHORROS.

Las Cajas de Ahorro utilizan nuestros ahorros de una manera indiscriminada, sin dar cuenta a nadie y, obviamente, tampoco a los pequeños ahorradores. No sabemos dónde invierten, en qué actividades, en qué países y a qué intereses. Prestan nuestro dinero a intereses superiores de los que nos retornan. Invierten y prestan nuestro dinero normalmente en economía especulativa y en actividades carentes de ética: empresas que fabrican armamento, que construyen centrales nucleares, fomentan la explotación infantil, la discriminación de género, o incluso en empresas de trabajo temporal, en hospitales privados... Además de ello, las Cajas no invierten nuestros ahorros en las zonas o barrios donde vivimos, ni siquiera una cantidad ni un porcentaje. Con el tipo de actividad económica de las Cajas no generan empleo. Han perdido la idea social y solo dedican una parte a obra social, de autopropaganda, que además les libra de pagar impuestos (con las fundaciones). Las Cajas de Ahorro recogen el ahorro en base a la seguridad, el miedo y la necesidad de ahorrar. Ofrecen una seguridad psicológica; nos guardan el dinero, no se pierde, no lo pueden robar... a pesar que si se invierte en fondos de pensiones se pueden tener problemas. Juegan con el miedo al futuro, a un porvenir que está marcado por la individualidad: cada uno se tiene que solventar el futuro. Recogen, en el fondo, una necesidad ancestral de guardar.

Objectius

Para aquel o aquella que se sienta solidaria y le moleste que las Cajas o bancos manegen nuestro dinero en cosas y causas contrarias a la Solidaridad. Para quienes queremos compatibilizar la seguridad en el futuro, y a la vez no expoliar, los que creemos que es posible ahorrar sin perder, pero sin especular. Un proyecto que tiene como base y fondo una manera distinta de entender la vida y la sociedad. Que englobe un pensamiento alternativo, y una simplicidad voluntaria, pero a la vez necesaria para la sostenibilidad planetaria. Un proyecto que combine y busque la redistribución de la riqueza. Por lo tanto, operar en las Cajas, con nuestros ahorros, es un lugar más de cambio y también un lugar de implicación personal. No queremos que nuestro dinero se invierta en empresas que destruyen el planeta, que comercian con armas, que experimentan con animales o privatizan las patentes. Es posible que con el dinero que se tiene en las Cajas, se esté financiando involuntariamente proyectos que no son éticos política y socialmente.

Queremos conseguir ser dueños de nuestro dinero, y saber dónde se dedica y a qué. En definitiva tener un control, de cara a romper con la contradicción que existe en ser irresponsables de nuestro dinero o ahorros. Queremos conseguir inversiones limpias y con códigos éticos. Queremos conseguir inversiones cercanas y localizadas. Queremos conseguir inversiones no especulativas. Queremos garantizar un tipo de interés anual, como el del IPC, o ligeramente superior, y que el interés se pueda dedicar a proyectos de solidaridad, o bien, ingresarlo en las cuentas de cada uno o una. Queremos conseguir inversiones éticas: someter a un exhaustivo examen a las empresas en que se invierte. La fuente de la riqueza no es el dinero, y la valoración social no puede ser la proporcionada por el trabajo o por la posesión de bienes. Queremos cambiar las leyes, para que las Cajas recojan: las inversiones éticas, la economía social, y la cercanía de las inversiones.

Mitjans i/o Instruments.

Se trata de constituir una asociación que englobe a aquellas personas que se identifiquen con el proyecto. Una asociación con carácter jurídico, que no origine ni burocracia, ni gastos de gestión. Una asociación local ligada y centrada en una cercanía de barrio o de zona, porque es más fácil conocerse y generar confianza. Inicialmente se trataría de centrarse en una Caja para ser más eficaces en nuestras exigencias. Se necesita inicialmente confianza e ideas comunes, para actuar y ser como una mancha de aceite. De no conseguir el objetivo con la Caja, habría que centrarse en el boicot: retirar el dinero, hacer campañas...

Se necesita inicialmente confianza y ideas comunes, para actuar como una mancha de aceite. De no conseguir el objetivo con la Caja, habría que centrarse en el boicot: retirar el dinero. hacer campañas... Paralelamente se trata de impulsar un cambio de leyes, para que las Cajas recojan las inversiones éticas, la economía social y la proximidad de las inversiones.

Documentació tractada:

Para elaborar esta propuesta me he servido del libro "Las otras empresas", así como de artículos aparecidos en las revistas Integral y en Pie de Paz.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Bancs dels pobres

Infomundi

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

Es coneix amb el nom genèric de "Bancs dels pobres" un tipus d'entitats de crèdit populars i sense ànim de lucre, que estan creixent a molts països del món deprimat i que pretenen ajudar a les persones més depauperades a sortir de la misèria.

La proposta és el "Banc dels pobres".

El pioner d'aquestes experiències és el "Banc Rural de Bangladesh", fundat el 1979 per Mohamed Yunus, professor d'economia, i actualment amb 2 milions de prestataris (el 94% són dones), amb un volum de crèdits anual d'uns 500 milions de dòlars. Les bases de funcionament són:

-Recursos: el 92% està repartit en accions propietat dels mateixos clients.

-Préstecs: petits, de 2.000 a 5.000 pta. a 1 any, amb interès del 20%. Devolució per petites quotes mensuals, a partir de 2 setmanes de la concessió.

-La persona que rep el crèdit ha de ser pobre, i formar part d'un grup de 5 persones que l'avalen. Sense papers, es fa un tracte verbal, davant de testimonis. En cas de fallida en responen els avaladors, sense que hi hagi acumulació d'interessos.

Aquesta iniciativa és present a uns 52 països, bàsicament entre societats rurals, on la cohesió social en facilita l'èxit. També s'està implantant a zones urbanes, com ara barris de Santiago de Xile, o suburbis de Chicago.

Diagnòstic

-La situació d'extrema pobresa existent a tants països del planeta, i les greus dificultats per aconseguir mitjans per sortir-ne (com l'accés al crèdit en condicions acceptables), fan necessari buscar solucions imaginatives.

-De la mateixa manera que hi ha països que no compten per a les grans institucions financeres internacionals (no tenen res per oferir a canvi d'un préstec en dòlars), hi ha grans sectors de la població de molts països (i no únicament al Tercer Món) que no tenen accés als diners del sistema bancari, tant de l'oficial com del privat. Això fa que aquests sectors es vegin, moltes vegades, sense uns ingressos estables i no puguin sortir mai de la misèria.

Objectius

Objectius generals:

-Eleva el nivell econòmic i social de moltes poblacions que viuen immerses en la misèria.

-Fomentar la solidaritat entre les persones, reforçant així la cohesió social.

Més concretament:

-Donar accés al crèdit, en quantitats i condicions assumibles, a aquells que el necessiten i que tradicionalment n'han estat exclosos.

-Incorporar a la producció aquells que han quedat exclosos de l'economia convencional.

Mitjans i/o Instruments.

La proposta és el "Banc dels pobres".

-El pioner d'aquestes experiències és el "Banc Rural de Bangladesh", fundat el 1979 per Mohamed Yunus, professor d'economia, i actualment amb 2 milions de prestataris (94% dones), amb un volum de crèdits anual d'uns 500 milions de dòlars. Les bases de funcionament són:

a) recursos: el 92% està repartit en accions propietat dels mateixos clients;

b) préstecs: Petits, de 2.000 a 5.000 pta. a 1 any, amb interès del 20%. Devolució per petites quotes mensuals, a partir de 2 setmanes de la concessió;

c) la persona que rep el crèdit ha de ser pobre, i formar part d'un grup de 5 persones que l'avalen. Sense papers, es fa un tracte verbal, davant de testimonis. En cas de fallida en responen els avaladors, sense que hi hagi acumulació d'interessos.

-Per arrancar aquestes iniciatives és imprescindible una massa mínima de capital. En el cas del "Banc Rural de Bangladesh", per exemple, reberen subvencions governamentals i donacions de particulars.

Una frase de Mohamed Yunus en resumeix l'esperit; "El crèdit és un dret bàsic de l'ésser humà, a l'igual que l'atenció mèdica i l'educació. Té un efecte multiplicador sobre l'economia molt superior a qualsevol projecte grandios i enlluernador".

Documentació tractada:

-Infomundi; article a la revista "La Farola" nº 47, de febrer 1997.

-Urias, Fernando; "Mohamed Yunus: Fundador del Banco de los Pobres que ha salvado de la miseria a cientos de

miles de bangladesíes", a "El Semanal" núm. 52, de 24/12/1995.

- Halinah Todd; (Xarxa del Tercer Món) dossier "Banca alternativa". Capítulo 14: "El banco de los pobres".

- "Correo de la UNESCO", febrer 1997 (núm. monogràfic sobre aquestes institucions).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Canvi del sistema de categories salarials

Factoria Font Vella

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

A partir del 1997, l'empresa Font Vella opta per un novedós sistema de categories professionals, eliminant les tradicionals (oficials, peons...), i creant una nova escala: P-1, P-2, P-3. Per sota hi ha un grup d'embotelladors eventuais, però amb possibilitats de passar a fixos i a categories superiors (amb un 20% més de salari) mitjançant la productivitat, qualitat i seguretat assolides en el seu treball; i sobretot tenen en compte el nivell de formació assolit dins l'empresa i la capacitat de realitzar diferents tasques en diferents sectors de la producció (grau de polivalència).

La categoria superior suposa la capacitat del treballador per ocupar qualsevol lloc de treball dins l'àrea productiva, i per desenvolupar les tasques organitzatives que permetin assolir o facilitar els objectius dels Equips de Responsabilitat Productiva. Aquests es reuneixen mitja hora cada dia i estan integrats pels encarregats responsables i els tècnics de manteniment de cada secció i algun maquinista (rotatiu).

Diagnòstic

Quan els treballadors d'una empresa ocupen sempre el mateix lloc de treball, hi ha un perill de rigidesa (o d'incapacitat d'adaptar-se i d'evolucionar al ritme que la realitat empresarial demana), que repercuteix negativament en la competitivitat, tant de l'empresa com del treballador.

El fet de participar en un únic segment de la producció provoca en el treballador una incapacitat de coresponsabilitzar-se en el bon funcionament del procés sencer, amb els conseqüents problemes de falta de coordinació amb els altres segments del procés, pèrdua d'interès pels resultats de la seva feina, i una gairebé inevitable desídia laboral (deguda a la monotonia de la seva tasca) que no sempre compensa a nivell personal la comoditat immediata de no haver d'aprendre coses noves. Aquestes circumstàncies generen en moltes ocasions un absentisme laboral molt elevat.

Es tracta d'una situació que tampoc facilita la participació creativa dels treballadors en la millora del procés. Tot plegat acaba repercutint tant en la productivitat general com en la qualitat de la producció, paràmetres absolutament necessaris per a la supervivència de les empreses en aquests moments de maximització i mundialització de la competència.

Objectius

Els objectius de l'empresa són:

-Acabar amb la rigidesa de l'organització actual del treball, i apostar per un model que faci més competitiva la planta, augmentant el nivell de coneixements i habilitats dels treballadors sobre diferents zones de la planta per tal que puguin treballar en qualsevol lloc de treball.

-Afavorir la productivitat i l'esforç en formació dels treballadors, tendint a elevar la seva capacitat de polivalència i coresponsabilització en el procés global de l'empresa.

-Els treballadors (comitè d'empresa), assumeixen tant els objectius de millorar la competitivitat de la firma (de vital interès per mantenir els seus llocs de treball), com els objectius de millora de les possibilitats de coneixement del procés global i d'altres informacions d'interès així com la intervenció creativa en els diferents aspectes de la dinàmica empresarial, sense oblidar les possibilitats de promoció professional a l'abast de tothom.

Mitjans i/o Instruments.

-Pla de formació dels treballadors, orientat a l'assoliment d'un grau més elevat de polivalència dins de l'empresa.

-Nou sistema de categories professionals i d'incentius salarials, basats en la productivitat, qualitat i seguretat, així com en la participació en aquest pla de formació.

-Aquesta nova escala preveu les categories professionals P-1, P-2 i P-3 i, per sota un grup d'embotelladors eventuais. Aquests últims tenen possibilitats de passar a fixos i a categories superiors (amb un 20% més de salari) en funció de la seva productivitat però sobretot en funció del nivell de formació assolit dins l'empresa i de la capacitat de realitzar diferents tasques en diferents sectors de la producció (grau de polivalència). La categoria superior suposa la capacitat del treballador per ocupar qualsevol lloc de treball, i per desenvolupar qualsevol tasca organitzativa que sigui necessària.

-Creació d'Equips de Responsabilitat Productiva, que es reuneixen mitja hora cada dia i estan integrats pels

responsables i tècnics de manteniment de cada secció i algun maquinista (rotatiu).

Documentació tractada:

Gimeno, Albert. "Revolución en la escala profesional. Una fábrica de Font Vella cambia su sistema de categorías salariales". "La Vanguardia", 21.12.96 (secció "Economía").

Carrera Polanco, M.A.. Article aparegut en "Diari de Girona", 18.12.96, p. 14.

Cereijo, Carles: Article aparegut al diari "El Punt", 21.12.96.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Grups informals de crèdit

Carme Vila Rovira

Redacció: Carme Vila Rovira

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

La progressiva liberalització del mercat laboral i el desmantellament de l'estat del benestar amenacen amb deixar sense protecció social a un sector important de la nostra societat. El treball precari i l'atur situen els treballadors en una difícil posició per a accedir als crèdits bancaris i, quan ho aconsegueixen, els interessos hipotecaris es mengen els guanys.

La creació d'associacions de crèdit informal es constituiria en un sistema d'ajuda mútua al facilitar l'accés de cadascun dels seus membres a una quantitat determinada de diners i a un preu més barat que el bancari ja que no generaria interessos.

Tradicionalment, els africans van crear un sistema associatiu anomenat tontines que no és altra cosa que xarxes informals de crèdit sense interessos, les quals els permeten fer front a situacions de crisi puntuals a les quals els seus Estats no proveeixen. L'aprenentatge i importació d'aquest sistema d'autoprotecció i solidaritat pot crear xarxes econòmiques noves al primer món que contribueixin a lluitar contra l'augment de la marginació d'un ampli segment de la nostra societat.

Diagnòstic

La progressiva liberalització del mercat laboral i el fet que s'estigui desmantellant l'estat del benestar, amb la subsegüent pèrdua de les millores socials reivindicades i aconseguides a través de les lluites polítiques dels sindicats i partits polítics d'esquerra al llarg del darrer segle, semblen abocar a la desprotecció social a una part important de la nostra societat.

Les prospeccions actuals indiquen una disminució -quan no la desaparició- d'una jubilació estatal digna, així com la minva -o absència- de les prestacions de la seguretat social, tant pels treballadors com, molt especialment, pels aturats.

Una franja important de la societat del primer món corre el risc de marginació progressiva, augmentant les diferències socio-econòmiques entre un grup reduït, que té el poder polític i econòmic i una massa socialment desprotegida, amb una important reducció de l'àmplia classe social anomenada "mitja".

El treball precari i l'atur situen els treballadors en una posició difícil per a accedir als crèdits bancaris: els projectes i les iniciatives individuals o col·lectives per a endegar una petita empresa, negoci, etc., quan no troben feina en el mercat laboral, no són viables ja que no tenen propietats o lloc de treball amb els quals poder avalar un crèdit hipotecari i, quan poden fer-ho, els interessos creats pel préstec es menja tots els beneficis.

Objectius

1- Fer front a la desprotecció social a la qual sembla dirigir-nos l'actual procés de liberalisme econòmic i d'esfondrament de l'estat del benestar el qual, junt amb la precarització del treball i l'atur, situen els treballadors en una difícil situació per a accedir als crèdits bancaris necessaris per a fer front a necessitats puntuals.

2- Facilitar l'accés directe a crèdits sense interessos a tothom qui ho necessiti.

3- Revitalitzar la societat civil i contribuir a fer disminuir les dependències i submissió socials a unes èlits polítiques i econòmiques hegemòniques.

4- Potenciar la confiança en les pròpies capacitats d'un petit grup per a resoldre problemes, aprenentatge social que crea autoestima, cohesió i actituds positives (de crítica i autocrítica, de reivindicació, de diàleg i flexibilitat, etc.), davant la indefensió i el desànim.

Mitjans i/o Instruments.

Grups Informals de Crèdit

A l'Àfrica, existeix una fórmula tradicional d'associació, anomenada de formes diverses però majoritàriament coneguda com tontine, que té com a finalitat crear una bossa de crèdit monetari per al conjunt dels seus membres. El grup acostuma a ser de pocs membres (de 12 a 20), el que gairebé és necessari per a que tots ells se'n puguin beneficiar, i aquests tant poden ser els membres d'una família extensa, com grups de dones o de joves o veïns de barri, o feligresos d'una església, o una coral, etc., etc. Sovint les persones pertanyen a més d'una tontine, segons les seves necessitats i activitats.

Cada associat aporta una quota fixa, setmanal o mensual, establerta prèviament per consens, el que permet recollir una quantitat de diners destinada al fi de l'associació.

Aquesta finalitat pot ser de qualsevol tipus: proveir en cas de malaltia a les despeses mèdiques, pagar

l'escolarització dels fills, finançar els funerals, allà molt cars; però també, pot tenir una finalitat col·lectiva, com la compra de material o el pagament de desplaçaments, etc. etc.

El punt clau i innovador d'aquestes associacions tant presents en molts països africans i sistema de mútua ajuda que podríem "importar" des del tercer món com una aportació de la qual podríem aprendre i beneficiant-se, en sentit invers a l'usual, és què, exceptuant les associacions amb objectius col·lectius, tot l'esforç de les tontines va dirigit a poder proporcionar a tots i cadascun dels membres del grup una ajuda en forma de crèdit per a les seves necessitats: cada mes, un dels associats rep tots els diners recollits, per ordre consecutiu, el que li permet adquirir, per exemple, una eina de treball o fer front a un pagament; o bé, quan l'associació és per parentiu, poden cobrir-se despeses importants imprevistes, com una hospitalització o una mort.

No cal dir que la confiança i l'honestetat són valors necessaris per a l'existència d'aquestes xarxes. Però és un fet que aquestes associacions estan àmpliament difoses a l'Àfrica i que es molt rar que es produeixin problemes d'apropiació de fons. El control social s'exerceix pel fet que són grups petits en els quals tots es coneixen. El sistema funciona i dona solució a la desprotecció estatal, el que fa suposar que és possible implantar-lo també aquí, a la nostra societat.

Documentació tractada:

- . Existeix informació sobre les tontines dins de texts generals sobre les societats africanes.
- . Per a la redacció d'aquesta proposta no he utilitzat bibliografia sinó la meua pròpia experiència personal que em va permetre conèixer directament diferents associacions d'aquest tipus.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

- . Aclarir que el nom de tontine amb el que es coneix aquestes associacions va ser una invenció d'un europeu —crec que d'un suís. Ells, els africans, les anomenen de diferents maneres segons el país o el grup al que pertanyen.

Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza

Iniciativa legislativa popular contra el paro y la pobreza

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Experiències

Resum

1. En Euskadi hay 250.000 parados y pese a que se trabaja 20 millones de horas extras las rentas salariales descienden en la renta nacional desde 1970.
2. Es necesario defender a los más desfavorecidos de la sociedad.
3. Las organizaciones sociales pueden asumir la iniciativa legislativa popular exigiendo a los parlamentarios que legislen según la voluntad popular.
4. Se propone una ley de:
 - a. reparto de trabajo
 - b. reconocimiento del derecho ciudadano a una renta social para los que queden fuera del mercado de trabajo.

Diagnòstic

1. En Euskadi hay:
 - a. 250.000 parados
 - b. 180.000 no cobran nada del INEM
 - c. 90.000 son parados de larga duración
 - d. el 30 % son mujeres
 - e. el 40 % son menores de 25 años
2. En Euskadi se trabaja 20 millones de horas extras al año y, desde 1970, las rentas salariales han perdido 15 puntos en la renta nacional.

Objectius

Defender los derechos de los mas desfavorecidos de la sociedad, reclamando igualdad y no caridad:

- Parados de larga duración y excluidos sociales
- Juventud marginada
- Mujeres desplazadas a las tareas del hogar
- Ciudadanos y ciudadanas que han perdido con el empleo el derecho a una vida digna y que malviven de la beneficencia y la caridad.

Forjar un nuevo consenso social para recuperar los lazos de solidaridad.

Mitjans i/o Instruments.

Partiendo del hecho que las organizaciones sociales pueden representar la voluntad ciudadana de reivindicar derechos exigiendo a los parlamentarios que legislen según la voluntad popular explícita, las plataformas GOGOA de Bizkaia, ERAIKI de Guipuzkoa y ELKARTASUNA de Laudio, han presentado al Parlamento Vasco una proposición de ley para que se proclame una Carta de Derechos Sociales contra el paro y la pobreza. Es la primera iniciativa legislativa popular de la historia del Parlamento Vasco.

La ley propuesta se basa en los siguientes puntos:

- a. Reparto de trabajo:
 - i. Reducción de la jornada laboral a 32 horas semanales
 - ii. desaparición de las horas extraordinarias
 - iii. adelanto de la jubilación a los 60 años
 - iv. eliminación del pluriempleo
 - v. sustitución de todos los contratos eventuales por empleo fijo
- b. de reconocimiento del derecho ciudadano a una renta social para todas las personas que queden fuera del mercado de trabajo, equivalente al salario mínimo interprofesional (66.630 pts x 14 meses)

Documentació tractada:

30.000 Firmas Para Una Ley Contra El Paro Y La Pobreza – Iniciativa Por Una Carta De Derechos Sociales

Mesures orientades a reduir i millorar el consum per fer viable el futur i viure millor

Alicia Arrizabalaga Daniel Wagman

Redacció: Marc Dueñas Sucrana

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els països desenvolupats viuen en societats no sostenibles, marcades pel consum i la malversació de recursos. Aquest model de societat, l'anomenada societat de consum, es defineix per un conjunt de característiques: la pèrdua de l'autosuficiència de les persones i la seva gran dependència dels productes elaborats amb mitjans tecnològics; la globalització i la concentració del sistema econòmic en un nombre reduït de grans corporacions empresarials, de gran poder decisor; gran part del consum s'orienta vers productes i serveis que no són de primera necessitat; en la seva recerca contínua de nous mercats, les empreses no dubten en crear noves necessitats i en promoure la cultura de l'«usar i llençar»; la monetarització de la vida humana suposa que les necessitats humanes esdevenen un escenari per a l'intercanvi monetari, però també suposa que només es valori allò que pot ser objecte de compra-venda. Aquest model de societat no és un model de futur, perquè està posant en perill la vida sobre el planeta (crisi mediambiental), perquè està fent créixer la distància entre aquells que viuen en l'abundància i aquells que viuen en la misèria (crisi nord-sud), i perquè està causant infelicitat i autodestrucció als seus hipotètics beneficiaris (crisi social i personal al Primer Món).

Per començar, cal prendre consciència que el model de societat on vivim no és l'únic possible i que cal buscar algun model de societat alternatiu. Però l'objectiu principal de la proposta és reduir el consum i disminuir la dependència respecte del diner. També hi ha un objectiu complementari: a través del canvi d'actitud vers el consum, canviar la manera de relacionar-se amb un mateix i amb els altres.

Els instruments proposats són: a nivell individual, prendre consciència de la natura del nostre propi consum (de què podríem prescindir? què podríem fer (o deixar de fer) per tal que el nostre consum sigui més respectuós amb el medi ambient i amb les desigualtats nord-sud?, així com substituir el treball propi per la compra de productes. A nivell col·lectiu, procurar satisfer necessitats personals a través de diverses modalitats d'ajuda mútua que, a més de contribuir a reduir el consum, aporten noves perspectives en la relació amb els altres.

Diagnòstic

1. Els països del Primer Món viuen en societats orientades vers el consum i la malversació dels recursos; es tracta d'un model socioeconòmic insostenible a llarg termini.

2. La societat de consum es caracteritza per la confluència dels factors següents:

(a) la creixent especialització i divisió del treball impliquen que les persones, a l'hora de satisfer les seves necessitats bàsiques, hagin perdut la seva autosuficiència i depenguin, cada vegada més, dels productes i serveis que aporta la tecnologia.

(b) Globalització i concentració del sistema econòmic: avui dia, tots els aspectes de l'activitat econòmica (producció, distribució i comercialització) estan integrats a nivell mundial i la gestió d'aquests processos està controlada per un nombre cada vegada menor d'empreses; aquestes macroestructures econòmico-financieres mouen grans masses de diner i, per tant, gaudeixen d'un gran poder d'influència sobre les institucions polítiques i sobre les condicions de vida (i les creences) dels ciutadans; el seu objectiu prioritari és vendre més per augmentar els seus beneficis.

(c) Gran part del consum ho és de béns que no són de primera necessitat. D'una banda, la majoria de ciutadans dels països industrialitzats tenen les seves necessitats bàsiques més que cobertes; d'altra banda, la capacitat de producció de l'economia mundial és enorme, però en la seva major part està orientada cap a la fabricació de béns que, des de diversos punts de vista, podrien ser considerats un luxe.

(d) Busca contínua de nous mercats. Per tal de mantenir i augmentar el nivell dels seus beneficis, les empreses necessiten incrementar la seva quota de mercat o bé introduir-se en nous mercats. Crear noves necessitats és una de les maneres d'obrir nous mercats. Implantar la cultura de l'«usar i llençar» (l'obsolescència planificada), n'és una altra. (e) La monetarització de la vida humana: quan les necessitats, tant materials com emocionals, esdevenen ocasions per a l'intercanvi comercial. Cada cop és més freqüent aconseguir allò que necessitem i desitgem a canvi de diners. Això ha acabat per repercutir en el sistema de valors: sembla que només es valorin aquelles coses que poden transformar-se en «productes» destinats a l'intercanvi monetari.

3. Les limitacions fonamentals de la societat de consum (i que la fan insostenible a llarg termini) són: (a) està provocant una greu crisi mediambiental, que presenta dues vertents: l'expoli imparabla dels recursos naturals i la producció de quantitats cada vegada més grans de residus i contaminació (en bona part no assimilables per la naturalesa). La principal causa de l'expoli i la contaminació de la Terra és el desmesurat consum de recursos i la consegüent producció de residus. (b) Està provocant una crisi nord-sud, ja que cada vegada sembla més clar que els nivells de consum aconseguits per la població més privilegiada són causa de la misèria creixent de la majoria

de la població mundial. (c) Està provocant una crisi social i personal en els països més desenvolupats: irònicament, els màxims beneficiaris del model consumista no hem arribat a un estadi de felicitat permanent, ans al contrari: hi ha moltes coses que necessitem i que no tenen res a veure amb el diner, la possessió i el consum. Les relacions amb els altres estan cada dia més minades per dificultats de tota mena. I el món és ple de fenòmens destructius i autodestructius (desequilibris mentals, addiccions diverses, comportaments antisocials, etcètera).

Objectius

Hi ha tres funcions fonamentals del medi ambient:

- a. Proporcionar recursos
- b. Assimilar o emmagatzemar residus
- c. Proveir serveis

El creixement de l'activitat econòmica, al compàs del creixement industrial implica la degradació del medi ambient:

- a. Esgota els recursos naturals
- b. Produeix residus i contaminació
- c. Genera danys als serveis medi ambientals
- d. L'escletxa en la distribució de l'ingrés i la desigualtat consegüent es converteix en una de les forces generadores de la degradació ecològica.

Es necessari atènyer un desenvolupament sostenible. Per això és precís:

- a. Que la taxa d'explotació

Mitjans i/o instruments.

- Per caminar vers els objectius 1 i 2: situar la nostra societat en un context històric; investigar les causes, dinàmiques i mecanismes que regulen la producció, la distribució i el consum, així com els mites i ideologies que aquests processos socioeconòmics engendren.

- Per tendir vers els objectius 3 al 5:

(a) a nivell individual: per començar, fer una mena d'enquesta sobre el propi consum. Quan s'hagi recollit prou informació (durant tot un mes), podem plantejar dos tipus de preguntes: ¿era molt necessari el consum d'x, o en podia haver prescindit?, o bé, ¿hi ha alternatives que redueixin el consum o impliquin un impacte menor sobre el medi ambient o la desigualtat nord-sud? (aquí cal tenir en compte qüestions com la reducció d'envasos, l'estalvi energètic, fàcil reciclat, producció local, possibilitats de reparació, comerç just, compra de segona mà, etcètera). Més endavant també cal considerar la possibilitat de fer servir el treball o la iniciativa propis enlloc de comprar productes i serveis.

(b) a nivell col·lectiu: potenciar experiències que ens ajudin a descobrir que la millor manera de satisfer necessitats personals és a través de l'ajuda mútua (per exemple: cooperatives de consum, grups de propietat i serveis compartits, substitució de la compra per un préstec, associacions d'intercanvi de productes i serveis, activitats de lleure basades en la participació i l'activitat). Aquestes propostes tenen un gran valor afegit, ja que a més d'ajudar-nos a reduir el nostre consum, ens introdueixen en dinàmiques en les què podem aprendre moltes coses sobre nosaltres mateixos i sobre la nostra relació amb els altres.

Documentació tractada:

- WAGMAN, Daniel i Alicia ARRIZABALAGA, «Vivir mejor con menos», Papers d'innovació social, núm. 54 (gener 1998).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Taller formatiu "Consumir menys per viure millor"

Pere Subirana i Samitier

Redacció: Pere Subirana i Samitier

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Experiències

Resum

Curs que dona eines per fer la vida més senzilla i més ecològica:

Cal aprendre a reduir el consum, fer-lo més conscient i responsable, incrementar el grau d'autosuficiència personal i comunitària, gestionar millor els recursos de temps, diners i salut.

Programa general del curs:

- El mapa personal
- Comptabilitat personal i familiar
- Com estalviar diners en medicaments
- L'autonomia personal: entre el consumisme i l'autosuficiència.

Diagnòstic

-El consum és un dels aspectes que crea més problemes ecològics i socials. La societat de consum no és sostenible per la gran quantitat de recursos naturals i energia que utilitza a escala global, i pel fet que va deixant cada cop a més persones al marge.

-El nostre sistema econòmic produeix allò que necessita el nostre sistema econòmic i no allò que nosaltres necessitem, la qual cosa és ben diferent: la societat es veu abocada a decreixen en les seves aspiracions de progrés personal real per tal que el sistema econòmic vigent -un dels possibles- pugui seguir creixent.

-Incrementar les necessitats vol dir incrementar la pobresa i els conflictes per aconseguir recursos.

Objectius

-Educar per crear alternatives personals a la societat de consum, que passen per incrementar el grau d'autosuficiència i autonomia personals, i possibilitar accions personals i locals efectives per promoure canvis globals.

-Aprendre a valorar la vida per damunt de tot: cuidar de la mateixa manera els aspectes quantitatius (diners, consum, etc.) i els aspectes qualitatius (el temps de la nostra vida, la seva qualitat, l'estabilitat emocional i psicològica, l'espiritualitat,...).

-Reducir el consum de coses materials i d'energia al mínim necessari per viure una vida digna i senzilla, i augmentar el consum dels productes immaterials que fan créixer la nostra riquesa humanística.

-Crear un estil de vida sostenible, la qual cosa passa per practicar la simplicitat i la frugalitat.

Mitjans i/o instruments.

Taller formatiu "Consumir menys per viure millor" (20 hores de durada)

Programa general del curs:

- El mapa personal
- Comptabilitat personal i familiar
- Com estalviar diners en medicaments
- L'autonomia personal: entre el consumisme i l'autosuficiència

Documentació tractada:

-Subirana, Pere. "Consumir menys per viure millor", Papers d'innovació social, núm. 33, octubre 1995, Associació Ecoconcern.

-Programa del curs en català i castellà.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Pere Subirana (Barcelona, 1961) ha estat regidor i conseller comarcal. L'any 1991 va fundar la cooperativa dels consumidors de productes biològics "Mare Terra" de Vilafranca del Penedès. Ha estat realitzant els cursos "Consumir menys per viure millor" des de 1993. És autor del llibre "Ecologia per viure millor", Icària 1998.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Camí a la democràcia [02] Renda Individual Universal (RIU)

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La proposta s'emmarca en els antecedents referits a la renda bàsica, salari social, subsidi universal garantit i tot incloent altres propostes amb el mateix nombre de RIU. Però es diferencia en que no es limita a l'ajuda social als marginats, sinó que posa les bases d'un sistema diferent. En el sistema actual el mercat de treball no és lliure sinó que és un mercat basat en l'estat de necessitat dels qui només compten amb la seva força de treball com a mode de subsistència. Els intents de corregir el problema social a través de la recepta keynesiana per a l'administració de la demanda efectiva no soluciona el problema.

L'objectiu és aconseguir que el mercat de treball pugui ser efectivament lliure. Això és indispensable per aconseguir que el salari no sigui de subsistència i perquè l'atur no sigui un problema.

Els efectes de la RIU es centren en quatre polítiques econòmiques:

- * Política correctora de l'error del mercat de treball.*
- * Política redistributiva de la riquesa.*
- * Política de la despesa anticíclica.*
- * Política monetària.*

La RIU és un instrument de política econòmica per a l'optimització de l'eficiència productiva i del benestar social i individual que admeti diverses formes d'implantació, inclosa en el context del sistema actual. Si els treballadors poguessin negociar els seus salaris sense risc per a la seva subsistència, gràcies als ingressos no salarials per RIU, i si el temps de treball anual per càpita es reorganitzés com a "jornada laboral" diferent, llavors seria possible un repartiment del treball que absorbeixi l'atur com a increment de l'ingrés brut per hora treballada.

La RIU inicial pot ser finançada amb la mateixa recaptació fiscal ja existent i amb l'increment de l'oferta monetària que exigeix el creixement de l'economia real.

Diagnòstic

Amb l'actual sistema, el mercat de treball no és lliure sinó que és un mercat basat en l'estat de necessitat dels qui només compten amb la venda de la seva força de treball com a mode de subsistència. Mentre per a una part de la població la seva subsistència depengui del treball, en la mesura en que existeixi la desocupació, sempre podrem trobar algú disposat a treballar per sobreviure. En un mercat de treball basat en l'estat de necessitat el salari serà sempre un salari de subsistència. Aquest no és un salari de supervivència, sinó que representa, per a cadascun dels individus, el nivell de subsistència que està disposat a acceptar segons la seva situació.

Sense un mercat de treball veritablement lliure, és impossible un mercat dels béns lliure. La Declaració Universal dels Drets de l'Home assegura un conjunt de drets que són paper mullat en la majoria dels països perquè no tenen una forma d'instrumentació financera o perquè les estructures dels mercats no són lliures. Aquest és el cas dels dret al treball, a la lliure elecció de l'ocupació, a rebre igual salari per igual feina, a la salut i el benestar, etc. La producció de béns i serveis actuals es beneficia d'externalitats positives generades per la naturalesa i per les generacions dels nostres avantpassats. La productivitat del treball i del capital no depèn exclusivament de "mèrits propis", sinó que es veu incrementada per aquest patrimoni acumulat. L'evidència històrica indica que ni el camí reformista de la distribució fiscal ni el camí revolucionari de l'expropiació han resolt el problema de la desigualtat i la injustícia distributiva en el món. En ambdós casos el rol distribuïdor de l'Estat va donar lloc a poderoses burocràcies de funcionaris públics i poderoses classes polítiques que usufructuaren el monopoli de la representació social.

Els intents de corregir aquest problema social a través de la recepta keynesiana per a l'administració de la demanda efectiva no solucionen el problema i generen problemes nous. Les propostes de combatre el problema amb variants de despesa social solidària, del tipus de la renda bàsica, tendeixen a accentuar la dualitat de la societat (per la seva insuficiència per a una vida digna i per la marginació estable del mercat de treball a aquells que desitgin treballar) o es converteixen en finançament inviables. Mentre que un individu no tingui el mínim indispensable per a poder ser lliure, no és possible LA DEMOCRÀCIA REAL. Amb el sistema actual no som capaços d'aprofitar el progrés tecnològic perquè els avenços impliquen o bé nous productes -i per tant noves necessitats- o menys treball per a produir el mateix.

Objectius

Objectiu Final: La Renda Individual Universal és l'instrument indispensable per aconseguir que el mercat de treball pugui ser realment lliure. És indispensable per aconseguir que el salari no sigui de subsistència i que l'atur

no sigui un problema.

Objectiu Intermedi: modificar quatre polítiques econòmiques:

1. Política correctora dels errors del mercat de treball: si les persones que ofereixen el seu treball com assalariats ho fan des d'un estat de necessitat per no tenir altres ingressos, el salari serà fixat sempre en el seu nivell històric-cultural de subsistència. La RIU és un instrument per alliberar el mercat de treball.
2. Política redistributiva de la riquesa: es distribueix igualitàriament, finançant la igualtat d'oportunitats, les rendes que sorgeixen de les externalitats positives que generen els recursos naturals i el patrimoni acumulat de la humanitat, així com també les quasirendes dels progrés tecnològic.
3. Política de la despesa anticíclica: es fa possible una nova forma d'administrar la demanda efectiva, substituint en aquest aspecte la despesa pública anticíclica, freqüentment ruïnosa i corrupta, pel consum privat. Si es garanteix la capacitat de pagament dels consumidors d'una manera sostenible, desapareix el denominat "cicle de les existències".
4. Política monetària: la RIU és un mecanisme més eficient i just d'injectar el creixement necessari de l'oferta monetària. Veure les propostes sobre AUTORITAT MONETÀRIA I CREACIÓ DE DINER.

Mitjans i/o instruments.

Els instruments són les noves formes de política monetària i fiscal. La RIU no és l'únic instrument necessari per aconseguir els objectius de transformació del sistema per millorar l'eficiència i el benestar, però és el més fàcil de ser incorporat a una transició. La RIU és un instrument de política econòmica per a l'optimització de l'eficiència productiva i del benestar social i individual. La RIU és igual per a tots i cadascun dels individus de la unitat Geopolítica. Si els treballadors poden negociar els seus salaris sense risc per a la seva subsistència, gràcies als ingressos no salarials de la RIU de cada membre de la família i si, a la vegada, el temps de treball anual per càpita es reorganitza en una "jornada laboral" diferent a l'actual, llavors és possible un repartiment del treball, que faci desaparèixer la desocupació.

La RIU es pot finançar amb la mateixa recaptació fiscal existent i amb l'increment de l'oferta monetària que exigeix el creixement de l'economia real. La RIU admet diverses formes d'implantació, fins i tot en el context del sistema actual. És possible un pacte social, basat en el benefici mutu, entre treballadors sindicalment organitzats, les organitzacions gremials patronals i la classe política, per administrar la transició en la implantació de la RIU i la seva posterior elevació fins a nivells adequats per arribar a l'equilibri del sistema.

Documentació tractada:

- RICART i VINYALS, A., Ecologia humana, organització social - una introducció a l'educació ambiental i cívica, Escola Finaly, Barcelona, 1995
RICART, A., L'economia del benestar, en Propostes Innovadores per repensar l'economia' una invitació al diàleg, EcoConcern, Barcelona, 1995
RICART, A. y FIRMENICH, M. E., Camino a la Democracia. La Renta Individual Universal, monografía inédita, 1998

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són:

Proposta sobre el plantejament general:
(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic
(02) La Renta Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball
(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.
(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.
(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.
(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític
(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Camí a la democràcia [03] Autoritat monetària i creació de diner

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

Les monedes actuals no compleixen la primera condició que s'exigeix a qualsevol patró de mesura: que sigui constant en el temps. Totes les monedes que circulen actualment faciliten l'especulació del mercat financer, permeten la inflació, no permeten que l'home gaudeixi del progrés, són origen de grans desigualtats, pobresa, fam, misèria, i guerres. Els bancs tenen el poder de multiplicar el diner mitjançant l'efecte multiplicador del coeficient de caixa. A la banca es donen les característiques pròpies dels negocis d'especulació. Totes les despeses de l'economia financera es paguen amb diner creat per la pròpia especulació financera i posseeixen un poder de compra arrabassat a l'economia productiva.

L'objectiu de la proposta és preservar el mercat lliure, evitar l'opacitat (transparència), preservar els clients de frau, enganys, riscos, abusos, comissions, etc. Descobrir una moneda "subjectiva", adaptada a l'home i a les circumstàncies canviants. Aconseguir una moneda que faciliti els intercanvis, que permeti desplaçar en el temps el poder de compra, que sigui una mesura que tingui un patró que es mantingui constant, que existeixi en la quantitat necessària.

L'autor proposa la utilització de l'esforç humà, en un mercat de treball lliure gràcies a la Renda Individual Universal, com a mercaderia privilegiada apta per a ser patró de valor. Es denomina **SOU** al patró monetari de valor constant com ara l'import pel que es treballa durant una hora una persona en un treball no especialitzat, que no requereixi cap aprenentatge i que no exigeixi cap esforç ni condicions particulars.

L'autoritat monetària, per definició o per encàrrec social comunitari de la unitat Geopolítica, és l'únic ens que pot crear diner. Els comptes corrents estan situats exclusivament en l'autoritat monetària. Totes les transferències de diner es fan a través d'aquests comptes corrents en l'autoritat monetària. Els bancs han de respectar els terminis dels dipòsits dels seus clients: els crèdits han d'estar fixats per estalvis del mateix termini i els comptes a la vista han de mantenir-se completament a disposició dels seus titulars.

La moneda responsable, telemàtica i personalitzada, junt amb la impossibilitat d'emetre xecs, pagarés o instruments de crèdit sense contrapartida, ens permet conèixer la quantitat exacta de diner en circulació i deduir la quantitat exacta de diner necessari en cada moment.

Perquè el valor del **SOU** es mantingui constant fa falta que l'increment de saldos dels comptes corrents de l'Autoritat Monetària es correspongui amb l'increment dels béns de la comunitat en el mateix període.

Diagnòstic

Diner és simplement el reconeixement del poder de compra. No és diner només els bitllets, una anotació en un compte corrent d'un banc també és diner. Si aquest poder de compra (crèdit) sorgeix a partir que el banc presta diner estalviat per un altre client que es priva d'ell durant un temps, llavors no s'està creant diner. Però si el banc presta dipòsits a la vista, és atorgat poder de compra al qui rep el crèdit sense treure'l al qui va fer el dipòsit. Les monedes actuals no compleixen la primera condició que s'exigeix a qualsevol patró de mesura: que sigui constant en el temps. La idea primitiva de moneda com a mercaderia privilegiada de valor constant era falsa pel que la quantitat disponible d'aquestes mercaderies no s'adaptava automàticament a les quantitats de diner demandades pel mercat. Els índexs de preus tampoc serveixen per aquesta funció, perquè les preferències sobre els productes i les qualitats varien continuament; a més, els índexs de preus no s'adapten a les variacions del mercat, no són vius, no són subjectius.

Totes les monedes que circulen actualment faciliten l'especulació del mercat financer, permeten la inflació, no permeten que l'home gaudeixi del progrés, són origen de grans desigualtats, pobresa, fam, misèria i guerres. Però no podem substituir-les per la nova moneda fins que no s'hagi establert LA RENDA INDIVIDUAL UNIVERSAL PER A FERLLIURE EL MERCAT DE TREBALL i l'Autoritat Monetària. Els bancs tenen el poder de multiplicar el diner mitjançant l'efecte multiplicador del coeficient de caixa. Mentre els bancs puguin crear diner, la quantitat de moneda en circulació canviarà continuament i ningú podrà saber la quantitat exacta de diner circulant.

A la banca es donen les característiques pròpies dels negocis especulatius, l'oportunisme i l'ocultisme. Les entitats financeres són necessàries per al bon funcionament de l'economia, però no quan actuen de la manera que ho fan avui en dia. El conjunt de la banca es queda amb una bona part dels beneficis generats per tota l'activitat econòmica.

L'economia financera genera salaris d'empleats de la banca, despeses de manteniment de les oficines bancàries, inversions en immobles i beneficis. Tots aquests conceptes es sufraguen amb els diners obtinguts a les mateixes operacions financeres i treuen poder adquisitiu a l'economia productiva.

La unitat geopolítica està definida per la moneda.

Objectius

- 1- Preservar el mercat lliure, evitar l'opacitat (transparència), preservar els clients de qualsevol mena d'engany, frau, risc, abusos, comissió, etc.
- 2- Descobrir una moneda subjectiva, adaptada a l'home i les circumstàncies canviants.
- 3- Aconseguir una moneda que faciliti els intercanvis, que permeti desplaçar en el temps el poder de compra, que sigui una mesura que tingui un patró que es mantingui constant, que n'hi hagi en la quantitat necessària.

Mitjans i/o instruments.

La utilització de l'esforç humà en un mercat de treball lliure, com a mercaderia privilegiada apta com a patró de valor, perquè és humana, viva, subjectiva, es pot trobar arreu, no és escassa, és perdurable. Perquè l'esforç humà sigui un patró monetari correcte és imprescindible que el mercat de treball sigui lliure i que la RIU hagi arribat a la situació d'equilibri PREUS-RIU.-SOU.

Anomenarem SOU al patró monetari de valor constant que representa l'import pel qual es treballa durant una hora una persona en un treball no especialitzat, que no requereix cap aprenentatge i que no exigeix cap esforç ni condicions particulars. En rigor, l'esforç humà com a mercaderia privilegiada no és constant, però en aquest cas no és cap defecte, sinó una virtut, perquè la seva variació (vinculada a les millores de l'eficiència del sistema, a la climatologia, a eventuais catàstrofes i a la laboriositat de la gent), s'adequa a l'home i a la natura.

L'Autoritat monetària, per definició o per encàrrec social comunitari de la unitat geopolítica és l'únic que pot crear diner. Els comptes corrents estan situats exclusivament a l'autoritat monetària. Totes les transferències de diner es fan a través d'aquests comptes corrents i de l'Autoritat Monetària.

L'exigència, a les entitats financeres, de requisits que garantitzin el seu comportament: garanties, assegurances sobre els dipòsits, clàusules corporatives que assegurin una certa ètica.

Ningú pot emetre xecs ni pagarés ni lletres de canvi perquè impliquen creació de diner a través del crèdit. El crèdit es canalitza per les entitats financeres i aquestes només poden prestar els dipòsits d'estalvi. Els bancs han de respectar els terminis dels dipòsits dels seus clients: els crèdits han de ser compensats per estalvis d'igual termini i els comptes a la vista han de mantenir-se completament a disposició dels seus titulars.

Cadascun dels individus o de les persones jurídiques té un i només un Compte corrent a l'Autoritat Monetària. Les entitats financeres només treballen amb certificacions de dipòsit i pòlisses de crèdit.

La moneda responsable, telemàtica i personalitzada, amb la impossibilitat de prestar diners a termini més llarg que els dels estalvis, i la impossibilitat d'emetre xecs, pagarés o instruments de crèdit sense contrapartida, ens permet calcular la quantitat exacta de diner en circulació i deduir la quantitat exacta de diner necessari en cada moment.

Perquè es mantingui el valor del SOU és necessari que l'increment del valor dels béns de la comunitat es correspongui exactament amb l'increment dels saldos dels comptes corrents. La moneda correcta no és manté constant. Allò que es manté constant és el valor de l'esforç humà, per tant, el seu valor o poder de compra variarà amb l'eficiència del sistema. El SOU es revaloritzarà amb el progrés tecnològic, en aquestes condicions, els tipus d'interès seran molt baixos.

La creació de diner depèn de les necessitats del mercat, però donat que es mantindrà constant (K) el valor de l'esforç humà s'ha de mantenir la relació $RIQUESA = DINER + K$, o sigui Increment de Riquesa = Increment de Diner, resulta Increment de Diner = Increment de Despesa. Amb el coneixement constant dels moviments dels comptes corrents per part de l'Autoritat monetària, es pot determinar exactament la creació de diner per a mantenir constant el valor d'esforç humà (el SOU).

La necessitat de creació de diner que farà falta per a substituir el diner que avui crea l'economia financera i que desapareixerà amb la creació de l'Autoritat Monetària, ens permetrà finançar bona part de la RIU. El fet que desaparegui l'efecte multiplicador del diner del sistema financer permet una creació de diner superior a l'actual que servirà per a finançar la RIU.

El fet de fer inviable l'especulació financera, amb l'actuació de l'Autoritat Monetària, implica un estalvi que es dedicarà a les inversions productives.

Documentació tractada:

RICART I VINYALS, Antoni Ecologia humana, organització social- Una introducció ambiental i cívica, Escola Finaly, Barcelona, 1995

(Del mateix autor) L'Economia del Benestar, en Propostes Innovadores per repensar l'Economia- una invitació al diàleg. EcoConcern Barcelona 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Camí a la democràcia [04] La moneda telemàtica de l'Unió Europea

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Els bancs centrals dels països membres de la Unió Europea no seran des d'ara més que executors de les tasques encomanades per l'autoritat monetària comunitària (Banc Central Europeu).

La implantació de l'euro és una possibilitat d'avançar en la transformació del model monetari.

Per arribar a l'objectiu es proposa:

1- Crear una targeta de pagament única comuna per a totes les persones de la UE emesa pel Banc Central Europeu, d'ús gratuït.

2- Cadascun dels residents de la Comunitat tindrà un compte corrent al banc central del seu estat, amb un instrument de pagament que serà la seva targeta electrònica personal.

3- Encarregar als bancs centrals nacionals les funcions de cobrament i pagament per compte dels i de les ciutadanes de la Unió Europea.

Diagnòstic

1- L'entrada d'Espanya a la Unió Monetària Europea implica la pèrdua de la funció reguladora de l'oferta monetària per part del Banc d'Espanya.

2- Els bancs centrals dels països membres de la UEM no seran des d'ara més que els executors de les tasques encomanades per l'autoritat monetària (Banc Central Europeu) i, per tant, perdran diverses funcions de les que tenien encomanades fins a l'actualitat.

3- Una gran part de les transaccions econòmiques actuals es realitzen mitjançant les denominades "targetes intel·ligents", (targetes amb bandes magnètiques o amb xips personalitzats). Aquestes operacions impliquen comissions que van a parar a les arques d'entitats financeres nacionals o multinacionals.

4- El diner telemàtic, constituït per la massa de poder adquisitiu que circula per els comptes administrats per les "targetes intel·ligents", són per definició, un diner personalitzat i, per tant, responsabilitzador.

Objectius

Objectiu principal: Contribuir a una Europa més rica, noble, justa i democràtica tot introduint l'euro telemàtic personalitzat i responsable.

Objectiu secundari: Evitar el cost de l'ús de la moneda telemàtica privada actual i reduir el cost de l'ús del diner emès pels bancs centrals.

Mitjans i/o instruments.

Creació d'una targeta de pagament única comuna per a totes les persones de la UEM, emesa pel Banc Central Europeu, d'ús gratuït i que el seu cost sigui finançat comunitàriament, de la mateixa manera que succeeix actualment amb els bitllets i monedes en circulació.

Cadascun dels residents a la Comunitat tindrà un compte corrent al banc central del seu respectiu estat, qui tindrà en la targeta personal el seu instrument de pagament.

S'encarrega als bancs centrals nacionals les funcions de cobradors i pagadors per compte dels ciutadans i ciutadanes de la Comunitat Europea. Tots els cobraments i pagaments públics als països de la Comunitat (sous de funcionaris, impostos, pensions, etc.) s'efectuen amb aquesta moneda telemàtica, permetent així un gran estalvi per a l'administració i als ciutadans i ciutadanes.

El diner electrònic en circulació per aquests comptes corrents forma part de l'oferta monetària, tot comportant una disminució de la massa de bitllets i monedes necessàries que hauran d'emetre's en euros, amb el conseqüent estalvi de recursos públics.

Documentació tractada:

RICART, ANTONI La Moneda Telemática Comunitaria

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Camí a la democràcia [05] El lliure mercat de béns transferibles

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El món electrònic d'intercanvi de béns i serveis deixa de funcionar correctament només quan falla el mercat. Si el mercat funciona lliurement, si existeix competència i si no es produeixen intervencionismes, és el propi mercat qui s'encarrega d'arribar continuament a l'equilibri. Si un mercat no és lliure, no és transparent, llavors esdevindrà necessàriament especulatiu o de poder. En l'opinió de l'autor, cap dels conceptes de valor intrínsec utilitzats en la història de l'economia serveixen per a valorar els béns ni per realitzar els intercanvis: ni el valor treball, ni el cost de producció ni el valor energètic.

L'objectiu de la proposta és permetre que el mercat de béns funcioni com a veritable mercat lliure de tots els béns i privilegis transferibles, tot valorant la riquesa de la comunitat segons l'optimització de la valoració subjectiva de tots els béns i privilegis transferibles existents al mercat per part de totes les persones de la comunitat.

El primer pas per aconseguir-ho és el descobriment de la composició conceptual del valor dels béns segons qui els posseeix. Això defineix un "Valor Subjectiu de Substitució", que és el valor al qual el propietari està disposat a desprendre's d'un bé. El segon pas és la institucionalització de la valoració subjectiva dels béns com a forma d'optimitzar el benestar mitjançant l'Impost Sobre els Béns i els Privilegis Transferibles. Els individus declararan com a valor fiscal el "Valor Subjectiu de Substitució", ja que a aquest mateix valor, al qual estan obligats a vendre, els convindrà vendre. Per altra banda, està el "Valor Subjectiu d'Expectatives", que es basa en l'esperança del comprador sobre el gaudi o els beneficis que espera obtenir del bé que compra. Els béns canvien de mans en funció de qui els valora més. L'òptim de benestar social es troba quan ja no existeixen "Valors Subjectius d'Expectatives" majors que els "Valors Subjectius de Substitució".

Diagnòstic

1. El món econòmic de l'intercanvi de béns i serveis deixa de funcionar correctament només quan falla el mercat. Si el mercat funciona lliurement, si existeix competència i si no es produeixen intervencionismes, és el propi mercat qui s'encarrega d'arribar continuament a l'equilibri.
2. Els mercats actuals no són lliures perquè alguna de les parts participa en ell en estat de necessitat. Si el mercat no és lliure, no és transparent, esdevé necessàriament especulatiu o de poder. Els valors que aquest mercat assigni als béns estan determinats pel fet que alguna de les parts té la capacitat d'eleva el preu especulativament (o té el poder de mercat per a determinar el preu) mentre que l'altra part, forçada pel seu estat de necessitat, no té més remei que pagar el sobrepreu especulatiu.
3. L'especulació al mercat dels béns té el mateix defecte i implica les mateixes conseqüències socials que l'economia financera. L'economia financera és especulativa. L'especulació és una apropiació no desitjable socialment de part dels béns de la comunitat. En un mercat especulatiu existeixen béns que queden fora del mercat.
4. El mercat dels béns no pot ser lliure si el mercat de treball no és també un mercat alliberat de l'estat de necessitat dels que només tenen la venda de la seva força de treball com a mode de subsistència.
5. Les normatives tals com decrets, lleis, etc. que pretenen influir o regular els mercats des d'amunt només serveixen per a distorsionar la funció dels mercats. L'intervencionisme és el culpable real del mal funcionament dels mercats.
6. L'home és un ésser subjectiu, social i egoista. Les propostes socialistes i comunistes han fracassat perquè foren dissenyades per a un home solidari i altruista.
7. La teoria del valor-treball falla perquè ignora que l'home és subjectiu i valora les coses sobre aquest principi. A l'hora de tenir en compte el valor dels béns d'una comunitat, només pot valorar els béns aquell individu que els posseeix.
8. Cap dels conceptes del valor intrínsec utilitzats en la història de l'economia serveixen per a valorar els béns ni per fer els intercanvis: ni el valor treball, ni el cost de producció ni el valor energètic.

Objectius

Permet que el mercat dels béns funcioni com a veritable mercat lliure de tots els béns i privilegis transferibles, tot valorant la riquesa de la comunitat segons l'optimització de la valoració subjectiva de tots els béns i privilegis transferibles existents al mercat per part de les persones de la comunitat.

Mitjans i/o instruments.

1. Descobriment de la composició conceptual del valor dels béns segons qui els posseeix. Això defineix un valor al qual està disposat a desprendre's d'un bé. Tal valor, definit com a Valor Subjectiu de Substitució es compon de la suma de les valoracions monetàries dels següents elements.
 - 1.1 Valor del mercat dels béns
 - 1.2 Valor subjectiu del bé (pot ser positiu i negatiu)
 - 1.3 Cost de l'intercanvi (és un valor objectiu per ambdues parts)
 - 1.4 Benefici mínim d'un intercanvi.
2. El valor subjectiu de substitució és el concepte de valor que interessa al model de l'economia del benestar en funció de l'optimització d'aquesta.
3. El Benefici mínim d'intercanvi podria estar subjecte a desviacions especulatives. La frontera entre un benefici normal, acceptable i l'especulació inacceptable només pot donar-la el propi funcionament de la llibertat total del mercat. Perquè aquest mercat sigui real, és necessari que existeixi transparència i que no existeixi manipulació de la informació.
4. Institucionalització de la valoració subjectiva dels béns com a forma d'optimitzar el benestar, pel qual s'aplica l'Impost sobre els Béns i Privilegis Transferibles (Veure proposta específica). Els individus declararan com a valor fiscal el Valor Subjectiu de Substitució, ja que a aquest valor, al qual estaran obligats a vendre, els convindrà fer-ho. Això garanteix que no quedi absolutament cap bé ni privilegi o avantatge fora del mercat.
5. Perquè existeixi algun intercanvi és necessari que el comprador valori el bé en qüestió en major quantia que el valor que li assigna el seu propietari. Llavors, pagar allò que el propietari hagi declarat li resultarà convenient a ambdós. Això implica que el comprador té un Valor Subjectiu d'Expectatives superior al Valor Subjectiu de Substitució del venedor.
6. El Valor Subjectiu d'Expectatives es basa en l'esperança del comprador sobre el gaudi o els beneficis que espera obtenir del bé que compra. Immediatament després de l'intercanvi, el comprador declararà com nou valor fiscal del bé intercanviat, al seu Valor Subjectiu de Substitució, que és igual a la quantitat del seu Valor Subjectiu d'Expectatives previ a la compra. En conseqüència el valor del mateix bé és major ara per a tota la comunitat i això es reflexa als impostos que es paguen per ell. Malgrat que la riquesa produïda és materialment la mateixa, la riquesa subjectiva de la comunitat és major després de l'intercanvi, perquè el bé ha anat a mans de qui el valora més.
7. L'òptim de benestar social es troba quan ja no existeixen Valors Subjectius d'Expectatives majors que els Valors Subjectius de Substitució. En aquest punt, la societat, a través del funcionament del mercat lliure, ha desplaçat la propietat de tots els béns fins a posar a cada bé o privilegi en mans de l'individu que més el valora subjectivament, ja sigui pel benefici econòmic que n'extreu, ja sigui pel gaudi que obté amb el consum dels mateixos.

Documentació tractada:

MORA P - RICART. ANTONI L'economia del benestar a Herbozeimer. E ; Olivella. M ; Puig. S ; (coordinadors)
"Propostes innovadores per repensar l'economia" Publicacions de la FJB, Barcelona 1995

RICART, A Sociedad y Economía del Bienestar, Papers d'innovació social, 23

RICART, A Ecologia humana, organització social, Una introducció a l'educació ambiental i cívica. Escola Finaly

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

- (02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball**
- (03) Autoritat monetària i Creació de Diner.**
- (04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.**
- (05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.**
- (06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.**

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

- (07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social**

Camí a la democràcia [06] Impost sobre els béns i privilegis transferibles per fer lliure el mercat

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

El neoliberalisme sosté que els mercats lliures optimitzen l'assignació dels recursos. Però els mercats actuals no són realment lliures, sinó que són mercats marcats per l'estat de necessitat. El sistema impositiu accentua el mal funcionament del mercat de béns i privilegis transferibles. El que fan els impostos actuals és complicar l'administració i, com són incorrectes, creen inflació i atur, a més de reduir la competitivitat.

Qualsevol cosa material o ideal, real o virtual, que pugui ser transferida d'una persona a una altra mantenint la seva condició de bé i que sigui susceptible de ser valorada en diners, constitueix un bé o un privilegi per al patrimoni de la comunitat. El "valor" d'un bé o un privilegi tant sols pot donar-lo qui el pugui gaudir, és a dir, qui el té a la seva disposició, però el dret de propietat no és absolut. La propietat implica no només drets sinó també deures.

L'objectiu de la proposta és aconseguir que el mercat de béns i privilegis transferibles sigui realment lliure per aconseguir l'optimització d'ús dels recursos de la comunitat.

Per això es proposa una contribució única i proporcional al valor per a simplificar l'administració. L'impost sobre els Béns i els Privilegis Transferibles proposat substitueix tots els impostos actuals sobre els béns i sobre els beneficis de les persones. Els subjectes imposables només poden ser les persones físiques i el principi d'imposició rector és el principi d'equitat, gravar en funció dels béns que cadascú disposa. El fet imposable és la possessió de qualsevol bé o privilegi transferible. La base imposable és el valor que cadascú declara voluntàriament sobre tots els béns i privilegis que posseeixi. Aquesta base imposable és pública i al valor declarat el posseïdor tindrà l'obligació de vendre. L'objectiu fiscal d'aquest impost no és la recaptació, sinó la regulació del mercat de béns per assegurar-ne la seva llibertat.

Diagnòstic

El neoliberalisme sosté que els mercats lliures són instruments d'optimització en l'assignació de recursos. Però els mercats reals en que es desenvolupa la política neoliberal no són realment lliures, sinó que són mercats marcats per l'estat de necessitat. Sota aquestes condicions, els mercats no generen una assignació òptima dels recursos sinó que es beneficien de la concentració de béns en mans d'uns i en perjudici d'altres.

Sense un mercat de treball realment lliure no pot existir. Per això un prerrequisit del mercat lliure de béns és la RENDA UNIVERSAL PER A FER LLIURE EL MERCAT DEL TREBALL.

El sistema impositiu actual, per la seva part, impedeix el bon funcionament i accentua el mal funcionament del mercat de béns i privilegis transferibles. El fet que continuament s'estiguin canviant els impostos és una prova de la seva incorrecció.

Els impostos sobre el consum graven en funció del que un gasta i no en funció del que un té. Ja que el pobre gasta tot el que guanya i el ric només gasta una part d'allò que guanya, els impostos sobre el consum graven proporcionalment més al qui menys té.

Els impostos sobre la producció són absurds perquè com a mínim no carreguen adequadament a tots els membres de la comunitat. A causa al sistema impositiu vigent, els beneficis es van desplaçant fins al final del circuit dels subministres i no cap a la producció. Un exemple és que l'agricultura paga pocs impostos i aquest fet la fa empobrir. Si els impostos fossin correctes, el camperol pagaria més, però vendria el seu producte més car i el marge que tindria el venedor final seria més petit.

L'impost sobre persones jurídiques i societats grava a les persones físiques d'una manera descontrol·lada i molt difícil d'esbrinar. Les persones jurídiques no existeixen com a persones reals i no poden gaudir dels béns o les ganàncies, raó per la qual tampoc haurien de pagar impostos.

El que fan els actuals impostos és complicar l'administració. Un sistema fiscal complex i incumplible crea consciència de culpabilitat.

Els impostos incorrectes creen inflació i atur, a més de reduir la competitivitat. L'IVA és un dels impostos que el provoca.

Les subvencions (impostos negatius) produeixen atur i marginació i afavoreixen el poder establert. Les necessitats de subvencions sempre es deu a un mal plantejament de l'organització social.

Les cotitzacions a la Seguretat Social són un impost absurd sobre el treball, ja que no hi ha treball per a tothom qui ho necessiten. De la mateixa manera no és adequat ni tolerable l'actual IRPF.

Els impostos sobre les transmissions patrimonials són un fre a la llibertat i agilitat del mercat.

Objectius

Pretenem optimitzar els recursos de la comunitat i per aconseguir-ho una de les condicions imprescindibles és que el mercat de bens pugui ser lliure.

Mitjans i/o instruments.

Qualsevol cosa material o ideal, real o virtual, que pugui ser transferida d'una persona a una altra mantenint la seva condició de bé i que sigui susceptible de ser valorada en diner, constitueix un bé o un privilegi per al patrimoni de la comunitat. Els béns i privilegis comprenen:

1. Tots els béns immobles
2. Tots els béns mobles durables i no durables, nous i usats.
3. Tots els contractes que impliquin obligacions de donar o de fer, drets de tinença, d'ús o explotació. Són exemple de privilegis:
 - * Contractes de Compra-Venda
 - * Contractes de Lloguer
 - * Contractes de Treball
 - * Contractes de Cessió d'Ús, Administració, etc. sobre qualsevol bé.
 - * Concessió sobre recursos naturals per a qualsevol fi.
 - * Tots els títols de qualsevol tipus que donin dret a beneficis.

Ningú pot avaluar el que no és seu. El "valor" d'un bé només pot donar-lo el qui pot gaudir del mateix, és a dir, qui el té a la seva disposició. Per això es vàlida LA MESURA DEL VALOR SUBJECTIU COM A BASE DEL MERCAT LLIURE DELS BÉNS.

El dret de propietat no és absolut. De fet les constitucions de tots els països estableixen el dret d'expropiació amb pagament compensatori quan ho exigeix el bé comú. La propietat implica no només drets sinó també deures.

Aquest impost és l'únic que no frena el desenvolupament de la producció i del consum, pel contrari, és un impost que estimula el mercat. És un impost sobre la tinença de béns transferibles ja produïts.

Es tracta d'una mesura redistributiva de la riquesa perquè desincentiva l'especulació i l'acumulació de béns que no són susceptibles d'ús productiu.

Una contribució única i proporcional al valor és necessària per a simplificar l'administració. L'Impost als Béns i Privilegis Transferibles proposat substitueix a tots els impostos actuals sobre els béns i sobre els beneficis de les persones (immobiliari, transmissions, ganàncies de capital, IVA, societats, IRPF, cotitzacions socials, etc.)

L'impost proposat té taxa fixa comuna per a tothom (no hi ha escales ni categories de progressivitat de la taxa). La magnitud de la taxa impositiva ha de ser tal que optimitzi el benestar ha de ser tal que optimitzi el benestar social fent completament lliure el mercat dels béns.

Els subjectes imposables només poden ser les persones físiques i el principi d'imposició rector, d'acord amb la Constitució Espanyola i la Declaració Universal dels Drets Humans, és el principi d'equitat, gravar en funció dels béns que cadascú disposa.

El fet imposable és la possessió de qualsevol bé o privilegi transferible.

La base imposable és el valor que cadascú declara voluntàriament sobre tots els béns i privilegis que posseeix. Aquesta base imposable és pública i a aquest valor declarat el posseïdor té obligació de vendre el bé o de transferir el privilegi a qualsevol que el vulgui obtenir. Essent la base imposable lliurement determinada pel contribuent, desapareix el cost administratiu de la inspecció.

L'objectiu fiscal d'aquest impost no és la recaptació, sinó la regulació del mercat dels béns per assegurar la seva llibertat. Si un mateix té diferents valors segons qui el tingui en propietat, la societat tendirà a distribuir-los de forma que cadascun dels béns sigui propietat de la persona que més el valora. No obstant, pot estimar-se que aquest impost millori la recaptació fiscal enfront al qu s'obté amb el sistema fiscal actual.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments

de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

(02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball

(03) Autoritat monetària i Creació de Diner.

(04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.

(05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.

(06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Desarrollo Integral Sostenible [02] Por una globalización justa a partir de un nuevo sistema monetario internacional

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La globalización de la economía ha reducido la soberanía de los estados nacionales. El orden monetario mundial sigue asentado en el patrón dólar como moneda agónicamente hegemónica, el Banco Mundial y el F.M.I. han quedado impotentes para sus propias funciones por la generación de dinero internacional a partir del crédito y la movilidad internacional de capitales. La globalización financiera sin autoridad monetaria mundial ha desplazado la soberanía monetaria a los capitales financieros especulativos. El euro probablemente agudizará la inconsistencia e inestabilidad de un sistema monetario internacional caduco. Ante la debilidad de la política monetaria se ha generalizado una política neoliberal de competitividad perversa a través del dumping social. La actual dinámica del crecimiento es ecológicamente insostenible. El discurso político de la justicia social y el bienestar social se sustentaba en el poder interventor del Estado Nación. La nueva realidad ha hecho que los partidos obreros y populares se queden sin programa y sin discurso de propuestas alternativas.

Dada esta realidad debemos proponernos colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, económicamente eficiente, políticamente pluralista y ecológicamente sostenible. Esto implica proponer un nuevo sistema monetario internacional como forma de subordinar la globalización financiera a la globalización productiva.

Un sistema económico mundial único no implica una organización social y económica única. La soberanía popular en cada país reside en la autodeterminación para elegir una especialización según las ventajas comparativas y competitivas que cada sociedad prefiera desarrollar, bajo la restricción de la eficiencia, es decir, de hacerlo con el coste mínimo. Se debe crear una autoridad monetaria supranacional de administración federal que emita una moneda divisa internacional. El nuevo Sistema Monetario Internacional supone el cambio (y destrucción) de las reservas de divisas actuales de los bancos centrales por la cantidad equivalente de la nueva moneda internacional, la desmonetización definitiva del oro (no se cambian las reservas de oro de los bancos centrales por el nuevo dinero) y la reducción a cero de las deudas externas. La unicidad de la moneda internacional exige un ajuste regulado para terminar con el dumping social, con las externalidades negativas ecológicas y con las maniobras fraudulentas de exportaciones intra-grupo transnacional. Esto último requiere normas contables internacionales para la calidad total contable y de auditoría.

Diagnòstic

1. La globalización de la economía ha reducido la soberanía de los estados nacionales occidentales y derrumbado los muros de las economías cerradas. La telemática aplicada al sistema financiero especulativo internacional arrasó la soberanía monetaria. La globalización de la economía y la concentración de poder en grupos transnacionales ha dejado obsoletas a las políticas basadas en el poder del estado nacional. Las regiones geoeconómicas son subsistemas del sistema mundial y los países son subconjuntos de las mismas. Todas las subdivisiones del sistema mundial son viables en función de la división internacional del trabajo.
2. El orden monetario mundial sigue asentado en el patrón dólar como moneda agónicamente hegemónica. El Banco Mundial y Fondo Monetario Internacional han quedado impotentes para sus propias funciones por la generación de dinero internacional a partir del crédito de los bancos internacionales, que nace de la movilidad internacional de capitales.
3. El equilibrio del sistema monetario internacional actual sólo es posible con la hegemonía de una moneda, que puede determinar simultáneamente su cantidad de oferta y su tipo de cambio; las demás monedas sólo pueden determinar una de las dos cosas. Desde la hegemonía monetaria se puede determinar precios relativos del mercado mundial, influyendo en los términos de intercambio en beneficio propio. La globalización financiera sin autoridad monetaria mundial ha desplazado el poder de decisión sobre la creación de liquidez a los capitales financieros especulativos internacionales.
4. La Unión Monetaria Europea implica la creación de una moneda internacional equivalente al dólar. Los beneficios para Europa sólo pueden provenir de liberarse de la hegemonía del dólar, pero sin que exista un consenso internacional sobre el euro como divisa y sin el poder suficiente como para doblegar al dólar mundialmente. Esto probablemente agudizará la inconsistencia e inestabilidad de un sistema monetario internacional caduco, pero servirá para terminar con los restos del orden monetario pactado en Bretton Woods y roto por decisión unilateral de los Estados Unidos. La irrupción del euro forzará la renegociación multilateral del orden mundial.
5. La organización de la producción industrial por empresas multinacionales capaces de aprovechar cada ventaja comparativa y/o competitiva, ha conducido al surgimiento del taller mundial, que sustituye las grandes plantas factoría de integración vertical en un mismo espacio geográfico por pequeñas plantas diseminadas por el planeta

que producen partes que luego se ensamblan en cualquier lugar del mundo.

6. El taller mundial relativiza el concepto de "industria nacional" por la creciente proporción de componentes importados. Pero tales importaciones son transacciones dentro de una misma empresa o grupo económico, lo que dificulta cualquier auditoría y se presta a maniobras financieras de subfacturación o sobrefacturación para encubrir transferencias de beneficios y capitales de un país a otro, las que facilitan una globalización de la evasión fiscal.

7. La alta movilidad de capitales relativiza la devaluación competitiva y los diferenciales de tasa de interés como políticas de un Estado Nación para provocar un flujo consistente de ingreso de capitales. Ante esta debilidad de la política monetaria y en el contexto de la hegemonía conceptual neoliberal, se ha generalizado una política de competitividad perversa a través del dumping social en base al abaratamiento de la mano de obra. Esto ataca no sólo los salarios directos, sino la previsión social, el conjunto de beneficios sociales del estado de bienestar y, en definitiva, degrada la calidad de vida.

8. La actual dinámica del crecimiento es ecológicamente insostenible. No sólo el agotamiento de recursos no renovables plantea un límite; la polución con sus graves implicaciones para la propia subsistencia humana en el efecto invernadero, plantea una magnitud de externalidades negativas que supera los límites y capacidad regulatoria de cualquier Estado Nación aisladamente.

9. Los partidos políticos de izquierda o centroizquierda han basado sus políticas o en la teoría marxista o en la keynesiana o en una combinación de ambas. El discurso político de la justicia social y el bienestar social se sustentaba en el poder interventor del Estado Nación. La disolución de hecho de la soberanía económica estatal y las consecuencias de una globalización de inspiración neoliberal ha hecho que dichos partidos se quedaran sin programa y sin discurso de propuestas alternativas, reducidos a la denuncia opositora de las nuevas injusticias.

Objectius

Colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, económicamente eficiente, políticamente pluralista y ecológicamente sostenible.

Proponer un nuevo Sistema Monetario Internacional como forma de subordinar la globalización financiera a la globalización productiva.

Mitjans i/o instruments.

1. Clarificación de que un sistema económico mundial único no implica una organización social y económica única, sino la inexistencia de economías cerradas y la cesión de la soberanía monetaria del Estado Nación a algún poder mundial.

2. Para que una globalización sea justa, no deben existir prerrogativas especiales en el S.M.I. En un sistema en el que existen, además de las divisas nacionales (regionales), dinero mundial como activos de reserva, la estabilidad del sistema requiere que alguien ejerza el poder de definir autónomamente el valor de alguna de las monedas. Si un país particular ejerce ese poder, automáticamente ejerce la hegemonía en el S.M.I. e impone la dependencia financiera a los demás países. Si en cambio una autoridad monetaria supranacional determina autónomamente el valor de una moneda supranacional que funciona como único activo de reserva internacional, ningún país sufre desmedro de su soberanía monetaria en beneficio de otro. En este caso todos ceden su soberanía monetaria a una autoridad monetaria supranacional administrada por la comunidad internacional. A partir de ese momento, la liquidez internacional es decidida por la comunidad internacional a través de un Banco Central Internacional. Por otra parte, cada estado (región) emisor de dinero puede decidir libremente la cantidad de dinero nacional dejando flotar el tipo de cambio, o bien puede decidir fijar su tipo de cambio dejando que se ajuste automáticamente la cantidad de dinero nacional pero ninguno puede decidir simultáneamente la fijación autónoma de las dos variables (cantidad de dinero y tipo de cambio). Esta es la soberanía que se cede a la comunidad internacional.

3. La soberanía democrática de los pueblos reside en la autodeterminación para elegir una especialización eficiente para integrarse en el sistema productivo globalizado. Las sociedades pueden elegir democráticamente las ventajas comparativas y competitivas que prefieren desarrollar como oferta de bienes y servicios al sistema mundial. Si el S.M.I. está administrado por una autoridad monetaria supranacional sin que exista una metrópoli imperialista financiera, los términos de intercambio están libres de manipulaciones monetarias interesadas. Si, además, existen políticas que contrarresten el dumping social y ecológico, entonces, la única restricción para elegir libremente una especialización está en la eficiencia.

4. Creación de una autoridad monetaria supranacional de administración federal por representación de regiones geoeconómicas que emita una moneda divisa internacional destinada al comercio, al turismo y otras transacciones internacionales. Por primera vez en la historia el Orden Económico Internacional tendría una divisa no monopolizada por un Estado nacional, lo que deviene inexorablemente en imperialismo financiero.

5. El dinero mundial debería ser de tipo giral (dinero abstracto que sólo existe como giros de poder adquisitivo de una cuanta a otra), telemático (transferible a través de tarjetas con banda magnética por medio de un sistema de comunicaciones on line, como las actuales tarjetas de crédito), permitiendo el control de calidad en su uso. Este es un dinero personalizado porque identifica al que paga y al que cobra, lo que favorece su uso responsable; baste imaginar como afectaría esta naturaleza del dinero internacional al lavado de dinero proveniente del narcotráfico o del tráfico ilegal de armas.

La moneda supranacional sería un dinero fiduciario que no implica deuda del banco central emisor. Esto no le impide ser un activo del mismo modo que el dinero-mercancía, en lugar de la ficción contable de ser un pagaré (un pasivo) del banco central.

6. La introducción del nuevo Sistema Monetario Internacional supone el cambio (y destrucción) de las reservas de divisas actuales de los bancos centrales nacionales por la cantidad equivalente de la moneda internacional, la desmonetización definitiva del oro (no se cambian las reservas de oro de los bancos centrales nacionales por el nuevo dinero) y la reducción a cero de las deudas externas.

7. La administración de la oferta de dinero mundial es materia de negociación entre los Estados (Regiones) a

través del Banco Central Internacional. Pero la emisión de deuda pública para crear dinero debe ser abolida. La cantidad de dinero es una variable "exógena", es decir, se la define soberanamente por ejercicio de la autoridad monetaria internacional, sin necesidad de comprar títulos de deuda de los gobiernos. La distribución del poder adquisitivo creado autónomamente es una decisión política de la comunidad internacional en función de criterios de política monetaria y del desarrollo integralmente sostenible. Una modalidad posible sería:

7. 1. La autoridad monetaria establece la cantidad de dinero que corresponde crear en el período para las necesidades del comercio, el turismo mundial y otras transferencias internacionales, según la política monetaria que se acuerde. Esa cantidad no es caprichosa ni ilimitada y tiene las restricciones que le impongan la demanda de activos de reserva y la demanda de divisas por motivos de transacción, pero deliberadamente se debe tomar recaudos para controlar la demanda por motivos de especulación. Esto último se complementa con regulaciones a la movilidad internacional de capitales.

7. 2. Esa cantidad de dinero creada es asignada sin contrapartida, según criterios establecidos, que podrían ser:

- *. Atención de las emergencias de solidaridad humanitaria por catástrofes: ante calamidades naturales que dejan a millones de personas a merced del hambre, el frío y las pestes, se asigna al país damnificado la cantidad de dinero con la que pueda pagar las importaciones de emergencia en materia de alimentos, medicinas, vestimentas, etc. Del mismo modo, se financia la reconstrucción de obras civiles desbastadas siempre y cuando no generen externalidades negativas.

- *. Partidas para ajuste estructural ecológico: sea que existan actualmente instalaciones industriales que agreden gravemente al ecosistema terrestre, sea que por necesidad se explotan depredatoriamente bosques y selvas aumentando la desertificación o que se agotan recursos naturales no renovables que se desea preservar, se estudian proyectos alternativos al problema en cuestión para la reconversión y se asigna los fondos de divisas necesarios para ejecutarlos. Así, la oferta monetaria crece al compás de la desaparición de graves externalidades negativas para toda la humanidad.

- *. Partidas para ajuste estructural del desarrollo sostenible en países del llamado Tercer Mundo: tanto para sustituir producciones indeseables que constituyen la única forma de subsistencia de poblaciones enteras, (como es el caso de los cultivos de coca), como para limitar migraciones de poblaciones acosadas por la pobreza hacia países más ricos (como ocurre entre África y Europa, México y Estados Unidos, etc.), como para resolver problemas estructurales de balanza de pagos originados en el atraso y la falta de recursos de inversión para generar nuevas exportaciones, se estudian los proyectos de reconversión correspondientes y se asigna el dinero necesario para realizarlos.

- *. Partidas para presupuestos de instituciones internacionales (ONU, Banco Central Internacional, etc.)

- *. Si, eventualmente, después de haber asignado el dinero a todas las partidas anteriores existiera un saldo de la cantidad de divisa supranacional creada en el período, se la puede distribuir entre todos los países según criterio que se acuerde (per capita, por participación en el comercio mundial u otro)

La asignación de divisas supranacionales puede estar sometida a sanciones: no se entrega a países agresores en guerra, ni a países que se endeuden en moneda extranjera, ni a los que se nieguen al ajuste ecológico, etc

8. Se revisa la deuda externa de los países más pobres, creada por la especulación internacional en complicidad perversa con oligarquías nativas. La deuda con organismos financieros internacionales se condona sin perjuicio de nadie. La deuda con bancos comerciales que la comunidad internacional juzgue ilegítimas se anulan; sobre la que se considere legítima, el B.C.I. paga parte en efectivo, (por ejemplo un 50%), con la creación del stock inicial de dinero internacional y el saldo se convierte a deuda en moneda doméstica del deudor.

9. La unicidad de la moneda internacional exige un ajuste continuo regulado institucionalmente para terminar con el dumping social, con las externalidades negativas ecológicas y con las maniobras fraudulentas de evasión fiscal vía exportaciones intra-grupo transnacional. Esto último requiere un acuerdo unificador de normas contables internacionales, en las que se debería introducir la calidad total contable y de auditoría.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral sostenible [04] Un sistema monetario nacional (regional) alternativo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

Habitualmente el dinero circulante no tiene un patrón de valor definido y su propia variabilidad lo torna inútil como patrón de medida. El dinero fiduciario de papel moneda es sólo un tipo de dinero posible. Algunas características del mismo (es anónimo, uniforme y móvil) facilitan toda clase de delitos. El papel moneda es una deuda del banco central, con la que éste compra bonos de deuda pública. Este dinero-deuda es una ficción contable, que tiene la propiedad de crecer exponencialmente al ritmo del interés compuesto, en contradicción con la restricción del ecosistema terrestre, que no soporta un crecimiento exponencial prolongado.

La globalización financiera ha diluido la soberanía monetaria. El dinero universal de hoy son las tarjetas de crédito; es un dinero telemático privado transnacional que genera una sociedad dual. Hay gente "de primera" que tiene dinero telemático y gente "de segunda" excluida del moderno sistema monetario.

Una alternativa al neoliberalismo exige replantear la cuestión del dinero para colocar al hombre como centro de la economía. Procuramos clarificar los costes y beneficios vinculados al sistema monetario actual y al sistema alternativo para facilitar la toma de decisión política por parte de la sociedad, de naturaleza constitucional, que implica un cambio de sistema.

Buscamos definir un tipo de dinero que:

- *. Su valor de cambio sea lo más estable posible
- *. Su cantidad se adapte automáticamente a las necesidades de la economía real
- *. Su propia naturaleza imponga la responsabilidad personalizada
- *. Su patrón de valor recepte los cambios sociales vinculados a la contratación laboral

Si todas las personas físicas residentes, sin excepción, poseen una única cuenta corriente, y si todas ellas están situadas en la Autoridad Monetaria que no actúa como un banco comercial, ésta puede crear el dinero y lo deposita en las cuentas corrientes, según un principio de distribución consensuado. Los ciudadanos reciben ese dinero sin contraer deuda, por derecho de soberanía democrática.

Se adopta como patrón monetario "1 unidad de trabajo no calificado, sin riesgos ni esfuerzos especiales" y se define la unidad monetaria como "1 Sueldo". La relación de equivalencia es "1 Sueldo = 1 unidad de trabajo". El tipo de dinero es giral (es dinero abstracto que gira de cuenta en cuenta; no existen billetes y monedas). La tecnología de la moneda propuesta es telemática, como las actuales tarjetas de débito (no existen cheques y la tarjeta no es de crédito). Esta naturaleza tecnológica facilita la personalización y responsabilidad sobre el uso del dinero.

Diagnòstic

1. Se define como dinero al patrón de valor. La medida del valor son los precios, que necesariamente son precios relativos con referencia a un bien. El bien que actúa como punto de referencia del valor del dinero recibe el nombre de patrón monetario. El precio en dinero de este bien se fija arbitrariamente. Se suele hablar de tres tipos de patrones monetarios: un bien como el oro o inclusive como el dólar (patrón mercancía), el trabajo humano (patrón trabajo) y la tasa de interés (patrón crédito). Sin embargo también son posibles y se han usado regímenes con patrón tierra o con el denominado patrón demanda.
2. Habitualmente el dinero circulante no tiene un patrón de valor claramente definido y además su propia variabilidad lo torna inútil como patrón de medida.
3. En las condiciones actuales de un mercado de trabajo caracterizado por el estado de necesidad y con desempleo "natural" crónico, el trabajo no podría ser un buen patrón monetario.
4. El dinero fiduciario de papel moneda a que estamos acostumbrados es sólo un tipo de dinero posible. Hay algunas características del mismo que no son tenidas en cuenta por la teoría convencional: usamos un dinero anónimo, uniforme y móvil. Estas características facilitan toda clase de delitos con total impunidad, a la vez que impiden seguir con claridad los flujos monetarios a través de la economía real, de la economía financiera y de la economía "sumergida".
5. El billete de banco es una emisión de deuda (un pagaré) del banco central, con la que éste compra la deuda emitida por el tesoro nacional bajo la forma de bonos públicos. En la contabilidad del banco central, la deuda del tesoro es el activo que respalda al pasivo constituido por los billetes. Este dinero-deuda es una ficción contable anacrónica, herencia distorsionada de los billetes convertibles, propios del patrón oro.
6. El dinero-deuda puede crecer exponencialmente sin límites, al ritmo del interés compuesto, entrando en contradicción con las restricciones que el ecosistema terrestre pone al crecimiento económico real, ya que no puede sostener un crecimiento exponencial por mucho tiempo.
7. La globalización financiera ha terminado de despojar a los Estados Nacionales de su soberanía monetaria. De

hecho, el verdadero dinero universal de hoy son las tarjetas de crédito internacionales. La tarjeta con chip electrónico o con banda magnética que se conecta con una cuenta corriente desde cualquier lugar del mundo a través de un sistema de comunicaciones on line de cajeros automáticos y lectores de tarjeta en los comercios, constituye el dinero telemático.

8. Este dinero telemático le otorga a bancos y financieras privadas no sólo el poder de emitir dinero, sino también el poder de decir qué persona puede tener dinero y qué persona no. El mundo del dinero telemático privado transnacional construye una sociedad dual. Hay gente "de primera" que tiene dinero en cualquier lugar del mundo globalizado en que se encuentre. Hay otra gente "de segunda" que no tiene ni dinero ni puede estar en cualquier lugar del mundo. Las personas excluidas de este moderno sistema monetario basado en el crédito quedan fuera de la posibilidad de consumo de una amplísima gama de bienes y servicios: no pueden comprar porque no se les asigna dinero-crédito.

9. En un Sistema Monetario Internacional en el que coexisten monedas nacionales (regionales) y dinero internacional, las monedas domésticas se articulan en base a algún principio que regula el orden monetario internacional. Si el principio monetario consiste en una divisa supranacional cuya oferta se determina autónomamente, las políticas monetarias nacionales (regionales) puede determinar o bien tipo de cambio o bien la cantidad de dinero doméstico, pero no ambas cosas a la vez. Por otra parte, en un S.M.I. de este tipo pueden coexistir monedas nacionales de diversos tipos (fiduciarias convertible o inconvertible, fiduciarias giral o manual, etc.), según la opción que tomen las autoridades monetarias nacionales respecto a qué variable prefieren definir y cual será determinada por el equilibrio del sistema.

Objectius

1. Objectivos finals:

1. 1. Hacer que el centro de la economía sea el hombre, en tanto que el dinero debe subordinarse a su calidad de instrumento

1. 2. Plantear una alternativa al monetarismo neoliberal.

2. Objectivos intermedios:

2. 1. Clarificar los costes y beneficios (vinculados a la continuidad del sistema monetario actual y al cambio para adoptar este sistema alternativo) para facilitar la decisión política de naturaleza constitucional que todo cambio de sistema implica

2. 2. Definir un tipo de dinero que:

- * Su valor de cambio sea lo más estable posible, pese a que no existe una medida de valor de cambio invariable
- * Su cantidad se adapte automáticamente a las necesidades de la economía real
- * Su propia naturaleza imponga la responsabilidad e informe la identidad del que lo usa
- * Su patrón de valor recepte automáticamente los cambios sociales vinculados a la contratación laboral.

Mitjans i/o Instruments.

1. La alternativa al sistema monetario parte de un cambio conceptual sobre el dinero, que no será dinero-mercancía ni dinero-deuda, sino que será un activo financiero de tipo fiduciario creado según las necesidades de la economía real y transferido a los ciudadanos, quienes lo reciben por derecho de soberanía democrática.

2. Se adopta como patrón monetario "1 unidad de trabajo no calificado, sin riesgos ni esfuerzos especiales" y se define la unidad monetaria como "1 Salario". La relación de equivalencia entre el dinero y el patrón monetario se define como "uno a uno".

3. El dinero creado es de tipo giral (así llamado porque son números que giran de una cuenta a otra, en oposición al dinero manual que es un objeto material que pasa de mano en mano). Este dinero no tiene ninguna existencia material (no existen billetes ni monedas). El dinero giral propuesto es de naturaleza no bancaria, ya que no implica crédito y la Autoridad Monetaria no presta los depósitos, no paga ni cobra intereses, no autoriza giros en descubierto, sino que se limita a la contabilidad de las transferencias entre cuentas y a la creación de dinero según reglas específicas.

4. Si todas las personas físicas residentes sin excepciones, poseen una y sólo una cuenta corriente, si todas las cuentas corrientes están situadas en la Autoridad Monetaria, ésta puede crear el dinero sin comprar ni emitir deuda, y lo deposita en las cuentas corrientes según algún principio de distribución consensuado socialmente (puede ser en cantidades iguales per capita, en cantidades ponderadas por categorías de edad, en cantidades ponderadas por algún criterio de premio social, etc.).

5. El correcto funcionamiento de este patrón monetario exige que el mercado de trabajo esté liberado del estado de necesidad de los que venden su trabajo, lo que se logra con LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO. Pese a que la R.N.L. no pudiera ser de una magnitud significativa, también es posible hacer funcionar correctamente el dinero con patrón trabajo en base a un pacto social.

6. La tecnología del instrumento monetario nacional (regional) que se propone es telemática, al estilo de las tarjetas de débito (no existen cheques y la tarjeta no es de crédito). Igual que con las actuales tarjetas de pago, queda constancia de quienes participaron en cada operación, lo que impone la personalización y responsabilidad sobre el dinero. A diferencia de las actuales tarjetas, el uso del dinero telemático es gratuito. A menos que existiera un sistema monetario internacional de la misma naturaleza, el dinero telemático no es transportable al exterior. El coste de emitir y gestionar dinero telemático es evidentemente menor que el coste de emitir billetes de papel y monedas metálicas.

Documentació tractada:

M. E. FIRMENICH, trabajo en elaboración

Bibliografía consultada

ALLIETTA, El fin de las divisas claves - ensayo sobre la moneda internacional

ALLAIS, Le Concept de Monnaie. La création de Monnaie et le Pouvoir d'Achat par le Mécanisme du Crédit et ses

Implications

ALLAIS, L'Impôt sur le Capital et la Réforme Monétaire
AZQUETA OYARZUN, Valoración Económica de la Calidad Ambiental
DALY y COBB, For the Common Good
DE GRAUWE, The Economics of Monetary Integration
DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía
FERNANDEZ POL, Demanda de los Consumidores
HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica
KEYNES, Teoría General de la Ocupación, el interés y el Dinero
MEADOWS, MEADOWS y RANDERS, Más Allá de los Límites del Crecimiento
OLIVELLA SOLE, El Poder del Dinero - La monética contra la corrupción
OLIVERA, Dinero Pasivo y Acumulación de Capital
OLIVERA, Dinero pasivo internacional y hegemonía monetaria
OLIVERA, Dinero, Crédito y Bancos
OLIVERA, El Dinero Pasivo
OLIVERA, El Patrón Monetario
OLIVERA, Estancamiento Estructural
OLIVERA, La Teoría no Monetaria de la Inflación
SODDY, Riqueza, Riqueza Virtual y Deuda
SRAFFA, Producción de mercancías por medio de mercancías
TOBIN, Liquidity Preference as Behavior toward Risk
TOBIN, The Interest Elasticity of Transactions Demand for Cash

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral sostenible [05] Un sistema bancario nacional (regional) alternativo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Soberanía monetaria es la potestad de emitir de dinero fijando autónomamente su valor. Pero en la globalización financiera telemática la soberanía no la ejerce el que emite billetes de banco nacionales, ya que existe dinero internacional creado por el crédito de la movilidad de capitales y una única potencia puede ejercer hegemonía monetaria. Además, en los sistemas bancarios nacionales de las economías de mercado actuales, el banco central no tiene ni el monopolio ni el control efectivo sobre la oferta de dinero interna, debido a la multiplicación de los depósitos bancarios.

Los ciudadanos deben ejercer la soberanía democrática y restaurar la autoridad monetaria en las instituciones públicas. Las influencias externas no deben determinar la cantidad de dinero doméstico. La autoridad monetaria nacional (regional) debe garantizar:

- *. mantener el valor del dinero, manteniendo la paridad entre la unidad contable y el patrón monetario*
- *. Conocer la cantidad exacta de dinero emitido y existente en circulación, la cantidad de dinero en depósitos de ahorro y la velocidad de circulación del dinero*
- *. Administrar la oferta de dinero de modo que se adecue a las necesidades de la economía real, evitando perturbaciones que repercuten en los ciclos económicos. Esto implica estabilizar y reducir a su mínima expresión el multiplicador monetario.*

Los bancos comerciales deben concentrarse en su función socialmente útil, que consiste en ser un canal a través del cual fluye el ahorro hacia la inversión.

En el sistema bancario propuesto la autoridad monetaria nacional (regional) es un banco emisor monopolístico sin ninguna intervención comercial. Todo el dinero efectivo es dinero giral telemático depositado en cuentas corrientes y todas las cuentas corrientes están situadas en la contabilidad on line de la autoridad monetaria. Los bancos comerciales reciben depósitos de ahorro y los prestan como crédito a terceros; compran y venden divisas y pueden seguir prestando los servicios administrativos que ofrecen en la actualidad para pagos y cobros domiciliados. Como el sistema bancario no presta los depósitos a la vista y los depósitos de ahorro a plazo los presta a plazos menores, el multiplicador monetario se reduce drásticamente.

Así como se monopolizó en su momento la emisión de billetes de banco, es necesario ahora el monopolio de la emisión de dinero telemático, pese a que la apertura de la única cuenta corriente por persona y el otorgamiento de las tarjetas de débito asociadas pueden ser gestionados por los bancos privados.

La administración de la oferta de dinero se mejora técnicamente con este tipo de moneda. Debido al régimen de préstamos, no existe el riesgo de corrida bancaria. En consecuencia, la autoridad monetaria no debe cumplir el rol de prestamista de última instancia.

Diagnòstic

1. La potestad fundamental de la soberanía monetaria es la emisión de dinero fijando su valor autónomamente. Si la soberanía monetaria existe realmente, se extiende hasta los límites de la unidad geopolítica en cuestión. Hoy los Estados Nacionales han dejado de ser la unidad geopolítica significativa en sentido monetario, excepto para el que puede ejercer la hegemonía en el Sistema Monetario Internacional. En la globalización financiera telemática la soberanía no la ejerce el que emite billetes de banco nacionales, ya que existe dinero internacional creado por el crédito de la movilidad de capitales y una única potencia puede ejercer hegemonía monetaria. Es una falsa ilusión creer en la actualidad que la soberanía monetaria la retiene el que emite billetes nacionales.

2. Pese a que los Estados decidieron monopolizar la emisión monetaria a través del monopolio de la emisión de billetes de banco, el sistema bancario logró burlar la voluntad del Estado por medio de instrumentos de pago que implican multiplicación del dinero a través del crédito, como los cheques primero y las tarjetas de crédito más tarde.

3. En los sistemas bancarios nacionales de las economías de mercado actuales, el banco central no tiene ni el monopolio ni el control efectivo sobre la oferta de dinero interna, debido a la multiplicación de los depósitos bancarios. La base monetaria es multiplicada por la expansión múltiple de los depósitos bancarios. Considerando solamente los depósitos a la vista, la cantidad de dinero se multiplica aproximadamente por tres. Pero más importante que la cuantía de la multiplicación es el hecho de que el multiplicador monetario es inestable e impredecible, con lo cual la oferta de dinero es inestable.

4. Esta multiplicación monetaria implica que algunos particulares (los bancos y especuladores financieros) tienen

el privilegio de fabricar dinero, con lo que se apropian de riqueza real sin producirla. Los intermediarios financieros se enriquecen sin que el sentido común entienda que esa sea la remuneración justa por sus servicios de intermediación.

Objectius

1. Lograr que los ciudadanos, que deben ejercer la soberanía democrática sobre la sociedad, ejerzan también los aspectos de la soberanía monetaria no delegados en la comunidad internacional en el contexto de una globalización justa. Restaurar la autoridad monetaria nacional (regional) en las instituciones públicas y hacer que éstas estén al servicio de la comunidad. La oferta monetaria doméstica es potestad soberana (por delegación democrática) de la autoridad monetaria nacional (regional) y el sistema no debe permitir que influencias externas determinen la cantidad de dinero interno ajustada a la necesidad de la economía real propia.
2. Garantizar que la autoridad monetaria nacional (regional) pueda:
 2. 1. Mantener el valor del dinero, manteniendo la relación de paridad entre la unidad contable y el patrón monetario
 2. 2. Conocer la cantidad exacta de dinero emitido y existente en circulación, la cantidad de dinero en depósitos de ahorro y la velocidad de circulación del dinero
 2. 3. Administrar la oferta de dinero de modo que la cantidad del mismo se adecue a las necesidades de la economía real, evitando perturbaciones que repercuten en los ciclos económicos. Esto implica estabilizar y reducir a su mínima expresión el multiplicador monetario
3. Concentrar la acción de los bancos comerciales en la función socialmente útil de ser un canal a través del cual fluye el ahorro hacia la inversión, sin perjuicio de que presten otros servicios.

Mitjans i/o instruments.

1. El sistema bancario nacional (regional) propuesto consta de:
 1. 1. Un banco central
 - *. Ejerce la autoridad monetaria; debe poseer el monopolio efectivo de emisión de dinero doméstico.
 - *. Todas las cuentas corrientes telemáticas están situadas contablemente en la autoridad monetaria; todas las personas (físicas y jurídicas, residentes o no residentes que lo deseen) tienen una única cuenta corriente
 - *. No actúa como banco comercial en ningún aspecto.
 1. 2. Bancos comerciales
 - *. Reciben depósitos de ahorro a plazo y los prestan a terceros a plazos menores, tanto para financiar la inversión como para el crédito al consumo.
 - *. Compran y venden divisas: un extranjero que cambia divisas recibe una tarjeta de su cuenta corriente, que se le abre automáticamente, con el dinero giral telemático equivalentes según el tipo de cambio fluctuante. Ese dinero no se emite para comprar las divisas, sino que es transferido desde la cuenta del banco comercial comprador de las mismas. El uso de una tarjeta de crédito internacional en el mercado interno se rige por el mismo procedimiento: el extranjero debe comprar en un banco la cantidad de dinero doméstico que desee con su tarjeta internacional.
2. El sistema bancario no presta el dinero depositado a la vista y los depósitos de ahorro a plazo se prestan a plazos menores. En consecuencia sólo el dinero depositado a plazo es multiplicado por los bancos comerciales y bajo la restricción de los plazos, o sea que el multiplicador monetario se reduce drásticamente.
3. Así como la monopolización, en su momento, de la emisión de billetes de banco por la autoridad pública no garantizó el monopolio efectivo de la creación de dinero, el monopolio de la emisión de dinero giral telemático tampoco lo garantizará si los bancos multiplican los depósitos a través del crédito o si la movilidad internacional de capitales puede aumentar la oferta de dinero interna. Por ello:
 3. 1. Los bancos comerciales pueden gestionar la apertura de cuentas corrientes telemáticas, pero todas las cuentas están centralizadas en la contabilidad de la computadora central de la autoridad monetaria emisora. Esto es semejante a un sistema bancario comercial privatizado con nacionalización de los depósitos bancarios, con el agregado de que sólo se puede tener una cuenta corriente per persona, no existen cheques, el coeficiente de caja sobre los depósitos a la vista es del 100 % y no se puede girar en descubierto.
 3. 2. Es ilegal usar moneda extranjera en las transacciones corrientes del mercado interno, como es normal en la mayoría de los países actualmente. Además se impone una restricción a la movilidad internacional de capitales en el caso del crédito al consumo: las tarjetas de crédito internacionales no pueden usarse para los pagos en el mercado interno, sino que deben convertirse en un ingreso de divisas en efectivo comprando dinero doméstico en una entidad bancaria.
4. Dado el sistema alternativo de préstamos, la base monetaria se reduce al dinero efectivo, ya que no es necesario exigirles ninguna reserva legal remunerada sobre los depósitos a los bancos comerciales. Los bancos no corren el riesgo de que les retiren súbita y masivamente los depósitos a la vista ni los depósitos a corto plazo que hayan prestado a plazos más largos. En consecuencia, la autoridad monetaria no debe actuar como prestamista de última instancia.
5. Para ver la administración de la oferta de dinero y el crédito al consumo en el sistema propuesto, ver UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DINERO Y DE CRÉDITO ALTERNATIVO.

Documentació tractada:

M. E. FIRMENICH, trabajo en elaboración.

Bibliografía consultada

ALLAIS, Le Concept de Monnaie. La création de Monnaie et le Pouvoir d'Achat par le Mécanisme du Crédit et ses Implications

ALLAIS, L'Impôt sur le Capital et la Réforme Monétaire

AZQUETA OYARZUN, Valoración Económica de la Calidad Ambiental

DALY y COBB, For the Common Good

DE GRAUWE, The Economics of Monetary Integration

DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía

FERNANDEZ POL, Demanda de los Consumidores

HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica

KEYNES, Teoría General de la Ocupación, el interés y el Dinero

MEADOWS, MEADOWS y RANDERS, Más Allá de los Límites del Crecimiento

OLIVELLA SOLE, El Poder del Dinero - La monética contra la corrupción

OLIVERA, Dinero Pasivo y Acumulación de Capital

OLIVERA, Dinero pasivo internacional y hegemonía monetaria

OLIVERA, Dinero, Crédito y Bancos

OLIVERA, El Dinero Pasivo

OLIVERA, El Patrón Monetario

OLIVERA, Estandarización Estructural

OLIVERA, La Teoría no Monetaria de la Inflación

SODDY, Riqueza, Riqueza Virtual y Deuda

SRAFFA, Producción de mercancías por medio de mercancías

TOBIN, Liquidity Preference as Behavior toward Risk

TOBIN, The Interest Elasticity of Transactions Demand for Cash

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral sostenible [06] Un sistema nacional (regional) de creación de dinero y crédito alternativo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Las instituciones financieras comerciales siempre han creado nuevos instrumentos de pago y de crédito con los cuales usurpar la facultad de crear dinero. El crédito en el sistema actual implica la creación de dinero. El crédito para la especulación financiera genera nuevos agregados monetarios, acarrea problemas a la economía real e implica una exacción rentística del sector financiero sobre el sector productivo.

El objetivo es construir un sistema socialmente justo de creación de dinero, en el que la emisión monetaria exprese la soberanía de la sociedad civil y no sea usurpable por actores particulares. Reducir el rol especulativo de los mercados de capitales; evitar la creación de dinero en el crédito comercial y reducirla al mínimo en el préstamo bancario de los depósitos de ahorro.

El fundamento técnico de una política monetaria óptima en función de un desarrollo integralmente sostenible, incluye los siguientes acápites claves:

- * El sistema monetario, crediticio y bancario
- * Las variables del equilibrio de las finanzas públicas
- * La nueva forma de creación de dinero y su inyección en el mercado
- * Los indicadores necesarios y suficientes para que la autoridad monetaria ejecute su función con eficiencia

Las variables del equilibrio de las finanzas públicas son:

- * La Recaudación Fiscal
- * La Creación de Dinero
- * La Renta No Laboral
- * Los Gastos Públicos.

La identidad básica de la condición de equilibrio se expresa como: $R.F. + C.D. = R.N.L. + G.P.$

El primer miembro representa los ingresos públicos, en tanto que el segundo representa los gastos.

La nueva forma de creación de dinero consiste en introducir diariamente "números" en las cuentas corrientes situadas en la autoridad monetaria. El concepto por el cual se inyecta diariamente ese dinero en el mercado es exclusivamente la Renta No Laboral.

Los indicadores básicos para la creación de dinero son:

- * El valor de la unidad de trabajo no calificado en el mercado liberado del estado de necesidad gracias a la R.N.L.
- * El índice de precios al consumidor
- * La velocidad de circulación del dinero
- * El incremento del gasto agregado de consumo e inversión.

Diagnòstic

1. La facultad de crear dinero es, desde hace bastante tiempo, un poder de la autoridad pública asociado a la soberanía. Pero las instituciones financieras comerciales, privadas o públicas, siempre han creado nuevos instrumentos financieros de pago y de crédito con los cuales vuelven a usurpar la facultad de crear dinero.
2. El otorgamiento de crédito en el sistema monetario y bancario actual implica la creación de dinero. Esto es cierto tanto en el otorgamiento de préstamos en dinero como en el crédito comercial.
3. El mercado de capitales amplifica la creación bancaria de dinero. El crédito para las inversiones financieras especulativas generan nuevos agregados monetarios cada vez mayores. Este mecanismo acarrea problemas a la economía real:

- * Incrementa la cantidad de dinero al margen de los requerimientos de la economía real.
- * Genera precios especulativos de las acciones y otros activos financieros que distorsionan la asignación de recursos eficiente que se supone debe realizar el mercado.
- * El dinero creado en la especulación financiera se convierte en bienes de la economía real, sin haber producido nada. Esto implica una exacción rentística del sector financiero sobre el sector productivo.

Objectius

1. Construir un sistema socialmente justo de creación de dinero:
 1. 1. Que no permita que la producción de moneda sea usurpable por actores particulares para evitar la creación de dinero a través del crédito comercial y reducir al mínimo la multiplicación del dinero por el préstamo de los depósitos bancarios.
 1. 2. Que exprese la soberanía de la sociedad civil dentro de los límites de la cesión de soberanía a una autoridad monetaria supranacional.

1. 3. Que esté monopolizada por una Autoridad Monetaria pública y ajena al usufructo de poderes económicos o políticos parciales y circunstanciales.
2. Reducir el rol especulativo de los mercados de capitales para que se cifien a su función específica de ser un canal de asignación de recursos de inversión. Impedir estructuralmente que el enriquecimiento especulativo de unos sea el fruto de la quiebra productiva de otros.
3. Ajustar la oferta de dinero a la cantidad de efectivo reclamada por la demanda de dinero, tanto en sus motivos de transacción (exigencias de liquidez de la economía real) como de precaución (reservas en función de imprevistos).

Mitjans i/o instruments.

1. La política monetaria óptima incluye los siguientes acápites:

1. 1 UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO y UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

1. 2. Las variables del equilibrio de las finanzas públicas

1. 3. La nueva forma de creación de dinero y su inyección en el mercado, o sea, el mecanismo de ajuste de una oferta monetaria pasiva en función del trabajo como patrón monetario

1. 4. Los indicadores para que la autoridad monetaria administre la creación de dinero pasivo con patrón trabajo eficientemente.

2. El sistema de crédito se basa en que la liquidez surge del dinero efectivo y no del dinero bancario.

3. La inversión se iguala al ahorro por tres canales:

*. El ahorrista invierte en el mercado de capitales regulado

*. Las empresas reinvierten sus utilidades ahorradas

*. Las empresas toman préstamos bancarios para la inversión productiva. Si los bancos sólo pueden prestar depósitos de ahorro, esta financiación de la inversión se efectúa también con ahorro

4. Para evitar el crédito especulativo en la bolsa se modifica el mercado continuo, existiendo una sola cotización diaria (apertura y cierre simultáneos)

5. El crédito al consumo se financia con préstamo bancario sobre dinero ahorrado (no se prestan los depósitos a la vista). Esto significa que hubo una abstención de consumo para que otro consuma por anticipado a sus ingresos.

6. Todos los préstamos se hacen con dinero ahorrado a plazo. Otorgándose los préstamos a plazos menores que los ahorros correspondientes, el riesgo para los ahorristas es mínimo y se cubre con un seguro de crédito y con la garantía del capital del banco.

7. Las variables del equilibrio de las finanzas públicas son:

7. 1. La Recaudación Fiscal

7. 2. La Creación de Dinero

7. 3. La Renta No Laboral

7. 4. Los Gastos Públicos

La condición de equilibrio entre los ingresos y los gastos públicos se expresa como: $RF + CD = RNL + GP$

8. La nueva forma de creación de dinero consiste en introducir diariamente valores en las cuentas corrientes situadas en la autoridad monetaria. El dinero se inyecta en concepto de Renta No Laboral.

9. El ingreso de divisas no obliga a la autoridad monetaria a emitir dinero para comprarlas. El tipo de cambio fluctuará libremente. Si se produce un ingreso súbito de capitales especulativos harán subir el tipo de cambio (muchas divisas por poco dinero doméstico) y si luego deciden salir súbitamente depreciando la moneda nacional deberán entregar mucho dinero doméstico por pocas divisas; eso producirá pérdidas a los movimientos súbitos de capitales y no alterará la oferta de dinero.

10. Los indicadores para el ajuste de la creación de dinero son:

10. 1. El valor de la unidad de trabajo no calificado en el mercado

10. 2. El índice de precios al consumidor

10. 3. La velocidad de circulación del dinero

10. 4. el incremento del gasto agregado de consumo e inversión

11. La reglas para la creación de dinero son:

11. 1. Si aumenta (disminuye) el valor monetario del trabajo, se debe disminuir (incrementar) la creación de dinero vía un aumento de la R. N. L. hasta que el valor de mercado vuelva a la paridad 1 Salario = 1 hora de trabajo no calificado

11. 2. Si existe un alza (estancamiento o baja) en el nivel general de precios al consumidor, se debe disminuir (incrementar) la cantidad de inyección diaria de dinero por concepto de R. N. L.

11. 3. Si se produce un aumento (disminución) de la velocidad de circulación del dinero, con valores inalterados del patrón monetario y del nivel de precios, se debe incrementar (disminuir) la cantidad diaria a inyectar en concepto de R. N. L. hasta que la velocidad de circulación retorne a sus valores promedio

11. 4. Si se incrementa (disminuye) el diferencial de gasto agregado de consumo e inversión, la autoridad monetaria debe incrementar (disminuir) el diferencial de la creación de dinero hasta que ambos diferenciales sean iguales

Documentació tractada:

M. E. FIRMENICH, trabajo en elaboración

Bibliografía consultada

ALLAIS, Le Concept de Monnaie. La création de Monnaie et le Pouvoir d'Achat par le Mécanisme du Crédit et ses Implications

ALLAIS, L'impôt sur le Capital et la Réforme Monétaire

AZQUETA OYARZUN, Valoración Económica de la Calidad Ambiental

DALY y COBB, For the Common Good
 DE GRAUWE, The Economics of Monetary Integration
 DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía
 FERNANDEZ POL, Demanda de los Consumidores
 HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica
 KEYNES, Teoría General de la Ocupación, el interés y el Dinero
 MEADOWS, MEADOWS y RANDERS, Más Allá de los Límites del Crecimiento
 OLIVELLA SOLE, El Poder del Dinero - La monetica contra la corrupción
 OLIVERA, Dinero Pasivo y Acumulación de Capital
 OLIVERA, Dinero, Crédito y Bancos
 OLIVERA, El Dinero Pasivo
 OLIVERA, El Patrón Monetario
 OLIVERA, Estancamiento Estructural
 OLIVERA, La Teoría no Monetaria de la Inflación
 SODDY, Riqueza, Riqueza Virtual y Deuda
 SRAFFA, Producción de mercancías por medio de mercancías
 TOBIN, Liquidity Preference as Behavior toward Risk
 TOBIN, The Interest Elasticity of Transactions Demand for Cash

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral Sostenible [08] Políticas monetaria y fiscal alternativas

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La política fiscal keynesiana de administración de la demanda efectiva desde el gasto público sostenía el crecimiento a partir de su financiación con el déficit fiscal. La financiación del déficit público corriente era factible porque la emisión de dinero era potestad de la soberanía monetaria del Estado Nación. Estas políticas permitieron construir el Estado de Bienestar. El supuesto básico de las mismas es una economía cerrada en un alto grado y una escasa movilidad internacional de capitales. Esta política monetaria se ha convertido en inviable por la globalización financiera. La negativa de los capitalistas y terratenientes a aceptar una mayor presión fiscal ha llevado a que los políticos se resignen, bajo protesta o con alarde de pragmatismo, al desmantelamiento del Estado de Bienestar.

La propuesta pretende presentar una alternativa progresiva a las políticas insostenibles del monetarismo y antiestatismo neoliberal. Esto implica sustituir con solidaridad social y responsabilidad ecológica las inviables políticas monetaria y fiscal keynesianas del Estado de Bienestar y el estatismo socialista, así como precisar una forma de administrar las finanzas públicas del modelo de desarrollo social, económica, ecológica y políticamente sostenible.

Una política monetaria y fiscal progresista depende de una globalización justa. La administración de la oferta monetaria supone un nuevo sistema de dinero, crédito y bancos; la liquidez se inyecta sin endeudamiento público a través de la Renta No Laboral, que constituye al mismo tiempo la forma de administrar la demanda efectiva desde el consumo privado y no desde el gasto público. La presión fiscal en principio se mantendrá en los mismos niveles, pero se suprimen todos los impuestos actuales. La recaudación fiscal va asociada directamente al tipo de gasto y se basa en:

- * Los impuestos ecológicos, destinados a mejoras del medio ambiente*
- * Un impuesto a la propiedad (inmuebles, bienes de capital y bienes durables suntuarios) destinado al gasto social (R.N.L.)*
- * Un impuesto progresivo al gasto privado de aplicación eventual si la recaudación con el impuesto a la propiedad para el gasto social fuera insuficiente*
- * Tasas de servicios y administración públicos específicos por jurisdicción destinados al gasto público corriente del funcionamiento de la administración*
- * Las obras públicas se presupuestan por separado, incluyendo los impuestos o tarifas ad hoc necesarios, y deben ser aprobadas por plebiscito.*

El gasto público incluye crédito a cincuenta años para la vivienda intergeneracional y crédito de formación de capital humano.

Diagnòstic

1. La política fiscal keynesiana de administración de la demanda efectiva desde el gasto público sostenía el crecimiento a partir de la financiación del gasto con el déficit fiscal, lo que permitía pagar la deuda de este año con los impuestos de años futuros. Siendo los impuestos una proporción del PBI, el crecimiento permitía pagar el déficit presente con una presión fiscal muy inferior que si hubiera que pagarlos con impuestos presentes.
2. La financiación del déficit público corriente era factible porque la emisión de dinero era potestad de la soberanía monetaria del Estado Nación en una economía cerrada. El tesoro nacional emitía bonos de deuda que, con la intermediación del mercado financiero, iban a para al banco central, quien emitía dinero para comprarlos.
3. Las políticas monetaria y fiscal keynesianas permitieron construir el Estado de Bienestar. Este era una forma de sostenimiento de la demanda efectiva para evitar la crisis económica cíclica pero permitía, a la vez, una indolora transferencia de ingresos hacia los sectores de menores recursos, fortaleciendo la paz social y la estabilidad política del sistema.
4. El supuesto básico de las políticas monetaria y fiscal keynesianas es el de una economía cerrada en un alto grado y, particularmente, una escasa movilidad internacional de capitales, de modo que el Estado Nación tiene el poder efectivo de intervención económica.
5. La política monetaria tradicional sustentada en la macroeconomía keynesiana se ha convertido en inviable por la globalización financiera y el despojo de la soberanía monetaria a los Estados Nacionales. La movilidad internacional de capitales impide la financiación del déficit fiscal del Estado Nación con emisión monetaria. El intento de aplicar las viejas recetas en estas condiciones conduce rápidamente a una espiral inflacionaria con fuga de capitales.
6. La incapacidad de financiar con emisión monetaria el déficit exige aumentar la presión fiscal para pagar el gasto de este año con impuestos de este mismo año. La negativa de los capitalistas y terratenientes a aceptar

una mayor presión fiscal ha llevado a que los políticos se resignen, bajo protesta o con alarde de pragmatismo, al desmantelamiento del Estado de Bienestar.

7. La inviabilidad práctica de las políticas estatizadoras o intervencionistas en la realidad de la economía globalizada ha dejado sin discurso a los políticos de formación keynesiana o marxista. El discurso dominante es el "realismo" de los neoliberales, genuinos o conversos. Los partidos conservadores dominan la escena y el resto o bien se asimila "pragmáticamente" al neoliberalismo reinante, integrándose en la corporación política indiferenciada ideológicamente que administra el statu quo, o se refugia en los viejos dogmas al precio del aislamiento y la reducción de su caudal electoral.

Objectius

1. Presentar una alternativa progresiva a las políticas insostenibles del monetarismo y antiestatismo neoliberal.
2. Sustituir con solidaridad social y responsabilidad ecológica las inviables políticas monetaria y fiscal keynesianas del Estado de Bienestar y el estatismo socialista.
3. Administrar eficientemente las finanzas públicas de UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA.

Mitjans i/o instruments.

1. Una política monetaria y fiscal nacional para un desarrollo integralmente sostenible depende en la actualidad de las condiciones internacionales, razón por la cual una propuesta en este sentido debe abarcar simultáneamente la propuesta de CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL.
2. Administración de la oferta monetaria en base al modelo de dinero giral telemático pasivo con patrón trabajo, planteado en UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO, con monopolio de la autoridad monetaria sobre la creación de dinero, inyección de liquidez por medio de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO y ajuste de balanza de pagos vía tipo de cambio flexible.
3. Administración de la demanda efectiva a través del consumo privado con la R.N.L. Equilibrio presupuestario; la redistribución de la riqueza se da por la distribución de las rentas del sistema a través del gasto social, cuyo único concepto será la R.N.L., reemplazando a todas las pensiones y subsidios de todo tipo. Esta renta se financia con su impuesto específico y con la creación de dinero exigida por la economía real.
4. La presión fiscal en principio se mantendrá en los mismos niveles del presente, pero se suprimen todos los impuestos actuales.
5. La recaudación fiscal va asociada directamente al gasto:
 5. 1. Impuestos ecológicos: gravan el consumo de recursos no renovables y la polución en todas sus formas; se destinan a mejoramiento del medio ambiente.
 5. 2. Impuesto a la propiedad de inmuebles, bienes de capital y bienes durables suntuarios: el objetivo es liberar la oferta de bienes de la concentración oligopólica y monopolística y del acaparamiento especulativo. La tasa es uniforme; el sujeto imponible es la persona física o jurídica propietaria; la base imponible es la que declare voluntariamente el propietario, pero tal valoración es pública (y se publicita en un banco de datos de acceso ilimitado) y a dicho valor el propietario tiene obligación de venta. Las viviendas de primera residencia pueden declararse bien de familia y sólo la autoridad pública tiene derecho de exigir la venta. Este impuesto sustituye todas las contribuciones actuales a la seguridad social. La recaudación se destina al gasto social (R.N.L.)
 5. 3. Las transformaciones inherentes al Estado virtual y a la democracia real implican una ganancia de eficiencia que libera presión fiscal. Esos recursos se reorientan hacia el gasto social. Este, como mínimo, se mantiene en el promedio de porcentual del PBI de las últimas décadas. Si la recaudación por impuesto a la propiedad no lo cubre, se complementa con el impuesto progresivo sobre el gasto privado. Este impuesto es eventual y su tasa progresiva varía según la necesidad.
 5. 4. Tasas de servicios y administración públicos específicos de cada jurisdicción: cubren los gastos públicos corrientes. La burocracia cuesta lo que los ciudadanos quieran. Si se les cobra más, pueden destituir a quienes aprueban el presupuesto.
 5. 5. Presupuestos ad hoc para la construcción de obras públicas: se financian con impuestos, tasas, peajes o tarifas ad hoc y deben ser aprobados por plebiscito telemático.
6. El presupuesto público concede crédito con sus ahorros, fondos de mejoramiento del medio ambiente o ingresos externos:
 6. 1. Para vivienda familiar intergeneracional, apta para convivencia de abuelos padres e hijos adolescentes en el plan descentralizador espacial de las metrópolis planteado en UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA. Son créditos a cincuenta años de plazo con hipoteca a interés real cero; es deuda hereditaria, aunque los herederos naturalmente pueden vender la propiedad.
 6. 2. Para formación de capital humano: financia el costo del plan de estudios con prenda sobre el título, con interés real cero y a pagar con los futuros ingresos laborales.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral Sostenible [09] La Renta no Laboral para corregir la falla del mercado de trabajo

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La propuesta se enmarca en los antecedentes referidos a la renta básica, salario social, subsidio universal garantizado o renta individual universal. A diferencia de algunas de estas propuestas, no se limita a la ayuda social a los marginados dentro del sistema actual, sino que forma parte de un sistema diferente. En el sistema actual el mercado de trabajo no es libre sino que es un mercado basado en el estado de necesidad de los que sólo tienen la venta de su fuerza de trabajo como modo de subsistencia. Los intentos de corregir el problema social a través de la receta keynesiana para la administración de la demanda efectiva no solucionan el problema.

El objetivo es corregir esta falla del mercado de trabajo y eliminar el desempleo involuntario suprimiendo el estado de necesidad de los que sólo tienen su fuerza laboral para subsistir, proporcionándoles una renta no laboral.

La R.N.L. es un instrumento de política económica para la optimización de la eficiencia productiva del sistema y del bienestar social e individual que admite varias formas de implantación, inclusive en el contexto del sistema actual. Si los trabajadores pueden negociar sus salarios sin riesgo de su subsistencia, gracias a los ingresos no salariales y si el tiempo de trabajo anual per capita se reorganiza en una "jornada laboral" diferente, entonces es posible un reparto de trabajo que absorba el desempleo con incremento del ingreso bruto por hora trabajada. Los efectos de la R.N.L. se centran en cuatro políticas económicas:

- *. Política correctora de la falla del mercado de trabajo.*
- *. Política redistributiva de la riqueza.*
- *. Política de gasto anticíclica.*
- *. Política monetaria.*

La R.N.L. se puede financiar con la misma recaudación fiscal ya existente y con el incremento de la oferta monetaria que exige el crecimiento de la economía real. Exigiría un reordenamiento del gasto público, trasvasándose presupuesto del actual gasto social hacia el presupuesto de la R.N.L.

Diagnòstic

1. Pese al discurso del neoliberalismo, en el sistema actual el mercado de trabajo no es libre sino que es un mercado basado en el estado de necesidad de los que sólo tienen la venta de su fuerza de trabajo como modo de subsistencia. Esto configura una situación de falla del mercado que no es reconocida por la economía convencional dominante. Las consecuencias de la asimetría entre la capacidad de negociación de la oferta y la demanda son la existencia sistemática de desempleo involuntario que presiona a la baja el salario, que se ubica en su valor de subsistencia histórica y culturalmente considerada.
2. La distribución de la cuasirrentas del progreso tecnológico de las dos últimas décadas y de las rentas de la naturaleza en beneficio de los más poderosos, junto con una forma anacrónica de concebir la "jornada de trabajo", generan un desempleo estructural de magnitud desconocida y marginalidad social, en el contexto de una sociedad dual.
3. La pérdida de la capacidad de gestionar el tipo de cambio para ganar competitividad a causa de la globalización, ha llevado a una perversa política de ganancias de productividad por vía de la sustitución tecnológica de trabajo humano concentrando las cuasirrentas así generadas en los beneficios del capital. En este contexto, la idea de que "un puesto de trabajo" es un conjunto indisoluble de jornadas de ocho horas diarias, semanas con un día franco y vacaciones anuales se ha convertido en obsoleta y es un obstáculo para el pleno empleo y a la distribución equitativa de la riqueza.
4. Los intentos de corregir este problema social a través de la receta keynesiana para la administración de la demanda efectiva no solucionan el problema y generan otros problemas nuevos. Las propuestas de combatir el problema con variantes de gasto social solidario, del tipo de la renta básica, pueden acentuar la dualidad de la sociedad (por su insuficiencia para una vida digna y por la marginación estable del mercado de trabajo a quienes desean emplearse) o se convierten en financieramente inviables. Por otra parte, una renta no laboral que cubra el coste de las necesidades básicas de consumo para una vida digna, sólo es posible en los países más desarrollados.

Objectius

Objetivo final: corregir la falla del mercado de trabajo y liberarlo del estado de necesidad de los asalariados para eliminar el desempleo involuntario.

Objetivo intermedio: modelar cuatro políticas económicas:

- *. Política correctora de la falla del mercado de trabajo: proveer a todos los ciudadanos de una renta no laboral de modo que las personas que ofrecen su trabajo como asalariados no lo hagan desde un estado de necesidad*

por no tener otros ingresos.

*. Política redistributiva de la riqueza: se distribuye según un criterio de justicia social culturalmente aceptado, financiando la igualdad de oportunidades, las rentas que surgen de las externalidades positivas que generan los recursos naturales y el patrimonio acumulado de la humanidad, como así también las cuasirrentas del progreso tecnológico.

*. Política de gasto anticíclica: se hace posible una nueva forma de administrar la demanda efectiva, sustituyendo en este aspecto el gasto público anticíclico, con frecuencia ruinoso y corrupto, por el consumo privado. Si se garantiza la capacidad de pago de los consumidores de un modo sostenido, desaparece el denominado "ciclo de las existencias" (se acumulan stocks porque caen las ventas debido a un exceso de endeudamiento y a continuación cae la producción hasta que se desagoten las existencias acumuladas).

*. Política monetaria: la R.N.L. es un mecanismo más eficiente y justo de inyectar el crecimiento necesario de la oferta monetaria. Ver UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO.

Mitjans i/o instruments.

1. Los instrumentos son las nuevas POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE. La R.N.L. no es el único instrumento necesario para alcanzar los objetivos de transformación del sistema, pero es el más fácil de ser incorporado en una transición.
2. Justificación conceptual de la R.N.L. en la Declaración Universal de los Derechos del Hombre. Pero además se basa en el derecho a la herencia común que tienen todos los individuos de la humanidad sobre las externalidades positivas que generan la naturaleza y el patrimonio acumulado por las generaciones precedentes.
3. Si los trabajadores pueden negociar sus salarios sin riesgo de la subsistencia, gracias a los ingresos no salariales de cada miembro de la familia y si, a la vez, el tiempo de trabajo anual per capita se reorganiza en una "jornada laboral" diferente a la actual, entonces es posible un reparto de trabajo, que absorba el desempleo con incremento del ingreso bruto por hora trabajada. El salario por hora pagado por la empresa no se modificaría, pero las familias de los asalariados tendrían los mismos ingresos totales con menos horas de trabajo anual. Esto puede manifestarse como un retiro parcial del mercado de trabajo, dejando horas de trabajo vacantes para los actuales parados.
4. En caso de ser necesario, la instauración de la R.N.L. debe complementarse con una nueva reglamentación del tiempo máximo de trabajo anual para los asalariados así como de su reorganización en una distribución diferente a la actual "jornada laboral". Un mismo tiempo total de horas laborales anuales puede distribuirse trabajando todos los días pocas horas o trabajando pocos días muchas horas, con tres días festivos por semana o con tres meses de vacaciones anuales, etc.
5. La R.N.L. se puede financiar con la misma recaudación fiscal ya existente (en países de ingresos medios y altos) y con el incremento de la oferta monetaria que exige el crecimiento de la economía real. Implica un reordenamiento del gasto público, ya que puede trasladarse el presupuesto del actual gasto social hacia el presupuesto de la R.N.L.
6. El mismo gasto público total destinado a R.N.L. puede distribuirse de diferentes maneras. La elección de una forma u otra es una opción que depende de la voluntad y el consenso social de cada cultura. Puede distribuirse en cantidades iguales per capita entre todas las personas de la comunidad. Puede distribuirse con cantidades iguales per capita dentro de categorías de edad, pero diferenciando a éstas según su patrón de gasto; por ejemplo, pueden establecerse cantidades crecientes según se trate de niños de edad preescolar, escolar primaria, escolar secundaria, jóvenes adolescentes, adultos, ancianos. Pueden establecerse criterios de prioridad de los más necesitados durante un período de transición en la implantación muy prolongado. Etc.
7. Debe tenerse presente que la R.N.L. no sólo reemplaza a todos los conceptos actuales del gasto social (jubilaciones, salarios familiares, pensiones y subsidios de desempleo), sino que debe cumplir el rol de corregir la falla del mercado de trabajo, proveyendo de una renta no laboral al que debe negociar la venta de su oferta de trabajo. Asimismo, cuanto más simple y menos casuística sea la distribución más eficiente será la administración del sistema.
8. La R.N.L. admite varias formas de implantación, inclusive en el contexto del sistema actual. Es posible y conveniente un pacto social, basado en el beneficio mutuo, entre trabajadores sindicalmente organizados, las organizaciones gremiales patronales y la dirigencia política, para administrar la transición en la implantación de la R.N.L. en el contexto de UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA.

Documentació tractada:

A. RICART y M. E. FIRMENICH, Camino a la Democracia – La Renta Individual Universal, monografía inédita, 1998

Bibliografía citada:

- ANUARIO, O.N.U., 1995
BARCELO y COLOM, Reflexiones Sobre Reducción De La Jornada De Trabajo Y La Lucha Contra El Paro En Relación Con Los Ciclos Vitales De Trabajo Y Consumo
BARCELO, Sobre El Subsidio Universal Garantizado
DORNBUSCH y FISCHER, Macroeconomía GANDOLFO, Métodos y Modelos Matemáticos de la Dinámica Económica
HENDERSON y QUANDT, Teoría Microeconómica
IGLESIAS FERNANDEZ, La Renta Básica: un programa de implantación
KEYNES, Teoría General De La Ocupación, El Interés Y El Dinero
LEE, Fluctuaciones Económicas – crecimiento y estabilidad Memoria de la Administración Tributaria, 1994, Secretaría de Estado de Hacienda, España
MOCHON y BECKER, Economía – principios y aplicaciones
RIECHMANN, Sobre Trabajar, Comer, Olgar Y Liberarse: El Debate Acerca Del Subsidio Universal Incondicional

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Desarrollo Integral Sostenible [10] Integrar la previsión social en la familia intergeneracional para ganar eficiencia y calidad de vida

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema previsional de reparto entró en crisis porque:

- * La esperanza de vida se prolongó
- * La tasa de natalidad se redujo
- * El sistema económico desestructuró la familia haciendo que los ancianos vivan solos
- * El crecimiento económico no fue sostenible
- * El nivel de gasto de subsistencia se elevó
- * La transformación tecnológica generó parados que comenzaron a consumir recursos previsionales.
- * El abuso político de jubilaciones de privilegio y reparto demagógico de pensiones agudizó la crisis.

El modelo neoliberal propone el sistema de ahorro previsional con gestión financiera privada. No existe ningún procedimiento técnico-administrativo capaz de asegurarle a una persona con cuanta riqueza podrá vivir en su vejez a partir de sus ingresos de la juventud y madurez. Se puede decir sin temor a equivocación que el modelo neoliberal de jubilaciones y pensiones con sistema de ahorro bajo administración financiera privada es un estafa social multimillonaria. La única base material posible de economía real de un sistema jubilatorio es la distribución, entre toda la población, del producto real presente, generado con el trabajo de sólo una parte de la población.

Los objetivos de la propuesta incluyen:

1. Sustituir el concepto de gasto social del Estado de Bienestar por un concepto de gasto social justo y sostenible sin diferenciación de gasto previsional
2. Presentar una alternativa a la estafa social implícita en el concepto previsional del neoliberalismo
3. Reestructurar la familia intergeneracional como unidad básica de la sociedad para mejorar la calidad de vida de todas las generaciones con ganancia de eficiencia para el conjunto de la organización social debido a:
 - * Mejora de la calidad de la socialización de los niños
 - * Mejora de la calidad de vida de la ancianidad y de sus hijos adultos
 - * Ahorro en gastos de servicios asistenciales a la ancianidad
 - * Economías de escala en los gastos de vivienda
 - * Extensión de la vida económicamente activa con trabajos en casa o desde casa a tiempo parcial

Se propone anular el concepto de jubilación por ley y todos los regímenes casuísticos, burocráticos y corruptos de otorgamiento de pensiones e instaurar la Renta Individual Universal como ingreso no laboral igualitario para todos los residentes de todas las edades, sustituyendo a la totalidad de las pensiones, jubilaciones y subsidios de desempleo. El único límite de edad máxima para trabajar es la capacidad física diagnosticada médicamente para no dañar a terceros ni perjudicar la propia salud. La reestructuración de la familia intergeneracional para que los ancianos convivan con sus hijos y nietos (eventualmente aunque no existieran los lazos de sangre) en una vivienda de nuevo tipo y en el plan de la descentralización de las grandes metrópolis permite la contención familiar y mejora la calidad de vida de todas las personas, otorgando a los ancianos nuevas posibilidades.

Diagnòstic

1. El Sistema de jubilación de reparto de la posguerra tuvo un inicio exitoso porque toda la población activa aportaba y la proporción de población pasiva era muy pequeña. El cálculo actuarial predecía que el sistema era perdurable porque el crecimiento económico ilimitado garantizaría el equilibrio dinámico del sistema.
2. Este sistema previsional entró en crisis porque:
 2. 1. La esperanza de vida se prolongó muy significativamente
 2. 2. La tasa de natalidad se redujo
 2. 3. El sistema económico desestructuró la familia haciendo que los ancianos vivan solos
 2. 4. El crecimiento económico exponencial ilimitado no fue sostenible
 2. 5. El nivel de gasto de subsistencia se elevó
 2. 7. La transformación tecnológica sin transformación de las relaciones de trabajo generó paro estructural y la población activa comenzó a consumir recursos previsionales.
2. 8. El abuso político de jubilaciones de privilegio y reparto demagógico de pensiones ha contribuido a agudizar la crisis del sistema.
3. El modelo neoliberal propone el sistema de ahorro previsional con gestión financiera privada. Las promesas de ingresos en la edad pasiva se basan en juegos numéricos del cálculo financiero. Un ahorro a treinta años vista o más no puede calcularse con los rendimientos bursátiles del presente, sino con la tasa de interés a largo plazo. La evidencia empírica demuestra que la tasa de interés real de los bonos del tesoro de Estados Unidos a

cincuenta años es cero. El rendimiento nominal de la inversión compensa la inflación.

4. Si una persona ha de vivir en su vejez de los ahorros de su vida activa a valores constantes (con ganancias nominales compensatorias de la inflación) se puede hacer un cálculo sencillo con los valores actuales imaginados como constantes en un mundo sin inflación. Suponiendo un ingreso mensual de 125.000 Ptas. (US\$ 835) y suponiendo que ahorre 10 % de su salario para su vejez durante todos los meses de una vida de 35 años de trabajo, estaría ahorrando 150.000 Ptas. (US\$ 1.000) al año; es decir, que se jubilaría a los 60 años de edad disponiendo de 5.250.000 Ptas. (US\$ 35.000). Con este ahorro, en promedio se debería financiar veinte años de vida hasta la muerte. O bien por viudez, soltería o separación, o bien porque la mujer ama de casa no tuvo otros ingresos sobre los cuales ahorrar, este dinero sería el único ingreso que debería financiar a una o dos personas ancianas que viven solas. Esto los obligaría a vivir con 21.875 Ptas. (US\$ 146) por mes.

5. La ciencia económica no tiene consenso sobre absolutamente ningún instrumento técnico de previsión del futuro económico a treinta años de plazo. Existen variables políticas determinantes que son absolutamente impredecibles para el largo plazo de la vida de una generación. No existe ningún procedimiento técnico-administrativo capaz de asegurarle a una persona con cuanta riqueza podrá vivir en su vejez a partir de sus ingresos de la juventud y madurez.

6. La historia de la humanidad no exhibe ningún caso de una generación que haya vivido en su vejez de los ahorros reales de su vida activa. Suena ridículo imaginar que un campesino de cualquier época hubiera almacenado granos en un silo durante toda su vida activa para consumirlos en su vejez.

7. Se puede decir sin temor a equivocación que el modelo neoliberal de jubilaciones y pensiones con sistema de ahorro bajo administración financiera privada es un estafa social multimillonaria.

8. La única base material posible de economía real de un sistema jubilatorio es la distribución, entre toda la población, del producto real presente, generado con el trabajo de sólo una parte de la población. La división de la población entre económicamente activa (no sólo de trabajo remunerado en el mercado) y económicamente pasiva (niños, ancianos e incapacitados que consumen sin aportar ningún trabajo) depende de la productividad del sistema combinada con el estándar de consumo y de criterios éticos o culturales. La población pasiva sólo puede consumir una parte de los bienes y servicios generados por el trabajo presente de la población activa (con la excepción de infraestructuras de larga duración, como la vivienda).

9. Para la mayoría de las personas educadas en una cultura de trabajo y sacrificio, cuanto más pobre y atrasado es un país, tanto más la jubilación se convierte en una desgracia compuesta de pobreza e inutilidad social.

10. Nunca en la historia de la humanidad la pirámide de población fue tan vieja como en la actualidad. Ningún sistema socioeconómico del pasado se enfrentó a una proporción tan elevada de población pasiva, con niños que no trabajan hasta los 25 años y ancianos que viven 20 años de vejez pasiva.

Objectius

1. Sustituir el concepto de gasto social del Estado de Bienestar por un concepto de gasto social justo y sostenible sin diferenciación de gasto previsional, por medio de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO.

2. Presentar una alternativa a la estafa social implícita en el concepto previsional de las jubilaciones privadas como administradoras del ahorro individual.

3. Reestructurar la familia intergeneracional como unidad básica de la sociedad para mejorar la calidad de vida de todas las generaciones con ganancia de eficiencia para el conjunto de la organización social debido a:

- *. Mejora de la calidad de la socialización de los niños
- *. Mejora de la calidad de vida de la ancianidad con externalidades positivas para la calidad de vida de sus hijos adultos
- *. Ahorro en gastos de servicios asistenciales a la ancianidad
- *. Economías de escala en los gastos de vivienda y consumo básico
- *. Extensión de la vida económicamente activa con trabajos en casa o desde casa a tiempo parcial

Mitjans i/o Instruments.

1. Anular el concepto de jubilación obligatoria por ley y todos los regímenes casuísticos, burocráticos y corruptos de otorgamiento de pensiones.

2. Instaurar la Renta No Laboral como ingreso garantizado para todos los residentes de todas las edades, sustituyendo a la totalidad de las pensiones, jubilaciones y subsidios de desempleo. El presupuesto total del gasto social por R.N.L. no puede ser inferior al 20 % del P.B.I. en los países categorizados internacionalmente como de ingresos medios (menos de US\$ 8.500 per capita anuales). En los países de ingresos altos el problema socioeconómico no existe, y la discusión se limita a la eficiencia del sistema organizativa de la seguridad social. En los países de ingreso bajo (menos de US\$ 750 per capita anuales) se necesita imprescindiblemente de la solidaridad internacional para poner en marcha UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA y para CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACION JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL.

3. Reorganizar el tiempo de trabajo anual y de todo el ciclo vital. El único límite de edad máxima para trabajar es la capacidad física diagnóstica médicamente para no dañar a terceros ni perjudicar la propia salud.

4. Reestructuración de la familia intergeneracional para que los ancianos convivan con sus hijos y nietos (eventualmente aunque no existieran los lazos de sangre) en una vivienda de nuevo tipo y en el plan de la descentralización de los monstruos urbanos metropolitanos. La contención familiar mejora la calidad de vida de todas las personas y otorga a los ancianos posibilidades de:

4. 1. Trabajos de servicios domésticos accesorios útiles (atender niños pequeños ocasionalmente, atender mensajes telefónicos, proveedores, etc.), trabajos productivos accesorios para la casa (huerta, gallinero, cocina, manufacturas artesanales, reparaciones, etc.) o trabajos remunerados por terceros desde la casa a tiempo parcial (manufacturas, servicios profesionales, teletrabajo por internet, etc.), contando con la colaboración

accesoria de otros miembros de la familia

4. 2. Participación en la socialización de los niños, lo que les da a su vez el afecto de los nietos

4. 3. Libertad para elegir la alternativa del ocio, asumiéndose como económicamente pasivos, y dedicarse a actividades creativas y recreativas

4. 4. Espacio habitacional independiente para la tranquilidad de la soledad pero con la proximidad suficiente para los cuidados que requieran su edad y su salud

4. 5. Ingresos personales no laborales específicos, al igual que los de todos los miembros de la familia, de acuerdo al criterio socialmente consensuado de distribución de la Renta No Laboral

4. 6. Economías de escala en la convivencia

4. 7. Contención integral en caso de enviudar siendo ya anciano.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fòrum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Economia Distributiva [02] L'empresa distributiva

M. Louise Duboin

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Es produeix en el sistema econòmic un procés de desequilibri creixent que porta la paralització de l'economia i l'asfíxia social: l'organització de la producció està excessivament basada en la recerca del benefici, la saturació dels mercats de consum provoca la reducció dels costos que reverteix en tancament d'empreses, atur, precarització, reinversió en millores tecnològiques. L'empobriment crea reducció del consum que repercuteix novament en restriccions a les empreses i agreujament de la crisi. Es proposa la reorganització de l'economia en termes de redistribució social, en la qual la unitat productiva és L'EMPRESA DISTRIBUTIVA, que funciona de forma autogestionada: a) determina les seves pròpies necessitats d'autoproducció, consum i d'exportació en funció de les necessitats socials, b) els i les responsables no tenen una gratificació estrictament econòmica sinó sobretot un reconeixement social, c) el procés de creació del projecte empresarial consisteix en: proposició, debat en grup amb l'equip corresponent, aprovació per la societat en diferents nivells, inversió per part de la comunitat, d) un sistema informatitzat calcula el cost exacte i els preus en funció de la producció, i determina paral·lelament l'import del sou social de les treballadores i treballadors.

Diagnòstic

"El plantejament econòmic neoclàssic a la pràctica ha provocat un sistema basat en la desigualtat, ja que la competència no suscita, per si mateixa, un equilibri entre l'oferta i la demanda. Malgrat les seves conseqüències negatives s'ha enquistat de tal manera en el comportament humà que dificulta qualsevol postura d'evolució cap a un sistema alternatiu que no estigui basat en l'economia del mercat." Aquest procés de desequilibri és creixent i es basa en la retroalimentació del cercle tancat sobreproducció-atur. L'organització de la producció està excessivament basada en la recerca del benefici, la saturació dels mercats de consum provoca la reducció dels costos que reverteix en els assalariats, l'empobriment dels treballadors per l'atur i la precarització ho és també dels consumidors i la reducció del consum influeix novament en les previsions de benefici empresarials. "D'altra banda, les empreses, en la seva necessitat de reduir costos i mantenir la producció, inverteixen cada cop més en tecnologia, el que fa que es torni a iniciar el cicle, agreujant la situació. La davallada de beneficis dels comerciants i fabricants implica que el sector bancari, davant el tancament d'empreses i a causa de l'increment de la morositat, freni la seva activitat creditora a les empreses (el que provoca que moltes tanquin perquè no disposen de reserves per afrontar la crisi) Es produeix una situació d'asfíxia general, provocada per la incertesa que paralitza l'economia i afecta tota la societat."

Objectius

L'autor planteja, com a objectiu general del sistema de L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA, "buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció. Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per als nostres descendents." En concret, "L'EMPRESA DISTRIBUTIVA ha de permetre adaptar la producció a les autèntiques necessitats de la societat en base a una avaluació constant de tots els recursos (empreses, infraestructures, primeres matèries) que té la comunitat i una valoració periòdica de les necessitats de consum que calguin a fi d'optimitzar-los al màxim. L'estat, la regió o la comarca seran els encarregats de regular les rendes destinades al consum i exercirà la coordinació de la producció per satisfer les necessitats reals de la comunitat i evitar el desequilibri entre producció i consum." L'EMPRESA DISTRIBUTIVA vol ser un sistema de socialització del negoci empresarial que permeti, mitjançant el principi de l'autogestió, el repartiment de les responsabilitats i les decisions. El repartiment de les responsabilitats serveix a fer desaparèixer el concepte de jerarquia i aparèixer els d'autodisciplina i diàleg per solucionar els problemes. Es potencia el concepte de "treball a la carta", que permet adaptar les necessitats personals a les productives (treball a domicili, llibertat d'horaris, etc.), d'acord amb un CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL

Mitjans i/o instruments.

El sistema productiu s'organitza entorn els següents mitjans: a) plans de previsió de la producció, responen a la voluntat dels consumidors de cada comunitat, la qual avalua lliurement les seves necessitats per concertació general, b) sistema de consens en el procés de producció i de distribució. Si una empresa no compleix allò planificat en una comunitat, aquesta haurà de decidir si anul·la el projecte o el modifica, c) desmercantilització del mercat de treball a partir de la proposta de CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL d) eliminació dels intermediaris paràsits entre productors i consumidors que fan augmentar els preus finals i redueixen els beneficis d'aquells, e) informatització de tot el procés productiu i de distribució, que permeti una major transparència.

L'EMPRESA DISTRIBUTIVA s'organitza com segueix: a) la supressió prèvia de la rivalitat permet que la empresa

tingui un paper social: les empreses són creades basant-se en una necessitat de la comunitat, b) el procés de configuració consisteix en: proposició, debat en grup amb l'equip corresponent, aprovació per la societat en diferents nivells, inversió per part de la comunitat, c) els responsables no tenen una gratificació estrictament econòmica sinó un reconeixement social, d) l'organització del procés d'autogestió de la producció passa per les següents fases: discussió de la producció per l'autoconsum, avaluació de la viabilitat de producció i de les necessitats, submissió d'aquestes demandes a la gestió de la societat, organització de l'exportació i del transport, e) L'ordinador calcula el cost exacte i els preus en funció de la producció, i determina paral·lelament l'import del sou social, tenint en compte el "coeficient d'escassetat" fixat per la raresa de les matèries primes, els perills en la distribució i la manca d'especialistes.

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", Syros, París, 1984; 2ed, Voici la clef, Canadà, 1996, "La troisième voie", num. especial (961) de "La Grande Revue", desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Egalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande révolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grande relève de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a una proposta molt més general de l'autor que constitueix un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentats al Fòrum Català Per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRATCTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

Economia Distributiva [03] Contracte cívic i renda social: nova organització del treball

M. Louise Duboin

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

"El treball esdevé cada cop menys intensiu a causa de les noves tecnologies, que no necessiten el mateix nombre de mà d'obra, excloent del mercat laboral un major nombre de consumidors-treballadors generant així una crisi estructural i inherent a l'economia de mercat." Es proposa un "contracte cívic" de treball, o més generalment d'"activitat", al qual s'afegeix una "renda social" universalista. El contracte permet a la reducció progressiva de les hores treballades i la instauració del "treball a la carta", que permet tenir ritmes individuals i una racionalització de la mida de L'EMPRESA DISTRIBUTIVA. Les persones que tenen un projecte d'activitat es comprometen a fer-ho en les condicions (durada, mitjans i retribució) que ells i elles mateixes defineixen: si el contracte és acceptat, la societat els assegura els mitjans necessaris. Les tasques manuals amb major esforç físic i no automatitzades entraran en el mercat amb una retribució més alta o formaran part d'un servei social. El compromís personal amb el Contracte cívic dóna dret a cadascú i cadascuna a la part que li correspon de les riqueses de la societat, malgrat tot un sou individual garantit ("Renda Social") per a tothom servirà per mantenir certa equitat social.

Diagnòstic

"El plantejament econòmic neoclàssic a la pràctica ha provocat un sistema basat en la desigualtat, ja que la competència no suscita, per si mateixa, un equilibri entre l'oferta i la demanda. Malgrat les seves conseqüències negatives s'ha enquistat de tal manera en el comportament humà que dificulta qualsevol postura d'evolució cap a un sistema alternatiu que no estigui basat en l'economia del mercat." "La teoria ortodoxa a partir de la qual cada novetat tecnològica produeix noves sortides creant noves necessitats i que el sistema capitalista s'expandeix contínuament -i per tant l'atur és passatger i tan sols producte de crisis cícliques- no s'acompleix en realitat. Per a Duboin el progrés tècnic és la causa principal de la crisi del sistema. Pel que respecta al treball humà, aquest és cada cop menys intensiu a causa de les noves tecnologies, que no necessiten el mateix nombre de mà d'obra, excloent del mercat laboral un major nombre de consumidors-treballadors i generant així una crisi estructural i inherent a l'economia de mercat." Els humans encara no s'han adaptat al progrés fulminant que la tècnica ha experimentat, i l'increment excessiu desequilibra el sistema: els mercats queden saturats comportant un descens dels preus que fa necessària la reorientació de la producció -el que generalment implica una reducció del nombre de treballadors- amb vista a optimitzar els recursos i ser més competitius. Aquestes mesures de xoc no solucionen els problemes de base: l'increment dels treballadors que es converteixen en subconsumidors (a causa de la seva sortida del mercat) frena encara més el consum. Les empreses, per mantenir-se al mercat inverteixen cada cop més en tecnologia, agreujant la situació."

Objectius

"L'autor planteja "buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció: L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per als nostres descendents. Una societat, que anomena "el socialisme de l'abundància", dotada d'un equipament modern que procuri a tots els seus membres el benestar material i l'accés a una vida cultural." "El principi bàsic és el de la desmercantilització del concepte de treball així com la distribució i el repartiment del que sigui necessari. Els progressos tecnològics han d'estar al servei nostre a fi que la principal motivació sigui augmentar el temps lliure." "La impossibilitat del treball a temps ple en la societat capitalista és el punt de partida d'aquest nou concepte d'activitat basat en la reducció progressiva de les hores treballades i la instauració del "treball a la carta", que permet tenir ritmes individuals i una racionalització de la mida de les empreses."

Mitjans i/o instruments.

El "Contracte cívic" no és una assistència sinó un intercanvi. La persona es dedica a una activitat definida solament durant un temps necessari, també participa de forma activa i crítica en la vida de la societat. Es tracta d'un compromís davant la societat en el qual assumeix la responsabilitat de col·laborar en aquelles tasques necessàries per al seu funcionament." Els ciutadans que tenen un projecte d'activitat es comprometen a fer-ho en les condicions (durada, mitjans i retribució) que ells mateixos defineixen: si el contracte és acceptat, la societat els assegura els mitjans necessaris. Els Consells Econòmics i Socials tenen una duració il·limitada, són mixtos (constituïts juntament amb especialistes) i basats en la subsidiarietat. Les tasques manuals amb major esforç físic i no automatitzades entraran en el mercat amb una retribució més alta o formaran part d'un servei social de durada variable segons les necessitats productives. El compromís personal amb el Contracte cívic dóna dret a cadascun a la part que li correspon de les riqueses de la societat. La subsistència de cada membre de la societat és assegurada gràcies al sou individual garantit ("Renda Social"). Aquesta Renda Social serà ingressada

periòdicament en el compte personal de cadascun, el seu valor estarà "directament relacionat amb la producció i creixerà a mesura que aquesta augmenti, estarà basat en una moneda de consum que desaparegui en el moment de la compra, LA MONEDA DISTRIBUTIVA. Els seus mecanismes de distribució s'efectuaran de forma informatitzada."

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", 2ed, Voici la clef, Canadà 1996 (1ed. 1984), "La troisième voie", num. spécial (961) de la Grand Releve, desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Egalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande révolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand reléve de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a una proposta molt més general de l'autor que constitueix un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentats al Fòrum Català Per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA

02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA

03 CONTRATCTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL

04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

Economia Distributiva [04] La moneda distributiva

M. Louise Duboin

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models**Resum**

La reducció de llocs de treball i de recursos pel conjunt de la societat obeeix a una política dirigida pels inversors financers, a partir del control sobre les multinacionals i d'aquestes sobre el mercat cada cop més mundialitzat. Aquesta política dels grans poders financers està orientada a reduir el creixement de la producció i la inflació, permetent que uns pocs obtinguin més beneficis d'aquesta escassetat monetària. Com a solució a això, es proposa una moneda amb propietats i característiques diferents de les actuals, basada en: a) la producció del país corresponent com a patró fix. b) "És una moneda de consum que desapareix en el moment de la compra i no pot ser utilitzada per cap altra funció que l'adquisició de béns i serveis. No és atresorable ni genera interessos." c) "La distribució de les rendes s'estructura mitjançant l'ingrés cada mes a tots els individus d'una renda universal, a cada compra es resta la suma corresponent del compte del comprador." d) "La monetària permet una autoavaluació constant de la producció i de les finances sota el principi comú de la transparència. La moneda té només per funció de ser un instrument de comptabilitat i se n'evitaria la utilització especulativa."

Diagnòstic

L'augment creixent de l'atur determina les relacions de força socials i erosiona el poder de negociació dels treballadors. Recíprocament, l'augment de llocs de treball significa augment de recursos pels treballadors, el qual implica, pels mercats financers, un cost suplementari que redueix els seus beneficis i l'espectre de la inflació: l'excés de moneda abarateix el seu cos i redueix els beneficis que de la inversió en ella es poden treure. D'altra banda la concentració de poders empresarials a escala mundial amb l'alliberament dels mercats i la desaparició dels competidors més petits, seguint una lògica de creixement que treu profit de les noves tecnologies (més innovació tecnològica i més concentrada), dona la oportunitat a les multinacionals de funcionar segons els seus interessos sense tenir en compte els dels estats: produir allà on els salaris són més baix, vendre on els preus són més cars, localitzar la seu en un paradís fiscal per evitar els impostos del país d'origen, cercar les tasques de secretariat i gestió al tercer món mitjançant el teletreball... El resultat és que els inversors financers, el poder dels quals es construeix gràcies a les grans multinacionals, que treballen per ells, decideixen la seva política sense tenir en compte les necessitats socials, de les quals no es fan responsables, imposant-la als estats a partir del FMI o el BM, o amb pressions tal com les que han portat a un tractat de Maastricht que redueix la despesa social. Tothom busca la manera d'acomodar-se a aquestes rigideses, que a més són definides com lleis naturals del mercat. "El sistema és insegur, no pot formular-se una estratègia econòmica quan se'ls escapen els mitjans de pagament. El sector borsari està basat en la subjectivitat dels valors (l'anomenada economia-casino) i en la influència dels factors polítics (interessos monopolistes). Amb el desenvolupament de la tecnologia bancària i l'ús generalitzat de moneda escriptural (xecs, lliuraments bancaris, etc.), el poder especulatiu és cada cop més gran i el seu control més difícil."

Objectius

L'eliminació de l'especulació financera i dels seus efectes nefastos sobre l'economia; de desestabilització dels mercats que genera. Convertir per tant la moneda en un instrument que estigui basat en la producció real, i deixar de estar basada en promeses a mercè de l'especulació (préstecs, xecs, etc.) Aquesta proposta està pensada dins del model de L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA al qual l'autor planteja "buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció. Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per els nostres descendents. Una societat, que anomena "el socialisme de l'abundància", dotada d'un equipament modern que procuri a tots els seus membres el benestar material i l'accés a una vida intel·lectual."

Mitjans i/o instruments.

La moneda proposada per l'autor tindria les següents característiques: a) Està basada en un patró fix, si bé inicialment l'autor va proposar tornar al patró or, davant la impossibilitat de garantir tots els intercanvis econòmics amb l'or existent, la solució més oportuna seria crear una moneda basada en la producció del país, la missió de la qual sigui la de distribuir aquesta producció, els béns i els serveis. b) "Es una moneda de consum que desapareix en el moment de la compra i que no pot ser utilitzada per cap altra funció que la de l'adquisició de productes de consum i de serveis. No es atresorable ni genera interessos." c) La distribució de les rendes s'estructura mitjançant l'ingrés cada mes a tots els individus, de la renda universal en un compte anàleg al bancari. A cada compra, es resta la suma corresponent del compte del comprador (amb targes de pagament). També es pot utilitzar el xec, i els bitllets (que només podran fer-se servir una vegada). d) La quantitat de moneda emesa és igual al valor total de la producció atribuït pel pla de producció en un període determinat de temps, i tenint en compte tot el que necessiten els serveis públics. La unitat a utilitzar és arbitrària. e) La informàtica és l'element impulsor del sistema. Aquest necessita un sistema de comptabilitat que compregui tots els sectors i

tots els nivells (regional i mundial). La monètica permet una autoavaluació constant de la producció i de l'estat de les finances sota el principi comú de la transparència. La moneda quedaria relegada a l'exclusiva funció de ser un instrument de comptabilitat i se n'evitaria la utilització especulativa."

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", 2ed, Vioci la clef, Canadà 1996 (1ed 1984), "La troisième voie", Grande Relève, 961, desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Égalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande révolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand reléve de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a una proposta molt més general de l'autor que constitueix un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentats al Fòrum Català Per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRATCTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

El Estado estético [05] El trabajo una necesidad de las personas

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El trabajo en el modelo del ESTADO ESTÉTICO es una necesidad reconocida de carácter genérico y no una obligación, con lo cual deviene un bien abundante, pierde la carga alienante y se le recluye al tiempo de "libertad relativa". Como toda "necesidad" desaparece una vez satisfecha. El trabajo deviene social, lo que permite repartirlo equitativamente. Se iguala el reconocimiento social de todos los trabajos: su resultado es un bien comunitario que permite la satisfacción de las necesidades estéticas y primarias particulares.

Diagnòstic

El trabajo en el sistema de producción capitalista se presenta como una obligación: por ser el objetivo y finalidad ajeno al propio trabajador y a la comunidad, es decir el resultado del trabajo no es para uno mismo sino que para otro (propietario) y para otra cosa (empresa, superestructura y dinámica establecida); por generar una dependencia insuperable lo que conlleva una permanente preocupación, tanto cuando se dispone como cuando se busca; por ser un bien escaso, lo que conlleva enfrentamiento y lucha para su obtención; por ser finalidad y no medio... Realidad que convierte al trabajo en alienante y por lo tanto en degradador de la condición humana impidiéndole reencontrarse y sentirse comunidad y vivir en naturalidad.

Objectius

El trabajo es el fundamento del sistema de producción. El trabajo es una necesidad sentida y no una obligación, con lo cual una vez satisfecha la necesidad desaparece.

Se trata de que toda persona pueda satisfacer su necesidad de trabajar. En general se trata de optimizar el tiempo de trabajo, dedicándole el mínimo tiempo imprescindible y recluyéndolo al tiempo de libertad relativa según la ELECCION PERIODICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA elegido en el Plan Programa. El trabajo deviene un bien social y como tal se reparte equitativamente entre las personas con posibilidades y necesidad de trabajar. Se busca el reconocimiento de igualdad de todos los trabajos independientemente del nivel profesional y la aceptación que la autoridad nace del mayor humanismo, maestría, conocimiento y saber.

Mitjans i/o Instruments.

El Ser Humano:

- a) La persona con capacidad de trabajar asume tiempo de libertad relativa, es decir, entra en el Sistema de producción en el momento que reconoce por sí misma la necesidad de trabajar.
- b) La capacidad de trabajar la reconoce la persona por sí misma, aun y cuando esta puede ser aconsejada en un sentido u otro por los especialistas pertinentes cuando sufra deficiencias físicas, enfermedad o se encuentre imposibilitada.
- c) En el caso de las personas con deficiencias psíquicas e incapaces de discernir por sí mismas, reciben la ayuda y soporte necesario, para así, en la medida de sus capacidades puedan sentirse realizadas y provechosas para sí mismas y para la comunidad.
- d) En el caso de las personas con deficiencias físicas, estas encontrarán siempre un trabajo adecuado a sus posibilidades, pudiendo así satisfacer también ellas este anhelo ya que es EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS.

El trabajo

Es el medio por el cual el ser humano puede ver satisfechas sus necesidades básicas y estéticas. Es un tiempo de libertad relativa porque: es una necesidad que, una vez satisfecha, desaparece; permite gozar del entretiempo de libertad pura; permite desarrollar las propias capacidades sin coste alguno en el entretiempo de libertad pura; el tiempo de trabajo es el mínimo necesario que ha sido decidido periódicamente por la sociedad a través de uno mismo; se iguala el reconocimiento social de todos los trabajos; se adecua el trabajo a las posibilidades, capacidades y gustos de la propia persona; el resultado del trabajo para la comunidad es, a través de ella, para uno mismo; la jornada laboral se organiza en función de la persona y de las necesidades de la unidad productiva. Los jóvenes acceden al trabajo en el momento que reconocen la necesidad de trabajar y los mayores dejan de trabajar cuando entienden llegado el momento. Los jóvenes se inician en el trabajo compartiéndolo con los estudios. En el caso que no opten por ninguna especialización siguen el aprendizaje de los oficios o labores que mejor se adapten a sus gustos y capacidades.

El trabajo se realiza siempre en una unidad productiva, salvo en la excepción que las exigencias del hogar requiera que una de las personas que lo forman lo desarrolle allí, si es su voluntad, en caso contrario habrá otra persona de la comunidad que lo realizará, a través del sector productivo específico.

Se accede a un puesto de trabajo a través de las unidades productivas a tal efecto, las cuales gestionan el bien que es el trabajo. El trabajo es un bien abundante, es decir, el justo y necesario para todas las personas. La

pérdida del puesto de trabajo por cualquier razón, como puede ser, el cierre de una unidad productiva, el deseo de cambiar de ocupación, la pérdida por deficiencia en el trabajo, etc., no comporta preocupación ni problema alguno, por el hecho de que se puede obtener otro.

La pérdida de un trabajo debido a la ineficiencia, poca responsabilidad, etc., son situaciones poco habituales, por razones obvias y de fácil comprensión, si tenemos en cuenta la libertad de opción. Ahora bien, cuando se dan, significan y comportan la pérdida de confianza de los demás hacia uno. En el marco de las personas y de la comunidad la confianza se procurará recuperar reflexionando sobre las causas y motivos que han provocado tal situación, modificando criterios y actitudes.

Los distintos trabajos pueden ser especializados y generales, los unos y los otros se estructuran por categorías profesionales dentro de cada unidad productiva. Las distintas categorías y responsabilidades se asumen a partir del reconocimiento de autoridad. La persona, al reconocérsele un grado superior de humanidad y autoridad, puede liberarse del tiempo de libertad limitada, pasando a gozar todo su tiempo de libertad pura.

El trabajo puede ser productivo de bienes materiales o inmateriales:

• los trabajos productivos de bienes materiales son aquellos que producen o transforman bienes materiales.

Suelen llevarse a cabo en las unidades productivas del 1º Nivel.

• los trabajos productivos de bienes inmateriales son aquellos que producen gestión, organización, distribución y los servicios en general. Tanto se pueden dar en las unidades productivas del 1º Nivel como de Niveles superiores

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [06] La naturaleza y los medios de producción

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El modelo del ESTADO ESTÉTICO por lo que respecta a la naturaleza, ofrece la posibilidad de que el ser humano recupere y reconozca su totalidad al mismo tiempo que pueda gozar de su particularidad y propia autonomía lo cual le permitirá vivir en naturalidad y armonía en el seno de la globalidad.

En cuanto a los medios de producción permite que estos devengan absolutamente útiles para el ser humano al recuperar su verdadera finalidad, como es la de facilitar y asegurar una cada día mayor y real calidad de vida, lo cual comporta: descargar al trabajo de su componente alienante; reducirlo al mínimo tiempo imprescindible; que el resultado de este sea para uno mismo a través de la comunidad...

Diagnòstic

En el modelo de desarrollo capitalista tanto la naturaleza como los medios de producción son considerados como meros recursos para la consecución del supremo fin del beneficio económico. Tal finalidad y consideración ponen en contradicción al ser humano con su propia naturaleza al separarla y enfrentarla al mismo tiempo que a usarla y manipularla no en beneficio propio sino que en beneficio del fin perseguido, es decir del beneficio económico. Tal situación lleva al ser humano a distanciarse de su extensión y soporte, la naturaleza y a olvidar la natural y verdadera función que deberían de tener los medios de producción. Y así tenemos que la naturaleza es incomprendida, maltratada y expoliada. Y los medios de producción a menudo ni a ser verdaderamente útiles, por cuanto se crean a partir de una finalidad equivocada y cuando lo podrían ser, no lo pueden ser plenamente por cuanto su concepción social impide que sirvan a la comunidad en su conjunto.

Objectius

- Superar la contradicción que supone para el ser humano la no comprensión de la naturaleza exterior a él como extensión y soporte de su realidad humana, superación que ha de llevarle a no entenderla como mero recurso sino como medio de goce y disfrute, a utilizarla y servirse de ella en la medida que sus posibilidades permitan, a valorarla y respetarla como si de sí mismo se tratara.
- Superar la contradicción que conlleva para el ser humano: dedicar esfuerzos y tiempo a la generación de medios de producción cuya finalidad no es el propio y general bienestar sino la persecución de una finalidad equivocada y ajena al propio ser humano como son: el beneficio económico, el poder, etc.; a superar también la contradicción que supone la concepción privada de los medios de producción y como consecuencia los bienes resultantes, lo cual hace del trabajo un bien escaso y alienante (por no ser la finalidad y el resultado, es decir los bienes producidos, para uno mismo sino para otro y para otra cosa) y así estos devienen mas un medio de preocupación que una posibilidad real de goce para quien puede disponerlos, y desesperación y desengaño para el que no dispone de capacidad de compra o medio de trabajo.

Mitjans i/o instruments.

La naturaleza y las materias primas

La naturaleza para la persona es su extensión y soporte, por lo que la trata como a si misma, es decir, con respeto, usándola en la medida que de lo que esta pueda ofrecer. El reconocimiento de sus límites y de la abundancia conlleva una economía sostenible.

La relación de la persona con la naturaleza en cuanto a hábitat, es de integración y equilibrio. Las comunidades locales, con sus unidades productivas pertinentes se distribuyen por el territorio conformando un todo natural y bello.

La tierra de labor, así como las explotaciones ganaderas y minerales, etc. se organizan en unidades productivas encuadradas en los distintos sectores productivos.

La tierra o espacio que ocupan las unidades productivas es de uso para las personas que en ellas trabajan.

Los espacios naturales no usados para la producción de bienes así como por las localidades e infraestructuras, son de libre disfrute para las personas.

Dicha parte de la naturaleza, así como la flora y fauna que en ella habita, es cuidada, estudiada y valorada por los sectores productivos pertinentes y sus unidades productivas, las cuales informan a la comunidad de las posibilidades de uso para su respeto y salvaguarda.

Los medios de producción

Se entiende por medios de producción: la parte de la naturaleza usada por cada unidad productiva; las infraestructuras que acogen a las unidades productivas; la maquinaria y útiles de trabajo..

Los medios de producción son de carácter social y de uso de las personas que los utilizan en su tiempo de

libertad relativa.

Tanto la naturaleza usada, como las infraestructuras, la maquinaria y útiles cuando dejan de ser precisos para la producción y por tanto dejan de usarse pasan a disposición del sector productivo de reciclaje, el cual los inventaría, tendiéndolos así a disposición de las unidades productivas en general para nuevas necesidades de uso

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [07] Las unidades de producción

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La producción y distribución de bienes en el ESTADO ESTÉTICO se desarrolla y tiene lugar en las unidades productivas, su estructura, organización, finalidad y relación con el conjunto del sistema de producción, así como con la sociedad en general representan una verdadera innovación la cual permite en un primer momento superar la civilización de los individuos y en segundo lugar mantener y consolidar la civilización de las personas. Se fundamentan: en la inexistencia de poder; en la autoridad que nace de la maestría, el conocimiento y la mayor humanidad; en la administración de las cosas para el goce de las personas; en la planificación a partir de las demandas de la persona a través de la comunidad; en la organización; en la propia responsabilidad.

Diagnòstic

La producción en el sistema capitalista se basa en la competencia, término que ha perdido su valor natural y por tanto positivo, para convertirse en la justificación solapada de la guerra sin cuartel que exige el sistema para poder sobrevivir en el caos que esta provoca. Es en definitiva una mala, por equivocada, reproducción/adaptación de la naturaleza inconsciente para sobrevivir y perpetuarse:

La empresa en el sistema capitalista es el castillo del señor feudal que hay que defender cuando no ganar la del enemigo para sobrevivir, y como en la guerra, todo vale: la explotación, la esclavitud, el chantaje, la aniquilación..., solapado, eso sí, por un contrato social y por la pérdida o cambio de sentido de los términos que se usan y esconden las contradicciones que genera, aunque no siempre se cumple (países subdesarrollados en donde todo vale descaradamente)... En estas condiciones la humanidad solo puede darse en el autoengaño, y el ser humano tan solo puede presentarse como individuo separado y enfrentado y raramente como la persona que pretende ser y que puede ser.

El sistema de empresa privada en que se organiza el capitalismo, es además de inhumano, exageradamente costoso para la sociedad en su conjunto y a menudo inútil: costosa por cuanto la irracionalidad que comporta el sistema de competencia multiplica los costes y potencia el despilfarro de tiempo y medios, por principio limitados, al darse una planificación cuarteada y la persecución de una finalidad ajena al propio ser humano como es el beneficio económico; inútil por generar productos y servicios que para nada son necesidades reales del ser humano sino del propio sistema.

Objectius

Superar el caos, la irracionalidad, los costes desmesurados y la multiplicidad de funciones que comportan el sistema de empresa privada capitalista, así como la alienación que conlleva el trabajo cuando se realiza para otro u otra cosa ajena a uno mismo.

Racionalizar a partir de la planificación y la demanda real de las personas la producción de bienes y servicios. Humanizar las relaciones laborales y los centros de producción.

Mitjans i/o instruments.

La unidad productiva es el ámbito en el cual la persona satisface su necesidad de trabajar. El ámbito puede ser físicamente delimitado, en el caso de una unidad de producción transformadora o puede ser abierto, en el caso de unos servicios.

Todas las unidades productivas independientemente del sector productivo al que estén encuadradas reciben la misma consideración social. Estructuran su producción de bienes materiales o inmateriales en función de los parámetros establecidos en la ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA y siguen las pautas e indicaciones que les llegan desde la unidad productiva que se ocupa del Plan Programa y a través de los distintos niveles de LA ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN, según al sector que pertenezcan.

La creación de unidades productivas está en función de las necesidades de producción que establezca el Plan Programa. Normalmente se crean través de LOS SECTORES PRODUCTIVOS correspondientes pero también a partir de la iniciativa particular. En este caso, la persona que haya comprendido la conveniencia de satisfacer una necesidad nueva de la comunidad, entrará en comunicación con el sector productivo al que corresponda la iniciativa, presentando la propuesta.

El cierre de unidades productivas está en función de la disminución de la demanda o por haber quedado obsoleta. En este caso se deberá abrir una de nueva, la cual mejorará las condiciones de trabajo y de la producción. En ningún caso el cierre de una unidad productiva representa un problema para los que allí trabajan, ya que la posibilidad de satisfacer su necesidad de trabajar esta asegurada en cualquier otra actividad.

Las unidades productivas son autónomas en cuanto a su organización interior. Las distintas responsabilidades se asumen en función de la maestría. Los distintos niveles de gestión se asumen a partir del reconocimiento de autoridad en la materia a tratar y de la mayor humanidad. Este reconocimiento de autoridad se establece asambleariamente por medio de votación de las personas que trabajan en los distintos ámbitos.

En el caso de la gerencia de la unidad productiva, la asamblea la conforman todas las personas de la unidad productiva. La elección se realiza previa presentación por los candidatos de las correspondientes propuestas de gerencia, las cuales una vez estudiadas y valoradas por las personas de la asamblea eligen la que consideran más adecuada.

Todas las responsabilidades asumidas pueden ser revocadas por la asamblea que las reconoció, o a propuesta de la gerencia de la unidad del nivel superior a la propia persona y a la asamblea en la que fue elegida dicha persona. Estos casos pueden darse por preparación insuficiente de la persona en cuestión, inviabilidad del programa presentado, etc. En cualquiera de estas situaciones y teniendo en cuenta lo ya visto, se puede comprender que no se darán situaciones de conflicto de intereses; por una parte, por no darse intereses separados. Por otra, por la capacidad de valorar, comprender, y reconocer que goza la persona, además de confiar en el sentido común libre de condicionamientos, el cual lleva a optar por la opción adecuada y esta aparece clara y diáfana cuando desde esa posición y actitud se ejerce.

En ningún caso la persona en cuestión perderá el respeto de los demás, la comprensión es también una cualidad de la persona. En el caso de perder la confianza, la cual se ceñirá exclusivamente a la responsabilidad que hace el caso, ésta se puede recuperar tratando el asunto en la propia asamblea. Las opiniones divergentes no conllevan enfrentamiento sino que provocan estudio, análisis, reflexión y comunicación para llegar a la razón adecuada y ésta, en tales circunstancias, acostumbra a llegar.

Por lo que respecta a un trabajador de base, el cual no ha sido elegido en asamblea, este puede ser cuestionado por sus compañeros o por el responsable de la sección más directo. En uno y otro caso se valorarán las circunstancias que han llevado al caso conjuntamente con la persona en cuestión. La solución al caso se presenta de manera fácil y natural, bien sea con la rectificación consciente de la persona en cuestión o cambiando el trabajo por otro que le ofrezca unas condiciones más óptimas y en las cuales pueda sentirse a gusto y dar de sí lo mejor que tenga.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" —no activas en el Fòrum— otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [08] Estructura y organización del sistema de producción

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El ESTADO ESTÉTICO presenta un modelo de producción y distribución de bienes y servicios racional, que encuentra en la planificación global de la economía el medio de dar plena satisfacción a las necesidades básicas y estéticas de la persona particular en comunidad con el menor coste posible, y en los sectores productivos y sus subsectores la herramienta organizativa que permite a la persona:

1. reconocer los límites y ganar la abundancia en una ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA.
2. decidir como ha de concretarse esta en la ELECCION PERIODICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAZN PROGRAMA, (una de las dos formas o momentos en que se realiza LA POLITICA POR UNA DEMOCRACIA PURA);
3. gestionar la abundancia para el disfrute de las personas;
4. realizar la Democracia Pura (el otro momento) a partir de la propia responsabilidad en el trabajo que se desarrolla.

Diagnòstic

En la economía de mercado si bien el estado a través de sus ministerios controla una parte importante de la economía y el sistema de producción, está a expensas de la dinámica que genera el mercado y de lo que determinen las grandes corporaciones privadas, las cuales al ser su objetivo el beneficio económico, actúan y desarrollan su actividad en los ámbitos y lugares productivos que pueden generarlos. Esta situación provoca importantes y graves vacíos e injusticias, ya que el estado como aparente compensador de desequilibrios y faltas no puede llegar a todas partes y a todo el mundo debido en parte a que sus recursos son limitados y a menudo por que no tiene mas remedio (sino no sería el estado que es) que dedicar los que tiene, no donde por sentido común se requieren sino en los ámbitos que exigen los intereses de las empresas privadas (lo que el modelo capitalista exige) en las que se basa de manera fundamental la economía del estado. En estas condiciones hablar de programa de gobierno, de ministerios y de sectores productivos es hablar y referirse a muy poca cosa que pueda hacer referencia al bienestar general y mucho menos en la ultima fase del capitalismo y a la globalización de la economía.

La planificación de la economía en estas condiciones se da manera cuarteada, es decir se da en cada núcleo de intereses particulares o de empresa, y en cierta medida también en la acción de gobierno, ahora bien al ser la planificación cuarteada y en base a los intereses particulares y sectarios esta no puede servir a los intereses generables sino a solamente a los particulares y en lugar de ser una herramienta útil y beneficiosa resulta un arma que sirve solo un interés ajeno al ser humano como es el beneficio económico. En estas condiciones los sectores productivos en que se organiza el estado capitalista poco o nada pueden servir a la comunidad, tan solo pueden regular la lucha permanente entre opositores para así solapar un caos no reconocido y hacerlo soportable.

Objectius

Estructurar un modelo productivo: no condicionante, racional y liberador de las cualidades bellas del ser humano; que sirva a la persona individualmente a través de la comunidad; que permita ganar la abundancia y mantenerla; que permita dividir el tiempo en tiempo de libertad relativa y tiempo de libertad pura; que el trabajo no sea ni una preocupación ni una obligación sino una necesidad que desaparece una vez satisfecha; que los costes que comportan el trabajo, la estructura y la organización puedan ser soportados únicamente en tiempo de libertad relativa.

Mitjans i/o instruments.

El sistema de producción se estructura en LOS SECTORES PRODUCTIVOS, en los cuales se agrupan LAS UNIDADES DE PRODUCCION (UP) básicas afines.

Su estructura es piramidal, conformando seis Niveles de producción y gestión de bienes, niveles que pueden aumentar a medida que el nuevo sistema se implante en diversos países:

Primer Nivel o Unidades Productivas Básicas

Son las UP de bienes materiales y servicios. Están integradas al Sector productivo al cual corresponda la producción de bienes que realicen. Se relacionan con el resto del sistema productivo a través del subsector al cual estén integradas y concretamente a partir de su correspondiente UP del Segundo nivel.

Están distribuidas por todo el territorio. Su localización en el territorio tiene en cuenta:

- *. El origen de las materias primas
- *. Las condiciones climáticas y medio ambientales
- *. El equilibrio de los distintos sectores productivos en las poblaciones
- *. El máximo autoabastecimiento posible de cada población, sin que ello entre en contradicción con los puntos anteriores, procurando así optimizar los costes de producción, tanto en energía como en tiempo de trabajo, entre

otros.

Segundo Nivel, Unidad Productiva Subsectorial Comarcal

Es la productora de bienes inmateriales coordinadora de las UP del Primer nivel del sector al cual estén integradas en la comarca. Es el engranaje de estas con el resto del sistema. Gestiona, planifica y organiza en la comarca la parte que le corresponde y que le viene indicada por su corresponsal del Tercer nivel. Informa en los dos sentidos de las mejoras técnicas, nuevos métodos de producción, etc. Contabiliza y transmite a su correspondiente en el Tercer nivel los resultados productivos de su comarca. Elabora y transmite informes sobre necesidades de las UP.

Interrelaciona las UP:

- *. de su subsector con las de otros sectores
- *. de su sector con el sector de distribución de bienes para los suministros, así como para la recogida de la producción
- *. de su sector con el resto de los sectores
- *. de su subsector con el sector de censo para cubrir puestos de trabajo

La localización en la comarca de todas las UP del Segundo nivel del conjunto de sectores productivos se distribuye equitativamente entre las distintas localidades de la comarca. En el caso que en una comarca no haya un número mínimo de UP del primer nivel en un subsector determinado que requieran de la coordinación del Segundo nivel, esta función la hará el Tercer nivel o regional.

La gerencia, a diferencia de como se procede en la UP en general, se elige en asamblea conjunta de las personas que en ella trabajan y de los gerentes de las UP del Primer nivel.

Tercer Nivel o Unidad Productiva Subsectorial Regional

Tiene su ámbito de actuación en la región a la cual pertenezca. Concentra en su seno la actividad de los subsectores en que se subdivide el sector en el Cuarto nivel. Ejerce de enlace entre el segundo nivel y el cuarto. Para su emplazamiento se sigue el mismo principio que para las UP del segundo nivel. Con la diferencia que estas cambian de localidad periódicamente.

La gerencia se elige de igual manera que sucede en el segundo nivel con la diferencia que son los gerentes de las UP del segundo nivel quienes se añaden a la asamblea de trabajadores y así sucesivamente hasta el quinto nivel.

Cuarto Nivel o Unidad Productiva Subcentral Sectorial de Planificación y Gestión.

En la UP del Cuarto nivel se encuentran las UP en que se subdivide cada sector productivo. Cada una de ellas está en relación directa con la UP del Quinto nivel del sector al que esté integrada.

Estas UP dan el apoyo de oficinas específicas de los campos que ejercen para el estudio, investigación, etc.

Reciben las pautas productivas para su subsector de su correspondiente en el Quinto nivel. Planifican y gestionan el potencial productivo de su subsector. Su ubicación es cambiante periódicamente entre las poblaciones del país.

Quinto Nivel o Unidad Productiva Central Sectorial de Planificación y Gestión.

Cumple las mismas funciones que las del nivel cuarto con la diferencia que agrupa y coordina a todo un sector productivo. Su ubicación también es cambiante periódicamente.

Sexto Nivel o Unidad Productiva Central para la Planificación y Gestión del Plan Programa.

Gestiona el Plan Programa periódico que ha elegido la sociedad. Su función primordial es la de interpretar los deseos de la sociedad enmarcados en el Plan Programa y llevaremos a término.

La elección de la gerencia, a diferencia de los demás niveles se realiza a través de la sociedad en el momento de elegir el Plan Programa para el siguiente periodo, siendo la persona y el equipo que ha colaborado en la elaboración del escogido quienes pasan a responsabilizarse de su gestión.

Esta UP es muy reducida ya que se soporta y cuenta con las UP del Quinto nivel y consecuentemente con el resto del sistema productivo.

Se podrá cuestionar la confianza a la gerencia de la UP del sexto nivel a propuesta de la mayoría de sectores productivos a través de las UP del Quinto nivel. Tal proceso comportará reunir en asamblea a las gerencias de las unidades productivas de todos los niveles 2º, 3º, 4º, 5º y 6º, así como a las personas que trabajen en la UP del 6º nivel, abriendo un debate. En el caso de no llegar a acuerdo alguno, se procederá a convocar a la sociedad a confirmar a la gerencia o a elegir a una nueva de entre las personas que se presenten. Ello comporta un corto periodo de información a la sociedad de las diferentes posturas. En cualquiera de las situaciones se mantendrá el Plan Periódico hasta finalizar el periodo correspondiente, se cuestiona solamente la gestión del mismo.

La responsabilidad que comportan las gerencias de los distintos niveles, así como la del Sexto nivel, en ningún caso han de representar mayor tiempo de libertad relativa de dedicación que los demás trabajos. Son trabajos igual a los demás y no comportan ni mayor ni distinto reconocimiento social.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [09] Un mundo sin dinero: bienes, repartos y sorteos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La concepción de los bienes en el ESTADO ESTÉTICO permite el consumo, uso y disfrute de los bienes en general sin necesidad de adquirirlos en propiedad, comprarlos ni venderlos, lo cual hace innecesario el dinero o el intercambio y en consecuencia la propiedad y el acaparamiento.

El modelo ofrece el sistema y las herramientas que permiten una distribución y reparto del trabajo (el cual es considerado un bien en sí mismo), los bienes naturales y los producidos que se ajustan a los imperativos del ESTADO ESTÉTICO y que cada cual concreta según sus necesidades.

Diagnòstic

En el sistema económico de economía de mercado, los bienes pierden o ven deformada su finalidad de uso y goce por la de la propiedad. La finalidad de la propiedad que supera y se antepone a la primera lleva entre otras a tres situaciones absurdas y negativas para el ser humano que cabe destacar: el no disfrute de lo que se tiene; el acaparamiento; y la falta permanente de lo que no se tiene.

La propiedad satisface no una necesidad natural de la persona sino solo una necesidad creada artificialmente por el sistema económico que además nunca se puede satisfacer completamente, por cuanto tener en el sentido de acaparar impide pararse a gozar de lo que se tiene.

Los bienes que por principio y origen son naturales y por tanto para uso y goce de la comunidad en general. Al dárseles una finalidad no natural se les concede un valor que no tienen, el de compra y venta que comporta la propiedad. Así la distribución y uso de los bienes no depende ni está en función de las necesidades realizantes de cada cual sino del poder de compra y capacidad de venta. Una y otra realidad llevan al ser humano a convertirse en mercadería que se compra o se vende, unos, los mas, vendiendo su capacidad de trabajar y otros vendiéndose a una finalidad equivocada como es el acaparamiento que les impide gozar de lo que acaparan por la imposibilidad de dejar de acaparar (propiedades, poder, posición,...) que impone el sistema.

Objectius

Establecer un sistema de producción y distribución que hagan innecesaria la propiedad y el acaparamiento y permitan el uso de las cosas para el goce de las personas

Mitjans i/o instruments.

1. Los bienes

Todos los bienes son considerados, por la persona, de carácter social. Los bienes pueden ser:

- * Naturales
- * Realizados por la persona en tiempo de libertad pura a partir de la realización personal y por puro gusto.
- * Producidos en tiempo de libertad relativa a través del trabajo.
- * De consumo
- * De Uso (una vez han satisfecho una necesidad pueden satisfacer la necesidad de uso de otra persona o de LAS UNIDADES DE PRODUCCION).
- * De No Uso (su conservación reclama no usarlos).
- * Materiales
- * Inmateriales (los servicios; la gestión, organización, planificación, etc.)

Los bienes de Uso pueden ser:

- * Consolidados: son de Obtención libre y constituyen la mayoría de bienes. Son todos aquellos que la sociedad los ha considerado básicos a través de la demanda y que las posibilidades de obtención de las materias primas y de fabricación los permiten; pueden serlo solamente en una región determinada, por razones culturales, de gusto, etc.
- * Por Consolidar: se obtienen libremente o también a partir de Tarjeta de Reparto. Son todos aquellos que la sociedad los considera básicos a través de la demanda y las materias primas pero que las posibilidades de producción aún no permiten que sean Consolidados. Lo son, también, aquellos que habiendo superado la clasificación de Prueba, la sociedad los ha entendido básicos y se están adoptando las medidas productivas para que puedan devenir Consolidados.
- * Consolidados limitados: Se obtienen mediante la Tarjeta de Reparto. Son aquellos que la sociedad los ha entendido básicos pero que por sus especiales característicos no pueden optar a la categoría de Consolidados.
- * En prueba o estudio: Se pueden obtener libremente o mediante la Tarjeta de Reparto según el caso. Son aquellos de nueva creación y que se ponen a disposición de la sociedad para comprobar su aceptación.
- * Para el Fondo de ayuda: se dedican a la ayuda de situaciones de necesidad de países los cuales no hayan adoptado el nuevo modelo de producción. Las distintas categorías de bienes los son tanto para las personas

como para LAS UNIDADES DE PRODUCCION. Los bienes que requieran la producción en las UP son en todos los casos de libre obtención.

2. El Reparto

Es la forma mediante la cual se distribuyen equitativamente los bienes por Consolidar y los Consolidados limitados. Las tarjetas de reparto son de uso personal y toda persona dispone de una.

Las tarjetas de reparto se obtienen a partir de la edad (juvenil) que se determina en el Plan Programa. Los bienes que requieren las criaturas y los menores son de libre obtención, es decir consolidados, y no precisan de Tarjeta de reparto. Por la misma razón que los menores, las personas con incapacidad mental no disponen de Tarjeta.

La transformación de los bienes en valor de reparto se realiza valorando el tiempo de trabajo/unidad de cuenta en el momento de su puesta en distribución. El montante de la suma del valor de dichos bienes que se va poniendo en distribución se divide por el total de población con Tarjeta, cargando las cuentas de las mismas con la parte proporcional que a cada persona le corresponda, parte que es igual para toda la ciudadanía.

Dicha labor de transformación es constante e inmediata en el momento que salen los bienes a distribución.

Periódicamente se realiza inventario y balance general de los bienes expuestos y almacenados en las UP de distribución, las cuentas de reparto se quedan a cero y se rellenan con el resultado del inventario, siguiendo la misma operación ya vista de valoración y reparto.

El hecho de que una persona no haya usado todas las unidades de la tarjeta no representa molestia alguna, por el hecho que la ha utilizado según sus necesidades.

3. El sorteo

El sorteo es un medio de distribución para los bienes que por diversas razones no pueden ser consolidados o que se encuentran clasificados en las categoría de: Por consolidar y su valor - tiempo de trabajo- superaría las posibilidades que permite la cantidad de unidades de cuenta repartidas. Al sorteo acuden las personas interesadas en el producto en cuestión. En función de la demanda de estos bienes se acelerará la producción, para que pasen a ser "consolidados".

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [10] Los sectores productivos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Se expone la organización, contenido, funcionamiento, sistema de relaciones laborales, comunicación y relaciones interdepartamentales de los sectores productivos y el sistema de relación entre ellos.

Diagnòstic

Los sectores productivos en el modelo económico de economía de mercado son en gran medida una realidad vacía de contenido real o en todo caso su utilidad ha de ser cuestionada por cuanto no sirven a la comunidad en general sino a los intereses de las corporaciones privadas aun y cuando se crea y diga lo contrario ya que: su capacidad planificadora se encuentra absolutamente mermada debido a que la iniciativa productiva esta en manos de la empresa privada; su capacidad reguladora va por detrás de la dinámica que implanta el sistema y de las iniciativas privadas, con lo cual o no llega a regular de acuerdo con el interés general o llega tarde; su capacidad redistributiva de la riqueza viene determinada por su capacidad recaudadora de impuestos y el volumen de estos depende en buena parte de la marcha de una economía que no controla; su capacidad equilibradora social y territorial esta condicionada a los intereses de las empresas privadas potenciando e invirtiendo principalmente en infraestructuras donde estas las requieren; etc.

En definitiva se puede afirmar que los sectores productivos y con ellos el gobierno del estado en la democracia burguesa si cumple una clara y diáfana función: la de servir al sistema de explotación establecido, intentando mantener el equilibrio mínimamente necesario entre competidores por un lado y por el otro entre clases sociales para que la lucha que provocan los intereses contrapuestos de unos y otros no supere los límites que el propio sistema puede asumir y el caos solapado y soportable no devenga incontrolado.

Objectius

Conseguir que la planificación que exige la economía devenga global, útil y beneficiosa para el conjunto de la comunidad.

Conseguir llenar de contenido los sectores productivos para que sean la herramienta que conjugue las demandas reales de bienes y servicios de las personas con el trabajo y la producción de una manera racional, armónica, equilibrada y lo menos costosa posible para el ser humano.

Mitjans i/o instruments.

LOS SECTORES PRODUCTIVOS y sus subsectores son autónomos, es decir se organizan según su criterio y necesidades de producción. Son abiertos en el sentido que se comunican para aprender los unos de los otros y así mejorar los métodos y condiciones de producción. La contabilidad, la planificación, la elaboración de informes de resultados, la elección de los responsables de sección y las gerencias, el tiempo de libertad relativa que dedican las personas al trabajo, entre otros conceptos es igual para todos ellos. También es general en todos ellos el estudio, la investigación y el mejoramiento y optimización de la producción en sus respectivos quehaceres. La clasificación de los sectores y subsectores pueden ser más o menos los clásicos: Industrial, Energético, Minero, Agrícola-ganadero, Pesca, etc. y también algunos de nuevos como Censo, Contabilidad, Reservas, Mantenimiento, Deportes, Seguridad y prevención, Limpieza, Parques y Jardines, Ocio y Viajes, Adecuación al nuevo modelo productivo.

A título de ejemplo una brevísima referencia a la función de algunos de los sectores productivos del ESTADO ESTÉTICO (se pueden encontrar más detallados como propuestas del Banc Interactiu de Propostes, no activas en el Fòrum):

- * Educación aprendizaje y estudio. En el ESTADO ESTETICO la escuela no puede ser ni condicionante ni dirigida a unos fines ajenos al propio infante o persona que desee seguir adquiriendo conocimientos; esta libertad no debe asustar, como tampoco el que se deje la socialización a la necesidad autosocializante que surge de cada uno.

- * Ciudadanía y sociedad civil. La sociedad devendrá comunidad real, en la cual la persona pueda desarrollar sus capacidades y deseos particulares en armonía con los demás; pueda satisfacer sus necesidades estéticas y primarias sin soportar directamente su coste, que se soportará con el tiempo de "libertad creativa" de la comunidad.

- * Cultura, comunicación, información y artes. Se ofrece la posibilidad de que la comunicación sea sincera y que las artes en general sea un medio libre y sin condicionamientos para la expresión.

- * Territorio, medio ambiente y reciclaje. El ESTADO ESTETICO ofrece la filosofía y las herramientas para racionalizar el uso de la naturaleza y el medio ambiente, en el sentido de que la persona se integre en el medio hasta llegar a considerarlo extensión y soporte de su propia naturaleza.

- * Obras, infraestructuras y mantenimiento. En el ESTADO ESTETICO se contempla la planificación global y racional del transporte de pasajeros e industrial, reduciendo el coste al mínimo imprescindible gracias a una adecuada distribución de LAS UNIDADES DE PRODUCCION y de las poblaciones, simplificando los desplazamientos de productos y de las personas, con lo que aumenta el tiempo de libertad pura.

* Salud, prevención y asistencia. Sirve por igual a toda la comunidad, conteniendo las distintas medicinas y técnicas curativas, LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN (centros de salud, hospitales, etc.) ofrecen la asistencia y prevención.

* Producción, distribución y recogida de bienes. Artesanado. El modelo ofrece las herramientas para una equitativa distribución de los bienes producidos, los bienes naturales y el trabajo entendido como un bien. Para que la distribución pueda cumplir estos objetivos se prevé las herramientas de recogida de los mismos y su clasificación. Por su parte el artesano se encuentra en igualdad de condiciones que cualquier otra ocupación, con el añadido de que como trabajo es realizante en si mismo.

* Ciencia y técnica. La propuesta permite que las creaciones científicas y técnicas devengan obra artística, al ser el objetivo del creador el interés y beneficio social, lo que las hace útiles y beneficiosas para la comunidad y realizantes para el creador.

Todos LOS SECTORES PRODUCTIVOS, aun manteniendo dinámicas particulares se encuentran en permanente comunicación intercambiando información, productos y servicios. Los unos son dependientes de los otros. Se comunican horizontalmente a través de los distintos niveles y se conectan en el Sexto nivel conformando el conjunto del entramado del sistema de producción.

Los sectores presentados como «clásicos», lo son solo en cuanto al nombre de la actividad que desarrollan ya que tanto la finalidad última como la forma y organización en que desarrollan su labor se adecuan a la filosofía del nuevo modelo.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Factor cuatro: doblar el bienestar, usar la mitad de recursos

Ernst Ulrich von Weizsäcker

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

1. La economía tiene los días contados: la razón es ecológica. El actual desarrollo no es sostenible.
2. Partiendo de la situación actual en cuanto satisfacción de la demanda de recursos naturales, hay un factor cuatro de discrepancia entre la tendencia del consumo (duplicación de la demanda de recursos naturales) y la exigencia ecológica (reducir estos consumos a la mitad).
3. El objetivo es cerrar esta discrepancia. El bienestar extraído de una unidad de recursos naturales debe cuadruplicarse (este es el factor cuatro). Esto implica una revolución de la eficiencia. Este desafío puede resolverse modificando la dirección del progreso tecnológico.
4. Para que sea posible, la revolución de la eficiencia debe ser beneficiosa, lucrativa. Para ello hay que retirar subsidios al uso de ciertos recursos, educar sobre el consumo, administrar la demanda, planificar la minimización de costes; imponer altos tributos para residuos sólidos, la auditoría ambiental y una reforma fiscal ecológica.
5. Sobre la reforma fiscal ecológica, el autor sostiene el incremento anual acumulativo del 5 % de los precios de la energía y otros recursos naturales. Estos ingresos deben destinarse a la seguridad social, para disminuir los impuestos sobre el trabajo humano. Sin la acción del estado, poco es lo que puede lograrse en el cambio planteado

Diagnòstic

1. El siglo XX ha vivido con la obsesión de la economía, como si la economía fuera "la realidad". Pero "el siglo de la economía" tiene los días contados: la razón es ecológica. La centuria entrante será el siglo del medio ambiente, y "la realidad" pasará a ser la ecología. El problema central es que el actual desarrollo no es sostenible, hecho del cual los líderes políticos y económicos tratan de no darse cuenta.

2. La tendencia de las próximas décadas es la duplicación de la demanda de energía y de otros recursos naturales. Pero esto se enfrenta con la necesidad de la sostenibilidad del ecosistema terrestre de que cuanto antes estos consumos se reduzcan a la mitad. Si se parte del bienestar obtenido hoy de cada unidad de recursos naturales, hay un factor cuatro de discrepancia entre la tendencia del consumo y la exigencia ecológica. El factor cuatro es el principal desafío de hoy. Hoy tenemos 1 unidad de Recursos Naturales = 1 unidad de Riqueza y Bienestar. La discrepancia está en que debe darse $\frac{1}{2}$ Recursos Naturales = 2 ? Demanda de Riqueza y Bienestar, o sea que debe lograrse que: 1 unidad de Recursos Naturales = 4 unidades de Riqueza y Bienestar

Objectius

1. Objetivo final: cerrar la brecha representada por el factor cuatro.
2. Objetivo intermedio: promover una revolución de la eficiencia, sostenida en las exigencias ecológicas, los avances tecnológicos y los cambios de dirección de la moda consumista.

Mitjans i/o instruments.

Teniendo en cuenta lo planteado en el diagnóstico, se propone aplicar lo que el autor denomina Factor Cuatro, es decir, llegar a la equivalencia de 1 Unidad de Recursos = 4 Unidades de Riqueza y Bienestar, a través de las siguientes medidas:

- a. Modificar la dirección del progreso tecnológico. Hay razones morales (el desafío ecológico) y razones económicas (la inversión en la revolución de la eficiencia complacerá a la próxima generación de ahorristas) para que se produzca este nuevo rumbo tecnológico. El autor cita veinte ejemplos concretos de revolución en la productividad de la energía; otros veinte ejemplos prácticos de la revolución en la productividad de la materia y diez ejemplos específicos de revolución en la productividad del transporte. Todos estos ejemplos estudiados alcanzan el objetivo del factor cuatro.
- b. Asegurar que la revolución de la eficiencia sea beneficiosa, lucrativa. Para ello hay que aplicar muchos instrumentos y medidas combinados: el retiro de subsidios al uso de ciertos recursos, educación sobre el consumo, administración de la demanda, planificación de minimización de costes, altos tributos para residuos sólidos, auditoría ambiental y reforma fiscal ecológica.
- c. Un aspecto principal es la reforma fiscal ecológica. Hasta tanto no se proponga algo mejor, el autor sostiene el incremento anual acumulativo del 5 % de los precios de la energía y otros recursos naturales. Los ingresos de estos impuestos deben destinarse a la seguridad social, para poder ir disminuyendo en la misma cuantía recaudatoria los impuestos sobre el trabajo humano.

En cuanto a las vías de implantación de estas medidas, uno de los mayores problemas son los "costes de transacción", extensivamente comprendidos. Pero las resistencias en este aspecto pueden ser enfrentadas: las condiciones del mercado y la opinión pública pueden ser influidas. Están en su derecho de hacerlo tanto los propietarios del capital accionario como la mayoría democrática de los votantes. Sin la acción del estado, poco es lo que puede lograrse en el cambio planteado.

Documentació tractada:

VON WEIZSÄCKER, E. U., Factor Four: Doubling Wealth - Halving Resource Use, Congrés Internacional TECNOLOGIA, DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I DESESQUILIBRIS, 14-16 de desembre de 1995, Terrassa, Conferència Inaugural, Un. Politècnica de Catalunya

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Presidente del Wuppertal Institut für Klima und Energie, de Wuppertal, Alemania i a més membre del Club de Roma.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Societat Transparent [06] Mercat llibertari i responsable

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: Martí Olivella Solé

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Fa uns 10.000 anys, s'inventà una moneda com a unitat de compte abstracta de l'intercanvi de mercaderies que donà lloc al mercat monetari (mercantil). Des de fa uns 4.000 s'introdueix amb els metalls i després amb el paper- la moneda anònima i desinformativa: el mercat es transformà en mercantilisme corrupte. Avui el terme "mercat" suggereix tot tipus d'imatges de corrupció, joc brut, desorganització, opulència-misèria, malbaratament, explotació humana i natural. Enfront d'aquesta realitat solament hi ha dues solucions: negar el mercat -intent comunista- o clarificar i responsabilitzar el mercat.

L'objectiu d'un mercat, que per diferenciar-ho del pseudo mercat lliure l'autor anomena llibertari, és:

1. Una producció màxima, de qualitat òptima, al servei de tot el poble, amb mínim esforç i risc per part de tots els factors productius privats (treball, capital, empresa i invent);
2. Una inversió màxima i de qualitat òptima ajudada comunitàriament per crèdit en funció dels excedents de producció inversiva;
3. Un consum màxim i òptim per part de tots els membres de la societat en funció de les necessitats vitals i culturals, d'una progressiva ecologia i d'uns ideals de solidaritat amb tots els pobles de la terra. El consum màxim no és la bogeria actual del consumisme basat en un publicisme enganyós que fa consumir allò que no es desitja realment.

El conjunt de propostes per a un mercat llibertari està ben lluny tant del 'laissez faire' como de la planificació imposada. La "mà invisible" cal que sigui "visualitzada". La hipòtesi que es fa és que a més a més de la producció -que prové de l'instint egoista mercantil- hom pot detectar i quantificar una sobreproducció (uns excedents) que són fruit del lliure joc equilibrador entre la producció i la distribució. Aquests excedents, lluny de ser tinguts com a generadors de crisi, són l'exponent d'un bé comú mercantil, acumulat generació rera generació.

Podrem crear les condicions per a un mercat llibertari i responsable que, gràcies a l'interès egoista del bé privat, sigui capaç de generar excedents suficients per a desenvolupar un bé comú solidari. L'imposició única de solidaritat, implantat en casos de necessitat o per manca de excedents suficients, permet aflorar un raonable altruisme comunitari per a cobrir les situacions d'atur, vaga, 'lock out', malaltia jubilació. Per afavorir un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE la proposta inclou una sèrie de mesures que protegeixin les llibertats mercantils i dificulten l'ús d'aquestes llibertats per construir monopolis o oligopolis.

Diagnòstic

La invenció de la moneda -a l'Àsia sudoccidental fa uns 10.000 anys- com a unitat de compte abstracta de l'intercanvi de mercaderies donà lloc al mercat monetari (mercantil). Amb la introducció de la moneda anònima i desinformativa -de base metàl·lica a Mesopotàmia fa uns 4.000 anys- el mercat es transformà en mercantilisme corrupte.

Avui el terme "mercat" suggereix tot tipus d'imatges de corrupció, joc brut, desorganització, opulència-misèria, malbaratament, explotació humana i natural. Enfront d'aquesta realitat solament hi ha dues solucions: negar el mercat o clarificar i responsabilitzar el mercat. L'anomenat "mercat lliure" és, de fet, un llibertinatge mercantilista plutàrquic. El llibertinatge és una pseudo-libertat que no respon, ni vol respondre dels seus actes. Afavoreix els corruptes i els corruptors mercantillistes i estatistes fins a donar-los el control total d'un "pseudo-mercat lliure" a través dels oligopolis i monopolis, privats o estatistes, indígenes i mundials, tant en bancs com en mercaderies. El mercantilisme és la degeneració del mercat que ja no cerca cobrir les necessitats humanes en la seva complexitat, sinó que cerca tant sols produir exclusivament en quantitat, oblidant la qualitat, com a mitjà d'augmentar incessantment les riqueses i el poder d'uns pocs. És plutàrquic perquè és el medi on certes minories transformen el "legítim diner mercantil" en "il·legítim diner-poder fàctic" que els permet de moure subterràniament els fils del mercat i de la societat, corrompent a favor seu la Justícia, la política, les professions liberals, les comunitats de fe ... els pobles, les nacions, la ciència, la tècnica...

Objectius

1. Una producció màxima, de qualitat òptima, al servei de tot el poble, amb mínim esforç i risc per part de tots els factors productius privats (treball, capital, empresa i invent).
2. Una inversió màxima i de qualitat òptima en el cicle de la producció, també amb l'esforç i risc mínims tecnològicament i ajudada comunitàriament per crèdit en funció dels excedents de producció inversiva, és a dir, lliurement no comprats amb diner privat-solvent.
3. Un consum màxim i òptim per part de tots els membres de la societat en funció de les necessitats vitals i culturals, d'una progressiva ecologia i d'uns ideals de solidaritat amb tots els pobles de la terra. El consum màxim no és la bogeria actual del consumisme basat en un publicisme enganyós que fa consumir allò que no es desitja realment.

Mitjans i/o instruments.

El conjunt de propostes per a un mercat llibertari està ben lluny tant del laissez faire como de la planificació imposada. La "mà invisible" cal que sigui "visualitzada". La hipòtesi que es fa és que a més a més de la producció -que prové de l'instint egoista mercantil- hom pot detectar i quantificar una sobreproducció (uns excedents) que són fruit del lliure joc equilibrador entre la producció i la distribució. Aquest excedent, lluny de ser tinguts com a generadors de crisi, són l'exponent d'un bé comú mercantil, acumulat generació rera generació.

Podrem crear les condicions per a un mercat llibertari i responsable que, gràcies a l'interès egoista del bé privat, sigui capaç de generar excedents suficients per desenvolupar un bé comú solidari.
L'impost únic de solidaritat, implantat en casos de necessitat o per manca d'excedents suficients, permet aflorar un raonable altruisme comunitari per cobrir les situacions d'atur, vaga, lock out, malaltia, jubilació.

Per afavorir un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE cal una sèrie de mesures que protegeixin les llibertats mercantils i dificultin l'ús d'aquestes llibertats per construir monopolis o oligopolis:

1. Introducció de LA FACTURA – XEC telemàtica per assolir: a) un sistema monetari informador i personalitzador, b) centralització i socialització de tota la informació comptable del mercat, c) la supressió automàtica de tota inflació o deflació monetària.
 2. Supressió de tots els impostos llevat d'un únic impost de solidaritat social, establert per prudència política en espera de la confirmació o infirmació de la hipòtesi del bé comú mercantil, representada aquesta pels excedents de producció inversiva i consumptiva.
 3. Les lliures propietat, iniciativa i competència garantides constitucionalment i aplicables tant a les persones individuals com a les col·lectives. Desaparició de qualsevol propietat estatista i assumpció comunitària gradual de certs serveis.
 4. La publicitat per gremi, elaborada tècnicament per professionals liberals a disposició de totes les empreses del sector gremial, permet in-formar objectivament de la qualitat, els preus i les característiques dels articles.
 5. Els preus mínims antidumping elaborats per cada gremi, amb l'objectiu d'evitar la formació de monopolis.
 6. El salari mínim interprofessional si és el doble del salari d'atur forçós de solidaritat social, suficient, general i indefinit, protegeix els assalariats.
 7. L'interès mínim comunitari per als excedents de comptes corrents a la vista afavoreix l'estalvi. El tipus d'interès s'haurà de determinar en funció del creixement de la producció.
 8. La lliure contractació i descontractació per part de l'empresa com per part dels col·laboradors, sempre que el salari d'atur indefinit i igual per a tothom en sigui la contrapartida.
 9. La reducció de la jornada laboral al nivell tècnic-econòmic possible (20 hores a la setmana?).
- L'economia de mercat llibertari, a nivell polític, ha d'actuar exclusivament a base del joc del crèdit inversiu i de les finances consumptives possibles.

A partir d'unes lleis mínimes constitucionals, la dinàmica del mercat llibertari ha d'ésser portada pels seus mateixos actors que, en cas de conflicte, disposaran d'una Justícia Econòmica especialitzada gratuïta i àgil, que establirà jurisprudència.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222. Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Medidas económicas y sociales alternativas al tratado de Maastricht

Miren Etxezarreta

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Models

Resum

La UEM opta por criterios de convergencia nominales, pese a que éstos motivan mayor divergencia en las economías reales. Los criterios del Tratado de Maastricht son sólo una forma específica entre muchas posibles de construir la unidad europea. La UEM y el TM suponen un debilitamiento de la regulación y gestión de la coyuntura. La política laboral queda en manos de las políticas nacionales, induciendo a sustituir las devaluaciones por el dumping social.

La Europa social es la condición sine qua non para un buen funcionamiento de la UEM. Es posible un modelo de integración europea alternativo en función del máximo bienestar social, caracterizado por una economía regulada por instituciones sociales, que reconociendo la primacía del objetivo común satisfaga adecuadamente los intereses particulares.

Se precisan pues una serie de medidas alternativas, tanto a nivel de política macroeconómica (integración eficaz de la programación económica y del mercado, equilibración de la Hacienda, reducción autonomía Banco Central...), como a nivel estructural. Paralelamente, para poder aplicar estas medidas se hace necesario replantear la democracia europea, creando nuevas formas de representación democrática y que la Comisión sea el órgano ejecutivo.

Diagnòstic

1. Para poder formar parte de la Unión Económica y Monetaria (UEM) los países signatarios debían cumplir los "criterios de convergencia", definidos por ciertos límites nominales sobre la tasa de inflación, los tipos de interés, las tasas de cambio, el déficit público y la deuda pública

En tanto que la teoría de las áreas monetarias óptimas se basa en criterios de economía real, la UEM opta por criterios nominales, pese a que éstos motivan mayor divergencia en las economías reales.

La preeminencia de criterios de convergencia nominales demuestra que el objetivo central es facilitar la seguridad de los capitales financieros.

Una convergencia sobre criterios reales exigiría políticas económicas diferenciadas para países con situaciones de partidas diferenciadas.

Los criterios del Tratado de Maastricht (TM) son sólo una forma específica entre muchas posibles de construir la unidad europea.

2. La formación de bloques económicos regionales es una de las formas de reestructuración de los países centrales en función de la competencia entre los capitales del mundo entero, en la búsqueda de la expansión de los beneficios.

La estrategia de competencia del capital configura la política económica de la Unión Europea:

- a. Liberalización del movimiento de mercancías y capitales
- b. Endurecimiento de la política laboral
- c. La reestructuración del Estado
- d. La penetración privada en los ámbitos del Estado de Bienestar

La principal ventaja del TM es la eliminación de la incertidumbre en el valor de las monedas que se integran.

No existen mecanismos para resolver los problemas que la dinámica de la integración puede generar. No existe ninguna posibilidad de redistribución a través de políticas fiscales o sociales o de política industrial comunitaria.

3. La UEM y el TM suponen un serio debilitamiento de la regulación y gestión de la coyuntura tanto a nivel de la UE como de los Estados miembros.

El ámbito de la política laboral queda en manos de las políticas nacionales, induciendo a sustituir las devaluaciones competitivas por el dumping social.

El modelo de política económica que implica la UEM está sesgado hacia la estabilidad económica y de precios y la deflación.

Además de los problemas económicos considerados por el TM es necesario contemplar los generados en el ámbito productivo.

El TM no tiene en cuenta los problemas ecológicos y, al contrario, sus políticas los refuerzan.

El coste social del TM, cuyas expresiones emblemáticas son la tasa de paro y la dualización social, es muy elevado.

La UEM y el TM implican una gravísima deficiencia democrática.

La Europa social no es un suplemento, voluntario, sino que es la condición 'sine qua non' para un buen

funcionamiento de la UEM.

En definitiva, el problema de una política económica alternativa no es técnico sino político

Objectius

Un modelo de integración europea alternativo en función del máximo bienestar social, caracterizado por una economía regulada por instituciones sociales, que reconociendo la primacía del objetivo común satisfaga adecuadamente los intereses particulares.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen una serie de medidas complementarias que se pueden englobar en dos grandes bloques:

A) A nivel de política macroeconómica:

1. Una integración eficaz de programación económica, (como expresión de las grandes decisiones sociales) y mercado, (como expresión de las preferencias individuales)
2. Una unión económica requiere una Hacienda equilibradora
3. La autonomía del Banco Central Europeo debe revisarse con vistas a su eliminación.
4. Las transacciones entre países deben regularse y no dejarse al arbitrio de las grandes empresas. Cómo se establecerá la balanza de pagos entre los Estados de la UEM?
5. La recuperación y la expansión del empleo debe ser el centro de la estrategia de expandir y articular la estructura productiva.

B) Medidas de carácter social:

1. Convertir la distribución de la renta en el eje central del modelo.
2. Una política social negociada, procurando la convergencia real en los niveles salariales
3. Debe mantenerse y mejorarse el Estado de Bienestar, sustituyendo la financiación vía cotizaciones laborales por impuestos.
4. Avanzar en la dirección de garantizar a toda la población unos ingresos mínimos para poder vivir
5. Negociar acuerdos para que las reestructuraciones empresariales sean reguladas en función de la necesidad de empleo
6. Destacar la empresa pública como eje de un modelo productivo europeo
7. Propiciar un modelo distinto de consumo
8. Convertir a la distribución de la renta en el eje central del modelo.

Paralelamente, para poder aplicar estas medidas se hace necesario replantear la democracia europea, creando nuevas formas de representación democrática y que la Comisión sea el órgano ejecutivo.

Documentació tractada:

MIREM ETXEZARRETA, El tractat de Maastricht i les seves possibles alternatives, Papers d'innovació social 48, març 97, EcoConcern, Barcelona

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mirem Etxezarreta es máster y doctora en Economía por la London School of Economics y catedrática de Economía Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. Se dedica especialmente a temas de política económica española y economía agraria y desarrollo rural, habiendo publicado y dirigido numerosos trabajos entre los que cabe citar "La evolución del campesinado" (1979), "La agricultura insuficiente" (1985), "La economía española 1970 - 1977" (1979) y "El desarrollo rural integrado" (1988)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Model Sòlid [02] El Títol sòlid i el Banc de la terra

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Avui dia els sistemes financer i immobiliari formen una simbiosi que podem anomenar "economia especulativa", que reté les inversions productives i les canalitza sobretot cap a una rendibilitat més ràpida i més gran, basada en la creació fictícia de diner (préstecs, futurs), tot això afecta el sistema productiu, que davant la manca de recursos entra en crisi, i que s'agreuja amb la inestabilitat dels valors de l'economia financera.

Es proposa la creació d'instruments de canvi (monedes) diferenciats pels dos sistemes, productiu i financer, de forma que el segon no afecti el primer. La moneda convencional serveix per al consum i el finançament a curt termini, mentre que els "títols sòlids" són reserves de valor per a l'estalvi i el finançament de llarga durada.

Es planteja a més la creació d'un banc central, el Banc de la terra, que garanteixi el lligam d'aquestes monedes a un patró estable, la terra, la qual dona el major grau d'estabilitat monetària i en comparació amb antics patrons, com l'or, n'hi ha prou com per recolzar la intensitat de les transaccions realitzades avui dia.

Diagnòstic

Bona part de les dificultats de l'actual sistema capitalista venen donades per la relació existent entre dos sistemes heterogenis: el sistema productiu, que subministra béns i serveis que ell mateix ha produït, i els sistemes financer i immobiliari que, havent partit de l'objectiu històric de recollir, canalitzar i assignar l'estalvi cap a la inversió productiva, cada cop atreu i reté més recursos econòmics per la seva major rendibilitat crematística (basada en promeses de beneficis originades en d'altres promeses, etc.) i produeix l'estancament del sistema productiu. "Una mateixa moneda serveix per a dues activitats econòmiques diferents: d'una banda com a mitjà de pagament i per a intercanvis de mercaderia en general; per altra banda, serveix com a reserva de valor, permetent l'ús diferit en el temps, facilitant la materialització de l'estalvi i la seva posterior inversió, (□) el resultat és que la retenció d'aquest diner en els sistemes financer i immobiliari suposa la manca de diners pel sistema productiu, que és el motor de tot progrés i benestar i el generador del consum i de la inversió". Es donen a més altres problemes lligats a l'especulació financera: a) les polítiques de pujada d'interès dels diners no com a resultat de situacions reals sinó d'oportunitats d'obtenció ràpida de diner, b) la consideració del diner com una veritable reserva de poder de compra per un termini llarg, c) la creació de diner mitjançant l'atorgament de crèdits a termini superior de dels dipòsits.

Objectius

En primer lloc, garantir "l'estalvi permanent, sense el qual no es pot donar el procés de capitalització. La clau del progrés consistirà a estalviar l'excedent necessari i anar-lo esmerçant en el sector productiu, ja sigui en l'aspecte material (eines) o immaterial (formació)". Es tracta de donar les possibilitats perquè es creï "un estalvi lliure i no expropiat, però compromès, cosa que es pot aconseguir amb un nou instrument de canvi (o títol) que serveixi de reserva de valor i que no sigui inflacionari". Cal aconseguir que el valor de canvi tingui l'estabilitat de la qual està mancat avui dia, "i que estigui emparat per quelcom que sigui una riquesa real gairebé invariable, (□) però que doni al seu posseïdor certa compensació (rendibilitat) pel seu estalvi." Poder identificar i diferenciar els intercanvis de fluxos de les transaccions d'estocs, de forma que les variacions en els darrers no afectin els primers i desestabilitzi el sistema de preus i la capacitat adquisitiva de la societat.

Mitjans i/o Instruments.

"Es proposa que el sistema monetari tingui dos instruments de canvi, una moneda convencional (diner) per a compra i finançament a curt termini, i una quasi-moneda (Títol Sòlid) per a reserva de valor (estalvi) i finançament a llarg termini. (...) L'ús del diner convencional estarà restringit als intercanvis i finançament a curt termini dins el sistema productiu per a l'elaboració de béns i serveis (destinats a consum o equipament) així com per al consum corrent (incloent la compra d'equip per a la inversió). El títol sòlid es destinarà a finançar la inversió de l'immobilitzat productiu, així com l'adquisició d'actius en el sistema financer i immobiliari. Haurà d'estar garantit per un actiu real i estable: la terra, per a lo qual serà indispensable que un lot de terra sigui de domini comunitari." "Per fomentar la formació i circulació de l'estalvi, i per evitar la seva esterilització, la conversió de diner en Títol Sòlid serà lliure. Però en canvi serà controlada l'operació inversa (de Títol Sòlid a diner), en la qual s'exigirà que el diner resultant sigui utilitzat per a la compra de béns o serveis d'inversió productiva.

D'altra banda un Títol Sòlid podrà ser lliurement canviat per qualsevol actiu fix productiu o pels seus títols de propietat. "Un banc central, anomenat el Banc de la terra, tindrà l'exclusiva de la creació i emissió de Títols Sòlids. Només podrà emetre títols per la quantitat de terra que hagi adquirit a canvi. El banc calcularà diàriament l'import total de lloguers que rendeix la seva terra, obtenint la taxa de canvi de diner a Títol Sòlid. La mecànica del banc serà comprar cada dia diners a canvi de Títols Sòlids (i convertir títols en diner destinat a inversions). El Banc

de la terra no pot concedir cap crèdit , i només està autoritzat a convertir Títols Sòlids en diners en casos molt específics. El Banc té també diverses funcions de vigilància sobre qüestions financeres i immobiliàries.

El control constant sobre l'administració del Banc ha de recaure sobre un Parlament de nova creació": EL SENAT DE VIGILANCIA. Finalment l'ús dels Títols s'estendrà a tota la població, creant l'hàbit de l'estalvi, a partir del "salari diferit", consistent en que tothom cobri una part del seu salari o qualsevol altra renda en forma de Títols Sòlids, el qual és una forma de fer un estalvi pactat i obligatori sense forçar la pressió fiscal;

Documentació tractada:

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144
Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977

Documentació addicional:

Casals, Joan N. "El futur era possible". La llar del llibre, Barcelona, 1988.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Model Sòlid [05] Impostos a la passivitat

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

"L'escassa neutralitat del sistema fiscal provoca favoritismes envers les col·locacions financeres i immobiliàries. Es pot considerar discutible l'eficàcia dels actuals impostos, puix al final graven o bé la producció o bé la formació de capital productiu. Mentre els capitals inactius (des del punt de vista de la producció) contribueixen fiscalment ben poc. L'activitat productiva (treballar i invertir) es castiga més que no pas la passivitat (posseir i gastar)."

L'objectiu principal és per tant el de realitzar "un desplaçament prudent de la càrrega fiscal vers els diversos patrimonis que es posseeixen, alleugerint així el pes impositor sobre el treball i la producció" L'impost a la passivitat és un recull de diferents tipus d'impostos:

- a) l'impost sobre els capitals, que és paral·lel a una reducció dels impostos sobre rendes,*
- b) l'impost sobre l'ocupació i utilització de terrenys, solars, jaciments, que substituirà els impostos que graven el treball i l'activitat empresarial,*
- c) l'impost sobre el consum i ús de béns i serveis, al qual s'afegiran els cànon ecològics per l'ús de recursos naturals exhauribles i la contaminació dels recursos "fràgils",*
- d) l'impost sobre l'herència, i e) l'IPA (impost sobre el Preu Afegit), sobre els interessos dels crèdits al consum per frenar la inflació sense pujar els interessos.*

Diagnòstic

"L'escassa neutralitat del sistema fiscal provoca favoritismes envers les col·locacions financeres i immobiliàries. Es pot considerar discutible l'eficàcia dels actuals impostos, puix al final graven o bé la producció o bé la formació de capital productiu. Mentre els capitals inactius (des del punt de vista de la producció) contribueixen fiscalment ben poc. L'activitat productiva (treballar i invertir) es castiga més que no pas la passivitat (posseir i gastar)."

La redistribució pública, com a mecanisme restaurador d'aquest desequilibri entre economia financera (especialment els grans inversors) i economia productiva (empresaris, treballadors i societat en general), es veu neutralitzada per efecte del que l'autor anomena plus-distribució: la transferència de recursos del sector productiu al sector financer mitjançant interessos i plusvàlues, aplicades directament sobre aquell sector, i indirectament sobre els sectors no competitiu (serveis públics i monopolitzats) els quals al seu torn apliquen taxes i aranzels al sector competitiu. "Una altra disfunció és la discriminació fiscal que pateix l'economia productiva en front de la financera".

L'impost sobre els beneficis d'una empresa industrial a Espanya són 35 vegades més alts que els impostos sobre beneficis latents de la participació en un fons d'inversió immobiliari. D'altra banda, la política fiscal de l'estat d'afavoriment dels creditors del deute públic dona lloc a la discriminació fiscal de l'activitat productiva com a resultat: "Els governs utilitzen els sistemes fiscals com instrument per a la seva acció política (desgravacions sobre certs productes financers que cobreixen el deute públic, etc.) (...) en definitiva els impostos són el primer exponent de la pressió que exerceix el poder polític sobre el ciutadà".

Objectius

L'objectiu principal és el de realitzar "un desplaçament prudent de la càrrega fiscal vers els diversos patrimonis que es posseeixen, alleugerint així el pes impositor sobre el treball i la producció".

Com a conseqüència hi ha una reactivació de l'activitat empresarial i el sector productiu, més lliure d'impostos, esdevé més competitiu, i tot això "comporta per un costat l'increment de l'activitat i de l'ocupació; per altre costat una moderació de la mecanització i automatització i un menor desgast de la natura".

Es tracta, per tant, d'establir un sistema fiscal que carregui més la possessió passiva dels béns i menys el sector productiu creador de riquesa i reactivador de l'economia. Indirectament es pretén afavorir aquelles empreses i projectes personals que, malgrat la seva eficiència i bona gestió no poden reeixir per causa de tenir pocs capitals i càrregues impositores proporcionals fortes, davant d'altres empreses més grans però pitjor gestionades, o persones amb rendes altes que orienten cap a interessos especulatius.

Mitjans i/o Instruments.

L'impost a la passivitat és un recull de diferents tipus d'impostos:

- a) L'impost "de domini" pel sol fet de posseir capitals, paral·lel a una reducció dels impostos sobre rendes. S'afegeix la recaptació d'impostos moderats sobre el patrimoni històric i natural; prou reduïdes com per no desanimar l'activitat d'explotació d'aquests patrimonis.

b) L'impost "de la terra" sobre l'ocupació i utilització de terrenys, solars, jaciments, etc. que serà una part proporcional al lloguer o renda d'aquests sòls i els guanys del qual substituiran els ingressos dels impostos que graven el treball i l'activitat empresarial. Igualment s'hi afegiran els cànoncs ecològics que es recaptaran per la utilització dels recursos naturals exhauribles i la contaminació dels recursos "fràgils" com l'aire o l'aigua. Aquests ingressos aniran a parar a unes entitats responsables del manteniment dels recursos naturals, amb un funcionament autònom respecte la hisenda pública.

c) L'impost "de l'erosió" sobre el consum i ús de bens i serveis, siguin els béns naturals abans esmentats o els diferents serveis públics.

d) L'impost "de confiança" a tot aquell que hagi rebut i acceptat una herència. L'herència es considera com un préstec preferencial a llarg termini i baix interès que l'hereu ha de retornar. L'hereu haurà de fer rentable el patrimoni que ha rebut per poder pagar folgadamente aquesta contribució fixa. Finalment,

e) L'Impost sobre el Preu Afegit (IPA), semblant a l'IVA, que gravarà els interessos dels crèdits en diners que financen el consum, permetent, en primer lloc, mantenir el diner car i per tant frenar la inflació sense necessitat d'apujar els interessos, que perjudiquen principalment l'activitat productiva, i també no perjudicar l'estalviador que veu escurçats els seus estalvis pels impostos pel seu treball i per l'augment del cost de la vida.;

Documentació tractada:

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puig, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144
Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977

Documentació addicional:

Casals, Joan N. "El futur era possible". La llar del llibre, Barcelona, 1988.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrarietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament l'acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Model Sòlid [06] Les empreses generals

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

Un dels principals problemes dels serveis públics és la disminució de l'eficiència degut al fet que el dirigisme des de dalt que obeeix a interessos de perpetuació de poder i de major benefici econòmic, oblida l'interès de l'usuari o usuària.

Un problema específic de molts serveis públics de cara a plantejar-se formes d'autogestió, és la importància que prenen usuaris o usuàries, per la major desproporció demogràfica que entre ells i qui produeix es dona en comparació amb altres empreses. Consumidors i consumidoras d'un servei públic poden ser, en alguns casos, molt més de la meitat de la població d'un territori determinat, i esporàdicament la resta, ja que tothom ha fet servir alguna vegada un d'aquests serveis.

L'empresa general és una empresa autogestionada per productors, propietaris i usuaris, on s'estableixen salaris diferencials determinats democràticament i hi ha una conversió voluntària dels usuaris en petits accionistes.

La seva inclusió en el MODEL SÒLID permet que els usuaris i usuàries, que són majoritaris en la presa de decisions de l'empresa, reinverteixin en la pròpia empresa la part del seu salari que els arriba en "moneda sòlida" creada especialment per inversions a llarg termini, d'acord amb EL TITOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA.

Diagnòstic

Un dels principals problemes dels serveis públics és la disminució de l'eficiència degut a que el dirigisme des de dalt que obeeix a interessos de perpetuació de poder i de major benefici econòmic, oblida l'interès de servei a l'usuari o usuària. Les campanyes de desprestigi per part dels mitjans de comunicació fan la resta per un desinterès, desvinculació, i sentiment d'impotència davant la rutina d'aquests serveis.

Un problema específic de molts serveis públics de cara a plantejar-se formes d'autogestió, és la importància que prenen els usuaris, per la major desproporció demogràfica que entre ells i els productors es produeix en comparació amb altres empreses.

Consumidors i consumidoras d'un servei públic poden ser, en alguns casos, molt més de la meitat de la població d'un territori determinat, i esporàdicament la resta, ja que tothom ha fet servir alguna vegada un d'aquests serveis.

Objectius

Els objectius que les "empreses generals" comparteixen amb la resta d'empreses del MODEL SÒLID són, d'una banda, garantir un funcionament democràtic intern a partir de la participació directa de propietaris i productors en la presa de decisions, i de l'altra, la motivació dels productors determinada pel "coeficient de mèrit", o proporció en què contribueix cadascun en el funcionament i millora de la seva empresa, determinat democràticament entre els interessats i interessades.

L'objectiu específic de les empreses generals és garantir una millor gestió a partir de donar als usuaris el pes majoritari en la presa de decisions. Així, convertits aquests consumidors en propietaris, queda garantit el respecte als seus interessos reals per damunt de lògiques de justificació d'imatge de poder com la d'abaratir els preus i establir subvencions a partir dels ingressos dels impostos, etc.

Mitjans i/o instruments.

La conversió voluntària de les usuàries i usuaris en una categoria anomenada "propietaris engatjats": són els petits i petites accionistes, lligades a l'empresa per les obligacions de reinversió dels beneficis i de nous estalvis, (segons EL TITOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA), i de no abandonament mentre duri el pacte de compromís.

Els "propietaris engatjats" tenen capacitat de decisió individual (un individu, un vot) a l'igual que altres categories de productors i accionistes del MODEL SÒLID. La participació d'aquests usuaris es preveu exitosa a partir de la consciència del pes majoritari que adquireixen, l'augment conseqüent de les possibilitats de veure acomplerts els seus interessos, i de l'experiència positiva que aquests usuaris hagin adquirit en el funcionament d'altres empreses de caire cooperatiu en què participen com a accionistes o productors.;

Documentació tractada:

Casals i Climent, Joan N; "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025... una sortida inesperada!" Barcelona, 1976. Cap. XXII pàgs. 213-223 (veure tot el llibre per consultar "el model sòlid")

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrarietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Propietat col·lectiva i reassignació ecològica dels recursos naturals per avançar vers un model econòmic sostenible

Roberto Bermejo

Redacció: Ma. Dolors Musté Jove

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

L'estructura de consum existent és molt desequilibrada de forma que el 25% de la població mundial consumeix el 80% dels recursos planetaris (els EEUU consumeixen el 30% dels recursos amb el 5% de la població mundial). El desenvolupament ha fet poc o res per al 40-60% dels més pobres de la Perifèria. Cal substituir les pràctiques egoistes en les que es basa l'economia actual per unes altres amb base ètica, de forma que ser econòmic no sigui equivalent a ser depredador dels recursos. En aquest respecte es fan dues propostes: una sobre la propietat col·lectiva dels recursos naturals i l'altra pel que fa a la seva assignació ecològica.

Diagnòstic

Inestabilitat estructural. L'estructura de consum existent és molt desequilibrada de forma que el 25% de la població mundial consumeix el 80% dels recursos planetaris (els EEUU consumeixen el 30% dels recursos amb el 5% de la població mundial). En canvi la Perifèria té cada vegada més importància com a subministradora de recursos i la major part dels recursos miners (entre el 60 i 90%) estan en els territoris de 3-5 països. Els estudis de més de 100 autors analitzats per Trainer (a excepció de 3 d'ells) han arribat a la conclusió de que el desenvolupament ha fet poc o res per al 40-60% dels més pobres de la Perifèria. El PNB va caure en més de quaranta països durant la dècada dels 80. Un bon nombre de països en desenvolupament presenta un creixement econòmic desequilibrat o excessivament especialitzat en el sentit que, tractant d'aprofitar avantatges comparatius, la seva estructura productiva s'ha fet extremadament dependent del comerç internacional i de les caigudes de preus de les seves primeres matèries i per altra banda no tenen la necessària protecció de la indústria nacional mitjançant barreres aranzelàries.

El sistema capitalista ha estat capaç de generar un enorme desenvolupament industrial i abundància de mercaderies, però només en uns pocs països i a costa de posar en perill el futur de la humanitat i de generar situacions de misèria en gran part del planeta. Per tant, es pot dir que aquest sistema capitalista, malgrat els seus impressionants avenços industrials, es l'únic de la història que ha creat fam massiva i persistent, l'únic que ha posat en perill el futur de la humanitat i ha compromès la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves necessitats.

Tenim un sistema que genera una estructura bipolar, en la que un dels pols es veu sotmès a una relació estructural de dependència, potencia la desigualtat, condemna a la misèria i a la fam a gran part de la població i, com a conseqüència d'això, provoca una situació de superpoblació i degradació ambiental suplementària. Aquesta situació destrueix les bases de la alimentació i dels recursos, amb la qual cosa les formacions socials de món subdesenvolupat es veuen sotmeses a un cercle viciós infernal.

En una economia ecològica l'equilibri financer suposa que el valor de la producció és el mateix que el del consum present i diferit, és a dir, els fluxos de diner destinats a la producció i els destinats al consum han de ser iguals. La pràctica actual no ho fa així i sacrifica l'equilibri ecològic al perseguir l'equilibri financer, tanmateix si volem recuperar els espais degradats i afrontar la necessitat urgent de restablir l'equilibri ecològic probablement no es podrà atènyer a curt termini l'equilibri financer. La principal resistència al canvi no és conseqüència de les despeses financeres que pugi suposar sinó del fet que per realitzar-lo cal soscavar les relacions de poder existents.

L'arrel del problema és que el capitalisme o lliure mercat s'assenta sobre l'egoisme, sense el component egoista i sense la subordinació de l'organització social i de l'estat a l'economia, l'abans descrit, no passaria.

Objectius

Contribuir a restablir l'equilibri dels ecosistemes físics, econòmics i socials que l'economia crematística clàssica destrueix

Mitjans i/o instruments.

Les relacions de comerç i intercanvi haurien de poder decidir-se a nivell local i compartir els riscos de producció per part dels consumidors amb els productors establint relacions de cooperació i atenent a d'altres criteris que els estrictament monetaris com són ara la justícia, l'equitat, la preservació, el manteniment de l'autonomia i la seguretat en el subministrament. Aquests criteris es podrien concretar en les següents propostes:

1. Propietat col·lectiva dels recursos naturals

Com que els recursos naturals no són en general divisibles i el seu ús pot donar lloc a problemes inter i intrageneracionals i a irreversibilitats per això resulta un element clau d'un sistema econòmic ecointegrador és la propietat col·lectiva dels recursos naturals, tal com ha ocorregut al llarg de quasi tota la història de la humanitat.

Tanmateix aquesta propietat col·lectiva o pública ha de ser real, no simbòlica com ha ocorregut en les societats del socialisme real, per això el control i la gestió d'aquesta propietat s'ha de realitzar de forma democràtica i descentralitzada, evitant la temptació d'implantar una gestió centralitzada i burocràtica. Els recursos naturals no són una mercaderia a la manera que descriu la teoria del valor de l'economia ortodoxa perquè no han estat creats per al mercat. Són elements indispensables per al sosteniment de la vida i, per tant, no és adequat que la seva apropiació recaigui en unes poques mans i que el seu objectiu sigui l'obtenció del màxim benefici en el menor temps possible.

Caldria, per tal de protegir els béns lliures, aprovar una carta de drets ambientals amb rang equivalent a la dels drets humans. D'aquesta manera qualsevol persona o col·lectivitat podria dur als tribunals als individus, empreses i institucions causants de contaminació de qualsevol tipus. La propietat col·lectiva del patrimoni natural hauria de tenir caràcter de copropietat intergeneracional, amb la qual cosa cap col·lectivitat podria malmetre l'ambient encara que tots els seus membres es posessin d'acord.

2. Assignació ecològica dels recursos naturals

- Com que el treball està lligat a la necessitat de seguretat, la satisfacció de les necessitats, el desplegament de les potencialitats creatives i una font de drets, a més a més de garantir-lo, la societat ha de garantir-lo de forma que la seva distribució permeti la satisfacció de les necessitats prioritàries. Per això caldria definir la quantitat de treball necessària per satisfer les necessitats vitals i distribuir-lo equitativament. Per una altra banda, de forma autònoma i sostenible, cada individu podrà satisfer altres necessitats.
- Minimitzar el comerç de recursos a llarga distància pel consum energètic que suposen i l'alt impacte ambiental.
- Fixar quotes de comerç en funció de la situació de l'economia de cada país.
- Establir els costos en funció de la minimització de l'impacte ambiental de producció i dels stocks disponibles.
- Prohibir el comerç d'òrgans humans, fustes tropicals, productes alimentaris procedents d'àrees amb problemes d'alimentació, espècies protegides i productes derivats i en general els productes procedents de procediments no sostenibles.
- Compensar els països que decideixin finalitzar la utilització d'un recurs per raons ecològiques.
- Cada país ha de poder protegir els seus recursos davant pràctiques insostenibles i la violació de les normes s'ha de poder sancionar, fins i tot amb el bloqueig comercial. Les relacions d'intercanvi entre països pobres i rics hauria de suposar l'eliminació de la pobresa i, en conseqüència, l'amenaça que això significa per als ecosistemes, des d'aquesta perspectiva la solidaritat és una eina bàsica dels plantejaments ecologistes.
- Tanmateix, les reformes tècniques i institucionals no seran possibles a menys que es produeixi una revolució cultural, un canvi de valors que promogui la recerca col·lectiva de la satisfacció de les necessitats vitals, en lloc de l'acaparament individual i la maximització del benefici, una economia cíclica en la que tots els materials que s'utilitzin es retornin al seu medi, on la natura i el treball no siguin mercaderies, i amb unes estructures democràtiques a nivell mundial.

Documentació tractada:

BERMEJO, ROBERTO: "Manual para una economía ecológica". Bilbao, Bakeaz. Centro de documentación y estudios para la paz, 1994 i Madrid, Los Libros de la Catarata, 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Roberto Bermejo és enginyer industrial, doctor en Ciències Econòmiques i professor d'Economia i Organització d'Empresa a la EUITI d'Eibar. Així mateix, és coordinador de l'àrea d'ecologia de l'organització pacifista basca BAKEAZ.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Roberto Bermejo és enginyer industrial, doctor en Ciències Econòmiques i professor d'Economia i Organització d'Empresa a la EUITI d'Eibar. També és coordinador de l'àrea d'ecologia de l'organització pacifista basca BAKEAZ.
Observacions = He refet la proposta que us vaig enviar a finals del mes passat.

Societat Transparent [02] La Factura-xec

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema monetari està basat actualment en l'anonimat i la manca o asimetria de la informació, això vol dir que la moneda circula sense que hi hagi un control públic de les transaccions que es realitzen i de qui és el seu posseïdor en cada moment, el qual dona lloc a un conjunt de disfuncions en l'economia i la política.

Es proposa un tipus de moneda, la "factura-xec", plenament personalitzada, escriptural "per comptes corrents", i electrònica, quan la tecnologia ho permet, limitada a un únic intercanvi mercantil. Consisteix en una factura i un xec junts, és a dir, és el registre únic d'una compra-venda i del seu cobrament-pagament corresponent.

Per garantir el seu ús coherent i democràtic, cal: a) substituir el diner d'ús corrent actual per aquest sistema personalitzat, b) protegir les dades de caràcter personal, que només poden ser consultades per l'interessat i per una justícia independent per documentar una sentència, i c) posar a l'abast de tothom les dades econòmiques de caràcter general.

Aquesta moneda pretén facilitar: a) la responsabilització dels actes d'intercanvi i la racionalització dels processos econòmics del mercat, b) l'acompliment de les regles de joc democràticament establertes, com a eina més eficaç per eliminar l'especulació financera i la corrupció.

Diagnòstic

El sistema monetari està basat actualment en l'anonimat i en la manca d'informació, això vol dir que la moneda circula sense que hi hagi un control públic de les transaccions que es realitzen i de qui és el seu posseïdor en cada moment. Això dona lloc a un conjunt de disfuncions en l'economia i la política:

- a) L'especulació predominant als mercats financers desestabilitza els valors del mercat productiu, intervé en els cicles inflacionaris, que redueixen els salaris reals, el poder de compra i d'inversió i, fan augmentar l'atur.
- b) La "invenió de diner" està actualment en gran mesura en mans de la banca i els interessos privats, que esdevenen els únics beneficiaris d'aquest mecanisme indirecte de creació de riquesa.
- c) L'anonimat i manca d'informació de la moneda facilita un conjunt heterogeni d'activitats que salten les regles de joc establertes democràticament, per exemple, que diferents poders fàctics controlin impunement mitjançant la corrupció la presa i aplicació de decisions polítiques, desvirtuant el sistema democràtic, però també l'economia submergida, delinqüència, màfies, ús d'informació privilegiada, malversació de cabals públics.
- d) El sistema productiu ha oblidat el sistema ecològic, amb les greus conseqüències humanes i ambientals que representa. El productivisme espolia els recursos exhauribles o no renovables, com el petroli, sense tenir en compte els costos ambientals ni les generacions futures.
- e) Finalment el diner també està mercantilitzat en si mateix en el mercat de divises on els països dominants exporten els seus problemes monetaris als altres gràcies a la major fortalesa de la seva moneda.

Objectius

A grans trets s'intenta millorar la llibertat, la transparència, la participació així com la responsabilització de la democràcia, l'Estat i el mercat. En concret:

- a) Facilitar la responsabilització dels actes d'intercanvi i la racionalització dels processos econòmics i socials que tinguin contacte amb el mercat: els sistemes productiu, ecològic i financer.
- b) Facilitar l'acompliment de les regles de joc democràticament establertes.
- c) Facilitar la circulació de la informació econòmica fonamental millorant l'eficiència pràctica de la ciència econòmica.
- d) Cercar la correspondència en el mercat entre moviment de moneda i moviment de mercaderies.
- e) Evitar un sistema financer deslligat de les necessitats d'inversió, producció i consum. Centrar el sistema econòmic en el desenvolupament del sistema productiu i ecològic i eliminar així l'especulació en buit.

Mitjans i/o Instruments.

La Factura-xec és un tipus de moneda:

- a) plenament personalitzada; escriptural -per comptes corrents-, i electrònica, quan la tecnologia ho permet;
- b) de pervivència limitada a un únic intercanvi mercantil.

Consisteix en una factura i un xec junts, és a dir, és el registre únic d'una compra-venda i del seu cobrament-pagament corresponent. El client emet la factura-xec; i el proveïdor la lliura a l'"establiment comptable" -banc o caixa-, que li ingressarà l'import al seu compte corrent.

L'impres de la factura-xec es compon d'una àrea de dades de caràcter personal, imprescindibles per a la

protecció de l'Estat de dret: dades personals i comptables del proveïdor i del client; i d'una àrea de dades de caràcter general: tipus, quantitats, característiques i preus dels articles, i data i lloc, imprescindibles per a la comptabilitat general.

Per garantir un ús coherent i democràtic de la factura-xec cal prendre algunes mesures que actualment s'obvien:

- a) suprimir tot diner anònim, que serà substituït per aquest sistema de diner electrònic, sempre que sigui possible, i únic per a tota la població
- b) protegir les dades de caràcter personal, que només poden ser consultades pel mateix interessat i per una Justícia independent, com conseqüència de la DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA, en cas d'haver de documentar una sentència.
- c) Posar a l'abast de tothom les dades econòmiques de caràcter general.;

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992. Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puig, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180
Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Disseny de civis-me. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?). Grau, Magdalena, "La moneda telemàtica i estratègia de mercat", Col·lecció de textos del Centre d'Estudis Joan Bardina, 3, 1987

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, PER A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Societat Transparent [03] Sous socials i crèdits comunitaris

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Models

Resum

El sistema econòmic actual presenta greus desequilibris entre els sistemes financer i productiu, que donen lloc a un malbaratament de recursos i una ineficiència general que no beneficia a la societat, si bé a curt termini uns pocs recullen uns beneficis injustament apropiats.

En el marc del model LA SOCIETAT TRANSPARENT, el qual pretén democratitzar l'accés a les fonts d'informació econòmica per construir una societat econòmica i ecològicament més responsable, solidària i transparent, es proposa comptar amb la invenció de diner comunitari, en funció dels excedents de producció i amb el suport comptable dels excedents dels comptes corrents, per tal que, d'un costat es puguin crear sous socials, per al consum i, de l'altre, es puguin atorgar crèdits comunitaris per a la inversió.

Amb aquest objectiu, es redefineix la funció de bancs i caixes, que esdevenen establiments purament comptables que gestionen els intercanvis financers sense esdevenir focus d'acumulació de poder econòmic i desequilibrar el sistema productiu.

Diagnòstic

El sistema econòmic actual presenta uns greus desequilibris entre els seus subsistemes, que donen lloc a un malbaratament de recursos i una ineficiència general que no beneficia a la societat, si bé a curt termini uns pocs recullen uns beneficis injustament apropiats. "El mercat financer, amb una funció original de servir de reserva auxiliar per a les inversions productives, està domi-nat per operacions especulatives, moviments de diner que busquen només els beneficis immediats i, a l'igual que els mercats immobiliari i de divises, esdevé independent i autònom, causant inflació, creant monopolis i oligopolis mundials, i posant en perill el sistema productiu".

"Un cicle infernal que sempre s'ha repetit: guanys ràpids deslligats del mercat real, crisi, i guerra per sortir de la crisi" "S'observa també una creixent desigualtat entre producció i renda: amb la insuficiència del poder de compra respecte al poder de venda, i amb l'existència d'excedents productius".

D'altra banda el sistema productiu no ha considerat els beneficis i costos que genera sobre el sistema ecològic, amb les conseqüències humanes i ambientals que representa. Un aspecte instrumental ineludible que facilita el funcionament d'aquestes regles de joc i els desequilibris conseqüents ja esmentats, es situa en el sistema monetari actual, basat en l'anonimat i la manca d'informació, i amb un valor no lligat a l'equivalència d'una riquesa real.

Objectius

Fer que la comunitat s'apropriï de la capacitat d'invenció bancària monetària i que pugui finançar, així, la despeses socials, atorgant sous socials per al consum i crèdits a la inversió.

Aquest mecanisme vol:

- facilitar un major equilibri socio-econòmic que reverteixi especialment en un augment de la capacitat de compra del conjunt de la població i equilibrar-lo així amb el poder de venda i els excedents que crea.
- repartir equitativament la riquesa comunitària, estalviar la intervenció impositora i controlar efectivament la inflació-deflació.
- aturar el mercat especulatiu per poder garantir cobertura econòmica a les inversions productives intenses en capital o de llarg termini.

Aquest objectiu s'insereix en la reestructuració que proposa el model de LA SOCIETAT TRANSPARENT: amb LA FACTURA – XEC i el FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL.

Mitjans i/o instruments.

La invenció de diner comunitari, en funció dels excedents de producció i amb el suport comptable dels excedents dels comptes corrents, permet, d'un costat la creació de sous socials, per al consum i, de l'altre, de crèdits comunitaris per a la inversió.

Per poder gestionar adequadament aquest invenció comunitària de diner es pot comptar amb una reorganització del sistema financer.

"Les funcions de les Caixes d'Estalvis no solament seran mercantils, també assumiran funcions administratives de la comunitat i distribuiran els sous socials. Les caixes ofereixen els seus serveis a tota la població en els aspectes relacionats amb el consum. Tots els membres de la comunitat tindran un únic compte corrent en què s'ingressaran els seus sous socials, i tindran dret a tots els serveis gratuïtament. En les Caixes hi haurà els "comptes corrents de producció unisalarial" -de les persones que no-més reben un sou del mercat- segons les regles del MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE, i els "comptes corrents d'estalvi de consum" de totes les persones acollides a l'Estatut general i a L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

Per donar cobertura a inversions productives intensives en capital o extensives al llarg del temps els bancs generaran crèdits comunitaris. "Els bancs seran empreses com les altres que es limitaran a oferir els seus serveis comptables a altres empreses i a part de la població. Tindran "comptes corrents de producció" -de les empreses-, i "comptes corrents d'estalvi de la producció multisalarials" -de persones que reben un sou del mercat i a la vegada tenen participacions en empreses. Els bancs només podran atorgar préstecs amb la garantia dels recursos propis i dels aliens a llarg termini contractualment cedits. També distribuiran els crèdits comunitaris a la inversió, participant en la gestió i seguiment dels projectes que financin. Pels seus serveis rebran una comissió pactada amb les autoritats monetàries.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.
Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puig, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 145-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Disseny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, PER A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Societat Transparent [05] Finançament dels serveis de l'estatut comunitari-liberal

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Models

Resum

La desestructuració actual dels estats del benestar, la privatització o la senzilla desaparició de molts serveis públics, es la conseqüència de les limitacions d'aquest sistema, dissenyat per fer incompatible l'augment de la solidaritat social i l'augment de la riquesa, i on les polítiques neoliberals han apostat per prioritzar la segona. L'estat, excusant-se en qüestions pressupostàries, deixa en mans del mercat serveis indispensables pel manteniment i reproducció socials (educació, salut). El mercat, operant a partir de lògiques de rendibilitat econòmica a curt termini, abasteix només els sectors socials que poden pagar els serveis, deixant fora del circuit a una part important de la població tot perpetuant i accentuant les desigualtats socials existents. L'objectiu principal és el de garantir el finançament d'uns serveis públics gratuïts i de qualitat per a tothom sense que suposi un augment dels impostos i per fer-ho, recuperar el valor dels estocs de producció dels sectors primari i secundari, els qual avui dia resten en via morta i podrien arribar a ser indirectament una font generadora de riquesa.

Es tracta de:

- a) comptar amb la creació del diner comunitari, com una eina que garanteix el finançament dels serveis públics i que aprofita el valor dels estocs productius.
- b) regular els ingressos de les persones adscrites a L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL, de tal forma que impedeixi, per llei i gràcies al sistema de LA FACTURA-XEC i del comptes corrents diferenciats, l'entrada de diners no procedents dels SOUS Social comunitaris.
- c) establir mecanismes autoregulators per mantenir l'incentiu de la qualitat com el fet que SOUS SOCIALS fluctuïn segons les possibilitats reals de producció mercantil d'excedents i el nombre de professionals comunitaris-liberals.

Diagnòstic

El sistema financer ha segrestat la plusvàlua generada per la societat a partir d'un joc especulatiu on les apostes en contra o a favor de quantitats fictícies desorbitades desestabilitzen les economies reals. L'abandonament dels patrons fixos de la moneda i la multiplicació de les transaccions gràcies a les facilitats tecnològiques han permès tot això.

La construcció dels estats del benestar a Occident en el darrer mig segle ha comportat, a partir de que estat i empreses funcionaven amb les regles de joc financeres esmentades, el dèficit permanent del primer i la necessitat de recórrer als impopulars augments d'impostos, o a les emissions de deute públic, que generen més especulació, com les mesures més comuns per augmentar els serveis, adaptar-los a les tecnologies modernes o fins i tot només per mantenir el seu valor en un mercat tendent a les devaluacions.

La desestructuració actual dels estats del benestar, la privatització o la senzilla desaparició de molts serveis públics, es la conseqüència de les limitacions d'aquest sistema, dissenyat per fer incompatible l'augment de la solidaritat social i l'augment de la riquesa, i on les polítiques neoliberals han apostat per prioritzar la segona. L'estat, excusant-se en qüestions pressupostàries, deixa en mans del mercat serveis indispensables pel manteniment i reproducció socials (educació, salut). El mercat, operant a partir de lògiques de rendibilitat econòmica a curt termini, abasteix només els sectors socials que poden pagar els serveis, deixant fora del circuit a una part important de la població tot perpetuant i accentuant les desigualtats socials existents.

Objectius

L'objectiu principal és el de garantir el finançament d'uns serveis públics gratuïts i de qualitat per a tothom sense que suposi un augment dels impostos i per fer-ho, recuperar el valor dels estocs de producció dels sectors primari i secundari, els qual avui dia resten en via morta i podrien arribar a ser indirectament una font generadora de riquesa.

Mitjans i/o Instruments.

- a) La creació del diner comunitari, com una eina que garanteix el finançament dels serveis públics i que aprofita el valor dels estocs productius.
- b) Una regulació dels ingressos de les persones adscrites a L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL, que impedeixi, per llei i gràcies al sistema de LA FACTURA-XEC i del comptes corrents diferenciats, l'entrada de diners no procedents dels SOUS Social comunitaris. El control electrònic del diner a partir d'un sistema informatitzat sense moneda anònima detectarà i podrà impedir de fet qualsevol transacció il·lícita en aquest sentit, impeding les "operacions"

de qui té prou diners per influir la política, la Justícia, l'ensenyament, la medicina...

c) L'establiment de mecanismes autoregulators per mantenir l'incentiu de la qualitat, en concret:

c.1. La determinació del valor dels SOUS SOCIALS comunitaris es farà a partir de dividir el conjunt de la massa monetària assignada en cada moment 8enm funció dels excedents de producció) i el valor total dels "punts" atribuïts a SOUS SOCIALS. El SOU dels professionals del serveis comunitaris-liberals oscil·larà, i s'autoregularà, així, en funció de l'increment o baixa en la quantitat i qualitat de la capacitat de produir excedents de producció pels productors-consumidors del MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE.

c.2. Per incentivar la feina ben feta en el sector comunitari-liberal es podrà regular que cada grup professional voti anualment un tant per cent de companys per l'ascens de categoria econòmica -més punts- (no de responsabilitat).

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.

Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M;

Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.

145-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Aportació parcial de l'impost sobre la renda a comunitats locals

Jordi Borja Sebastià

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Avui dia l'ocupació és un dels grans reptes de les polítiques socials dels organismes públics i dels governs. Davant de la mecanització que resulta de l'avenç tecnològic, l'obertura de mercats i la deslocalització dels centres de producció, molts barris de les ciutats queden marginats dels principals circuits econòmics. La integració social dels territoris, especialment els més marginats, depèn d'elements com la planificació urbana, la situació jurídica de la immigració, el creixement dels serveis d'interès públic i del seu poder d'atracció. Per poder assegurar i enfortir tot aquest procés cal, però, l'establiment de mesures fiscals agosarades, com la que l'autor presenta: la reducció de l'impost sobre la renda, i l'aportació directa, per part de cada ciutadà, de la quantitat corresponent, a fons comunitaris, del seu barri, etc. Cal, en tot cas, garantir mecanismes d'estimació de la quantia estimada de la desviació, en funció de voler evitar la consolidació de les desigualtats territorials que es volen reduir.

Diagnòstic

Avui dia l'ocupació és un dels grans reptes de les polítiques socials dels organismes públics i dels governs. En la desaparició de llocs de treball hi tenen a veure factors estructurals com la mecanització, resultat de l'acceleració tecnològica; l'obertura de mercats i la concentració empresarial amb les conseqüents reestructuracions de plantilles; el creixement de l'atur, però també de la precarització del treball, amb pocs llocs de treball molt especialitzats i un augment de les col·locacions en serveis d'atenció directa, poca preparació i per tant una fàcil substitució (cambrers i cambreres, venedors i venedores, guàrdies de seguretat...) que permet la negociació de les condicions (salari, acomiadament, feines no pagades...) amb poc o cap marge per a la treballadora o treballador.

Una idea falsa que s'ha estès respecte la generació de llocs de treball és que va necessàriament lligada a una política de creixement econòmic, que permeti frenar la inflació i millorar altres condicions per a les empresàries i empresaris, inversores i inversors. La pèrdua d'ocupació és, malgrat això, irreversible, ja que les condicions esmentades (internacionalització dels mercats, mecanització...) tenen més pes que qualsevol situació econòmicament favorable a les inversions. Així, malgrat les línies de major competitivitat, atracció d'inversions, desenvolupament del teixit de petites i mitjanes empreses, etc., creix més ocupació, no poden generar llocs de treball per a tothom, i deixen fora del mercat tant qui no té la formació adequada com qui arriba a una certa edat.

Objectius

- Generar llocs de treball fora del marc estricte de l'economia competitiva, a partir de la creació de serveis d'interès públic sense creació de nou funcionariat, sinó multiplicant les activitats de cooperació social que es poden donar en àmbits locals com ara els barris.
- Crear, des del sector públic, de condicions econòmicament favorables al creixement d'aquest nou sector mixt que pugui reparar, a escala local, la desestructuració social generada per l'atur i les seves conseqüències (marginació, misèria...).
- Establir de formes de redistribució local que permetin un desenvolupament local i regional adequat, especialment en zones marginades.
- Generar més confiança en el o la contribuent, que pot comprovar de forma concreta a prop d'on resideix o treballa la utilitat dels diners que ha aportat.

Mitjans i/o instruments.

- La destinació d'una part de l'impost de la renda a fons comunitaris de barris, i per tant la reducció proporcional de l'IRPF.
 - a) L'aportació ha de ser directa per part de qui contribueix, per evitar processos de gestió centralitzadors i ralentidors.
 - b) Cal que la quantitat de l'impost destinada a aquesta aportació sigui només una part del total que caldria determinar, per garantir la redistribució local que es desitja, sense per això consolidar les desigualtats territorials.
- [consultar amb l'autor per a més informació]

Documentació tractada:

Borja, Jordi: "Aportacions al debat sobre necessitats socials i polítiques de benestar", a "Les àrees de serveis personals, anàlisi del procés i propostes de futur", CIFA, Diputació de Barcelona, p.17-19

Biografia i altres dades de l'autor-autora:**Dades de l'entitat****Comentaris i Observacions:**

Cambios legislativos y en las políticas sociales para combatir la pobreza y la precarización del trabajo en el área metropolitana de Barcelona.

Institut d'estudis metropolitans de Barcelona

Redacció: Mario Javier Firmenich Martínez

Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Una cuarta parte de las familias del Área Metropolitana de Barcelona son pobres. La pobreza es algo relativo. El nivel de pobreza es alto. Sigue primando la desigualdad de oportunidades. En nuestra sociedad la pobreza es una condición de masas. Existe una relación entre pobreza y precarización de la ocupación y entre pobreza y salida de la actividad laboral (jubilación). Cabe esperar un aumento de la pobreza a menos que haya intervenciones que corrijan estos procesos. Los nuevos pobres se resisten a admitirlo. Los pobres creen que en nuestra sociedad triunfa el que está preparado. La escasa autonomía económica que tienen jóvenes y amas de casa tiene que ver con la pobreza moderna. Para otros, la crisis y su salida ha supuesto una buena ocupación, bien paga y satisfactoria.

Es de esperar que los tres tipos de repercusiones se manifiesten en Barcelona con fuerza.

Hoy la dicotomía social se da entre los que tienen trabajo estable y los que tienen trabajos precarios o no tienen nada. La precariedad del trabajo alcanza las posiciones laborales de los pobres.

Los jubilados, pierden fuerza social, ya que fuera del modelo laboral es difícil presionar sobre la administración. Las bases tradicionales de la desigualdad social se han transformado, sin que una nueva ideología y una nueva práctica de cohesión y organización sociales aparezcan para hacerles frente.

Factores no materiales que forman el nivel global de bienestar tienen que ver con la pobreza o no pobreza de la población.

Nos podemos plantear varias líneas de actuación delante del fenómeno de la pobreza; vamos a referirnos a dos tipos de líneas, una que tiene que ver con el mercado y otra desde el ámbito del Estado.

Desde el ámbito de mercado no hay buenas perspectivas para frenar el avance de la pobreza.

En una sociedad dominada por la lógica del mercado parece difícil que la Administración pueda girar las cosas hacia la situación de plena ocupación. El éxito contra la pobreza se debe dar en una doble estrategia en la cual el Estado juega un papel primordial.

El objetivo de la propuesta es combatir la pobreza y sus efectos en la precarización del trabajo.

Entre los medios de la propuesta destacan: una intervención en el ámbito de la política social: la reforma educativa, la reforma sanitaria, políticas de vivienda, que ayudarían en la lucha contra la pobreza con un control real de la población sobre los gestores del bienestar y una "discriminación positiva" en favor de los mas necesitados en la utilización de estas políticas sociales. Por otra parte, se propone también cambios institucionales y legislativos que permitan desarrollar una mayor democracia en la empresa y un mejor control sobre su gestión por parte de todos los implicados para frenar los efectos sociales negativos de la precarización del trabajo.

Diagnòstic

Una cuarta parte de las familias del Área Metropolitana de Barcelona son consideradas pobres.

La pobreza es algo relativo, depende del punto donde se sitúe el nivel medio de capacidad adquisitiva. El nivel de pobreza es alto.

Cataluña se coloca en una posición intermedia entre España y la mayoría de los países europeos del centro y del norte.

Lo que sigue primando es la desigualdad de oportunidades y los mecanismos de apropiación de recursos y poder ligados a privilegios relativos al origen social.

En nuestra sociedad la pobreza es una condición de masas, cada vez mas numerosas y mas pobres.

Existe una relación entre pobreza y precarización de la ocupación y entre pobreza y salida de la actividad laboral (jubilación).

Cabe esperar un aumento de la pobreza a menos que haya intervenciones que corrijan estos procesos.

El crecimiento de la pobreza está relacionada con las repercusiones diferenciadas que la crisis económica y la reestructuración de los procesos de producción han tenido sobre los diferentes individuos y familias.

Los nuevos pobres se resisten a admitirlo, esto explica la falta de tensiones sociales. Los pobres creen que en nuestra sociedad triunfa el que está preparado, por eso tiende a esconder la propia miseria con un proyecto excepcional para los hijos, que se cumplirá a través de la educación superior.

Hay otras personas que no han alcanzado un trabajo estable y a tiempo completo, como habría podido suceder hace 10 o 15 años; se trata de jóvenes y amas de casa. No hay duda que su escasa autonomía tiene que ver con la pobreza moderna.

Para otros, la crisis y su salida ha supuesto una buena ocupación, bien paga y satisfactoria. El hecho de que

estas personas sean muchos menos que el grupo de los pobres no disminuye la importancia del fenómeno. Es de esperar que los tres tipos de repercusiones se manifiesten en Barcelona con fuerza y en formas que acentúen las desigualdades económicas y sociales.

Hoy la dicotomía social se da entre los que tienen trabajo estable y los que tienen trabajos precarios o no tienen nada.

La precariedad del trabajo alcanza las posiciones laborales de los pobres. Esta precariedad se convierte en precariedad social y aislamiento.

Los llamados inactivos, especialmente los jubilados, pierden fuerza social, ya que fuera del modelo laboral es difícil presionar sobre la administración, que es la que determina el volumen de sus ingresos.

Las bases tradicionales de la desigualdad social se han transformado, sin que una nueva ideología y una nueva práctica de cohesión y organización sociales aparezcan para hacerles frente.

El grupo que hemos definido como pobre se sitúa muy por debajo de la media de la población, ésta inferioridad es en términos globales.

Factores no materiales que forman el nivel global de bienestar tienen que ver con la pobreza o no pobreza de la población.

Menos libros, menos lecturas, menos actividades culturales y más horas de televisión constituyen el esquema típico de los pobres; mientras que más libros, más lecturas, más y más complejas actividades culturales y menos televisión el de los acomodados. En una sociedad en la cual la información, los contactos, el estar al día, tienen tanta importancia los esquemas culturales de pasividad equivalen a subordinación.

Nos podemos plantear varias líneas de actuación delante del fenómeno de la pobreza; vamos a referirnos a dos tipos de líneas, una que tiene que ver con el mercado y otra desde el ámbito del Estado.

Desde el ámbito de mercado no hay buenas perspectivas para frenar el avance de la pobreza.

La administración puede impulsar la creación de lugares de trabajo, pero en una sociedad dominada por la lógica del mercado parece difícil que la Administración pueda girar las cosas hacia la situación de plena ocupación.

El éxito contra la pobreza se debe dar en una doble estrategia en la cual el Estado juega un papel primordial.

Objectius

Combatir la pobreza y sus efectos en la precarización del trabajo.

Mitjans i/o instruments.

Una intervención estatal fuera del mercado, en el ámbito de la política social: la reforma educativa, consiguiendo una enseñanza de calidad al alcance de todos; la reforma sanitaria, en el mismo sentido; políticas de vivienda, etc. ayudarían en la lucha contra la pobreza con un control real de la población sobre los gestores del bienestar y una "discriminación positiva" en favor de los más necesitados en la utilización de estas políticas sociales.

Es posible una intervención en el mercado que frene los efectos sociales negativos de la precarización del trabajo mediante cambios institucionales y legislativos que permitan desarrollar una mayor democracia en la empresa y un mejor control sobre su gestión por parte de todos los implicados.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Canvis organitzatius per una empresa més solidària

Carles Rovira

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es tracta d'un model d'empresa que, sense ignorar el marc competitiu del mercat existent avui dia, vol establir, a partir de la seva estructura organitzativa i de les seves relacions externes, les bases d'un nou sistema social, que faci possible reajustar els greus desequilibris de la societat actual (desequilibris entre Nord i Sud, rics i pobres, savis i ignorants, humanitat i natura).

L'empresa solidària cerca un equilibri entre capital, treball i direcció, en base a un ajustament dinàmic dels factors risc-retribució. Igualment assumeix uns compromisos socials i, en la mesura que el mercat ho admet, tendeix a alinear els seus objectius i estratègies amb els d'un nou model social.

Per la direcció i els treballadors s'introdueix la "retribució diferida": part del salari i de la participació en beneficis, queden retinguts en l'empresa, com un estalvi, facilitant així el finançament de l'empresa. Es preveu també el canvi de parcel·les de poder a l'empresa (major capacitat de decisió per treballadors i empresaris) per remodificació de les prioritats de cobrament en favor del capital (accionistes). Finalment es preveu dedicar part dels beneficis a obres socials i sotmetre l'empresa a processos de transparència gestionats per agents externs.

Diagnòstic

Davant de la gravetat de la situació en què es troba la humanitat, amb un creixement continu de tots els desequilibris (Nord i Sud, rics i pobres, savis i ignorants, humanitat i natura), sense que els estats puguin o sàpiguen actuar, lligats de mans pel interès de grups de pressió, sense capacitat per eradicar mals que s'agreuïen com la pobresa, la degradació ambiental, la manca de llibertats reals, la injustícia i els desequilibris socioeconòmics existents, cal qüestionar si l'empresa productora de béns i serveis, que observa la legislació vigent i cerca la maximització de beneficis, encara compleix avui dia la seva funció social.

La clàssica assignació a l'estat de la tutela dels béns comuns i de les funcions de redistribució social, no ha resolt els problemes esmentats.

Un canvi social que suposi l'explosió d'iniciatives tendents a solucionar tots els desequilibris actuals, necessita un agent social capaç de ser-ne el protagonista. El capital (grups financers, grans accionistes...) tendeix a ser conservador per naturalesa. [Els treballadors i treballadores, a Occident, organitzades en sindicats, han perdut la capacitat de reacció d'altres temps, en raó de major estabilitat, aculturació consumista...]

Objectius

-L'empresa solidària cerca un equilibri entre capital, treball i direcció, en base a un ajustament dinàmic dels factors risc-retribució. Igualment assumeix uns compromisos socials i, en la mesura que el mercat ho admet, tendeix a alinear els seus objectius i estratègies amb els d'un nou model social.

-A partir de l'anomenat "Acord de Constitució de Relacions Econòmiques" (ACRE), com a marc base de les relacions en l'empresa, es vol quantificar les retribucions i les prioritats de cobrament entre el capital, els treballadors i la direcció, i fixar les quantitats destinades a obres socials.

-En la pràctica, aquest compromís de l'empresari amb el seu entorn social i natural, amb la potencial pèrdua de competitivitat respecte d'aquells que no han adquirit aquest compromís, es vol veure compensat amb el repartiment de riscos: els capitalistes tenen una major seguretat en la seva inversió, obtinguda amb la renúncia en favor dels treballadors i l'equip empresarial de part dels seus beneficis. En certa manera, el treball i l'equip empresarial actuen com a asseguradors dels capitalistes.

-El que es pretén és un major grau d'integració de tot el personal en l'empresa, sense arribar a ésser una empresa autogestionada, model que actualment es considera viable per algunes però no per a la majoria d'empreses.

Mitjans i/o Instruments.

-Tant per la direcció com pels treballadors s'introdueix el concepte de "retribució diferida", que és la part del salari i de la participació en beneficis, que queda retingut en l'empresa, com un estalvi que alhora facilita el finançament de l'empresa. Aquesta retenció varia en funció de l'import del salari: a més salari més percentatge de retenció, però amb un topall màxim. La retribució diferida es un estalvi retribuït amb uns interessos pactats, per a l'empresa és un finançament, i en ambdós casos millors amb interessos i condicions que les bancàries. Les formes de cobrament seran, per treballadors i empresaris, la retribució en mà, i la possibilitat (obligació pels empresaris), d'una "reserva laboral", destinada a cobrir contingències laborals. En la retribució del capital (accionistes) es poden distingir els conceptes de retribució mínima (interès del cost de la vida), retribució base (determinada pel deute públic o similars), i retribució total, pactada a partir de l'ACRE, i es poden establir les formes de retribució en mà (dividends) o aplicació a reserves de l'empresa (accions). Un exemple de pactes anuals de l'ACRE podrien ser: a) sense beneficis, els treballadors redueixen els seus sous per cobrir el 40% de les pèrdues, fins el límit no inferior al 90% del salari mínim, b) amb beneficis, prioritàriament aplicats a cobrir la retribució mínima del capital, c) els següents beneficis, per la retribució base del capital, tenint en compte un

repartiment capital 80%-treballadors 20%, d) els beneficis següents, fins a un 40% superior a la base (al conveni), un repartiment capital 60%-treballadors 40%, e) a partir d'aquí, tornar a una proporció de capital 80%-treballadors 20%.

-Pel que fa a les prioritats de cobrament, que en la legislació actual són primer treballadors, segon direcció i tercer capital, es podran canviar fins l'extrem primer treballadors, segon capital i tercer direcció. En contraposició es potenciarà més el paper de la direcció que el del capital (accionistes). A més, en la mesura que els treballadors hi confiïn, podran també cedir en part la seva prioritat de cobrament a la del capital, per obtenir a canvi una major participació en beneficis.

-La direcció es compon del Director Administratiu i el Consultor Sènior, un jubilat amb experiència en direcció que reculli els suggeriments i protestes del personal que pot ser consultat pels accionistes i el consell de direcció

Documentació tractada:

Grupnit (multimedia art); "El modelo de empresa", Barcelona, 1995, doc. no publicat
Grup Microman; "La empresa solidaria", Barcelona, 1995, doc. no publicat

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Democracia económica para un socialismo eficaz

David Schweickart

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

1. El Capitalismo genera paro, falta de autonomía en el lugar de trabajo y enormes desigualdades en los ingresos, mientras que el socialismo centralizado se caracteriza por la infra-ocupación, la ineficiencia y la burocracia.
2. La participación de los trabajadores tiende a incrementar la productividad. Las empresas gestionadas por trabajadores son a menudo más productivas que las capitalistas.
3. El objetivo principal de la propuesta es construir un modelo de socialismo de mercado autogestionado por los trabajadores apoyado en la democracia política (la Democracia Económica) como propuesta de futuro socialista y realista.
4. La estructura económica del modelo alternativo se basa en:
 - a) Cada empresa es dirigida democráticamente por sus trabajadores: las decisiones de gestión se toman democráticamente, la propiedad del capital es social y un Fondo de Inversión cubre la amortización del capital para que no disminuya.
 - b) La economía es de mercado, los precios surgen de las ofertas y demandas: las empresas compran y venden en el mercado, el gobierno interviene si el mercado no funciona bien y el trabajo no se contabiliza en los costes productivos porque no es una mercancía sino el aporte de las personas que deciden.
 - c) La inversión nueva se controla socialmente: un impuesto progresivo sobre los bienes de capital genera un fondo de inversión que se administra por planes votados democráticamente y se asigna a un sistema de bancos cooperativos interconectados.

Diagnòstic

1. Capitalismo genera paro, falta de autonomía en el lugar de trabajo y enormes desigualdades en los ingresos, mientras que el socialismo centralizado se caracteriza por la infra-ocupación, la ineficiencia y la burocracia.
2. El socialismo puede "funcionar". La cuestión es hasta qué punto puede funcionar mejor que el capitalismo.
3. La alternativa a la asignación de recursos por el mercado es la planificación centralizada, pero ésta, (tal como la teoría predice y la historia confirma), conduce a una concentración autoritaria de poder y, a la vez, es ineficaz.
4. La participación de los trabajadores tiende a incrementar la productividad. Las empresas gestionadas por trabajadores son a menudo más productivas que las capitalistas. La participación tiende a incrementar más la productividad cuando está combinada con:
 - a) la participación en los beneficios,
 - b) la ocupación garantizada a largo plazo,
 - c) diferenciales salariales relativamente pequeños,
 - d) derechos laborales garantizados.

Objectius

1. Objetivo principal: construir un modelo de socialismo de mercado autogestionado por los trabajadores apoyado en la democracia política (la Democracia Económica) como propuesta de futuro socialista y realista.
2. Objetivos secundarios:
 - a) Anular el carácter de mercadería de la fuerza de trabajo
 - b) Impedir la excesiva centralización y burocracia socialista
 - c) Evitar la anarquía de la producción capitalista
 - d) Definir un modelo de crecimiento diferente, dispuesto a aceptar los límites ecológicos y más estable que el sistema capitalista.

Mitjans i/o Instruments.

Se propone una serie de medidas complementarias en dos ámbitos diferenciados: en la empresa y en la economía de mercado.

1. Empresa

Cada empresa es dirigida democráticamente por sus trabajadores

- a) Las decisiones sobre qué y cuánto producir, sobre cómo distribuir los beneficios netos, son tomadas

democràticament: un treballador de la empresa, un vot

a) La propietat de los medios de producción es colectiva de toda la propiedad; el capital social de la empresa no puede liquidarse ni distribuirse

a) Es necesario crear Fondos de Amortización que garanticen que el capital social permanezca intacto

2. Economía de mercado

En la economía es de mercado, los precios surgen de las ofertas y demandas

a. La economía socialista que se propone es una economía de mercado. Las empresas compran y venden sus insumos y productos a otras empresas o a consumidores finales.

b. No hay ninguna profesión de fe sobre el laissez faire. El gobierno puede intervenir cuando el mercado no funcione bien.

c. Se modifica el concepto de beneficio. Las empresas maximizan la diferencia entre sus ventas y sus costos no laborales. El trabajo no es un costo porque no es una mercancía, sino que es el esfuerzo de las personas que deciden y participan del reparto de beneficios.

d. La inversión nueva se controla socialmente

Documentació tractada:

DAVID SCHWEICKART, Democràcia Econòmica, proposta per un socialisme eficaç, Col·lecció 'Cristianisme i Justícia' Núm. 53, Barcelona, 1993

La bibliografia citada por el autor es sumamente amplia. En ella figuran sus propias obras "Against Capitalism: An Ethico-Economic Comparative-Systems Critique", Cambridge University Press, y "Capitalism or Worker Control?" New York, Praeger

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

David Schweickart va començar la seva carrera professional com a professor de matemàtiques als Estats Units.

Fa més de vint anys es va adonar que "alguna cosa no funcionava" en la nostra societat i va decidir estudiar filosofia. Com a resultat del seus estudis va descobrir que "allò" que no funcionava era el sistema capitalista, així que es va dedicar a estudiar economia i va escriure la seva tesi doctoral sobre: "Capitalisme o control del treballador? Una valoració ètica i econòmica".

Actualment és professor de Filosofia a la Loyola University de Chicago.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El dret d'herència universal

Fermí Sidera i Riera

Redacció: Fermí Sidera i Riera

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La ressaca de l'esfondrament de l'anomenat socialisme real ha deixat un panorama d'estupefacció i desorientació, d'una banda, i de l'altra un eufòric capitalisme, mudat ara amb noves denominacions: neoliberalisme, economia de mercat, pensament únic... La vella divisió de la societat en classes dominants i classes dominades persisteix, vencedora de les diferents escomeses de què ha estat objecte des de les esquerres, de tots els assalts dels desposseïts. Les estructures de sempre, amb totes les seves injustícies inherents, resisteixen intactes: unes classes minoritàries, i a més endogàmiques, molt fortes, dominant una immensa majoria de classes assalariades. Ens caldria preguntar-nos per què és així, d'on els ve aquesta força granítica. De la riquesa que tenen acumulada, de les seves propietats, és clar. Però el cert és que ningú té temps en el curs d'una vida, partint de zero, de fer-se ric fins a fer-se massa poderós: s'ha de partir necessàriament d'una situació d'avantatge, i aquest avantatge el dona l'herència. Les regles de joc actuals, a través del sistema hereditari establert, no sols permeten sinó que afavoreixen l'amassament de grans fortunes en unes poques mans, gairebé sempre les mateixes. Hi ha una minoria rica que acumula dividendes sense parar, i les seves fortunes passen de pares a fills; i hi ha una majoria de desheretats que no poden llegar als seus fills més que el fruit d'una vida de treball. Aquesta és la clau, que explica molt bé moltes de les coses que passen cada dia al món. Si els béns, les propietats, els fruits del treball dels homes fossin heretats no solament pels fills dels propietaris, sinó pels fills de tothom, és a dir, si els joves fossin els hereus universals, si l'herència fos un bé, un dret de l'home, la societat, sense deixar de ser la que és, deixaria de ser tan agressiva i el món seria un lloc finalment vivible.

Diagnòstic

El fet que hi hagi classes socials i que aquestes siguin font de tants problemes ens obliga a plantejar-nos el perquè de l'existència mateixa de les classes socials, què les genera i per què són tan immutables. Allò que permet i fomenta la divisió de classes és el sistema hereditari vigent: a través de l'herència es transmeten les grans fortunes, que així queden blindades en mans dels seus posseïdors, i també es transmeten les situacions de misèria o de precarietat econòmica dels desposseïts. D'aquesta manera, les persones veuen injustament afavorides o injustament hipotecades les seves perspectives de futur només per l'atzar de la naixença. El talent, la voluntat i el treball queden inexorablement mediatitzats pel fet absolutament aleatori del naixement; la societat es mostra incapaç de donar a tots els seus membres una autèntica igualtat d'oportunitats.

Objectius

Que entre els drets dels ciutadans figuri - i no pas en últim lloc - el d'heretar, no per haver nascut en el si de tal o tal altra família, sinó pel simple fet d'haver nascut com a persones humanes. La societat ha de poder garantir a tots els joves, en el moment de la seva emancipació, una sèrie de béns, immobles i/o pecuniaris, perquè puguin començar a tenir una vida independent i amb recursos per obrir-se camí dins la mateixa societat. Per això caldria que els nostres conciutadans es mentalitzessin que poden deixar darrera seu un món una mica més just, només exercint la seva voluntat sobirana de testar: testant a favor de la societat, a favor dels joves, que són la societat de demà.

Mitjans i/o Instruments.

Dret d'herència universal

A diferència d'altres opcions, aquesta no demana cap esforç: la persona que llega els seus béns a una altra no es desprèn de res. Durant la seva vida en disfruta, i després els cedeix a una altra que en pugui continuar fent ús. Aquest hereu tradicionalment sol ser de la mateixa família, d'acord amb els sistemes hereditaris usuals.

Amb el Dret d'herència Universal, les persones s'haurien de convèncer que testant a favor de la comunitat no solament no farien un tort als seus familiars més joves, sinó que els afavoririen, ja que els deixarien en herència un món amb menys desequilibris i per tant amb menys tensió, pel fet que tothom hi tindria la seva oportunitat, i la competència entre semblants deixaria de ser ferotge.

Caldria una solució política que acolliís i fomentés aquesta possibilitat, però si no és així - la política sol anar un pas darrera de la societat, i la legislació dos, la societat civil pot crear els seus propis instruments: una fundació, una xarxa de caixes populars o qualsevol estri semblant que comencés a fer realitat aquesta proposta. Tanmateix, hi ha una raó de pes que pot ajudar a reflexionar: si aquesta proposició tingués algun dia el rang de llei, aleshores la llei, que ha d'estar al servei del poble, garantiria el repartiment equitatiu de la riquesa, i per tant el reequilibri continu de la societat, a través de l'herència universal, i fomentaria la circulació de capitals. L'estalvi passaria a ser el "pla de pensions" de cadascú.

Documentació tractada:

- Bas i Vidal, Jordi, El dret successori català. Ed. Cap Roig, BCN, 1986.

- Chomsky, Noam, Mantener la chusma a raya. Txalaparta. Tafalla, 1997.
- Kröpotkin, Piotr, La conquista del pan. Ediciones 29. BCN, 1977.
- Mehring, Franz, Carlos Marx. Ed. Grijalbo, BCN, 1973.
- Nême, Jacques i Colette, Políticas econòmicas comparadas. Ed. Vicens Vives. BCN, 1979.
- Rama, Carlos M., Las ideas socialistas en el siglo XIX. Ed. Laia. BCN, 1976.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Vaig néixer a la Cellera de Ter (la Selva) el 27/9/54. Vaig cursar el batxillerat en un col·legi religiós, el COU a Girona, i primer de psicologia i tres cursos de filologia catalana a la Universitat de Barcelona. El 1977 vaig muntar amb uns companys una llibreria a Anglès (la Selva), però vam equivocar el lloc i el moment i vam haver de tancar. El 1981 entro al Punt Diari de Girona com a corrector d'estil, i en sóc cap de departament uns anys. El 1990 una malaltia a les cames que ja patia des de jove em deixa en una cadira de rodes. Des de llavors em dedico a la família (sóc casat des del 1981, i tenim tres filles) i a estudiar.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Com es pot veure per la biografia, sóc il·luc en economia i les seves regles i el seu llenguatge específics, però això no impedeix a ningú, crec, seguir el curs general de la societat, ni tampoc constatar per on es torça. També és cert que sovint es veuen més bé les coses de lluny estant, i que els experts a vegades no s'adonen d'allò que tenen davant dels ulls. En tot cas em veig amb cor, i que em perdonin la gosadia, de dir el què: el com el podem construir, si us sembla, entre tots, els especialistes i els simples mortals. Això meu deu ser deformació professional, però correré el risc de patinar i fer el número: París ve val una missa.

El Pla Aubry: ocupació social contra l'atur juvenil

Martine Aubry

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Martine Aubry, ministra d'Ocupació i Solidaritat del govern francès, ha presentat (el mes d'agost de 1997) un innovador pla d'ocupació. En guanyar inesperadament les eleccions, el socialista Lionel Jospin s'ha vist obligat a presentar un programa per lluitar contra l'atur juvenil, segons havia promès al seu electorat, i ha sorprès a l'opinió pública amb unes propostes molt agosarades.

El pla presentat preveu crear 350.000 llocs de treball fins l'any 2.000 entre el col·lectiu de joves de 18 a 25 anys i de 25 a 30 anys que no hagin treballat mai. La proposta preveu convertir en salaris els actuals subsidis, creant ocupació de caràcter social: coordinadors d'activitat escolar, agents de barri, acompanyants de persones invàlides en el transport públic, auxiliars de policia, etc. (fins a 29 nous oficis).

Parteix d'un plantejament anti-keynesià: pretén mantenir l'ocupació amb feina "social", sense necessitat de fer grans obres públiques que moltes vegades no respecten l'entorn, i generen corrupció.

La mateixa llei preveu una reducció de la jornada laboral a 35 hores per l'any 2.000.

Diagnòstic

A França, com arreu el món, hi ha un greu problema d'atur (583.700 joves sense feina). Mentre, el cost dels subsidis per desocupació creix en termes absoluts i també en percentatge de les despeses de l'Estat del Benestar. Finalment la crisi econòmica reforça el plantejament neoliberal de reducció de les despeses públiques, i això afecta o pot afectar en el futur un nombre important de serveis socials que queden sense cobrir o no s'han arribat a cobrir mai.

Objectius

- Integrar al món laboral 350.000 joves que mai han treballat o es troben a l'atur, afavorint el seu aprenentatge de competències laborals que després els poden ajudar a trobar feina en el sector productiu, o com a funcionaris o treballadors d'associacions.

- Cobrir una sèrie de necessitats socials actualment molt poc ateses, que millorarien la convivència i la qualitat de vida col·lectiva.

Mitjans i/o Instruments.

Aquest pla preveu crear 350.000 llocs de treball fins l'any 2.000 entre el col·lectiu de joves de 18 a 25 anys i de 25 a 30 anys que no hagin treballat mai. La proposta preveu convertir en salaris els actuals subsidis, creant ocupació de caràcter social: coordinadors d'activitat escolar, agents de barri, acompanyants de persones invàlides en el transport públic, auxiliars de policia, etc. (fins a 29 nous oficis).

La mateixa llei preveu una reducció de la jornada laboral a 35 hores per l'any 2.000.

Finançament: el cost previst es proper al bilió de ptes. en 5 anys. L'Estat hi aportarà el 80% amb els subsidis existents fins aquest moment, més els ingressos derivats de la reducció de despeses en defensa i armament. El 20% restant estarà a càrrec dels Ajuntaments o associacions sense ànim de lucre - mai empreses privades - que els contractin.

Problemes en aquest sentit: els Ajuntaments han protestat perquè no saben d'on trauran les quantitats que hauran d'aportar. En quant als ingressos per reducció del pressupost de defensa (2.000 M de francs), ja estaven destinats a un altre objectiu: l'acompliment dels compromisos de Maastricht.

Documentació tractada:

-Diari AVUI Editorial del 22 d'Agost de 1997.

-LA VIE DU RAIL: "La companyia Ferroviària Francesa SNCF explica que pensa crear 1.000 nous ocupats acollint-se a la nova llei Aubry (20/8/97).

-LA VANGUARDIA: suplement d'Economia del 6/9/97.

-LA VANGUARDIA: "La patronal francesa advierte que reducir la jornada laboral por ley será malo para el empleo" (11/9/97).

-EL TEMPS: "Etapé respon" (Fabià Estapé comenta positivament aquesta llei (15/9/97, p. 13).

-AVUI (Economia/ set dies): "Hi ha pocs dogmes en economia" (F. Cabana i Vancells, 28/9/97).

-EL PAÍS: "Italia y Francia anuncian una iniciativa en la UE para reducir la jornada laboral. - Prodi i Jospin coinciden en la necesidad de coordinar las políticas de los países del euro" (4/10/97).

-Etc.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El paquet de mesures del Pla Aubry està inspirat en les propostes del "Llibre blanc de l'ocupació a Europa", estudi que va inspirar Jacques Delors (pare de Martine Aubry) en la seva última etapa com a president de la Comissió de la Unió Europea.

El Salari Ciutadà i la superació de l'atur

Josep Cusidó i Muñoz

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Per superar l'atur, l'autor proposa reduir les hores de treball perquè tothom hi tingui accés, completant aquest salari amb un "salari ciutadà", contrapartida d'un treball social pactat amb la comunitat, a càrrec de l'estat.

Diagnòstic

Diverses causes, en especial les noves tecnologies, fan cada dia més escàs el treball productiu remunerat. Per altra banda, cada dia hi ha més mancances per atendre, en l'ordre personal i familiar, en l'educació, en l'atenció a malalts i disminuïts, en la conservació del medi, etc.

Objectius

- Eradicar la marginació i la pobresa.
- Treballar menys perquè tothom que vulgui pugui treballar, i reduir així l'atur
- Millorar la qualitat de vida de les persones, les famílies i les comunitats.

Mitjans i/o instruments.

L'autor es basa en el "salari ciutadà", que completa el salari del treball productiu, i en el repartiment del treball assalariat, de manera que es reduiran sensiblement les jornades i els temps totals de treball d'una persona. Aquest salari ciutadà sortiria d'una caixa de garantia, que es nodriria:

- d'un impost sobre les produccions automatitzades
- de l'eliminació de despeses supèrflues per part de l'Estat
- de la lluita contra el frau fiscal, i
- de l'absorció de moltes (senceres o en part) prestacions socials actuals.

Documentació tractada:

Tres articles de l'autor publicats al "El 9 Nou" (Vallès Occidental) dels dies 1, 2 i 3 d'octubre de 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El salari del lleure

Col·lectiu Antiesklavista

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Ara el subsidi d'atur només beneficia a qui ha estat acomiadat o se li ha acabat un contracte laboral. Dura pocs mesos i, sent baix (sobretot en el cas del subsidi, que no arriba a les 50.000 al 1998), és incompatible amb qualsevol altra feina que pugui sortir a la persona aturada, i que li podria completar fins a un nivell digne. Fent qualsevol feina ens sentim en la il·legalitat, i aquesta podrà no preocupar a qui pugui pagar-se advocats i assessors, però preocupa molt i fa més vulnerable a la persona aturada (que normalment no podrà pagar-se'ls).

Caldria que qui no vulgués, per qualsevol raó, continuar exercint una feina li correspongués una renda. I que aquesta renda durés fins que la persona volgués tornar a treballar i en trobés treball remunerat.

La renda, al principi, per acostumar-se a la nova situació, anar reduint despeses, etc. hauria de ser igual al màxim que no obliga a declarar IRPF, sumada amb altres rendes que ja rebi la persona ja que aquesta quantitat es pot considerar suficient per viure més o menys dignament. Després del temps d'adequació (uns 6 mesos) podria passar al valor del salari mínim, però permetent completar-la amb petits treballs, exempts de cap burocràcia (serveis personals de proximitat, serveis amb l'ordinador, bricolatges a domicili, etc. etc.) fins arribar més o menys al màxim que no es grava (o una xifra superior quan hi hagi càrregues familiars o altres càrregues inqüestionables. També caldrien altres ajustaments. Per exemple, els lloguers alts haurien de pagar una assegurança per passar a ser lloguers baixos en casos d'abandó del treball, etc..

Diagnòstic

Avui dia (1998) el principal problema per una persona aturada (o tan greu com l'econòmic), el que la fa sovint convertir-se aviat en alcohòlica, o en "carn de psiquiatra", etc., sobretot si és home, és el menyspreu de la societat, la "moral del treball", que considera que un ciutadà no ho és prou si no treballa, i que al mateix temps qui no treballa en el fons és perquè no vol.

Però en realitat, quan treballem, poques vegades podem, per exemple, mantenir les nostres conviccions ètiques. Sovint no podem permetre'ns ni tenir-ne, o que se'ns notin. L'aparent "dignitat" de tenir un treball remunerat és sovint una farsa, i en la feina, quan aquesta escasseja com avui dia, hem de suportar des de faltes de respecte a tots els nivells, fins a obligacions de col·laborar en actuacions gaire ètiques (envers el consumidor o usuari, envers el medi ambient, etc.), sobretot arran de les contractacions temporals, o de la flexibilització de l'acomiadament. Mesures aquestes que, per altra banda, deixarien de resultar tan dures com ho són ara amb la emsura que es proposa.

També es beneficiarien d'aquesta proposta les persones que volen deixar la seva feina per qualsevol raó, entre elles la de descansar un temps, formar-se, portar endavant projectes personals en principi no remunerables, etc..

Objectius

Alleujar la situació de tanta de la gent que no treballa i no rep cap renda econòmica (o en rep alguna de molt petita), en un món organitzat d'una forma en què sense diners a la butxaca no podem ni sortir al carrer.

-Anar traient importància a la "moral del treball", que podem trobar tant en les files de les dretes com de les esquerres (seqüeles de la idealització de les grans fàbriques estil exèrcits), i que comença a ser improcedent en unes societats que no ens garantitzen treball per tothom, i en les quals al mateix temps gairebé tot el treball es fa en contra de moltes normes ètiques i amb destrucció de persones i de l'entorn.

-Que les rendes no siguin "paralitzants", com ho són ara, pel fet de ser incompatibles, encara que siguin molt baixes, amb qualsevol "treball" que la persona que la rep pugui realitzar, considerant el que ho faci com immoral i il·legal (és a dir castigat per l'opinió pública i pels poders públics).

-Permetent petits treballs que no impliquin burocràcia ni càrregues fiscals, potser posaríem un dels pilars per una societat menys consumista i més basada en l'autosuficiència per grups humans i en la qualitat de vida a base de més "serveis de proximitat" (més "canguros" entre veïns, amistats..., més intercanvi de serveis, fins i tot gratuïtament, entre gent que finalment ja no vagi atrafegada per la vida...).

-Donar un pas important en la introducció del sentit ètic en les activitats de les empreses (el seu personal ja no seria tan "sord i mut", no estaria "vengut al 100%)...

-També permetria que hi hagués més llocs de treball disponibles, i que finalment l'oferta de feina fos superior a la

demanda de persones que volen treballar, amb l'automàtica dignificació de les condicions de treball que això suposaria.

Mitjans i/o instruments.

Si la "RENDA BÀSICA", de José Iglesias, és factible, i els càlculs fets per calcular-la són correctes, també serien aplicables a la del "Salari del lleure", que aleshores també seria factible.

Documentació tractada:

Proposta "La Renda Bàsica" de José Iglesias, en quant als càlculs econòmics.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Dolors Paniagua

Comentaris i Observacions:

Altres dades de l'autor: Persones que mai no han conegut la tranquil·litat de l'estabilitat laboral (actualment reservada ja quasi en exclusiva al funcionariat) sinó períodes d'atur (alguns massa llargs) barrejats amb feines molt variades.

Aquest "Salari del Lleure" s'hauria de considerar com una mesura de transició cap a un sistema econòmic menys productivista i consumista, alternatiu al neoliberalista que actualment només contempla l'expansionisme econòmic a qualsevol preu ambiental o social (encara que una de les seves "coartades" per justificar-se sigui la de l'assoliment de la "plena ocupació" (treball remunerat per a tot/es).

El Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania)

Daniel Raventós i Pañella

Redacció: Daniel Raventós i Pañella
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La pobresa té com a principal causa l'atur de llarga durada. En el cas de l'espai econòmic espanyol, la pobresa (segons la definició de la UE) està propera al 20% del total de la població, és a dir, uns 8 milions de persones. Reduir de forma important l'atur no és quelcom assolible en els propers 10 o 15 anys. Les mesures més normalment citades per fer front a l'atur són el creixement econòmic i la reducció de jornada.

Ni el creixement econòmic ni la reducció de jornada són solucions a l'alçada del problema. Un creixement del 7% durant 10 anys consecutius faria assolir uns nivells d'atur similars a la mitjana de la UE. Una reducció de jornada a 35 hores d'aquí al 2002, seria difícil que reduís més de 3 o 4 punts l'atur actual.

Des de fa més de 10 anys, en alguns Estats europeus (Països Baixos, Bèlgica i Gran Bretanya, destacadament) i altres no europeus (Nova Zelanda, principalment), s'està discutint la proposta del Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania). Primer va començar únicament en àmbits acadèmics. Actualment ha traspassat aquests àmbits.

La proposta del SUG està assolint uns refinaments acadèmics en les seves vessants econòmiques, ètiques i polítiques realment impressionants. Uns nivells difícils d'assolir en mesures de propostes socials.

Un Subsidi Universal Garantit és una renda que:

1) Rep tot ciutadà o ciutadana d'un determinat Estat (hi ha propostes pel conjunt de la UE). És independent del seu estat civil, de l'edat i del sexe).

2) No es requereix una contraprestació de treball o de cap altre servei.

3) No importa les altres fonts de renda que hom pugui tenir (del capital, del treball remunerat o del joc).

Aquesta és la proposta que en el diagnòstic es desenvolupa més.

Diagnòstic

Tota proposta social ha de passar almenys dos obstacles:

A) la desitjabilitat ètica, i

B) la possibilitat empírica (bàsicament la política i l'econòmica).

La proposta del Subsidi Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania) ha superat força saludablement el primer obstacle (veure la bibliografia).

Les anàlisis empíriques estan en fase d'elaboració (una proposta d'implantació per fases a l'espai econòmic espanyol està realitzada per un altre participant d'aquest fòrum, veure la bibliografia).

Ara bé, alguns malentesos sobre el SUG que val la pena aclarir al respecte són:

1) El SUG substituiria a bona part de les despeses actuals socials (amb totes les transicions temporals que calguessin amb especial atenció als més desfavorits).

2) El SUG resoluria alguns problemes associats a les despeses socials condicionades com és el cas de la trampa de la pobresa i de l'atur. O com també és el cas de l'enorme burocràcia que comporta l'administració de les ajudes condicionades (per cada dòlar que al 1991 als EUA rebia una persona necessitada, en calien 7 de burocràcia).

3) El problema de l'estigmatització social associada a determinats subsidis condicionats quedaria solucionat amb el SUG, justament per ser universal.

4) Està implícita dins del SUG la concepció segons la qual no solament és treball el treball remunerat al mercat (també ho és almenys el treball domèstic i el treball voluntari).

5) El SUG pot implantar-se per fases en funció de les possibilitats reals econòmiques (El PT brasiler ha fet una proposta no igual però similar ara ja fa uns 3 o 4 anys).

6) El SUG parteix de l'evidència empírica segons la qual la gent és molt diferent pel que fa a preferències (fet que hauria d'evitar objeccions vulgars del tipus "amb el SUG ningú voldria treballar al mercat" i similars).

7) El SUG no pot resoldre tots els problemes socials (com ara la divisió sexual del treball, la immigració, les desigualtats naturals i socials...). Dins dels defensors del SUG hi ha gran varietat de plantejaments socials i polítics. Aquesta diversitat continuaria en un espai econòmic que tingués el SUG implantat.

Objectius

Suposo que queda clar: implantar el Subsidi Universal Garantit.

El subjecte que el pot fer políticament possible (per dir-ho ràpid) pot ser, en principi, una gran majoria social (tan per motivacions conseqüencialistes com deontològiques).

Que "pugui" ser una gran majoria social no vol dir que "ho sigui". Depèn de moltes altres variables com tothom que s'hagi dedicat a l'activitat social sap o intueix.

Mitjans i/o instruments.

Econòmics: a partir de la despesa pública i dels ingressos fiscals (en el cas de l'espai econòmic espanyol, veure la

bibliografia).

Polítics: quan una majoria social ho vulgui i estigui disposada a assumir els costos de la seva lluita. La canalització d'aquesta majoria social a partir dels partits actuals o d'altres (o d'altres mitjans) és ja massa hipotètic com per dir res assenyalat.

Documentació tractada:

General:

- * Daniel Raventós: "El Subsidi Universal Garantit: una mesura contra la pobresa", *Perspectiva Social* (revista de l'ICESB), núm. 38, 1996.
- * Rafael Gisbert i Daniel Raventós: "Trabajar o no... pero vivir", *Viento Sur*, núm. 14, 1994.
- * Félix Ovejero i Daniel Raventós: "El Subsidi Universal Garantizado: algunas credenciales de izquierda", *Viento Sur*, núm. 24, 1995.
- * Philippe Van Parijs: *Real Freedom for All*, OUP, Oxford, 1995.
- * Monogràfic dedicat al SUG de la revista *Zona Abierta*, núms. 46-47, 1988.
- * Tots els documents del Basic Income European Network (el setè congrés del qual tindrà lloc el proper setembre).
- * Sessions (hi ha un resum escrit) del seminari "Ètica, economia i societat" del Departament de Teoria sociològica, Filosofia del dret i Metodologia de les CCSS, de la Facultat d'Econòmiques de la UB. Aquest seminari es realitza des de finals del 97.

Per una resposta a les objeccions més freqüents:

- * Daniel Raventós i Rafael Gisbert: "El SUG: notas para continuar con razones (respuesta a un artículo de Mientras Tanto)", *Mientras Tanto*, núm. 67, 1997.

Per una implantació per fases a l'espai econòmic espanyol:

- * José Iglesias: "La renda bàsica: un programa d'implantació", *Papers d'Innovació Social* (revista d'Ecoconcern), núm. 40, 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Membre del Basic Income European Network (BIEN).

Professor Facultat d'Econòmiques de la UB. Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les CCSS.

Membre del grup de discussió de CCOO sobre el SUG.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La història del SUG és molt llarga. Potser Thomas Paine va ser el primer que va formular una proposta que amb justícia és considerada la "mare" del SUG. A finals del segle XVIII.

Actualment, qui més esforços acadèmics i pràctics està realitzant a favor del SUG (o Basic Income) sigui el responsable de la càtedra Hoover de Lovaina, Philippe Van Parijs. És de justícia mencionar-ho.

Fusión progresiva de países en Unidades Territoriales

Hèctor Izquierdo Campos

Redacció: Hèctor Izquierdo Campos
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Para combatir la desigualdad en el reparto de la riqueza a nivel mundial, el autor propone superar las fronteras i aplicar un nuevo concepto de globalidad mediante la implantación de Unidades Territoriales formadas a través de la adopción de países pobres de parte de los países ricos

Diagnòstic

Existe una desigualdad de la creación de riqueza por Naciones. Las fronteras impiden el reparto de riqueza, mientras dejan pasar mano de obra, materias primas y productos elaborados de manera desigual. Los países pobres ven impedido su desarrollo por esta desigualdad. Otro problema es el obstáculo al paso de información de la cual la tecnología y la ciencia son los más importantes.

Objectius

- Impulsar un nuevo concepto de globalidad.
- Eliminar las fronteras
- Repartir homogéneamente la información y la riqueza.

Mitjans i/o Instruments.

Formación de Unidades Territoriales por el sistema de Adopción de países

- Se trataría en un primer paso de formar Unidades Territoriales compuestas por un país rico y uno o más países pobres. Esto debería dar como resultado un cierto número de Unidades Territoriales de idéntico PIB. Debería existir pues un organismo que controle que no haya desigualdad dentro de cada Unidad Territorial, tanto a nivel económico, como político, social, etc.
- En un segundo paso se trataría de fusionar Unidades Territoriales de dos en dos, buscando que la unión sea favorable a ambas, promoviendo el intercambio de información con otras Unidades Territoriales

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Una solución bastante ingenua, però quien sabe si en el futuro no nos queda más remedio. De igual manera que se ha conseguido la Union Europea, podríamos unir unos países con otros, con el inconveniente de la distancia, pero con la historia del colonialismo a nuestro favor.

Impost sobre transaccions financeres (Tobin tax)

Josep M. Muntaner i Pascual

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Els països de la Unió Europea haurien de crear i aplicar d'immediat un impost sobre transaccions financeres, o bé crear un impost obligatori sobre préstecs en moneda que un país concedeix a no residents, per tal d'evitar els efectes devastadors de l'especulació financera mundial, que perjudica l'economia productiva i que pot fer perillar la fase III del Tractat de Maastricht.

Haurà de tractar-se d'un percentatge prou petit com per no desanimar les inversions productives, però prou significatiu per desanimar els grans moviments monetaris especulatius, que comparativament tenen un volum molt més gran. James Tobin, premi Nobel d'Economia, proposa situar-lo pels volts del 0,5 %.

Diagnòstic

-Europa encara no ha assolit la moneda única. La convivència de les diverses monedes estatals és possible gràcies a les taxes de canvi flotants. Aquesta situació permet els atacs dels especuladors.

-Els moviments internacionals de capitals han assolit volums desorbitats, que permeten grassos beneficis als especuladors afortunats, i que en contrapartida tenen conseqüències perverses sobre l'economia real, produint-li costos elevats i incerteses considerables, així com limitant la presa de decisions oportunes i encertades.

-Aquest perill s'intensificarà segurament en el període precedent a la fase III del Tractat de Maastricht, ja que les condicions establertes per arribar a la unió monetària europea són especialment propícies a les operacions especulatives.

Objectius

-Desfavorir els fluxos de divises a curt termini, volàtils i de caràcter especulatiu, augmentant el pes dels fluxes a llarg termini, vinculats al comerç de béns i serveis i a inversions productives.

-Provocar una estabilitat monetària que repercuteixi favorablement, entre altres, en aquest fluxos associats a la producció de riquesa (béns i serveis).

-Prevenir la constant erosió de l'economia productiva i el perill d'inutilització dels esforços que s'estan fent per aconseguir els criteris de convergència de Maastricht (fase III), "posant un gra de sorra" en l'engranatge de les operacions financeres internacionals.

Mitjans i/o instruments.

-Establiment d'un impost sobre les transaccions financeres, o bé creació d'un dipòsit obligatori per als préstecs en moneda d'un Estat concedits a no residents en el país.

-James Tobin proposa un 0,5% ("Tobin Tax"), percentatge prou reduït per no distorsionar significativament ni el comerç de béns i serveis ni les inversions productives entre països, però prou alt per desfavorir els fluxos especulatius, ja que la seva mobilitat i volatilitat comporten moltes transaccions en poc temps. La recaptació seria d'1,5 bilions de dòlars/any (25 vegades l'actual Ajuda Oficial al Desenvolupament).

Documentació tractada:

-Muntaner i Pascual, J.M., "Sorrar l'especulació", article aparegut a l'"Avui", 21/10/96.

L'autor de l'article s'ha inspirat en el treball "Dos casos en relació a la sorra en els engranatges de les finances internacionals", publicat a "The Economical Journal" d'Oxford, de Barry Eichengreen (Univ. de Califòrnia), James Tobin (Nobel de la Univ. de Yale) i Charles Wyplosz (INSEAD, França).

-Felix, David (1995) "The Tobin tax proposal. Background, issues and prospects", revista "Futures", volum 27, núm. 2.

-EcoConcern: "Repensar l'economia" (annex), Barcelona, Fundació Jaume Bofill, 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

L'empresa de qualitat humana per a un món responsable i solidari.

Equip Ecoval

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana
Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

Les empreses privades no poden seguir actuant com fins ara, amb l'únic objectiu de la maximització dels beneficis. La gran majoria dels consumidors no som conscients de l'enorme poder social que tenim en les nostres mans. Es viu una esquizofrènia en la qual existeix un codi moral per a les persones i un altre de diferent per als negocis. Cada dia pren més importància la qualitat en l'empresa.

L'objectiu últim del model EQH (Empresa de Qualitat Humana) és el mateix que el del moviment ecologista: la correcció dels desequilibris entre l'home i la natura. La proposta del model EQH pretén:

- Augmentar el grau de satisfacció de tots els agents del mercat i contribuir a la desaparició dels desequilibris socials i econòmics.
- Crear un marc de relació amb la finalitat d'aconseguir l'aplicació, en el conjunt de l'economia de mercat, de cinc valors humans bàsics: Veritat, Rectitud, Pau, Amor i Harmonia.
- Crear Empreses de Qualitat Humana (EQH), enteses com aquelles que apliquen en el seu funcionament els valors Humans bàsics.

Per atènyer aquests objectius es proposa:

- Impulsar l'aparició de normes "ètiques" de qualitat humana.
- Promoure que les empreses es converteixin en EQH i puguin obtenir un reconeixement explícit de qualitat humana elegint lliurement un Codi de Conducta i un Programa d'Acció Social.
- A les EQH la retribució ha de ponderar les contribucions de capital i treball, valorant en ambdós casos el factor risc. Un sistema de retribució de risc variable permetria de pactar lliurement retribucions fixes i variables, tant per al capital com per al treball.
- L'estat hauria de contribuir amb mesures fiscals adequades a aquesta flexibilització.

Diagnòstic

Les organitzacions no lucratives existeixen com a resposta a un conjunt de necessitats de la societat que no poden ser satisfetes per empreses l'objectiu de les quals sigui el lucre.

L'educació, la salut, la desocupació, la marginalitat, l'envelliment es converteixen en sectors cada cop més complexos per a l'atenció des de l'estat. Precisen d'una gestió més privada que pública que asseguri la seva eficiència però no admeten plantejaments econòmics la finalitat dels quals sigui el lucre.

Les empreses privades no poden seguir actuant com fins ara, amb l'únic objectiu de la maximització de beneficis i pensant que per solucionar tota la problemàtica de la societat ja n'hi ha prou amb l'estat i les institucions d'ajuda i assistència.

La gran majoria de consumidors no som conscients de l'enorme poder social que, com agents fonamentals de mercat, tenim en les nostres mans. Aquest poder és encara més gran que el poder polític del vot en la democràcia. Els tres principals inconvenients que dificulten la consciència del consumidor són:

- Una quantitat d'informació tan ingent que desorienta.
- La desconfiança i el rebuig que es produeixen com a conseqüència de l'anterior.
- Una deficiència educativa

Es viu una situació d'esquizofrènia en la qual existeix un codi moral per a les persones i un altre per als negocis. Les societats desenvolupades comencen a percebre que l'home no aconsegueix la felicitat en la mera acumulació d'objectes materials i en la satisfacció de desigs consumistes induïts externament.

Les empreses tradicionals solen organitzar jerarquies de manament i responsabilitat atorgant ressorts de poder perquè els caps controlen els equips que estan a les seves ordres.

La societat actual, tot i la creixent informació existent, es dol d'una gran manca de transparència.

Internet representa una possibilitat real de llibertat informativa i de comunicació accessible per a la majoria dels pressuposts.

Cada dia pren més importància la qualitat de l'empresa. Avui són habituals els Sistemes d'Assegurança de la Qualitat com els establerts en les normes ISO 9000. L'any 1996 varen aparèixer les normes ISO 14001 com a garantia de qualitat en la gestió medi ambiental. Ja existeix l'anomenat Model Europeu de Qualitat Total.

Objectius

Objectiu últim (comú entre el model EQH i el moviment ecologista): correcció dels desequilibris entre l'home i la natura.

Objectius intermedis:

- Augmentar el grau de satisfacció de tots els agents que concorren als mercats i contribuir a que desapareguin els graus desequilibris socio-econòmics.
- Crear un marc de relació entre ciutadans-consumidors, empreses i altres agents de món econòmic amb la

finalitat d'aconseguir l'aplicació, en el conjunt de l'economia de mercat, de cinc valors humans bàsics (recollits en el Sistema Sathya Sai de Valors Humans).

a. Veritat: transparència i honestat.

b. Rectitud: responsabilitat i rigor.

c. Pau: racionalitat i objectivitat.

d. Amor: solidaritat i companyerisme.

e. Harmonia o no-violència: respecte i cordialitat.

3. Crear l'Empresa de la Qualitat Humana (EQH), entesa com aquella que aplica al seu funcionament els Valors Humans en tota la seva integritat.

Objectiu a curt termini: crear, inicialment a Barcelona, un centre pilot de formació de consultors EQH.

Mitjans i/o instruments.

1. Impulsar l'aparició de normes "ètiques" ja sigui revisant les normes actuals ISO 9000 o com una família independent. Les normes ètiques han de suportar-se necessàriament en un sistema de valors com ara el constituït pels cinc valors humans bàsics.

2. Les empreses poden convertir-se en EQH i obtenir un reconeixement explícit de qualitat humana elegint lliurement un Codi de Conducta i un Programa d'Acció Social.

3. En l'EQH els manaments intermedis no exerceixen ressorts de poder sinó que es converteixen de líders de grups de treball.

4. L'EQH ha d'estar disposada a que mantinguin registres públics de les denúncies d'irregularitats o no conformitats que hagi merescut.

5. En l'era de la globalització, les EQH han de plantejar-se la seva expansió transnacional per generar un efecte multiplicador del model.

6. És recomanable l'ús d'internet com a base per tenir una comunicació i informació independent i plural, com a contrapès als mitjans de massa de comunicació.

7. En les EQH la retribució ha de tenir en compte les contribucions de capital i treball, valorant en ambdós casos el factor risc. Un sistema de retribució de risc variable permetria de pactar lliurement retribucions fixes i variables, tant per al capital com per al treball.

8. L'estat hauria de contribuir amb mesures fiscals adequades a aquesta flexibilització, fundada en un sistema de valors i instrumentada amb part de la remuneració fixa i una altra part de variable. Els beneficis socials i econòmics del model EQH justificarien l'adopció de mesures fiscals incentivadores.

9. En el nou model als sindicats els correspondria

a. Participar en la negociació d'un acord de relacions econòmiques.

b. El seguiment dels resultats econòmics.

c. Conjuntament amb les patronals, la creació i el manteniment de bases de dades pertinents a l'avaluació de les EQH.

d. Propiciar la formació contínua en els Valors Humans dels seus membres.

10. En el nou model, a les patronals els correspondria:

a. La tasca més important serà l'organització de campanyes de divulgació i promoció de la iniciativa EQH.

b. Vetllar per l'ètica de les actuacions dels seus membres.

c. Vetllar perquè es realitzin auditories internes de qualitat ètica, amb auditors ad hoc, per tal d'establir el grau d'acompliment del Codi de Conducta i del Programa d'Acció Social, essent desitjable que l'incloguin en els seus estatuts socials.

11. Les organitzacions de consumidors, per la seva posició, poden ser un element d'equilibri en les divergències que es produeixin entre patronals i sindicats, pel que fa a la garantia de qualitat ètica i grau d'acompliment dels compromisos EQH. Haurien d'exercir una tasca de conscienciació ciutadana que motivés a l'adscripció i participació massiva o majoritària.

12. No existeix una forma jurídica pròpia de les EQH. De moment es podrien limitar a formalitzar, com a documents de caràcter privat, la Declaració d'Adhesió a l'Associació EQH, el Codi de Conducta i el Programa d'Acció Social, essent desitjable que l'incloguin en els seus estatuts socials.

13. El model EQH o té perquè limitar-se a l'empresa privada, es pot estendre a les entitats públiques i a les associacions, que són en definitiva empreses sense ànim de lucre.

Documentació tractada:

Equip Ecoval, EQH, el model d'empresa per un món responsable i solidari, Barcelona, gener 1998

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Cistella Bàsica Ampliada (CBA): un programa socio-econòmic per a Nicaragua

José Iglesias Fernández

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

La lògica central d'aquest programa és la de donar resposta a les necessitats bàsiques, tant individuals com col·lectives, de les poblacions. El seu lema seria: "contra beneficis, necessitats". El seu tret més característic és el de reorientar la producció interna a assegurar els articles que componen la "Cistella bàsica ampliada", arribin a tots els ciutadans. La CBA conté el mínim de béns i serveis necessaris per al benestar de la persona (alimentació, salut, habitatge, vestit, educació, transport, activitats culturals i recreatives...).

No es tracta de seguir reivindicant "el de sempre", sinó de potenciar models diferents de producció, de participació en el sector productiu, de consum, de vida cultural i de participació en la gestió política dels problemes del país, amb canvis en les persones, en la vida quotidiana i en la societat.

Paral·lelament s'imposa una discussió en la qual l'ajut dels països rics es condicioni no només a una determinada executòria macro-econòmica, sinó també a una estructuració de la despesa pública que prioritzi la satisfacció de les necessitats més urgents de les poblacions.

Diagnòstic

Nicaragua es troba entre els països més pobres del món, utilitzant criteris occidentals de definició de pobresa:

- A nivell econòmic, i amb un PIB de 392 dòlars per càpita (65 cops més baix que el dels Estats Units), es troba emmanillada per un deute extern equivalent a 6 vegades aquest PIB i 30 vegades les seves exportacions de béns i serveis.

- A nivell polític, qualsevol candidat a la presidència de la República ha de comptar amb el vist-i-plau dels poders polítics, econòmics i militars nordamericans, sota el risc de tornar a patir una situació d'agressió econòmica i/o militar. Els programes, d'acord amb el xantatge general, no han de contenir mesures "populistes". Sense programes que continguin mesures socials, no hi ha cap possibilitat de millorar la situació de la població empobrida.

- Quant al model de consum, el 23% de famílies "no pobres" acostuma comprar béns i serveis importats, el qual no afavoreix l'enfortiment d'un teixit productiu intern generador d'ocupació. I l'aspiració dels pobres és assolir també aquest "consum dels rics", que acaba semblant irremplaçable.

- La població empobrida, malgrat patir totes les carències i problemàtiques imaginables (mortalitat infantil i materna elevades, analfabetisme, 48% d'habitatges sense aigua corrent, etc.), no està acostumada a contemplar la utilització de béns socials (serveis públics, etc.), i no hi trobem prou demanda en aquest sentit.

- Davant d'aquests problemes, els programes polítics, sobretot els de caràcter neoliberal dur, proposen els clàssics models d'estabilització, amb una producció interna orientada cap a les exportacions.

Objectius

L'objectiu principal d'aquest programa és que tota la població pugui disposar del contingut de la Cistella Bàsica Ampliada, contemplant no només les necessitats del 23% de població pertanyent a classes benestants, sinó també les del sector més vulnerable de la societat. Altres objectius parcials o complementaris són:

- Decidir de forma consensuada els productes que integren la CBA, procurant que tinguin possibilitats de producció interna amb una inversió mínima.

- Dinamització del sector primari, especialment agropecuari, fins a l'obtenció de l'autosuficiència alimentària.

- Orientació dels altres sectors productius cap a la satisfacció de la demanda interna (fabricació del màxim de béns i serveis que componen la CBA), consolidant el desenvolupament del potencial i la destresa productiva local.

- Introducció d'una política aranzelària selectiva per impedir els efectes negatius de les importacions.

- Establiment de les bases mínimes que donin a l'economia dels empobrits l'oportunitat de funcionar.

- Generació d'ocupació, i de la demanda interna consegüent que possibiliti aquesta producció de béns i serveis, mitjançant la prioritització d'empreses intenses en mà d'obra i de l'afermament d'un bon nivell de serveis públics.

Mitjans i/o instruments.

El seu tret més característic és el de reorientar la producció interna a assegurar els articles que componen la "Cistella bàsica ampliada", arribin a tots els ciutadans. La CBA conté el mínim de béns i serveis necessaris per al benestar de la persona (alimentació, salut, habitatge, vestit, educació, transport, activitats culturals i recreatives...).

Paral·lelament s'imposa una discussió en la qual l'ajut dels països rics es condicioni no només a una determinada executòria macro-econòmica, sinó també a una estructuració de la despesa pública que prioritzi la satisfacció de les necessitats més urgents de les poblacions.

- El programa haurà de contenir un mecanisme capaç de reassignar els recursos productius i redistribuir les rendes

que es generin. En la seva implantació tindrà un paper crucial el sector públic, però aquest donarà àmplia cabuda a una economia privada que ocuparà el centre de l'acció. Per tal de coordinar l'actuació d'aquest sector privat, es proposa la creació d'un "Consell del Programa per a la CBA", integrat per institucions públiques (banca estatal i organismes relacionats amb el desenvolupament sectorial del PCBA), organitzacions empresarials, sindicats de treballadors (que hauran d'incloure tant els de l'àrea formal com informal de l'economia), associacions de veïns i de consumidors, etc.. Aquest consell seria el responsable del disseny i seguiment del programa, tant globalment com en els seus diferents plans i polítiques parcials.

-El paper de l'Estat és fonamental, com a agent directe, dinamitzador, legislador, empresari i consumidor, i passa per l'assistència tècnica (formació, tecnologies), i la fermança de la sostenibilitat ambiental i de la distribució equitativa del producte social. Caldrà reformar el sistema impositiu, la política monetària, etc..

-Són sectors estratègics, a més de l'agropecuari, el de la petita construcció i obra civil (destacant el paper de l'autoconstrucció en un país d'aquestes característiques), i la petita indústria manufacturera, així com el tèxtil i la pell, tractant-se tots ells de sectors amb tecnologies fàcils d'assimilar i intensives en demanda de mà d'obra.

-En quant al finançament, caldrà comptar amb les aportacions estatals i, al principi, amb ajuts externs.

-Caldrà assegurar un fons d'ajut als més necessitats, que ajudarà a mantenir el nivell de demanda interior efectiva.

Documentació tractada:

Iglesias Fernández, José. "Una proposta socio-econòmica per a Amèrica Llatina. El cas de Nicaragua". Papers d'innovació social, Barcelona Ecoconcern, 1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José Iglesias Fernández. Ourense, 1931. Economista resident a Barcelona. Ha combinat durant vint anys responsabilitats en una important empresa multinacional amb la realització d'estudis sobre les crisis del capitalisme, el mercat laboral i la pobresa. Ha publicat a Cuadernos para el diálogo, Transición, Colección Economía Crítica, Cuadernos de Economía, El Viejo Topo...

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Renda Bàsica: un programa d'implantació.

José Iglesias Fernández

Redacció: Agustí Nicolau Coll

Fòrum temàtic Economia

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

La Renda Bàsica (RB) consisteix en un mecanisme de redistribució de la renda, mitjançant el qual es proporciona a cada persona, per dret de ciutadania, una quantitat periòdica de diners, suficientment àmplia per a cobrir les seves necessitats bàsiques. La seva quantia no podria ser inferior al llindar de pobresa avaluat a cada moment. El seu objectiu primordial és el de lluitar contra la pobresa generada per una redistribució socialment injusta de la riquesa, mitjançant la redistribució de la renda.

El tret més distintiu d'aquesta proposta és que la concessió de la RB és incondicional; no es demana a qui la percep cap contrapartida, ni cap condició específica: és té per dret de ciutadania.

La seva aplicació seria feta des de l'Estat. A l'Estat espanyol es podria implantar reassignant partides dels Pressupostos Generals i millorant la inspecció fiscal, sense generar costos suplementaris.

Diagnòstic

1. En les societats desenvolupades, hi ha moltes persones que no tenen cobertes les seves necessitats bàsiques. Al costat de grups que malversen l'abundància de què disposen, coexisteixen grans sectors que viuen en la pobresa.
2. Això es produeix pel fet que el benestar de la població depèn, no sols dels recursos i del coneixement que cal per produir la riquesa, sinó també de la forma com es distribueix la riquesa que es genera.
3. La causa fonamental del problema de la pobresa en aquestes societats és, doncs, la manca de distribució equitativa de la riquesa.
4. Però tot i que les arrels d'aquesta pobresa siguin econòmiques, la qüestió de la redistribució més equitativa de la riquesa i del benestar de la població en general és una qüestió fonamentalment política, i només políticament podem canviar la situació.
5. En el cas de l'Estat espanyol la situació social i econòmica es caracteritza per la presència d'una forta pobresa i un mercat de treball on l'atur i la precarització dels assalariats són dues manifestacions alarmants del desequilibri social que experimenten les societats capitalistes i que tendeixen a consolidar-se en lloc de reduir-se.
6. Les actuals prestacions socials de l'Estat són insuficients i generen, per la seva diversitat, un alt cost econòmic en la seva gestió burocràtica.

Objectius

Objectiu principal:

- Redistribució més equitativa de la riquesa a nivell social, mitjançant l'establiment d'uns ingressos econòmics estables i permanents per a tota la població, que permetin eliminar definitivament la pobresa.

Objectius secundaris:

- Refondre totes les prestacions socials de l'Estat en una de sola, més fàcil d'administrar i amb un cost econòmic menor quant a la seva gestió burocràtica.
- Flexibilització de la reforma de la Seguretat Social, pel fet que la població ja disposaria d'uns ingressos estables mínims.
- Més protecció dels treballadors respecte de les problemàtiques laborals quotidianes, de la precarització del mercat de treball (acomiadament lliure, contractes escombraries, etc.) i desaparició del sistema públic de pensions socials.

Mitjans i/o Instruments.

1. La Renda Bàsica és l'únic instrument proposat per assolir la redistribució de la riquesa. La Renda Bàsica té les següents característiques:

- a) Es concedeix a tothom a partir dels 16 anys.
- b) Es dona a persones i no a famílies.
- c) Es concedeix independentment de que hom percebi un altre tipus d'ingrés.
- d) No es necessari: estar en plantilla d'una empresa; haver realitzat un treball anteriorment; estar subjecte a acceptar un treball que es pugui oferir.
- e) La seva quantia és, com a mínim, la corresponent al llindar de pobresa (en el cas de l'Estat espanyol, per l'any 1993 era de 56 000 pta. mensuals).

2. Per raons financeres i polítiques seria necessària una implantació gradual en tres fases, començant pels col·lectius socials més desfavorits.

- a) Primera fase: aturats sense subsidi, incloent-hi els qui cerquen la primera ocupació; els qui realitzen activitats benèfiques; les persones que realitzen feines de casa; altres situacions.
- b) Segona fase: joves; estudiants.

c) Tercera fase: la resta de la població, independentment del fet que treballi o no.

Documentació tractada:

José Iglesias "La renda bàsica: un programa d'implantació", Papers d'Innovació Social, EcoConcern, Barcelona, 1995.

Sobre altres propostes semblants però no idèntiques:

- Joan García-Nieto i E. Rojo "Renda Mínima i Salari Ciutadà. Lluita contra la pobresa i canvi social", Quaderns de Cristianisme i Justícia, núm. 30.

- AAVV, "Du revenu social: au-delà de l'aide, la citoyenneté?", Bulletin du MAUSS, núm. 23, 1987 (Biblioteca d'EcoConcern, 331 CAI).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José Iglesias Fernández. Ourense, 1931. Economista resident a Barcelona. Ha combinat durant vint anys responsabilitats en una important empresa multinacional amb la realització d'estudis sobre les crisis del capitalisme, el mercat laboral i la pobresa. Ha publicat a Cuadernos para el diálogo, Transición, Colección Economía Crítica, Cuadernos de Economía, El Viejo Topo...

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La renda individualitzada universal

Oscar Colom i Canillas

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es proposa un nou instrument de política de rendes amb l'objectiu de "crear les condicions perquè cada ciutadà i ciutadana tingui la garantia d'una igualtat mínima de drets i d'oportunitats, per participar en la vida social i desenvolupar la pròpia persona de manera satisfactòria".

"Cada persona, des del naixement fins a la mort, ha de tenir el dret personal i intransferible a percebre un ingrés suficient per fer-se càrrec de la seva subsistència i portar una vida normal, des del punt de vista material i cultural. Mentre l'individu no es pugui valer per si mateix, és l'Estat qui ha de fer-se càrrec del seu manteniment mínim. En altres paraules, (□) tota la població que no tingui, o hagi passat, l'edat de treballar, o que no pugui fer-ho per raons externes a la pròpia voluntat serà beneficiària d'una Renda Individualitzada Universal, a càrrec dels poders públics, que materialitzaria el seu dret a una mínima independència econòmica."

Diagnòstic

-Els estats de dret contemporanis mantenen vigents diverses formes de dominació i explotació humana pròpies de modes de producció anterior al capitalista, com ara la concepció patriarcal de les relacions socioeconòmiques. Aquesta concepció es basa en la inhibició per part de l'Estat d'algunes funcions que li són consubstancials, i en la cessió d'aquestes funcions al cap de família o patriarca, creant així un nombrós grup de persones dependents dels ingressos d'aquest.

-*"Les extremes desigualtats en la distribució de la renda són el fet que més clarament il·lustra les principals disfuncions de la societat capitalista":*

a) *"Una part important de la població potencialment activa no té accés al treball (aturats), o treballa sense compensació econòmica (mestresses de casa), o bé exerceix activitats econòmiques no comptabilitzades (economia submergida)".*

b) *"La unitat econòmica bàsica és el nucli familiar, i no l'individu (□) aproximadament dues de cada tres persones -la meitat de la qual són dones- no tenen cap ingrés propi, i per tant depenen d'una tercera, "el patriarca", la renda de la qual no té en compte les càrregues familiars. (□) Qui no té ingressos depèn d'algú altre. La pervivència de les relacions patriarcales està fonamentada en aquesta situació de dependència econòmica; aquest escenari configura una divisió de la societat actual en classes que ja no es correspon amb l'anàlisi clàssica, sinó que passa per la possibilitat de participar, o no, en la repartició de la renda".*

c) *"L'estat disposa de poders d'actuació suficients per a complir amb la seva missió de garant del benestar general. En la mesura que l'estat posa aquests poders no al servei d'una política redistributiva, sinó per afavorir interessos minoritaris -per bé que dominants- s'està fent responsable de les conseqüències socials i econòmiques que hagin pogut causar els seus actes o les seves omissions."*

-En el cas concret de l'Estat espanyol, dues tercers parts de la població no tenen ingressos propis (són la "població inactiva"). La societat està dirigida pel 30% restant, format per aquells que tenen un treball o ocupació, i que pot dividir-se en tres grans grups (de més a menys influent i de menys a més nombrós): la gran patronal capitalista, el grup de treball estable i el grup de treball inestable.

Objectius

-En general, eliminar les diverses formes d'explotació i d'injustícia social, i crear "les condicions perquè cada ciutadà i ciutadana tingui la garantia d'una igualtat mínima de drets i d'oportunitats, per participar en la vida social i desenvolupar la pròpia persona de manera satisfactòria. Això vol dir, transformar les estructures bàsiques, socials i econòmiques, que fonamenten les societats actuals, i en primer lloc la institució familiar i les relacions laborals, enteses com a condicions bàsiques del sosteniment econòmic i psíquic".

-En concret:

a) Donar a cada ciutadà, des del naixement fins a la defunció, el dret personal i intransferible a percebre un ingrés suficient per poder portar una vida normal, tant des del punt de vista material com cultural. Cercar amb aquesta mesura la reducció de les desigualtats extremes.

b) Eliminar l'atur mitjançant el treball social en condicions dignes, que impedeixin una situació de dependència absoluta dels beneficiats a canvi de no res, la indignitat de la situació i el parasitisme.

c) Liberalitzar al màxim el mercat del treball i eliminar tots els obstacles a la fluïdesa de les contractacions.

d) Quantificar econòmicament les feines domèstiques i altres tasques voluntàries. Que tots els membres de la unitat familiar participin en el pressupost familiar, trencant així la desigualtat que suposa el patriarcalisme.

Mitjans i/o instruments.

-El principal instrument és la renda individualitzada universal: "L'estat ha de garantir una renda mínima individualitzada per a cada ciutadà que sigui personal, intransferible i suficient per poder portar una vida normal, tant des del punt de vista material com cultural."

(a) "Aquest ingrés es donarà, en el cas de la població activa per naturalesa i per dret, és a dir, tota persona en

edat i condicions de treballar, com a contraprestació d'un servei donat." Això implica que l'Estat es farà responsable que ningú quedi exclòs del món del treball. Per una banda, garantirà un treball social -a precari i amb retribució mínima- a totes les persones que es trobin sense feina, oferint així una solució provisional que, tot i no ser còmoda per ningú, impedirà el parasitisme de guanyar diners a canvi de no res i la indignitat de la dependència absoluta.

(b) "El treball social es complementa amb unes mesures de foment i qualificació de l'ocupació, com ara cursos d'especialització i capacitació, pràctiques en empreses, etc., -a plena dedicació, per evitar el parasitisme,- que atorguin al beneficiari una responsabilitat o protagonisme social, i siguin socialment rendibles (la qual cosa no vol dir que ho siguin econòmicament)".

(c) "Els individus són lliures, en cada moment, d'establir o rescindir els seus acords laborals, sense cap mena de complicació legal".

- "Aquesta mesura es complementa amb una política econòmica que impulsa activament la iniciativa empresarial, sobretot petita i mitjana, fent que puguin crear-se, en aquest nou marc, els llocs de treball que semblen faltar irremediablement en el model actual." Altres mesures secundàries en els àmbits de la seguretat social (com una seguretat social única i universal, personalitzada i gratuïta per tots els ciutadans censats, a càrrec de l'Estat, des del seu naixement a la seva defunció), de l'ocupació i de l'atur, i de la política fiscal.

Documentació tractada:

Puddu, Stefano; "La transformació social. Un resum de l'aportació d'Òscar Colom", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", publicacions de la Fundació Jaume Bofill, Barcelona 1995, p. 181-209.

Documentació addicional:

Colom, Òscar; "Quina transformació social?" Papers d'innovació social, 12, 1993

Colom, Òscar; "La transformación social", L'Eina editorial, Barcelona 1989

Colom, Òscar; "Política social redistributiva a Espanya" (en col·laboració amb J.L. Espejo), "Arguments i Propostes", núm. 2.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les polítiques econòmiques medi ambientals per a un desenvolupament sostenible

Marc Pintor i Gonzalez

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regies de joc

Resum

Hi ha tres funcions fonamentals del medi ambient:

- Proporcionar recursos
- Assimilar o emmagatzemar residus
- Proveir serveis

El creixement de l'activitat econòmica, al compàs del creixement industrial implica la degradació del medi ambient:

- Esgota els recursos naturals
- Produeix residus i contaminació
- Genera danys als serveis medi ambientals
- L'esclatxa en la distribució de l'ingrés i la desigualtat consegüent es converteix en una de les forces generadores de la degradació ecològica.

És necessari atènyer un desenvolupament sostenible. Per això és precís:

- Que la taxa d'explotació dels recursos renovables no sigui superior a la de la seva regeneració.
- Que la taxa d'explotació dels recursos no renovables no sigui superior a la seva taxa de substitució pels recursos renovables (o continus).
- Que la taxa de l'emissió de residus i contaminació no sigui superior a la taxa d'assimilació del medi ambient.

Els objectius concrets de política econòmica medi ambiental exigeixen un debat polític i científic en torn als conceptes de producció neta, eficiència, suficiència i desenvolupament sostenible.

Els instruments de política econòmica dirigits a atènyer els objectius del desenvolupament sostenible són bàsicament:

- La despesa pública
- Els mecanismes voluntaris
- Els controls directes
- Els instruments econòmics: els tributs ecològics, les ajudes financeres, els drets de contaminació i els dipòsits reemborsables.

Diagnòstic

Es poden apreciar tres funcions fonamentals del medi ambient:

- Proporcionar recursos: recursos no renovables, recursos renovables i recursos continus
- Assimilar o emmagatzemar residus
- Proveir serveis medi ambientals: gaudir del medi ambient i suport a la vida

L'economia ecològica també utilitza el concepte d'externalitat però va més enllà. Inclou el conjunt del sistema subjecte a les lleis físico-químiques a més de a les lleis socials. Un aspecte rellevant d'això és la introducció de la termodinàmica, amb la llei de l'entropia.

L'anàlisi econòmica, volcada sobre el concepte de desenvolupament sostenible posa en relleu que estam en front d'una crisi ecològica, que s'ha superat la capacitat de carregament del planeta i que el model actual de desenvolupament no és sostenible.

El creixement de l'activitat econòmica al compàs del creixement industrial implica degradació del medi ambient:

- Esgota els recursos naturals
- Produeix residus i contaminació
- Genera danys als serveis medi ambientals

S'ha produït una esclatxa en la distribució de l'ingrés i la desigualtat en els ingressos es converteix en una de les forces generadores de la degradació ecològica, pels patrons de consum que emergeixen de la distribució dels ingressos. Els més pobres degraden el medi ambient pobre i escàs que els ha quedat per poder subsistir, mentre que els més rics generen gran pol·lució industrial i enormes quantitats de residus.

De la mateixa manera, que amb els altres béns i mals, els beneficis i costos del medi ambient estan distribuïts desigualment entre els sectors socials d'una generació i entre diferents generacions.

Tot i que el concepte de desenvolupament sostenible es dol d'una certa ambigüitat i requereix encara un debat que el faci operatiu, aquest concepte es converteix en un avenç important en el plantejament de la política econòmica, quan es concep com el desenvolupament socialment just, econòmicament viable i ecològicament compatible.

Objectius

Objectiu final: aconseguir un desenvolupament sostenible.

Objectius intermedis: aconseguir, en funció del desenvolupament sostenible:

1. Que la taxa d'explotació dels recursos renovables no sigui superior a la seva taxa de regeneració.
2. Que la taxa d'explotació dels recursos renovables no sigui superior a la seva taxa de substitució per recursos renovables (o continus).
3. Que la taxa d'emissió de residus i contaminació no sigui superior a la taxa d'assimilació del medi ambient.

Mitjans i/o instruments.

La quantificació concreta dels objectius de política econòmica medi ambiental ha de fer-se mitjançant un debat polític i científic en torn a conceptes com producció neta, eficiència, suficiència, desenvolupament sostenible. S'ha de tenir en compte que totes les propostes d'instrumentalització de polítiques econòmiques tenen dues limitacions:

- a. La seva viabilitat depèn no només d'aspectes purament econòmics sinó que també polítics i socials, en particular depenen de la voluntat política.
 - b. Moltes d'aquestes propostes entren en contradicció amb la globalització econòmica.
- Orientar la despesa pública: introduir criteris ecològics i donar-los prioritat en la construcció d'infraestructures, en el sistema energètic, en la investigació i en el desenvolupament.

Afavorir els mecanismes voluntaris, que inclouen un conjunt heterogeni d'instruments:

- a. Campanyes informatives difonent ajudes financeres a activitats ecològicament benignes, tecnologies netes, aprofitament de residus industrials, etc.
- b. Eco-etiqueta junt amb campanyes de consum responsable i/o ecològic per afavorir els productes generats a partir de tecnologies netes i l'objectiu de suficiència.
- c. Negociacions entre les parts en conflicte davant de situacions de degradació del medi ambient
- d. Educació ambiental

Els controls directes, basats en la normativa del dret ambiental, amb les seves obligacions i prohibicions, Tot i les seves limitacions d'àmbit geogràfic i deslocalització d'activitats a zones sense control, segueixen essent considerats instruments eficaços.

- a. Prohibició de pràctiques nocives per al medi ambient i la salut.
- b. Fixació d'estàndars de qualitat medi ambiental d'emissió o immissió.
- c. Sancions penals i administratives.
- d. Classificació i autorització d'instal·lacions i activitats
- e. Ordenació del territori
- f. Regulació de les condicions dels inputs i/o dels outputs.
- g. Imposició de certs nivells tecnològics.
- h. Eco-auditories obligatòries.
- i. Dret d'accés a la informació.

Els instruments econòmics, que bàsicament estableixen quines són les regles del joc, serveixen per regular els mercats a partir de criteris socials i ecològics fixats prèviament. Són econòmicament eficients perquè actuen mitjançant els incentius i l'adequació dels agents en funció de les seves despeses.

Bàsicament són de quatre tipus:

- a. Els tributs ecològics (imposts, taxes i gravàmens?). No s'estableixen en funció de la recaptació sinó que per desincentivar activitats nocives ecològicament per via de la internalització de les externalitats negatives. La recaptació s'ha de destinar a millores del medi ambient. Aquest instrument preval en la Unió Europea.
- b. Les ajudes financeres incloses en la despesa pública (subvencions a fons perdut, crèdits sense interès o amb taxes reduïdes, desgravacions fiscals, assessorament econòmic, ambiental o tecnològic gratuït, etc.)
- c. Els drets de contaminació que consisteixen en drets o llicències que es venen i donen dret a un estàndar de contaminació acceptable. Aquests drets són negociables, poden revendre's i comprar-se lliurement. Aquest instrument preval en els Estats Units.
- d. Els dipòsits reemborsables, que són fiances que han de depositar els potencials degradadors de medi ambient i que poden ser recuperats sota demostració que no se l'ha degradat. El valor del dipòsit ha de ser igual a les despeses de l'impacte ambiental de l'externalitat negativa potencial.

Documentació tractada:

Marc Pintor, Les polítiques econòmiques medi ambientals, Papers d'innovació social 49, abril 97, EcoConcern, Barcelona.

Entre la bibliografia citada per l'autor es destaca la referència a Herman Daly, de qui pren la definició dels objectius com a condició del desenvolupament sostenible. Es tracta d'un article inclòs a DIAZ PINEDA, F. et al., Ecología y Desarrollo. Escalas y problemas de la dialéctica desarrollo-medio ambiente, Ed. Complutense, 1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Marc Pintor i González neix el 1971 a Barcelona. És llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales a la UAB, especialitzat en Economia internacional i del Creixement Econòmic. Actualment està acabant els cursos de Doctorat en Economia Internacional i Desenvolupament Econòmic a la UB, realitzant el Projecte d'Investigació sobre l'Economia i el Medi Ambient. Ha col·laborat amb diferents associacions ecologistes i pacifistes, especialment Greenpeace, MÓN-3 i també amb EcoConcern en el projecte "Contrast de models Sòcio-econòmics".

Dades de l'entitat

Modificar el patró de canvi tecnològic i el concepte sobre el treball per a combatre l'atur a nivell europeu.

Joan Majó

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

- a) Segons el diagnòstic de la Comunitat Europea, el creixement de la població activa ha superat la creació de llocs de treball. Aquest fet afecta al creixement de l'ocupació, que arribà a zero a l'any 1985, es recuperà lleument fins a 1990, però el crac posterior implicà reducció neta d'ocupació del 0,5%.
- b) La proposta de la Comissió Europea és elevar per al 1999 la taxa de creixement real al 3% per a reduir la taxa d'atur en un 1% anual. L'autor considera que aquests objectius són impossibles i indesitjables des dels punts de vista social, polític i ecològic.
- c) Europa, de fet, ha optat estratègicament pels avenços en la tecnologia de processos per a guanyar productivitat del treball, deixant de banda la tecnologia per a millorar la qualitat i generar nous productes.
- d) Cal trobar el creixement de la riquesa i de l'ocupació simultàniament d'un mode sostenible en el sentit ecològic però també sostenible en el sentit sociopolític.
- e) Per això cal avançar en les següents línies de treball.

1. Tecnologia: donar prioritat a la innovació de productes per a competir per qualitat i no pas per preu.
2. Treball: repartiment del treball i reorganització dels temps de treball anual. Les rendes no haurien de venir només del que fins ara hem considerat com a treball productiu.
3. Benestar: corregir els abusos de l'Estat del Benestar, Retornar a allò essencial que és la solidaritat.
4. Fiscalitat: corregir l'absurd actual de gravar el treball (recurs abundant segons l'atur existent) i subsidiar l'ús dels recursos naturals (escassos i no renovables).

Diagnòstic

1. Diagnòstic de la Comunitat Europea (Informe Delors) sobre l'atur a l'Europa occidental, compartit per l'autor:
 - Variables significatives per analitzar el fenomen. Creixement real del PIB, Creixement Potencial del PIB (taxa màxima del creixement possible sense generar inflació). El "sostre" de l'ocupació (taxa mínima a la que ha de créixer l'economia per a generar ocupació). Creixement de la ocupació, Creixement de la població activa, Taxa potencial d'atur, Quantitat absoluta d'aturats.
 - Evolució en quantitats absolutes d'aturats i percentuals sobre la població econòmica activa:
 - a) 1973 4 milions (2,6%)
 - b) 1985 16 milions (10,8%)
 - c) 1990 12 milions (8,3%)
 - d) 1994 18 milions (12%)
 - Entre 1985 i 1990 el creixement potencial de l'economia es reduí mentre que el creixement real augmentà. Aquest fet conduí al crac del 1991-92.
 - El "sostre" de l'ocupació s'ha reduït del 4,5% al 1973 al 2% al 1990. No obstant, el creixement de la població activa ha superat la creació de llocs de treball. La diferència entre ambdues és el creixement de l'ocupació, que arribà a zero al 1985, es recuperà lleument fins al 1990, però el crac posterior l'ha convertit en negativa: reducció neta d'ocupació del 0,5%.
2. Proposta de la Comissió Europea que l'autor qüestiona: elevar per al 1999 la taxa de creixement potencial al 3,5% i la taxa de creixement real al 3%, reduir el sostre de l'ocupació al 1,5%. Amb això s'espera un creixement de l'ocupació del 1,5% anual, que donat un creixement de la població d'un 0,5% anual reduiria la taxa d'atur en un 1% anual. L'autor considera que aquests objectius són impossibles i indesitjables des dels punts de vista social, polític i ecològic.
3. Hi ha un error conceptual en la consideració del "sostre" de l'ocupació. No s'ha tingut en compte l'opció estratègica en matèria de progrés tecnològic. Europa ha optat pels avenços en la tecnologia de processos productius per a guanyar productivitat del treball, deixant de banda els avenços en la tecnologia de productes, per a millorar la qualitat i generar nous productes. La competitivitat europea en base als baixos preus per augment de productivitat són inviables. Allò viable és la competitivitat per millor qualitat i oferta de nous productes.

Objectius

Aconseguir el creixement de la riquesa i l'ocupació simultàniament d'un mode sostenible en el sentit ecològic però també sostenible des del punt de vista sociopolític tenint en compte la cultura del model social europeu.

Mitjans i/o Instruments.

1. Superació de tres errors comuns presents en el debat per a poder enfocar correctament el problema

- a) L'excessiu localisme.
- b) Tenir en compte només les macrosolucions
- c) Plantejar solucions per al curt termini.

2. Avançar en les següents línies de treball :

- a) En el camp de la tecnologia, corregir el desequilibri entre la innovació de processos i la innovació de productes, donant prioritat a aquesta darrera.
- b) En el camp del treball, repartiment del treball, ja que és necessari treballar menys amb la tecnologia actual i reorganització del temps del treball anual. Les rendes no haurien de procedir només del que fins ara hem considerat treball productiu.
- c) En el camp del benestar, corregir els abusos de l'Estat del Benestar eliminant sobre costos i frau. Retornar a l'origen, basat en la solidaritat.
- d) En el camp de la fiscalitat, corregir l'absurd actual de gravar el treball (recurs abundant segons l'atur existent) i subsidiar l'ús de recursos naturals (escassos i no renovables).

Documentació tractada:

MAJÓ, JOAN Economia, tecnologia i atur: una perspectiva europea, Papers d'innovació social 53, desembre 97 EcoConcern.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan Majó és enginyer industrial i ha cursat estudis de ciències polítiques. Reinstaurada la democràcia va ser alcalde de la seva ciutat natal, Mataró. Va ser ministre d'Indústria al anys vuitanta, època de la reconversió industrial, del Pla Electrònic i de l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Europea, com a conseller responsable de l'Àrea de les indústries de la informació i teleco-municacions, participant en l'elaboració del Llibre Blanc del president Delors; així com a l'Informe Bangemann.

Actualment presideix el grup de treball de l'Information Society Forum (Brusel.les), és conseller de l'European Institute for the Media (Düsseldorf) i president de Visión 1250. Presideix també el Consell Empresarial de l'Institut català de Tecnologia.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Organ independent de control de la gestió de l'administració.

M^a. Àngels Pi Mallarch

Redacció: M^a. Àngels Pi Mallarch
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Quan un govern comet abusos del tipus que sigui no pot ser que només se li passi factura a través les eleccions. Aquesta és una forma molt pobre de passar comptes, donat que es poden haver malversat molts cabals en la mala gestió.

L'incompliment de les promeses electorals generen unes responsabilitats que han de ser sotmeses a l'autoritat de la societat civil. Això seria el reconeixement de que la voluntat que cal respectar és la del poble.

Cal que existeixi una figura, al marge de la ideologia que governi en aquell moment, que pugui dictaminar sobre abusos comesos per la classe política en l'exercici de les seves funcions de govern o d'oposició.

Una figura fiscalitzadora de control que es constitueixi a sol·licitud d'un nombre de signatures, que sigui capaç d'inspeccionar la gestió en qualsevol matèria i que iniciï la investigació sobre un determinat assumpte. Aquesta investigació es duria a terme d'ofici i es portaria si calgués l'assumpte als tribunals

Diagnòstic

Quan un govern comet abusos del tipus que sigui no pot ser que només se li passi factura a través les eleccions. Aquesta és una forma molt pobre de passar comptes, donat que es poden haver malversat molts cabals en la mala gestió.

Per exemple: cal que hi hagi l'incendi del 98 per demostrar que no s'ha fet política preventiva, és a dir que no s'han fet les coses ben fetes?

Objectius

L'incompliment de les promeses electorals generen unes responsabilitats que han de ser sotmeses a l'autoritat de la societat civil. Això seria el reconeixement de que la voluntat que cal respectar és la del poble.

Cal posar en evidència que qui governa ha de rebre un bon marcatge. Cal denunciar la mala gestió que permet una mala distribució dels recursos. Cal que la Societat Civil es proveeixi d'eines per demandar als que governen i exigir-los responsabilitats.

Es pretén pensar sobre noves formes de protesta que garanteixin la defensa d'aspiracions lícites. Per exemple, com es pot denunciar el fet que totes les administracions (locals, autonòmiques, estatals) s'endeutin de manera tant considerable sense que el ciutadà pugui demostrar el seu desacord (l'oposició no té autoritat per denunciar donat que practica el mateix).

- Canalitzar formes de protesta ciutadana sense que els promotors en pateixin la merma econòmica d'haver de sostenir el procés instructor, donat que la comissió d'experts seria remunerada amb fons públics.

Cal que la figura del Síndic de Greuges deixi de ser una figura de cartró-pedra, per passar a defensar de debò.

Mitjans i/o instruments.

Cal una figura homòloga al Gran Jurat dels EE.UU., del que ni el President no s'escapa. Cal que existeixi una figura, al marge de la ideologia que governi en aquell moment, que pugui dictaminar sobre abusos comesos per la classe política en l'exercici de les seves funcions de govern o d'oposició.

Una figura fiscalitzadora de control que es constitueixi a sol·licitud d'un nombre de signatures, que sigui capaç d'inspeccionar la gestió en qualsevol matèria i que iniciï la investigació sobre un determinat assumpte. Aquesta investigació es duria a terme d'ofici i es portaria si calgués l'assumpte als tribunals

Aquesta figura podria ser un òrgan d'experts ad hoc per cada cas escollits a l'atzar capaç d'exigir danys i perjudicis.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Demanat legislació al respecte (Caldria definir-ho més)

Reforma del sistema de protecció social a través de l'augment dels seus ingressos

Josep González i Calvet.

Redacció: Marc Dueñas Sucrana
Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Entre les dues opcions que permeten equilibrar els comptes del sistema de protecció social (augmentar els seus ingressos o disminuir les seves despeses), els governs del PSOE i del PP han escollit la segona: la retallada de la despesa. Aquesta opció perjudica les persones que depenen d'alguna mena de prestació i afavoreix les rendes més elevades, que poden pagar-se un fons de pensions complementari. D'aquesta manera, s'està tendint vers una redistribució regressiva de l'ingrés: els beneficiaris de les reformes de les pensions són aquells que menys les necessiten.

- El sentit d'aquesta proposta és caminar cap a un sistema de pensions més redistributiu, garantir uns ingressos als ciutadans quan no tinguin accés a activitats remunerades (ingressos que haurien de mantenir el seu poder adquisitiu) i, en definitiva, aconseguir la consolidació d'un Estat de Benestar en la línia dels països capdavaners de la Unió Europea.

- Les mesures a adoptar serien un increment de les prestacions (millora de l'import de totes les prestacions econòmiques, així com ampliar la quantitat de beneficiaris de les prestacions) alhora que, per finançar aquestes prestacions, caldria augmentar les cotitzacions. Així, a través d'aquest augment de les cotitzacions podrien augmentar també els ingressos del sistema de protecció social i, d'aquesta manera, podrien equilibrar-se els seus comptes presents i futurs

Diagnòstic

- Un sistema de protecció social (SPS) és viable des del punt de vista financer si els seus ingressos igualen o superen les seves despeses. Per equilibrar els comptes, doncs, sempre es disposa de dues opcions: augmentar els ingressos o disminuir les despeses.

- A l'Estat espanyol, les reformes governamentals del sistema de pensions dels últims quinze anys s'han inclinat per l'opció de reduir la despesa, que és l'opció que més perjudica aquells que, ara o en el futur, no tindran cap altre ingrés que no sigui alguna prestació social (principalment una pensió de jubilació). Les dues referències més recents són: (a) l'informe elaborat per la "Ponència parlamentària per a l'anàlisi dels problemes estructurals de la Seguretat Social" (l'anomenat Pacte de Toledo), aprovat a l'abril de 1995 per tots els grups parlamentaris del Congrés dels Diputats i pels sindicats CC.OO. i UGT, que presentava 15 recomanacions per reformar el SPS, amb l'objectiu d'assegurar la seva viabilitat financera futura. Una de les opcions bàsiques de la reforma és la consideració que les cotitzacions socials ja són molt altes i, per tant, no han de ser incrementades, tot i que pel que fa a la despesa en protecció social com a percentatge del PIB, l'Estat espanyol segueix estant situat uns cinc punts per sota de la mitjana de la Unió Europea. (b) La primera legislació sobre el tema (el projecte de llei per reformar el sistema de pensions de novembre de 1996, basat en l'acord entre el govern del PP i els sindicats CC.OO. i UGT d'octubre de 1996) confirma aquesta orientació: les seves tres mesures fonamentals (una nova fórmula de càlcul de les pensions que allarga el període de còmput de 8 a 15 anys, la reducció de l'import de la pensió en alguns casos concrets, i la progressiva eliminació de les bases màximes de cotització) impliquen una reducció de les despeses i de les pensions i un augment molt poc significatiu dels ingressos.

- Les conseqüències d'aquestes reformes (que van en la mateixa direcció de reformes anteriors de governs del PSOE) són, entre altres: (a) la imposició d'una política de reducció de les pensions que està modificant el sistema de pensions (que, de fet, és un paràmetre fonamental de la política de distribució de la renda) a favor de les rendes de la propietat; (b) la dualització del sistema de pensions: d'una banda, hi ha un sistema públic de caràcter assistencial, que només proporciona pensions mínimes, i de l'altra, es fomenta la creació d'un sistema privat al que només tenen accés els sectors més ben remunerats de la població treballadora (els únics que poden estalviar una part significativa dels seus ingressos); (c) els sectors de la població més perjudicats per aquesta política són els pensionistes i els perceptors del subsidi d'atur, així com els treballadors amb vida laboral precària, mentre que els més afavorits són els treballadors estables i amb nivells de renda més elevats, els empresaris i el sistema financer (que s'encarrega de gestionar els fons de pensions complementaris, i que cobra les seves comissions de gestió amb independència dels resultats obtinguts).

- Del punt anterior (i de les projeccions que presenta l'autor) es desprèn que les retallades del SPS no tenen cap justificació tècnica i econòmica, sinó que són el reflex d'una opció política molt concreta.

Objectius

- Objectiu general

- Aconseguir la consolidació d'un Estat de Benestar homologable amb el d'altres països de la UE.

Objectius específics

- Tendir vers un sistema de pensions més redistributiu.

- Garantir que els ciutadans tinguin dret a uns ingressos, amb independència de quina hagi estat la seva posició en el sistema productiu, quan —per edat, salut, situació laboral o personal— no puguin participar directament en activitats remunerades.
- Preveure la revalorització tant de les pensions com dels salaris nets, de manera que el seu poder adquisitiu pugui seguir augmentant en el futur.

Mitjans i/o instruments.

- Millorar l'import relatiu de totes les prestacions econòmiques en proporcions molt importants (entre el 25% de les prestacions d'atur a un 80% de les pensions de jubilació).
- Ampliar de forma considerable el nombre de persones protegides: quedarien inclosos en el SPS tots els treballadors en atur i totes les persones majors de 65 anys.
- Els dos punts anteriors suposen un increment de les prestacions; per tant, serà necessari un fort augment de les cotitzacions per tal de finançar-les. Precisament, l'autor proposa equilibrar els comptes del SPS tot augmentant els seus ingressos (i no disminuint les despeses, com s'ha vist que fan els governs del PSOE i del PP), a través de l'augment de les cotitzacions. L'autor considera financerament viable aquest increment en les cotitzacions si es compleixen una sèrie de condicions (bastant raonables, ja que segueixen les tendències dels últims anys).
- En contra del que diuen els empresaris i el govern, aquesta pujada de les cotitzacions no afectaria les taxes de benefici de les empreses ni la participació dels beneficis en la renda nacional, donat que l'augment de les cotitzacions recauria íntegrament sobre la remuneració neta dels treballadors.

Documentació tractada:

- GONZÁLEZ I CALVET, Josep, «Reforma y futuro del sistema de protección social», Papers d'Innovació Social (Barcelona), núm. 52 (novembre 1997).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Josep González i Calvet és professor de Teoria Econòmica a la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat en l'estudi de la política econòmica espanyola, l'Estat de Benestar, la unió monetària i dinàmica econòmica (models teòrics i simulacions).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Salari Ciutadà Bàsic

André Leclercq

Redacció: André Leclercq

Fòrum temàtic: Economia

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

L'objectiu de la renda de subsistència, dita també renda de base, subsidi universal, dividend social, renda de ciutadania, o renda individual universal- denominacions que mostren potser l'expressió d'un apropament filosòfic diferent- és garantir a cada ciutadà d'una entitat geogràfica prou important (regió, estat, federació d'estats, fins al conjunt del planeta), incondicionadament, una renda que el permeti de satisfer les seves necessitats de base. Aquesta renda es deriva del repartiment de la riquesa, una riquesa que no és només deguda a la feina de la humanitat d'avui en dia, sinó que també al treball de totes les generacions que ens han precedit.

La suma d'aquesta renda podria ser variable segons l'edat, les necessitats i la capacitat d'autonomia del beneficiari. Desplaçaria, doncs, al manco en part, les assignacions familiars i les pensions.

Cap país no ha adaptat encara l'assignació universal d'una forma o una altra, si exceptuem el cas d'Alaska, sota la forma d'un dividend social (l'excedent del qual no puja la quantitat de 3000FB-600F-12000 pessetes per mes). Mentrestant, la renda de base, va ser discutida - però no acceptada - pel govern del País Basc l'any 1984, i està en revisió al si de certes instàncies europees.

Diagnòstic

A Bèlgica, com en els altres països, la misèria és ordre del dia, al mateix temps que la nostra societat occidental mai no ha estat tan rica com ara. Hi ha dues causes principals d'aquest fet: d'una banda, el fet que la legislació que determina quins són els drets de cadascú per beneficiar-se d'una renda s'estableix en funció dels mecanismes de distribució- a nivell de la comunitat, de la regió o del estat- i és de cada cop més complexa: és així que a Bèlgica, aquesta renda (basada en els mecanismes d'assegurança i/o assistència) pot prendre la forma d'assignacions familiars, de pensió, de subsidis d'atur (completats per l'assignació de solidaritat específica pels aturats a França), d'assignació d'invalidesa, de la indemnització d'incapacitat per malaltia, del "minimex" (RMI a França), de la renda garantida per les persones grans... totes les assignacions repartides per una multiplicitat de caixes que operen nombroses transferències financeres entre elles, d'on es suposa una manca evident de transparència (cf. els comptes de la seguretat social). Podríem a més afegir, al menys en part, els subsidis de les empreses, als agricultors (a nivell europeu) i als "a.s.b.l." (associacions de la llei 1901 a França).

D'altra banda, els drets adquirits en matèria de seguretat social són de cada cop més qüestionats: exclusions de l'atur, plans de pensions... en tant que el dret a beneficiar-se'n implica per moltes d'elles condicions restrictives en matèria d'accés al treball. Existeixen així mateix casos on interessa més a la persona estar a l'atur que de fer feina amb el salari mínim (és el cas, per exemple, de pares que visquin sols amb un fill). Per nombroses persones, les gestions per exercir una activitat sense voler perdre els privilegis socials són tan complicades que els interessa més continuar en la seva condició d'assistits, amb tots els problemes psicològics que això suposa. Tot això ha induït a algú a parlar de sistema que manté "l'assistència". Un sistema en el qual l'individu, pres de la mà per la societat, és de cada com menys autònom.

Objectius

La renda de subsistència, donant treball i dret al beneficiari, té sobretot per objectiu:

No tancar més als aturats en el seu estat i permetre a cadascú treballar o deixar de fer-ho, rebent en tot cas una suma suficient com per viure, cosa que, si els sistema està ben format, hauria de conduir a una auto-regulació harmoniosa entre l'oferta i la demanda de treball, així com entre l'oferta i la demanda de béns de consum.

Tenir més temps per ocupar-se dels fills i participar a la vida pública (exercir una ciutadania responsable).

Estimular la cultura (la renda de base convé especialment als artistes), l'economia solidària, la recerca (la recerca mèdica podria ser, per exemple, menys dependent dels laboratoris farmacèutics) la innovació...

Simplificar la legislació existent, i, en conseqüència, posar fi a les "exclusions administratives"

En una paraula, aconseguir a la vegada més justícia i més llibertat.

Mitjans i/o Instruments.

Els sistemes en vistes a acordar amb cadascú una renda de base poden ser agrupats en dos tipus:

Aquells que atribueixen a cadascú una renda incondicional, no importa quins siguin els seus recursos, en aquest cas, la redistribució seria efectuada mitjançant els impostos o les taxes.

Aquells que lliguen la renda incondicional als recursos, un poc com si els beneficiaris fossin obligats a pagar un impost anticipat (proposició d'Alain Caillé a França, cf. les proposicions en matèria d'imposts negatius).

La progressivitat dels impostos sobre la renda difereixen també, de vegades notablement, segons els autors, que juguen així mateix amb els distints tipus de finançament de la mesura. Es pot grosso modo classificar-les segons tres apropaments:

Augment de les taxes ordinàries i instauració de noves taxes: cotització social generalitzada, taxa sobre l'energia, taxa sobre l'especulació (taxa Tobin), impost sobre el benefici o sobretot sobre la xifra de negocis de les empreses, impostos sobre la fortuna mobiliària i immobiliària, taxes sobre els ordenadors i la seva utilització...

Refosa parcial però general del sistema actual d'imposició (el moviment polític belga "Vivant" proposa també la supressió de les càrregues socials i un augment notable de la TVA).

Reforma profunda i radical del sistema econòmic que inclogui una reforma monetària, així com de l'economia distributiva.

La transició de l'antic sistema al nou pot efectuar-se de diferents maneres

Partint d'una assignació universal parcial - o fins i tot d'una base de renda individual, incondicional i universal- a partir de la qual es pujaria progressivament la suma (segons la proposta de Philip Van Parijs: així seria possible atribuir a cada belga, des d'avui, sense haver de pujar nombrosos impostos, una quantitat incondicional de 8500FB-34000ptas-1300FF). Un estudi de Paul Marie Boulanger (veure "Cooperance" a la documentació) mostra la possibilitat d'instaurar (l'any 1987) una assignació universal de 15000FB, al mateix temps que les reformes preconitzades per Vivant apuntarien, per etapes successives, a una suma de 20000 FB.

Estenent progressivament la renda de base al conjunt de la població: així hi hauria en principi dret pels infants (el dret a les assignacions familiars no dependria més de l'estatus dels pares i esdevendria un dret de l'infant), els estudiants, els pensionistes (a Bèlgica, els actors de teatre tenen dret, des de 1991 - després de 50 anys de demandes- a una pensió incondicional, així com els vidus i les vídues). Aquest acostament lleva les reticències d'aquells que pensen que nombrosos patrons, en l'apropament anterior, s'aprofitarien de la transició per disminuir els salaris (cosa que va passar a Anglaterra un cop s'instaurà, l'any 1795, un sistema d'impost negatiu). Les proposicions per instaurar un estatut de l'artista a Bèlgica, van també en aquest sentit, ocupant-se d'aquells que no poden adoptar ni un estatut d'independència ni d'assalariat degut a les seves prestacions irregulars.

Afavorint en un primer temps les rendes dels sistemes de seguretat social incondicional: es passa així d'un sistema fonamentat en l'assegurança (sistema Bismarck) a un sistema de drets iguals per tots els ciutadans (sistema Beveridge, aplicat a Gran Bretanya i en els països escandinaus), cosa que exigeix la percepció d'una cotització social generalitzada (França).

No existeix fins al present cap exemple històric vàlid d'aplicació d'un sistema o un altre d'assignació universal, a part del (dolent) exemple de Speenhamland descrit més amunt i un sistema més evolucionat posat en pràctica a principis del segle XIX a New Jersey, sobre el qual no tinc prou informacions.

Aquest exemple ha estat molt sovint evocat en els medis d'esquerres per tal d'oposar-se al subsidi universal. És cert que s'haurà d'anar prou en compte en el moment de la transició (cf. punts precedents).

Al contrari, els resultats positius han estat presos per certs en el cas de les "monnaies vertes" que alguns lliguen a la instauració de la renda de base: Worl a Àustria abans de la guerra, certes entitats urbanes o rurals a Austràlia, a França (a Ariège) als Estats Units (Ithaca a l'estat de Nova York).

Documentació tractada:

Ouvrages de référence

Revue du MAUSS : Vers un revenu minimum inconditionnel, numéro 7, 1er semestre 1996 et Du revenu social : au-delà de l'aide, la citoyenneté?, n° 23, septembre 1987 (3 avenue du Maine - F-75017 Paris)

(Chantal EUZEBY) : , Humanité Cerf (Paris - Fait le point sur les différentes propositions en matière de revenu d'existence)

Yoland BRESSON et Philippe GUILLAUME : Le participat, réconcilier l'économie et le social, Chotard et associés, 1986 (Paris)

Yoland BRESSON et Henri GUITTON : Repenser la solidarité, Éditions universitaires, collection « Penser l'économie », 1991 (Paris)

Yoland BRESSON : Partager le travail et le revenu, Economica, 1994 (Paris)

Chantal EUZEBY : Le revenu minimum garanti, La Découverte, collection Repères, 1991 (Paris)

Jean-Marc FERRY : L'allocation universelle, Humanité Cerf, 1995 (Paris)

Johan RAWLS : Théorie de la Justice, Seuil, 1987 (Paris)

Philippe VAN PARIJS : Sauver la solidarité, Humanité Cerf, 1995 (Paris)

Philippe VAN PARIJS : Refonder la solidarité, Humanité Cerf, 1996 (Paris)

Revue et autres documents

La Revue Nouvelle : L'allocation universelle, une idée pour vivre autrement, vol. 31, n° 4, avril 1985 et Repenser la solidarité, n° 5-6, mai-juin 1997 (Bruxelles)

Futuribles : Pour ou contre le revenu minimum, l'allocation universelle, le revenu d'existence?, numéro spécial 184, février 1994 (55 rue de Varenne - F-75431 Paris Cedex 07)

Transversales Science Culture : Garantir le revenu, une des solutions à l'exclusion, Document n° 3, mai 1982 ou 1992 (Paris)

Greenpeace Magazine : À la recherche du temps choisi, n° 2, 1993

Coopérance (Katia DE BRABANDERE) : Allocation universelle - Partage du travail, 1987 (Nivelles - Belgique - Disponible chez le rédacteur de la proposition)

Alternatives Économiques, n° 155, janvier 1998 (article très critique de 4 pages sur le revenu d'existence)

Et aussi documents divers détenus par le rédacteur.

En anglais

Netherland Scientific Council for Government Policy : Safeguarding social security, 1985 (The Hague - The first official proposal for a basic income presented to (and rejected by) the Dutch government)

Tony WALTER : Basic Income. Freedom from poverty, freedom to work, Marion Boyars, 1989 (London & New-York - The most readable book-length general introduction to basic income)

Philippe VAN PARIJS : Real Freedom for All. What (if Anything) Can Justify Capitalism?, Oxford University Press, April 1995 (Oxford)

Philippe VAN PARIJS (ed.) : Arguing for basic income : ethical foundations for a radical reform, Verso, 1992 (Paperback - London - with many contributors)

Brigid REYNOLDS & Sean HEALY (eds.) : Towards an adequate income for all, Commission of the Conference of

Religions of Ireland, 1994 (Dublin)

And also the proceedings of the international conferences on basic income (see below BIEN adress)

En espagnol

José IGLESIAS FERNANDEZ : La renda basica según Sao Pablo (document A4 de 29 p., édité en automne 1997, avec une large bibliographie, disponible au CIS)

Zona Abierta : Un salario mínimo (garantizado) para todos, n° 46-47, Januar-Juno 1988, Editorial Pablo Iglesias (Monte Esquinza 30 - E-28010 Madrid)

F. MARTINEZ (eds.) : Una via capitalista al comunismo : el salario social garantizado, Fundación de Investigaciones Marxistas, 1991 (Alameda 5, 2a Izquierda - E-28014 Madrid)

Luis AYALA : Los sistemas generales de rendas mínimas en Europa : logros, límites y alternativas, in Documentación Social, octubre 1994 (Madrid - 52 p. - Adressa del autor : Universidad de Castilla-La Mancha, Facultad de Ciencias Económicas, Avenida de España, s/n, E-02071 Albacete)

Jorge RIECHMANN : Sobre trabajar, comer, holgar y liberarse : el debate acerca del subsidio universal incondicional, Mientras tanto, numero 63, 1996 (y también numeros 61 y 66)

En catalan

José IGLESIAS FERNANDEZ : La renda basica : un programa d'implantació, Papers d'innovació social, numero 40, novembre 1995, Ecoconcern (document A4 en catalan, 20 p.)

Antoni RICART y Mario E. FIRMENICH : Camino a la democracia : La renta individual universal, 1998, Centro d'Innovació Social

Groupes d'étude et de réflexion

BIEN (Basic Income European Network) - Chaire Herbert Hoover d'éthique économique et sociale : Philippe VAN PARIJS - Université Catholique de Louvain - Place Montesquieu 3 - B-1348 Louvain-la-Neuve - Belgique - Tél. : (+32)10/47.39.51, fax 47.39.52

AIRE (Association pour l'Instauration d'un Revenu d'Existence) : 13 rue Lieutenant Ricart - F-78400 Chatou - France

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És la traducció de la proposta 397: Revenu d'existence

Les proposicions següents en català es refereixen també a algun tipus de renda individual incondicional: "El Subsidí Universal Garantit (o Renda Bàsica o Renda de Ciutadania)", "Renda Individual Universal" (Antoni Ricart) i "La Renta Básica: un programa de implantación" (José Iglesias Fernández).

La "Renda de Participació" d'Anthony B. Atkinson i el "Salari Ciutadà" de Jusip Cusidó (proposta en català "Per superar l'atur: el Salari Ciutadà") per als ciutadans que participen activament en la vida social i política: "Renda Individualitzada universal" d'Oscar Colom (proposta en català).

Les "monnaies verdes" (veure més amunt).

Compartir el temps de treball: veure proposta "Compartiment de dues places en un sol lloc de treball"

Un lloc de treball per a dos treballadors

André Leclercq

Redacció: André Leclercq

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Aquesta fórmula vol combinar la tria voluntària del treball a mitja jornada amb l'aprofitament accelerat del lloc de feina (i també, doncs, de les màquines), pel fet que dues persones treballin amb dos horaris complementaris al mateix lloc de feina.

La idea va ser proposada inicialment (pel que tenc coneixement) pel professor Paavo Seppänen a Finlàndia (l'any 1967) i pel professor Palasthy a Bèlgica. A França, la idea va ser emesa per Dominique Taddei l'any 1982, i a Bèlgica, és el "Groupement National de Cadres", afiliat al sindicat CNE (Central Nacional dels Treballadors) que va reprendre la idea l'any 1997.

Guy Aznar, a França, va associar la proposició de Dominique Taddei a aquella de Michel Albert, que proposa acordar amb els treballadors voluntaris a mitja jornada un sou que els permeti de conservar 75% del seu salari. Cal destacar també, "el sistema pràctic i raonat de retribució i distribució del temps de treball" (modulació de càrrecs socials en funció de l'horari de treball) de Stany Grudzielski a Bèlgica (1996).

Diagnòstic

A causa de l'automatització, el nombre d'hores de feina disminueix constantment. Actualment, aquesta disminució global del temps de treball és repartida amb molta de desigualtat: de cada cop són més nombrosos els condemnats a no fer res, al mateix temps que d'altres es planyen de cada com més davant dels augments de productivitat que els són imposats, cosa que denota el fet que els patrons són temptats d'aprofitar-se de la quantitat creixent d'aturats per exercir un xantatge de rendiment al seu personal ("Si no n'estàs prou content, n'hi ha cent que esperen a la porta per tenir la teva plaça").

Objectius

Un millor repartiment del treball disponible, sense imposar una reducció generalitzada i constrenyedora del temps de treball.

Així com més llibertat per aquells que adopten aquesta fórmula, en la mesura que no són obligats de prendre excedències per justificar algunes llicències, sobretot aquelles que siguin administratives (per exemple, encontres amb agents dels serveis públics, com ara la captació dels impostos, el control tècnic dels vehicles, la demanda de documents, etc.)

Mitjans i/o instruments.

Afavorir les experiències en aquest sentit (com la que es realitza actualment a Finlàndia). Acordar els afavoriments fiscals pel treball a mitja jornada i pel seu treballador.

Existeixen dues possibilitats: el fraccionament de la jornada (sistema finlandès de "6+6 hour shift") o de la setmana (proposició del GNC a Bèlgica). A Finlàndia, el sistema funciona actualment amb la base de trenta hores per setmana, d'altra banda, el GNC, a Bèlgica, proposa el pas a 27 hores per setmana en la fórmula de dos a tres jornades de nou hores.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És la traducció de la proposta n°. 396: Partage de deux emplois sur un seul poste

Les diverses proposicions per afavorir el treball a mitja jornada (d'entre les qual el "deuxième chèque" a França defensat per Guy Aznar, André Gorz i Jacques Robin)

La renda de l'existència (veure les propostes que se'n ocupen, en francès i en català)

Cambios en el mercado laboral: Nuevas Oportunidades.

Pere Calviño

Redacció: Pere Calviño
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Valors

Resum

En los últimos años se están produciendo cambios socioeconómicos que están afectando a todos los países del mundo. Globalización, paro masivo, colapso del modelo soviético, introducción de nuevas tecnologías, reordenación del Estado del Bienestar, posmodernismo,... y también el mercado laboral está inmerso en esta época de cambios.

El mercado laboral está sufriendo cambios en su organización y funcionamiento. Muchas de las variables que explicaban el mercado laboral en décadas anteriores han desaparecido y han aparecido nuevas variables que dibujan un mercado laboral diferente al que teníamos.

Todo cambio en una estructura tiene repercusiones en las variables que la conforman, por ello cambios en el mercado laboral afectarán a los trabajadores y a la sociedad.

La reflexión sería analizar cómo los cambios en el mercado laboral pueden afectar a los trabajadores y a la sociedad. Ante los cambios siempre debemos aprovechar las consecuencias positivas que se pueden derivar. Por ello la reflexión se dirige a estudiar los cambios y oportunidades que nos pueden llegar a través del nuevo mercado laboral que se está creando y saberlos aprovechar en beneficio de los ciudadanos.

Diagnòstic

El empleo, han sido durante muchas décadas, el núcleo fundamental sobre el cual giraba los individuos: consumo, relaciones, estructuras sociales,...

Se están produciendo cambios en el mercado laboral, y el concepto de empleo está sufriendo modificaciones respecto a lo que entendíamos de él.

Una mayor flexibilidad laboral, un creciente subempleo, aumento de los trabajos de poca cualificación, individualización del trabajo, fragmentación laboral, disminución de las condiciones laborales, dualización del mercado laboral, reducción de los salarios reales,... cambios laborales que tienen repercusiones sobre los trabajadores y por ello en la sociedad.

Perderemos la visión anterior de los empleos estables y duraderos, por unos puestos de trabajo que cambiarán a lo largo de los años y llenos de incertidumbres. Unos cambios que al modificar los elementos en los cuales los trabajadores se regían, éstos deberán modificar sus pautas de comportamiento.

Estos cambios pueden modificar el lugar central que hasta ahora ocupaba el trabajo en la sociedad. Se está produciendo un desplazamiento de la sociedad que estaba centrada en el trabajo hacia otros espacios y es esto precisamente lo que la propuesta quiere analizar.

Un puesto de trabajo estable, de por vida y bien remunerado, será cada vez más difícil. En un futuro, el no tener un trabajo estable y duradero no debe considerarse como fracaso como hasta se cree. El tener un elevado consumo para demostrar a la sociedad el nivel social en el que se encuentra, puede cambiar al modificarse el patrón de ingresos de muchos individuos. Son dos ejemplos de ideas dominantes actualmente y sobre las cuales debemos reflexionar ante los cambios que se avecinan.

Actualmente, una persona en paro o que no trabaja está criminalizada socialmente, debido a un entorno social que tiene al empleo como eje fundamental.

Deberemos configurar un nuevo modo de vida adaptado a las nuevas circunstancias laborales.

Objectius

Nuestro objetivo es estudiar los cambios que se están produciendo dentro del mercado laboral y cómo afectan a la sociedad.

Si seguimos razonando bajo las mismas pautas del mercado laboral de las décadas pasadas, no conectaremos con los nuevos espacios y oportunidades que se nos presentan.

El objetivo es aprovechar estos nuevos espacios que se nos abren y utilizarlos positivamente en beneficio siempre de las personas.

En definitiva, un modo de vida más acorde con las transformaciones que se avecinan. Por ejemplo al disminuir las condiciones laborales deberíamos alcanzar una sociedad donde el consumo fuera menos ostentoso, un ocio que no necesariamente significara gastar, unas relaciones sociales que no se identifiquen por lo que se posee, un progreso que no necesariamente se debe medir en términos económicos.

Los cambios en las condiciones que regían una forma determinada de mercado laboral provocarán una modificación de pautas de comportamiento de los individuos y todos seremos responsables de la dirección que tomen.

Mitjans i/o instruments.

Elaboración de estudios sobre los futuros cambios en el mercado laboral y sus posibles repercusiones en la sociedad. Con la finalidad de conocer las posibles consecuencias futuras de los cambios presentes.

Realizar una política de empleo que tenga como prioridad la lucha contra el paro, con el fin de evitar una dualización de la sociedad.

Medidas concretas de empleo que beneficien la contratación indefinida, para evitar la precariedad del mercado laboral.

Creación de una política cultural donde se potencien las actividades lúdicas que puedan llenar los periodos de mayor tiempo de ocio que el mercado laboral nos puede ofrecer. Evitar que el tiempo libre se desperdicie e intentar aprovechar positivamente este tiempo.

Aumento de los recursos destinados a la formación continuada, para el reciclaje de los trabajadores en periodos de su vida laboral.

Campañas de información que posibilite la creación de una conciencia más crítica ante el consumo, a fin de evitar que las relaciones sociales se identifiquen solo por lo que uno posee.

Documentació tractada:

.-Gorz, Andre. Metamorfosis del trabajo. 2º ed. Madrid: iniciativas Editoriales Sistema, 1997. P. 317 ISBN 84-86497-38-8

.-Rifkin, Jeremy. El fin del trabajo: nuevas tecnologías contra puestos de trabajo: el nacimiento de una nueva era. 2º ed. Barcelona: Paidós Ibérica, 1997. P. 399. ISBN 84-493-0318-4

.-Gerry y Jaine Rodgers (Comps.) El trabajo precario en la regulación del mercado laboral: crecimiento del empleo atípico en Europa Occidental. 1º ed. Madrid: Centro de publicaciones del Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1992. P. 517 ISBN 84-7434-716-5

.-Castells, Manuel. La era de la información: economía, sociedad y cultura. 1º reimp. Madrid: Alianza Editorial, 1998, p. 590 ISBN 84-206-4247-9

.-Mingione, Enzo. Las sociedades fragmentadas. 1º ed. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1993, p. 603 ISBN 84-7434-831-5

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Pere Calviño Carmona es Licenciado en Ciencias Económicas y Empresariales por la Universidad Autónoma de Barcelona y doctorando por la Universidad de Barcelona en el programa de doctorado de Estructura y Cambio Social.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Economia Ponderada

Andri Werner Stahel

Redacció: Andri Werner Stahel

Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Valors

Resum

Uno de los aspectos centrales de la cultura y de la sociedad contemporáneas es el abandono de una visión basada en el principio del equilibrio, de las proporciones, en pro de una visión reduccionista y objetivista. Si en la mayoría de las culturas no-modernas lo fundamental siempre han sido las relaciones entre los distintos elementos de un todo (como expresaron magníficamente la noción de yin e yang del taoísmo chino o los ideales estéticos y éticos de la Grecia clásica), en la sociedad moderna el énfasis se pone en los objetos aislados, analizados en términos de cantidad y no de calidad. Como lo ha señalado Illich, con la pérdida de la noción de proporcionalidad, se han perdido no sólo las bases de la ética, sino también las de la estética. Se ha perdido la noción de némesis (de los límites que deben ser respetados, bajo el riesgo de romperse el equilibrio del todo) y con ella se pierde también el contacto con los equilibrios cualitativos del ser, la búsqueda de la belleza de la vida en la armonía de las relaciones. En ninguna otra noción y práctica moderna esta pérdida es más visible que en la noción de progreso, la idea de que la economía humana, la técnica y la ciencia pueden crecer indefinidamente, sin ningún tipo de límite ético, ecológico y estético. El resultado de este progreso, en pocos siglos, ha sido el vacío existencial del hombre moderno, la desagregación social y la degradación ecológica, hasta un punto en que la propia supervivencia de la especie humana se ve hoy amenazada. De hecho, la consecuencia trágica de esta hubris (exceso de orgullo y confianza, tema clásico de la mitología tradicional) es justamente la degradación de las relaciones y de las calidades esenciales de la vida. Frente a este cuadro hay que recuperar la noción de límites, de equilibrios esenciales que deben ser respetados para asegurar el equilibrio del todo.

Hay que crear una economía que sea un medio, bajo control social y cultural, y no un fin en sí misma, poniendo a su servicio la sociedad y el medio ambiente. Hay que crear una economía que permita firmar un Pacto Natural (Serres), fomentar la convivialidad (Illich) y que esté estructurada en términos respetuosos de las dinámicas ecológicas de la biosfera y sociales (Schumacher). Una economía que de prioridad al Ser frente al Tener (Fromm). Es en esta dirección que proponemos los principios de una Economía Ponderada.

Diagnòstic

En la sociedad moderna, centrada en la noción de progreso, la economía y el avance científico y tecnológico se han transformado en una finalidad en sí, carente de límites sociales y culturales, que garanticen la preservación de los equilibrios a nivel individual, social y ecológico del sistema. Basándose en una visión de la naturaleza como un objeto a ser conquistado por el hombre y libre de trabas éticas y morales, la tecnología y la economía moderna se han desarrollado como un sistema cada vez más autónomo, imponiendo cada vez más su propia lógica y finalidades al todo. La manipulación genética, la clonación, la producción creciente de productos de síntesis, etc. cuyos efectos sobre el medio son desconocidos, están basados en un paradigma científico que ve la realidad en términos de objetos pasivos y controlables, paradigma este que viene siendo negado por los desarrollos de la misma ciencia. El ideal positivista de progreso y dominación se ve sustituido por la realidad de la crisis ecológica y de civilización contemporánea y la noción de incertidumbres y autonomía creativa de la naturaleza (Prigogine). Como ya ha indicado Illich (y de hecho ya veían las cosmovisiones no-modernas como el taoísmo), cuando un sistema va más allá de ciertos límites, tiende a volverse contra los fines para los que fue creado inicialmente, produciendo más costes que beneficios. Así el desarrollo del sistema moderno de locomoción basado en el transporte individual del automóvil, reduce la movilidad humana al producir cada vez más embotellamientos y consumo obligado. El sistema de educación de masa atrofia cada vez más la capacidad de los individuos de vivir y conectar con su propia autonomía existencial (recordemos que educar viene de educere, 'sacar hacia fuera', mientras que la educación institucionalizada y masificada busca justamente 'poner hacia dentro'...). La institucionalización y la autonomización de la esfera política ha vaciado la política de su sentido amplio, al sacar de las personas la capacidad y la responsabilidad de decidir su futuro y la historia colectiva, decisiones estas en manos de los especialistas (los políticos), así como la institucionalización y especialización científica merma la capacidad y la necesidad de cada uno de intentar comprender la realidad en que vive. Los ejemplos se podrían multiplicar, sin embargo lo importante a retener es la necesidad de limitar el tamaño y la autonomización de los sistemas, asegurando la pluralidad y que ninguno se constituya en lo que Illich llamo de 'monopolio radical' (que más que un monopolio económico, constituye un monopolio de ideas y de prácticas). Esto se aplica particularmente al sistema industrial moderno, en que la expansión y autonomización de la esfera económica ha llevado a un cuadro en que el crecimiento económico aparece como una necesidad per se y no como un medio para asegurar las finalidades cualitativas últimas colocadas culturalmente por la sociedad. Imponiendo a la sociedad como un todo su lógica de expansión y acumulación, la expansión económica sólo crea más pobreza y miseria, al aumentar la polarización social, al destruir formas alternativas y plurales de organización social y económica y finalmente al apropiarse y destruir la base ecológica de la propia actividad económica. Como centro de nuestra civilización, esta esfera económica impone a los demás sistemas su lógica. Así el sistema educativo se constituye como industria, con la finalidad de formar mano de obra, el sistema industrial médico permite a la gente vivir en un medio cada vez más insalubre y la política institucionalizada y

especializada es prisionera de los intereses financieros.

Objectius

1. Lograr que la economía esté bajo control social y cultural, no una sociedad bajo el control de la economía.
2. Que la economía sea un medio para asegurar las finalidades cualitativas colocadas a partir de las bases sociales y culturales.
3. Un mundo interconectado y plural, en que la pluralidad sea fuente de enriquecimiento mutuo y no de afirmación excluyente de identidades frente a la expansión homogeneizadora del capital. Un mundo plural en que la diversidad de formas de organización socioeconómica y de tradiciones culturales sea a la vez adaptada a las distintas realidades ecológicas locales y base para la manutención de la biodiversidad y de la riqueza de formas de vida que, en su conjunto, aseguran el equilibrio dinámico de los procesos de la biosfera.
4. Una economía ecológica, donde la ecología y la economía no sean antagónicas, sino que se encuentren en su raíz etimológica común de manera que la "administración de la casa" esté basada en el reconocimiento del "logos de la casa". Una economía en que la actividad humana no vaya en contra sino con la naturaleza.
5. Una cultura y una socioeconomía sostenible, basada en los principios de la organización y funcionamiento ecológico de descentralización, autopoiesis, diversidad, interdependencia y co-evolución y no un modelo centralizado, alopoético (Maturana y Varela) y basado en la dominación jerárquica.

Mitjans i/o instruments.

La Economía Ponderada, la qual implica y exige una serie de nuevas orientaciones:

Basar la economía en los principios de la ecología, "administrando la casa" según su "lógica intrínseca". Esto significa determinar los límites éticos y ecológicos en que un sistema debe ser controlado para que su lógica de medio no pervierta sus finalidades. Esto significa basar la economía, por ejemplo, en los principios budistas (Schumacher) o en los principios de la convivialidad (Illich), de la autonomía (Gorz) o simplemente, en términos más genéricos, los principios del Tao

Esto nos lleva al principio de la austeridad voluntaria (Illich), o sea: abstenerse de la producción y el consumo de bienes que impliquen una degradación de las relaciones sociales y ecológicas. Implica un consumo responsable, basado en la ética del ser colectivo y no del tener individual (Fromm).

Implica estimular la economía y la producción local, a pequeña escala, ecológicamente equilibrada y controlada (Schumacher), absteniéndose y boicoteando la producción centralizada, a larga escala. Boicotear las grandes corporaciones y las instituciones centralizadas, no constituidas democráticamente y autónomamente de abajo a arriba, es, desde esta perspectiva un imperativo ético y ecológico ya que estas, por su lógica intrínseca de funcionamiento son no sólo socialmente excluyentes e injustas, sino también ecológicamente insostenibles.

Implica retomar los principios gandhianos de Satyagraha (lucha por la verdad, basado en la desobediencia civil, el bloqueo pacífico y firme a la injusticia) y swaraj (autogobierno, basado en la percepción del Swadeshi, o sea de que cada sistema ya pose la capacidad de auto-regeneración en sí).

Implica limitar el alcance y las funciones del mercado y de la economía, así como reeducar nuestra sociedad para la autonomía (el educere 'sacar hacia a fuera') y la sostenibilidad. Implica abandonar nuestra arrogante actitud de maestros y dueños de la naturaleza y de las otras culturas, para convertirnos en aprendices de la vida.

Documentació tractada:

Illich, Ivan; La Convivencialidad; Barcelona: Barral, 1978. Schumacher, E. F.; Lo Pequeño es Hermoso; Madrid: Hermann Blume, 1978. Fromm, Erich; Tener o Ésser; Barcelona: Claret, 1980. Gorz, André; Adiós al Proletariado: mas allá del Socialismo; Barcelona: EL Viejo Topo, 1982. Lao Tzé; Tao Te Qing

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Brasileño, padre de una niña de pocos meses, vive en Barcelona desde el inicio de 1997. Licenciatura en Economía y Administración Pública (Brasil); Maestro en Relaciones Internacionales (Ginebra); doctorando en Filosofía y Ciencias Sociales. Auto-educación y profesor de economía ecológica y de socioeconomía.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Frederick Soddy: crítica a la teoria del creixement econòmic

Joan Martínez Alier

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Valors

Resum

Mai els usurers havien encara assolit l'èxit que tenen ara en "fingir que serveixen al món i que ens regalen bous". Els economistes professionals són víctimes d'aquest engany. Així, J. M. Keynes, a "Conseqüències econòmiques de la pau", sembla que cregui seriosament que la riquesa -i no el deute- augmenta segons la llei de l'interès compost, fet que contraposa a la llei de Malthus! Diu així: "Una progressió geomètrica pot compensar una altra progressió geomètrica". I compara l'interès compost amb un pastís que un dia pugui satisfer a tothom. "És fantàstic com persones que no s'enfronten amb la realitat i viuen la seva existència de forma divorciada de qualsevol contacte amb la natura suposen que les convencions socials que regulen els seus negocis poden aplicar-se a l'economia real del món. A qualsevol membre d'una comunitat agrícola que coneix com es produeix realment la riquesa li resultaria impossible agenollar-se per adorar la institució de la usura d'aquesta manera ingènua". Un habitant d'una comunitat moderna no posseeix, en la immensa majoria dels casos, riquesa real a casa seva per sobreviure ni un mes. Només té diners.

Diagnòstic

Qualsevol sistema econòmic seria millor que l'actual, que és administrat únicament a favor dels prestadors en lloc d'ésser-ho a favor dels creadors de riquesa de la comunitat.

La regla d'una economia capitalista és que tot crèdit a les empreses o a l'Estat ha d'ésser remunerat almenys al tipus d'interès vigent. No hi haurà altre remei que transferir als creditors, és a dir, als rendistes i capitalistes (posseïdors d'obligacions i accions de les empreses i de deute públic), una part cada cop més gran d'una producció amb creixement lent o estancada o declinant, la qual cosa enpobrirà la resta de la població. Tot plegat resulta encara més greu pel fet que, al menys fins ara, invertir és destruir els recursos productius del nostre planeta. "Els coneixements moderns ens ensenyen que el primer capitalista fou una planta! (...) Les plantes varen acumular; nosaltres no acumulem, nosaltres gastem".

Però la immensa majoria dels economistes professionals enraonen sense incorporar aquestes evidències als seus discursos que acostumen a considerar científics: "(...) Per a Aristòtil un usurer era una persona que ni tan sols mereixia el menyspreu. Avui, fins i tot els rectors de les nostres antigues universitats, on diuen que hom reverencia el pensament i la cultura grecs, estan tan enamorats com tothom de les virtuts de l'interès compost (...)".

"La paraula ECONOMIA fou emprada per Aristòtil per a l'administració de la casa, en contrast amb "crematística", art de comerciar. El meu retret als "economistes" de confondre el deute amb la riquesa és similar al d'Aristòtil fa 2250 anys." (Amb l'intercanvi es poden guanyar diners però no es produeix riquesa).

Objectius

- Donar un punt de partida científic comú, basat en les lleis físiques més bàsiques, a totes les persones que es preocupen més dels interessos públics que del seu interès particular, per començar a reconstruir el món d'una manera més conforme als grans triomfs intel·lectuals que han caracteritzat l'època actual. El primer pas cap a aquesta utopia científica fóra delimitar degudament els drets dels creditors de la comunitat, reprimint el dimoni del deute que enganya els ignorants sota la disfressa de riquesa.
- Fer esment del fet que el creixement real no pot dependre de l'oferta monetària, sinó de la disponibilitat actual i futura de recursos exhauribles (fet que els macroeconomistes no tenen en compte).
- Fer notar que la gran paradoxa del capitalisme és que ho és quant als accessoris, comoditats i luxes de l'existència, però quant a les necessitats depèn encara de l'ingrés corrent: el món vegetal continua essent l'únic que pot transformar el flux originari d'energia inanimada en energia vital, comestible...
- A la llum d'aquesta anàlisi fóra millor disminuir la inversió o, més ben dit, classificar les inversions amb criteris ecològics.

Mitjans i/o instruments.

Argumentació basada en una crítica ecològica del concepte de capital, que porta a Soddy a negar la possibilitat d'una acumulació exponencial de capital: "De jove vaig llegir en un llibre d'economia, el títol i l'autor del qual no aconsegueixo recordar, que l'or tenia unes virtuts quasi místiques sobre el benestar humà ja que a cada nova descoberta d'aquest metall, a Califòrnia, Sud-àfrica, Austràlia, seguia una expansió del comerç i de l'economia. Per a un químic com jo, resulta difícil creure en les virtuts místiques de qualsevol metall, encara que sigui l'or." Cal

suposar que la riquesa sortia d'algun lloc, i que el que augmentava era la capacitat d'expoliació d'aquesta riquesa.

Soddy va fer propostes detallades de reforma del sistema financer. I explicà la inflació com una manera de fer possible el pagament de deutes insuportables. Pensava que, a llarg termini, no seria possible un creixement il·limitat; és a dir, l'expansió financera és un fenomen sense cap relació amb els problemes reals de l'economia, lligats a l'aprofitament de fluxos energètics.

L'economia real és per a ell la cruïlla entre ciències de la natura i ciències socials, és a dir, entre ciències de la probabilitat i ciències de la intel·ligència i de la voluntat.

Documentació tractada:

Martínez Alier, Joan. "L'ecologisme i l'economia. Història d'unes relacions amagades", Barcelona, Edicions 62, 1984. Capítol XI: 'La crítica de Soddy de la teoria del creixement econòmic'.

Martínez Alier, Joan: "Los principios de la economía ecológica", pròleg, Madrid, Visor.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Frederick Soddy fou premi Nobel de química l'any 1921. Les seves tesis sobre economia no van ser gaire escoltades pels seus contemporanis, però actualment són reconegudes com fonaments importants de l'economia ecològica.

Inconvenients de la taxació de les externalitats ambientals negatives

Joan Martínez Alier

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Economia

Fòrum transversal Valors

Resum

Les externalitats ambientals negatives (impactes ambientals que no són recollits pels preus del mercat) són difícils, si no impossibles, de valorar econòmicament, ja que afecten a la salut i a la qualitat de vida (ambdues de difícil valoració) no només de tots nosaltres - i sobretot dels grups socials desfavorits pel sistema - sinó també dels nostres descendents (efectes de llarga durada, no taxables segons les regles del mercat).

Diagnòstic

- Molts grups ecologistes reclamen que les externalitats siguin valorades i incloses en els preus dels productes i serveis. Però posar preu a la natura (introduir-la en el mercat) pot portar a la seva destrucció encara més ràpida, ja que els ecoimpostos donen un significat crematístic als serveis que la natura (com a magatzem de recursos i deixalles) fa a l'economia.
- No es poden reduir a diners efectes externs com la destrucció d'un paisatge o l'augment de soroll per la construcció d'una autopista.
- Quant a voler compensar econòmicament als grups socials desfavorits, cal tenir en compte que els pobres venen barat, fet que pot agreujar el problema.

Objectius

- Resituar políticament el tema de les externalitats, en funció de l'activisme popular, del canvi de consciència, i del canvi social en les pautes de consum.
- Clarificar el significat de les ecotaxes, multes i altres mesures dissuasives o correctores que es reivindiquen i/o que s'apliquen a les activitats amb impactes negatius sobre l'entorn.
- Proveir a l'economia ecològica d'eines conceptuais per tal d'evitar errors que podrien agreujar els problemes del medi ambient i accelerar les transferències de la problemàtica a grups desfavorits i a generacions futures.
- Remarcar la impossibilitat teòrica d'una racionalitat econòmica que tingui en compte les externalitats i incerteses ecològiques, per tal de contribuir a treure l'economia ecològica d'una situació defensiva que podria constituir un camí sense massa sortides.
- Contribuir a clarificar quines són les unitats territorials i els procediments de decisió.

Mitjans i/o Instruments.

- Distinció conceptual entre valor i preu: "Todo necio confunde valor i precio", o bé "un cínic és qui coneix el preu de tot i el valor de no res". En el cas del medi ambient i de la salut de la nostra descendència, l'autor considera que el valor és molt alt i que a més no és mesurable en termes monetaris (hi ha un valor però no és correcte assignar-hi un preu d'acord amb les actuals lleis del mercat). Les ecotaxes no serien el preu del que es fa malbé, sinó correccions dissuasives o correctores de caire polític.

Documentació tractada:

Martínez Alier, Joan. "Economia ecològica i ecologisme popular". Barcelona, Ecoconcern, Paper d'Innovació Social núm. 14, 1993.

Martínez Alier, Joan. "De la economia ecològica al ecologisme popular", capítol II: "Política econòmica y política ecològica", Barcelona, Icària, 1992.

Martínez Alier, Joan. "La ecología y la economía", Introducció: "Economia i ecología, cuestiones fundamentales", Mèxic, Fondo de Cultura Económica, 1991.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Fòrum Temàtic per Repensar

L'Educació

- Contenut 1** Presentació i llista de persones inscrites
- Contenut 2** Proposicions

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar l'Educació, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (Temàtic 2), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic 3)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspasar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (Temàtic 4)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis Temàtic 3 i Temàtic 4 (més el Transversal 3 si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, abans de finals d'any. En qualsevol cas **no podem acceptar** les valoracions que arribin més tard del **30 de gener de 1999** (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és **imprescindible** perquè pugueu participar amb **veu i vot** a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum l'Educació:

Francesc Codina Lanaspá	
Rafael Egea i Soldevila	
Juli Nogués	
Antoni Biarnes Mas	Experiències
Àngels Fortuny Morera	Experiències
Begoña González Minguillón	Experiències
Xavier Pons Frutos	Experiències
M ^a . Isabel Valverde Ferreiro	Experiències
Xavier Gimeno Soria	Models
Eduarne Iturmendi Sallent	Models
Luisa Martín Casallerrey	Models
Carles Mascaró i Buyreu	Models
Sílvia Amufat Perelló	Regles de joc
Joan Antoni Barón i Espinar	Regles de joc
Àngels Calveras Rubiralta	Regles de joc
John Mackay	Regles de joc
Montserrat Badia Cardús	Valors
Josep Borrell i Figueres	Valors
Antoni Cabayol i Mestre	Valors
Josep M. Casas-Huguet	Valors
Montserrat Company i Prats	Valors
Pilar Dotras	Valors
Núria Esteve i Rufié	Valors
Mercè Garcia del Estal	Valors
Lucía González Soler	Valors
Montserrat Ibáñez	Valors
Núria Llunell i Benet	Valors
Montserrat Malgosa	Valors
Josep Margarit Dalmau	Valors
Clara Mir Maristany	Valors
M ^a . Assumpta Pla Pi	Valors
Anna Ramis i Assens	Valors
Carles Redondo Molins	Valors
Carme Romia Agustí	Valors
F. Xavier Saludes i Domènech	Valors
Marta Vendrell Costa-Pau	Valors
Elena Vidre Gonzalo	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar l'Educació.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
EDU001EXP	Educación para adultos en el lugar de trabajo	Marta Soler , Montserrat Fisas Ollé.	Experiències
EDU002EXP	El grup de treball personal: una eina al servei d'alguns alumnes de l'ESO	M ^a . Isabel Valverde Ferreiro	Experiències
EDU003EXP	El refrany i la frase feta: espècies a protegir	Alexandre Agulló i Guerra	Experiències
EDU004EXP	Espacio de formación integral de las personas	Xavier Pons Frutos	Experiències
EDU005EXP	Espais para adultos	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Experiències
EDU006EXP	Formación de expertos y habilitación de espacios para celebrar ritos de paso de teístas, panteístas,	Ramón Rosal Cortes	Experiències
EDU007EXP	La Casita: una experiencia educativa en Barcelona	Begoña González Minguillón	Experiències
EDU008EXP	La Comprensió Musical Conscient per aprendre de la Música	Josep Margarit Dalmau, Glòria Sol Beltran	Experiències
EDU009EXP	La lectura engendra cultura: els Grups de Tertúlia Literària	Grup de Tertulia Literària	Experiències
EDU010EXP	Randa, Escola d'Estudis Polítics	Randa, Escola d'Estudis Polítics	Experiències
EDU011MOD	Model Sòlid [03] Els crèdits-estudi	Joan N. Casals ,	Models
EDU012JOC	Autonomia institucional del sistema educatiu	Martín Rodríguez Rojo,	Regles de joc
EDU013JOC	Elements per a la construcció d'una escola utòpica	Miquel Tribó i Salmons,	Regles de joc
EDU014JOC	Mesures per a un sistema educatiu del segle XXI	Warren Wagar ,	Regles de joc
EDU015JOC	Un pas més enllà després de la reforma a secundària	John Mackay ,	Regles de joc
EDU016VAL	Consum i producció de deixalles en un programa d'Educació Ambiental	Rosa Costa-Pau Garriga, Salut, Educació i Comunitat	Valors
EDU017VAL	Educación Ecológica Integral: un método para la transformación personal	Andri Werner Stahel ,	Valors
EDU018VAL	El Pensament Complex: Educar en la complexitat i per la complexitat	Josep Margarit Dalmau,	Valors
EDU019VAL	Els Estudis Universitaris Acumulatius	Rafael Egea i Soldevila,	Valors
EDU020VAL	Els Mediadors Culturals i la Pedagogia Crítica Intercultural: dos mecanismes de canvi social.	Mercè Gil Viñas	Valors
EDU021VAL	Espacios escolares para una educación emocional y a la tolerancia	Ana Gimeno-Bayon Cobos,	Valors
EDU022VAL	Estratègies per a l'aprenentatge evolutiu d'organitzacions i persones	Rosa Maria Laffitte Figueras	Valors
EDU023VAL	Investigar el nou fracàs escolar dels nois	Edip Rei	Valors
EDU024VAL	L'Educació en Valors per un Desenvolupament Integral de la Persona	Pilar Quera, Associació Espiritual Mundial Brahma Kumaris	Valors
EDU025VAL	Mesures de promoció d'una Educació Integral i Mediambiental	Carles Redondo Molins,	Valors
EDU026VAL	Nous currículums i noves formes d'avaluació per assolir una escola generadora de vida	Angels Calveras Rubiralta, Rosa Cuyàs Sol, M ^a . Assumpta Pla Pi,	Valors
EDU027VAL	Nova consciència i nova organització d'una ciutadania mundial	Josep M. Casas-Huguet ,	Valors
EDU028VAL	Potencial humà i vida quotidiana	Josep Maria Sans Serafini,	Valors

Educación para adultos en el lugar de trabajo

Marta Soler Montserrat Fisas Ollé

Redacció: Maria Martínez Agüero

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Con la crisis de la sociedad industrial, ha ido emergiendo la sociedad de la información, y las tareas a realizar en las empresas se han ido transformando progresivamente con las nuevas tecnologías.

No hay una formación básica en el lugar de trabajo. Hay una escisión entre el sector de personas adultas con un nivel de formación académica y otro sector de gente adulta que tiene un bajo nivel académico. Esto lleva a una obligada división social.

Hay una selectividad cultural que está relacionada con una selectividad social.

Los objetivos principales de la propuesta son: dar una formación que se transforme en la herramienta que proporcione al trabajador habilidades y destrezas que le permitan ser polivalente y plurivalente, una formación que le dé capacidad para adaptarse a los cambios, una formación mas general que permita la creatividad y reflexión para con su trabajo. Con lo que se evitará el costo del despido.

Entre los medios de la propuesta se destaca la racionalización de los Programas de Formación a partir de las necesidades de aprendizaje de los trabajadores y de las características de la inteligencia adulta.

Diagnòstic

Con la crisis de la sociedad industrial, ha ido emergiendo la sociedad de la información, y las tareas a realizar en las empresas se han ido transformando progresivamente con las nuevas tecnologías.

Las exigencias del mundo laboral llevan a realizar trabajos cada vez mas mentales e internos y menos manuales y externos.

La formación se ha caracterizado hasta ahora por ser específica para cada una de las tareas que van apareciendo, pero esto trae inconvenientes: impide el desarrollo de la participación y la creatividad del trabajador.

Es una formación carísima por la infraestructura y materiales en cada especialidad y en seguida se convierte en obsoleto.

No hay una formación básica en el lugar de trabajo. Hay una escisión entre el sector de personas adultas con un nivel de formación académica y otro sector de gente adulta que tiene un bajo nivel académico. Esto lleva a una obligada división social.

Hay una selectividad cultural que está relacionada con una selectividad social.

Objectius

1. Mejorar la calidad de formación de los trabajadores para que repercuta en la mejora de su calidad de vida y de su trabajo.

2. Dar una formación que se transforme en la herramienta que proporcione al trabajador habilidades y destrezas que le permitan ser polivalente y plurivalente, que le dé capacidad para adaptarse a los cambios; una formación más general que permita la creatividad y reflexión para con su trabajo, con lo que se evitará el costo del despido.

3. Lograr una formación básica dentro de la empresa con lo que se evita una inversión excesiva de tiempo en desplazamientos. Facilitará la rentabilidad y la eficacia de la formación.

Mitjans i/o instruments.

1. Mediante la racionalización de los Programas de Formación a partir de las necesidades de aprendizaje de los trabajadores y de las características de la inteligencia adulta.

2. Mediante una propuesta de Análisis de las Necesidades de Aprendizaje en el lugar de Trabajo y constituye el estudio de los aprendizajes necesarios para que una persona o grupo pueda desarrollar correctamente un trabajo.

Documentació tractada:

Marta Soler y Montserrat Fisas, Numeracy in the workplace (Habilidades numéricas básicas en el lugar de trabajo)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El grup de treball personal: una eina al servei d'alguns alumnes de l'ESO

M^a. Isabel Valverde Ferreiro

Redacció: M^a. Isabel Valverde Ferreiro
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

La nostra societat ha fet una opció: integrar a tots els alumnes entre 6 i 16 anys en el seu sistema educatiu. Hi ha alumnes amb problemes emocionals i intel·lectuals que no superen els aprenentatges bàsics. Quan arriben a l'Institut se'ls qualifica com a problemàtics: es tornen "invisibles" o "al·lèrgics" al sistema educatiu. Els professors tradicionals no disposen de mitjans per entomar aquesta nova situació i organitzar la vida al centre d'ESO de forma que realment hi tinguin cabuda aquests alumnes.

Cal introduir als Instituts un nou tipus de professional, professor-analista i terapeuta a l'hora, per organitzar uns Grups de Treball Personal en els quals els alumnes amb dificultats s'hi trobin acollits.

El Grup de Treball Personal proposat té dues vessants: el treball intern del grup que milloraria l'estabilitat emocional de cada un dels membres i a l'hora la convivència amb els altres, i el treball d'aportació al col·lectiu de l'Institut que els permetria una millor integració social.

Diagnòstic

Per les més variades causes hi ha alumnes que als 6 anys no superen els aprenentatges bàsics i que als 10 anys són incapaços de seguir el 50% de l'activitat de la classe amb els seus companys. Quan arriben a l'Institut es poden presentar com a persones "invisibles", amb una participació mínima a la classe, resignades a suportar 4 anys més d'activitats obligatòries que no viuran amb satisfacció. O bé serà una persona "al·lèrgica" al centre, que reaccionarà amb violència davant les normes, amb una agressivitat poc o mal continguda i amb una autoestima baixíssima que intentarà compensar protagonitzant esdeveniments escandalosos o delictius. El sistema educatiu obliga a aquests alumnes amb problemes a participar fins als 16 anys en unes activitats que li resulten inassequibles o gens motivadores, i a formar part d'un col·lectiu on no són benvinguts (els "invisibles" passen desapercebuts i els "al·lèrgics" són clarament indesitjats per la majoria del personal del centre). En la major part dels casos aquests alumnes i el seu entorn no disposen de gaires mitjans materials ni de suports afectius, cosa que afavoreix l'agreujament de la situació. Se'ls pot oferir alguna possibilitat de millora a través de professors especialment capacitats.

Objectius

- Fer que el sistema educatiu sigui conseqüent i aporti els mitjans perquè millori aquesta situació.
- Aconseguir que l'estada a l'Institut de Secundària dels alumnes amb dificultats no els deteriori més ni conflictui en extrem la vida al centre, diversificant molt més l'oferta d'activitats que es fan per acollir els alumnes amb dificultats intel·lectuals i emocionals.
- Oferir als professors la formació personal i professional que es requereix per acollir aquests alumnes.

Mitjans i/o Instruments.

- Reduir encara més les estones d'aprenentatge intel·lectual per aquests alumnes, sense que deixin de formar part d'un grup-classe amb alumnes de tot tipus.
- Crear Grups de Treball Personal que siguin a l'hora terapèutics, és a dir, que disposin de temps perquè es puguin plantejar les dificultats de convivència, estabilitat emocional, etc. dels seus components, i s'elaborin els conflictes amb un professor analista i terapeuta a la vegada.
- L'activitat del Grup de Treball tindria dues vessants: les activitats internes del grup i que només reverteixen en el propi grup, dedicades bàsicament a afavorir el creixement personal i la millora de la convivència, i les activitats d'aportació que el grup fa per intervenir en la vida social del centre. - les activitats d'aportació són el mitjà d'inserció social del Grup. Aquestes activitats han de ser realment significatives pel funcionament del centre perquè es pugui valorar la seva aportació al col·lectiu i avaluar-la d'una forma objectiva. Les activitats a organitzar podrien ser: Una lliga esportiva o de jocs de taula a l'hora del pati o al migdia, un aperitiu o un berenar per alguna festa especial, una discoteca, la decoració dels espais comuns, reparació de bicicletes, ambientació per les festes tradicionals, confecció de records o premis, etc.
- Les activitats de creixement personal poden prendre la forma de jocs simbòlics o de rols, dramatitzacions, dinàmiques de grup, psicomotricitat relacional, etc. En aquestes sessions s'elaboren els aspectes conflictius que sorgeixen a la vida al centre: autoafirmació, confiança, agressivitat, construcció de límits, acceptació de les normes, relació amb els altres, identificació de gènere, etc.
- Les persones encarregades d'organitzar aquest Grup de Treball Personal han de disposar de formació en psicologia pràctica i actual: psicologia humanista, anàlisi corporal, antropologia urbana, psicomotricitat... També és important que coneguin algunes eines com la meditació zen, les arts marcials, la biodansa, el ioga, etc, per introduir activitats diverses que millorin la dinàmica del grup. Altres coneixements, com el bricolatge, la

pastisseria, el graffiti, la fotografia, etc. afavoreixen el desenvolupament de les activitats d'aportació a la vida de l'Institut. És important proporcionar als professors de tots els claustres algun tipus de reciclatge que els permeti veure amb nous ulls aquests alumnes conflictius, els valorin com a persones amb determinades mancances i creguin que acceptar-los, treballar amb ells i estimar-los és imprescindible per desviar la trajectòria que porten i orientar-los cap a una millor integració social.

- La societat en tot el seu conjunt en sortirà beneficiada. Entenent-lo com un compromís que ens ve donat amb una democràcia ben entesa.

- Ampliar aquest reciclatge als altres alumnes i pares i mares, per augmentar l'acceptació i col·laborar en la millora de l'autoestima de tot el col·lectiu, tan els que se'n surten bé com els que hi tenen dificultats.

Documentació tractada:

- Experiència personal i professional pròpia.
- Proposta d'Anàlisi Corporal Relacional al SEM (Terrassa).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Vaig néixer a Madrid, l'any 1957.

He exercit de mestra des dels 17 anys, en escoles en les que l'interès i el benestar dels alumnes és l'objectiu principal, l'ambient és càlid i acollidor. També he treballat en escoles en les que els mestres senten els alumnes com una càrrega diària, tenen por dels alumnes "agressius", treballen a la defensiva.

He comprovat directament que mentre jo no he reconegut la meua pròpia agressivitat i m'he familiaritzat amb ella no he pogut tractar als meus alumnes sense por, acceptant-los amb les seves dificultats i conflictes, que en el fons s'assemblen molt als meus.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta implica un canvi de valors profund en la concepció dels centres de Secundària: a més a més de ser centres on la majoria dels alumnes adquireixen uns coneixements a través dels professors-catedràtics, que potencien les seves capacitats intel·lectuals, d'altres aprenen a viure en grup, a acceptar l'autoritat i les normes i coses pràctiques per trobar "el seu lloc al món", acompanyats per professionals que els entenen, accepten i tracten d'una forma global, integrant el cos, les emocions i els sentiments en l'aprenentatge.

Per formar aquests nous professionals es necessiten persones que coneguin i hagin elaborat mínimament les seves pròpies dificultats i conflictes, de forma que no els treguin de polleguera les dificultats i els conflictes dels seus alumnes. Que siguin conscients dels diversos aspectes que conformen l'estructura humana, acceptin que les carències afectives bloquegen el desenvolupament personal i que només l'experiència de sentir-se acceptat i estimat pot introduir canvis positius.

Les persones que han fet aquest camí tendeixen a sentir-se solidàries amb els alumnes que es troben amb dificultats i els poden acompanyar en l'aprenentatge.

Amb la integració real i profunda dels alumnes amb dificultat a l'ESO, la societat en tot el seu conjunt en sortirà beneficiada ja que acceptarà aquestes persones en comptes de rebutjar-les amb por, permetent que elles mateixes es busquin un lloc socialment acceptable. Aquest esforç per canviar els valors que actualment regeixen el funcionament dels Instituts d'ESO l'hem d'entendre com un compromís que ens ve donat amb una democràcia ben entesa.

El refrany i la frase feta: espècies a protegir

Alexandre Agulló i Guerra

Redacció: Alexandre Agulló i Guerra

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Com es deriva del títol, el refrany, la dita, la frase feta, estan en perill d'extinció; és per això que són espècies que cal protegir.

Reflexionar al voltant d'aquesta situació i sobre les conseqüències derivades d'ella, esdevé l'intencionalitat primera de la proposta. La segona, insinuar mitjans o instruments per intentar entrebancar aquest procés d'extinció d'una faceta del nostre patrimoni, així com del procés de substitució de la nostra llengua, minoritària, per altra majoritària.

Diagnòstic

1. És una opinió generalitzada i constatada que el llenguatge usual del jovent és molt pobre en lèxic i en recursos lingüístics, prescindint, a més a més, quasi completament de qualsevol frase feta, dita o refrany i recurrent sovint al "tio", "guai", "mola"
2. En el llenguatge cult, en el llenguatge acadèmic, en el estàndar dels mitjans de comunicació, està molt minvat, o totalment ignorat el seu ús.
3. Aquest fenomen, a més de la desaparició d'un patrimoni ancestral peculiar de cada llengua, facilita el procés de substitució de les llengües minoritàries per les majoritàries.

Objectius

Sensibilitzar de la necessitat de treballar per conservar viu aquest patrimoni singular de cada poble.
Adonar-se'n de la necessitat de fer un ús habitual i quotidià per aconseguir que no vagi minvant.

Mitjans i/o Instruments.

1. Potenciar el coneixement de refranys, frases fetes, de forma vivencial, funcional:
 - Arreplegant informació, espontània o suggerida, de persones que en fan servir; especialment gent major, d'ambients rurals.
 - Investigant de fonts escrites.
2. Reflexionar sobre la seua utilitat com:
 - Instrument fonamental per afavorir la conservació de la nostra parla.
 - Nexe vàlid per connectar i descobrir troballes similars en altres llengües.
 - Eines que faciliten i economitzen la comunicació
 - Mecanismes de distensió interna (com el cop, el crit, o la "paraulota")
 - Referents que confirmen la unitat de la llengua catalana
 - Possibilitadors d'una garbera de recursos per eixamplar el lèxic.
 - Elements que faciliten informacions de diversa índole (històrica, geogràfica, climatològica, d'activitats rurals, etc.)
 - Materials vius per reflexionar sobre els valors proposats (hi ha de contradictoris, de discriminadors, que fan plorar les pedres, etc.)
3. Incorporar-los al nostre llenguatge i fer-los servir en la nostra comunicació habitual.

Documentació tractada:

A partir de treballs propis

De recerca i investigació (treball de camp arreplegant material)

D'estructuració i publicació:

BROTS I ESCLAFITS VERBALS D'ALCOI I POBLES MUNTANYENCOS (Alcoi 1989)

De comunicacions:

EL REFRANY, LA FRASE FETA, ESPÈCIES A PROTEGIR

(Primer simposi del professorat d'ensenyament en valencià. Alcoi 1994)

D'investigació:

Estudi sobre COMPETÈNCIA I ÚS DEL VALENCIÀ A ALCOI. RELACIÓ AMB EL CONEIXEMENT I ÚS DE REFRANYS I FRASES FETES

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Alexandre Agulló i Guerra (Alcoi 1953) és mestre de Primària amb 25 anys d'experiència docent. Amb algunes

publicacions col·lectives, a banda de les esmentades en l'apartat de documentació.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Espacio de formación integral de las personas

Xavier Pons Frutos

Redacció: Xavier Pons Frutos

Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Experiències

Resum

La evolución de la acción del hombre sobre el planeta pone en riesgo la misma pervivencia de la especie. La presión de los acontecimientos es tal que debemos cambiar o desaparecer. Y la forma en que se educa está detrás de todo ello. La educación al uso parece tener un solo objetivo: que seamos personas dóciles y útiles. Es esa una forma grosera de reducir al ser humano.

Entendemos que educar tiene que ver básicamente con crear las condiciones adecuadas para permitir el desarrollo desde dentro. No hemos de preguntarnos qué necesita saber y conocer el hombre para mantener el orden establecido; sino ¿qué potencial hay en el hombre y cómo puede desarrollarse? El objetivo que pretendemos con nuestra propuesta es el de crear un tipo de centro, donde puedan darse las condiciones adecuadas para que puedan emerger del mejor modo el potencial y la vocación de cada ser. Un espacio donde -desde la serenidad, el arte, la reflexión, la observación, el estudio y la práctica diaria- pueda cada participante situarse en el mundo con responsabilidad y conciencia.

Para ello, estamos trabajando en la creación de un centro que pueda ofrecer oportunidades más adecuadas para el desarrollo como ser humano creativo y no solo como persona útil. En dicho espacio, jóvenes mayores de 18 años, podrán compartir por un año -y en régimen de convivencia- la experiencia educativa que estamos intentando plasmar.

Diagnòstic

La situación actual del mundo encierra una serie de peligros progresivos para la especie. Y esos peligros que vienen causados muchas veces por la intervención humana, a nuestro parecer, están requiriendo un cambio en las actitudes y en los comportamientos. Pero el hombre mismo, con su forma de ser y actuar es, a menudo, el primer obstáculo para esa evolución. Y la forma en que se educa está detrás de todo ello.

La educación al uso parece tener un solo objetivo: que seamos personas dóciles y útiles. Es esa una forma grosera de reducir al ser humano. El permanecer subdesarrolladas gran parte de nuestras potencialidades supone un elevado coste a la especie. Hay que revolucionar eso. Necesitamos profundizar el nivel de lo que se llama educación. Si elevar el nivel de conciencia supone, ante todo, abrir nuestro marco de comprensión, habría que considerar si la mayoría de los otros problemas no tienen también ahí sus raíces: en lo más profundo de la naturaleza humana.

Educar no puede seguir siendo enseñar lo que uno ha aprendido en las escuelas, repitiendo -cada vez de una manera más raquítica- lo que nos han dicho otros. Educar no puede seguir siendo castrar al ser humano para adaptarlo a esta sociedad, haciéndole guardián y mercenario, parcializador y repetidor de lo que hay. No podemos seguir compartimentando la realidad. La presión de los acontecimientos es tal que debemos cambiar o desaparecer.

Objectius

Entendemos que educar tiene que ver básicamente con crear las condiciones adecuadas para permitir el desarrollo desde dentro (como una semilla, que si tiene las condiciones ambientales adecuadas y la energía biológica interna comienza un proceso de crecimiento; si no las tiene, aunque la semilla esté viva, no germina).

Queda claro que no hemos de preguntarnos qué necesita saber y conocer el hombre para mantener el orden social establecido; sino ¿qué potencial hay en el hombre y cómo puede desarrollarse? De esta manera el orden social se irá enriqueciendo con lo que aporten los hombres integrales que se incorporan al mismo en vez de hacer de cada generación lo que el orden social establecido quiere hacer de ella.

En esta línea, el objetivo que pretendemos con nuestra propuesta-experiencia es el de crear un tipo de centro, donde puedan darse las condiciones adecuadas para que puedan emerger del mejor modo el potencial y la vocación de cada ser. Y todo ello animado básicamente por una comunidad educativa que procure, ella misma, crear y transmitir con su vida esa atmósfera acogedora, libre, rigurosa y compleja.

Un espacio donde -desde la serenidad, el arte, la reflexión, la observación, el estudio y la práctica diaria- pueda cada participante situarse en el mundo con responsabilidad y conciencia.

Mitjans i/o instruments.

Espacio de formación integral

Proponemos la creación de un centro donde puedan darse las condiciones adecuadas para que puedan emerger del mejor modo posible el potencial y la vocación de cada ser. Todo ello animado básicamente por una comunidad educativa que procure, ella misma, crear y transmitir con su vida esa atmósfera acogedora, libre, rigurosa y compleja.

Un espacio donde -desde la serenidad, el arte, la reflexión, la observación, el estudio y la práctica diaria- pueda cada participante situarse en el mundo con responsabilidad y conciencia.

Para caminar hacia ahí, estamos trabajando en la creación de un primer centro que pueda ofrecer nuevas y más ricas oportunidades: es decir, oportunidades más adecuadas para el desarrollo como ser humano creativo y no solo como persona útil. Desde hace dos años, trabajamos para rehabilitar una finca que ofrece posibilidades idóneas para llevar a cabo tal centro y en la que estamos preparando las infraestructuras que serán necesarias, tanto de alojamiento como de talleres, espacios de música y silencio,...

En ella, una comunidad de vida, ofreceremos una educación integral apoyada en el desarrollo de cinco áreas: formación teórica, actividad laboral, desarrollo artístico, técnicas de crecimiento personal y convivencia diaria confrontada. Todo ello en un bello espacio natural, en un ambiente de silencio y respeto, con una infraestructura artesanal y agropecuaria y sin despreciar nada, desde la rueda al ordenador y desde la danza a la economía internacional.

En dicho espacio, jóvenes mayores de 18 años, podrán compartir por un año -y en régimen de convivencia- la experiencia educativa que estamos intentando plasmar.

En el "mientras tanto" necesario, al no gozar de financiación exterior, ofrecemos el espacio a personas que puedan necesitarlo para reponerse, para crecer o para trabajar en el desarrollo personal o comunitario. Intentamos ir creando así la atmósfera y las condiciones que luego podremos ofrecer en el centro que proponemos.

Documentació tractada:

Informe-Proyecto realizado por el mismo autor y equipo.

Se recogen ideas de Edgar Morin, Krishnamurti, Informe al Consejo del Club de Roma, Rudolf Steiner, Roger Garaudy, Rudolf Bahro, José Antonio Marina y otros.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Xavier Pons Frutos ha cursado estudios de Sociología, Aparejador y Educación, aunque se ha dedicado toda la vida a la animación de jóvenes y a ensayar la vida en común, a lo que ha dedicado más de 17 años. Ha trabajado desde los 13 años, hasta que a los 33, decidió dedicarse por completo a construir una sociedad diferente. En la actualidad, vive enteramente, junto con su compañera y un pequeño equipo de apoyo, para poner en práctica cuanto aquí se expone. Nació en 1946 e intenta apasionadamente construir nuevas propuestas.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Estoy con lo que dijo Xirinachs en la inauguración del Forum: "Hay que revolucionar también el estudio y hacer que lo que se predica se practique". Es curioso, pero el hecho de no querernos comprometer con ninguna ideología o filosofía en concreto nos está trayendo fuertes dificultades financieras al no obtener el apoyo económico de casi nadie. Creo, con Gandhi, que "deberíamos SER el cambio que deseamos VER"; y, con Bahro, que "todavía no nos hemos apeado del tiovivo mas que con una sola pierna", pues dedicamos solo unas horas a querer cambiar con una pierna lo que, con la otra, afianzamos con nuestro trabajo diario.

Esplais para adults

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dada la freqüència con la que bastantes adults viven el problema de la soledad, sobre todo en la gran ciudad, y no saben dónde acudir para encontrar un ámbito informal y acogedor, de amistad y ocio donde integrarse,

y con la finalidad de evitar la marginación afectiva de estas personas, y estructurar una higiene social preventiva de enfermedades mentales, (como la depresión o las adicciones, por ejemplo)

se propone la creación de esos ámbitos desde las instancias públicas, mediante espacios comunitarios diseñados y gestionados por profesionales expertos, destinados al nacimiento de grupos que cubran esas necesidades, adecuados a las circunstancias y personalidad de los individuos concretos. La tarea de aquéllos organismos estaría limitada a la información, coordinación y asesoramiento, hasta que el grupo se consolidase y desarrollara en forma autónoma.

Diagnòstic

La experiencia de bastantes adultos, sobre todo de la gran ciudad, jóvenes y no tan jóvenes que no tienen un entorno relacional rico (porque han llegado de fuera, porque una ruptura matrimonial les aleja de su círculo habitual de amigos, porque los que tenía se han emparejado y él no, etc.) es la de una profunda soledad y dificultad de encontrar espacios donde rehacer un círculo de amistades (y acaso también una pareja) en forma natural, y vivir el tiempo de ocio en forma creativa y acompañada. Algunos acuden, como sustitución y tras una información no siempre veraz, a grupos poco adecuados a su personalidad, o mal dirigidos, y no siempre fiables; otros, los más polarizados hacia el tema de la pareja, acuden -tras muchas dudas y con una cierta vergüenza- a agencias matrimoniales reservadas sólo para los que puedan pagar un alto precio... Grupos y agencias que suelen ser el mal menor a falta de una red de información clara y variada, a los que se va a parar casi por casualidad tras una búsqueda más o menos infructuosa, y que se suelen convertir en no pocas ocasiones en fuentes de frustración, más que de solución al problema de la soledad. Otros no buscan, o se cansan de buscar, o encuentran estímulos alternativos como los diferentes tipos de adicciones.

Todo ello lleva en muchas ocasiones a una especie de marginación afectiva, y a un deterioro de la personalidad de los individuos en cuestión, empuja a estilo de vida depresivo, somatizaciones, hipocondría... cuando no a un trastorno psicológico grave, y resta fuerza a la comunidad que podría beneficiarse de la creatividad de sus miembros cuando operan en forma conjunta e ilusionada en espacios lúdicos.

Objectius

Facilitar el contacto entre personas con intereses y afinidades comunes, con el fin de potenciar el sentimiento comunitario, y prevenir enfermedades mentales fruto de un exceso de soledad y de dificultades de estructuración del tiempo libre.

Mitjans i/o instruments.

A través de la creación, por parte de los organismos públicos- de espacios comunitarios -al estilo de los "esplais" de niños- gestionados por profesionales (p.e. asistentes sociales, psicólogos o expertos en dinámicas de grupos) asequibles a todo ciudadano desde el punto de vista económico y territorial, con posibilidad por parte de la sociedad de ejercitar un determinado "control de calidad" sobre los mismos, destinados a contribuir al nacimiento de grupos informales de ocio y amistad.

Estos espacios estarían diseñados de manera en que por edades y determinado tipo de circunstancias, intereses y aficiones pudiera preverse que haya muchas probabilidades de encaje satisfactorio entre los miembros de cada uno de los grupos.

La tarea del equipo encargado de la gestión sería, entre otras, la selección e información del grupo más adecuado para cada persona, la ayuda al arranque de cada uno de ellos (convocatoria, propuestas de actividades, etc.) y el asesoramiento para solución de conflictos grupales, disminuyendo sus tareas conforme el grupo vaya pudiendo hacer su andadura en forma totalmente autónoma.

El costo (modesto, por otra parte, pues necesitan muy poca infraestructura) lo ahorraría la sociedad en gastos médicos y psiquiátricos.

Documentació tractada:

Myriam DUTEUIL, El mercado de la soledad humana. Barcelona: Editorial Montaner, 1980.

Erich FROMM, La revolución de la esperanza. Buenos Aires: Paidós.

INSTITUTO ERICH FROMM, Grup d'amics. Documento no publicado.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La propuesta responde a una iniciativa ya experimentada en el marco del Instituto de Psicología donde la autora ejerce su profesión, surgida ante la constatación en la experiencia clínica de la gravedad del problema y la carencia de recursos sociales para solventarlo.

Formación de expertos y habilitación de espacios para celebrar ritos de paso de teístas, panteístas, agnósticos y ateos no vinculados a una cosmovisión religiosa específica

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dado el pluralismo de creencias que se ha desarrollado en los últimos treinta años en nuestro país, respecto a cosmovisiones religiosas, o agnósticas, o ateas, y el vacío de "ritos de paso" que se observan en la mayoría de las que no están vinculadas a una confesión religiosa concreta y con la finalidad de que las personas vinculadas a cualquier cosmovisión puedan celebrar los momentos relevantes de su trayectoria vital pudiendo recurrir a algunos ritos en los que se integre el poder movilizador del lenguaje simbólico se proponen medidas para la formación específica de expertos que puedan animar esas celebraciones -incluidos los matrimonios civiles- y para disponer de locales adecuadamente acondicionados, incluidos algunos elementos artísticos.

Diagnòstic

Una vez que se ha desarrollado en nuestro país un creciente pluralismo de posiciones respecto a las creencias o cosmovisiones religiosas, agnósticas o ateas, se echan de menos la existencia de ritos creativos que ofrezcan ciertas estructuras para la celebración de momentos relevantes de la vida en los que las personas implicadas inician una nueva fase de la misma, de forma análoga a las celebraciones sacramentales cristianas -y de otras religiones- respecto al nacimiento e introducción en una órbita de fe, el compromiso de amor de pareja, el proceso de morir, la reconciliación, etc.

Si, como señala Ana Gimeno-Bayón en otra propuesta, los ritos cristianos actuales, con su correspondiente manejo del lenguaje simbólico, adolecen frecuentemente de rutina y falta de creatividad y de implicación personal auténtica -cognitiva y emocional- en los símbolos utilizados, las celebraciones en la vida de los no vinculados a una confesión religiosa, o no existen, o son predominantemente de un convencionalismo sumamente pobre, cuando no chabacano.

Objectius

Contribuir a que aumente el porcentaje de ciudadanos -vinculados o no a una confesión religiosa- que dispongan de recursos para celebrar de forma creativa y con implicación profunda de sentimientos compartidos, pensamientos inspiradores y decisiones humanizadoras, ritos de paso en los momentos relevantes de su trayectoria vital.

Mitjans i/o Instruments.

Cursos para capacitar a expertos -con formación psicológica específica y conocimientos suficientes sobre el lenguaje y poder de los símbolos y ritos- a los que se pueda recurrir a la hora de decidir una celebración de un rito de paso.

Conseguir que la Administración facilite algunos locales en distintas poblaciones acondicionados adecuadamente -con la inclusión de elementos artísticos- como espacios facilitadores de celebraciones satisfactorias.

Se incluyen aquí a los celebrantes de los matrimonios civiles y los espacios en que éstos tienen lugar.

Documentació tractada:

Talleres presentados en los Congresos europeos de Psicología Humanista en los que se facilitaron orientaciones para celebraciones festivas de adultos -civiles o religiosas- que resulten creativas, reconfortantes, y potenciadoras de actitudes humanizadoras.

Experiencias e investigaciones llevadas a cabo en el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, integrando también elementos de culturas con aptitudes celebrativas más potentes que las que se dan en los países del Primer Mundo.

ELIADE, M., Imágenes y símbolos. Madrid: Taurus, 1955.

JUNG, C.G., El hombre y sus símbolos. Madrid: Aguilar, 1966.

MATEOS, J., Símbolo, en Conceptos fundamentales de pastoral. Madrid, 1983 (pp. 961-971).

MAUSS, M., Lo sagrado y lo profano. Barcelona: Barral, 1970.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Casita: una experiencia educativa en Barcelona

Begoña González Minguillón

Redacció: Begoña González Minguillón
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

La educación infantil es una función delegada hoy en día por las familias en los profesionales, en estructuras creadas a partir de las necesidades adultas. Por otra parte los centros educativos están poco dispuestos a una verdadera comunicación y participación de las mismas familias en la función educativa.

La Casita pretende fomentar una vivencia responsable y enriquecedora de la educación por parte de las madres y padres. Entiende la escuela infantil como un espacio educativo de carácter familiar creado en función de las necesidades e intereses reales de los niños y niñas.

En la Casita se está llevando a cabo un proyecto basado en el respeto al mundo espontáneo y autónomo del niño como eje de su educación (etimológicamente proceso de sacar de dentro). El proceso educativo se realiza en estrecha coordinación entre educadores, madres y padres. En un ambiente lúdico, familiar y de respeto a las necesidades individuales dentro de un marco ético claro, el niño va construyendo de forma natural los aprendizajes que requiere para su desarrollo.

Diagnòstic

Hoy día, la educación infantil está concebida por madres y padres como una tarea insatisfactoria (condiciona o limita la vida social, el desarrollo en el trabajo, etc.) que se delega en gran medida en profesionales. La guardería (termino que se continua usando de forma coloquial) la escuela, los medios de comunicación, los psicólogos, etc.

- La escuela o guardería es el lugar donde los adultos aparcen a los niños para poder así "realizarse como personas" (en el trabajo, las relaciones, el consumo, etc). Cada día aumenta el número de niños criados desde edades muy tempranas por personas que no son la madre o el padre (canguros, abuelos/as, personal de guarderías).

- Las escuelas y guarderías están creadas a la medida del adulto (padre, educadores, instituciones) y no a la del niño. Su estructura y organización (ratio educador-alumnos, separación de grupos por edades, uniformidad de contenidos para todos los alumnos, rigidez de horarios, etc.), impide un enfoque educativo que tenga en cuenta las necesidades e intereses de los niños como individuos y como colectivo.

- Existe una gran incomunicación entre la escuela y las familias, de forma que los niños suelen vivir estas dos realidades como separadas y en ocasiones contradictorias. La escuela tiende a evitar o limitar excesivamente la participación de las familias en la dinámica interna y cotidiana por su misma estructura de funcionamiento; la integración de las familias en la vida escolar y en la línea educativa supone un trabajo extra y un riesgo de cuestionamiento de sus criterios educativos.

Objectius

- Favorecer una cultura que considere la importancia de la infancia y su educación como la clave que definirá el mundo futuro.
- Abordar la formación de las madres y padres para que asuman responsablemente la educación de los hijos, como una función libremente elegida, gratificante y enriquecedora; favorecer el desarrollo de sus propios recursos educativos para que se sientan capaces y seguros en esta función.
- Entender la escuela infantil o la ludoteca (desterrar el término "guardería") como un espacio social educativo con un carácter esencialmente "familiar" (integración de las familias, grupos reducidos, etc.)
- Enfocar la educación como el conocimiento sobre uno mismo dentro de la colectividad para que cada niño sepa desarrollar sus potencialidades y aceptar sus limitaciones. Favorecer el desarrollo de la autonomía en todos los sentidos (hábito, convivencia, criterios, ética, etc.)
- Crear una estructura escolar que pueda atender a los intereses y las necesidades subjetivas e inmediatas de cada niño dentro del marco de la convivencia.

Mitjans i/o instruments.

A través de la creación del proyecto educativo "La Casita", cuyas características principales son:

1. Es una "comunidad educativa" compuesta por familias con niños y niñas de 1 a 6 años y educadoras. (no es intencionado el hecho de que sean dos mujeres)
2. El horario de asistencia es libre dentro del tiempo que el espacio permanece abierto (cinco horas y media)
3. El número de plazas está limitado a 14 para 2 educadoras.
4. No existe separación de grupos en función de edad. Solo en algunos momentos se hacen propuestas educativas voluntarias dirigidas a una determinada franja de edad.
5. Se realiza un proceso de adaptación totalmente personalizado con asesoramiento a la familia.
6. La base de la actividad lúdica es el juego espontáneo (enmarcado en una distribución por "rincones" de juego).

-Ensayo-prólogo, al llibre "Introducción al Análisis Schenkeriano" de Forte i Gilbert. Barcelona. Ed. Labor. 1992.

- "Programación y objetivos(?)". Zaragoza. Publicación interna del Ministerio de Educación. 1994.

- "Memoria. Correspondiente a la Cátedra de Armonía del Conservatorio Superior de Zaragoza". Zaragoza. Publicación interna del Ministerio de Educación. 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Josep Margarit és Professor de Teoria i Anàlisi Musical. Desenvolupa conjuntament amb el professor Pedro Purroy, de Zaragoza, una Teoria Organísmica i Sistèmica de la Música, a partir de la teoria Schenkeriana. Pren contacte amb E. Morin l'any 1994, amb qui es dona una "convergència extrema" (en paraules del propi Morin) entre el seu treball i el treball d'investigació sobre i des de la música. Dirigeix junt amb Glòria Sol Bertran l'aplicació d'aquestes teories en l'ensenyament de la Música en el centre d'Expressió Musical "El Tram" de la Garriga (Barcelona)

Glòria Sol és Músic i mestra de música (com a concepte global) i (desmembrat) de piano i llenguatge musical.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta ja s'està portant a terme, tant en la seva aplicació com en començar a trobar resultats concrets, en el Centre d'Expressió Musical "El Tram" de la Garriga (Barcelona).

La lectura engendra cultura: els Grups de Tertúlia Literària

Grup de Tertúlia Literària

Redacció: Carme Tarrida Bonet
Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Experiències

Resum

La educació de persones adultes nos permet, a uns recordar lo que un dia emezamos a aprender y a otros a aprender lo que un día no pudimos y, sobre todo nos permite aprender todos los conocimientos que se van generando a partir de las nuevas necesidades y de las diferentes transformaciones sociales. El debate anima a expresar nuestra opinión, lo que no resulta fácil a partir de que estamos educados en la cultura del silencio.

El objetivo de este tipo de experiencias es animar a las personas adultas a leer y participar en actividades literarias y demostrar que la edad o el nivel de estudios no es ningún obstáculo. Generar afición a la lectura y ocupar el tiempo libre de forma enriquecedora y creativa.

Para ello se ha de organizar grupos de tertulia literaria y grupos de personas adultas, lugares de encuentro con fines diversos, transformándolos en encuentros sistemáticos con objetivos comunes.

Diagnòstic

Estamos educados en la cultura del silencio, hacen falta espacios de debate que nos animen a expresar nuestra opinión.

La educación de personas adultas nos permite, a unos recordar lo que un día emezamos a aprender y a otros a aprender lo que un día no pudimos y, sobretodo nos permite aprender todos los conocimientos que se van generando a partir de las nuevas necesidades y de las diferentes transformaciones sociales.

Objectius

El objetivo de este tipo de experiencias es animar a las personas adultas a leer y participar en actividades literarias y demostrar que la edad o el nivel de estudios no es ningún obstáculo.

Evidenciar la necesidad de las personas adultas de expresar sus ideas, sentimientos, ilusiones.

Procurar extender esta experiencia y animar a otros grupos a participar y crear otros grupos de estas características.

Poder comentar y reflexionar en grupo las propias interpretaciones de una lectura individual que siempre es mas pobre, con aspectos que pasan desapercibidos.

Generar afición a la lectura.

Ocupar el tiempo libre de forma enriquecedora y creativa.

Dejar claro que la lectura engendra cultura.

Mitjans i/o instruments.

Grupos de tertulia literaria:

- 1 El coordinador, en el comienzo del curso informa todas las novedades, entrega una relación de títulos de obras, autores y épocas, tanto clásicos como contemporáneos, para que se pueda elegir entre todos los participantes, tanto los libros como el orden de las lecturas.

De forma democrática se determina hasta qué página se ha de leer, en base a las posibilidades de todos, a la dificultad del libro, al tipo de lectura, si es en verso o en prosa. La lectura se hace en casa o en otro lugar fuera del espacio de la tertulia. Se debe hacer con la suficiente pausa y atención, y si es posible releerlo nuevamente, a fin de poder analizarlo en profundidad el día de reunión, luego comentar lo leído y pararse en los párrafos mas significativos.

Lo ideal es llevar una lectura mas o menos coordinada para poder seguir las explicaciones y las reflexiones en torno a las ideas que van surgiendo, evitando así interrupciones.

Esta forma de leer obliga, a unos más que a otros, a efectuar consultas en libros, diccionarios, atlas etc. que tenemos en casa, o consultar con los hijos, nietos etc. o incluso en bibliotecas. Se pueden hacer referencias a los autores, biografía, la época en que vivieron en torno cuando escribieron, sin olvidar la situación política y social, etc.

Las tertulias se dan en un ambiente de diálogo, se respetan los turnos de palabra y el contenido de las opiniones emitidas aunque no sean coincidentes. Cada participante da su versión de lo que se lee y se entiende, lo que implica un debate, con esta dinámica todos salen informados y beneficiados por las distintas interpretaciones.

El debate anima a expresar nuestra opinión, lo que no resulta fácil a partir de que estamos educados en la cultura del silencio.

- 2 Grupos de personas adultas, lugares de encuentro con fines diversos, transformándolos en encuentros sistemáticos con objetivos comunes.

Documentació tractada:

GRUPO DE TERTULIA LITERARIA, La lectura engendra cultura

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Randa, Escola d'Estudis Polítics

Randa, Escola d'Estudis Polítics

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Experiències

Resum

L'escola Randa vol ser un àmbit permanent de recerca orientada a l'anàlisi de la realitat política, que metodològicament funcioni com espai de formació però també de trobada, reflexió i de diàleg que contribueixi a enriquir el bagatge de la cultura política crítica, i a estimular el sorgiment d'iniciatives i experiències innovadores per a la reflexió, que permeti la vinculació entre la producció intel·lectual i l'activisme. Temàticament, es vol ubicar la catalanitat (cultura, ideologies...) en un context mundial, a partir de temes com la multiculturalitat, la dialèctica de cultures i en concret la perspectiva mediterrània, entre d'altres. Pedagògicament l'escola vol experimentar noves vies que permetin participar d'una voluntat de transformació dels paradigmes científic i d'acció cultural existents: "Sortir una mica de la figura de l'ensenyament on el que sap transmet a un grup". En aquest sentit, el funcionament de l'escola és un curs en tres anys. El primer curs, introductori, aborda qüestions fonamentals per a l'estudi dels paradigmes polítics. Els cursos segon i el tercer s'orienten cap a l'autoformació de petits grups de treball (amb tutories) i autogestió d'un pressupost per viatges d'estudi, documentació, professorat especialitzat, etc. La formació del tercer any consisteix en la vinculació activa a algun grup d'acció social o cultural i la realització de l'informe de participació.

Diagnòstic

- "Tot procés d'acció social, cultural o política, requereix del compromís i de la participació de persones capaces d'analitzar correctament i sense dogmatismes la realitat, així com de donar respostes rigoroses, innovadores i eficaces als seus reptes.
- La complexitat dels fenòmens polítics i socials exigeix una capacitat d'anàlisi i de comprensió globals, a la vegada que l'aptitud per al disseny de respostes adequades en àmbits i terrenys específics, tot tenint en compte els diversos nivells de la realitat.
- Les ràpides transformacions a escala civilitzadora que estan experimentant les societats dels nostres dies i els canvis que arreu s'estan produint pel que fa a les relacions entre Estat, Societat i Nació, conviden també a una reflexió que renovi el nostre pensament polític nacional, l'alliberi de tòpics i dogmatismes caducs, i el faculti per inspirar estratègies vàlides per respondre als reptes que ens emplacen."

Objectius

- "La reflexió i la pràctica polítiques amb vocació transformadora requereixen d'eines que l'Escola vol contribuir a construir, des del retrobament amb les tradicions més fecundes de la identitat catalana, mediterrània i europea, i des de la mirada atenta als moviments socials que arreu recorren vells i nous camins d'alliberament col·lectiu."
- En concret:
- "a) Formar persones o col·lectius interessats en aprofundir la seva cultura política i en reflexionar sobre els nous camins de l'acció cap a una societat més lliure, justa i solidària". L'escola s'ha pensat com espai de reflexió útil per a gent que participa en altres entitats orientades cap a l'activisme social, si bé vol restar oberta pel que fa a la procedència dels estudiants i del professorat.
 - "b) Esdevenir un espai obert de trobada i de debat que contribueixi a enriquir el bagatge de la cultura política crítica, i a estimular el sorgiment d'iniciatives i experiències innovadores." En aquest sentit l'escola vol anar més enllà del que és la formació i esdevenir lloc de trobada, gestació i intercanvi d'idees i experiències. "L'important és la vinculació entre allò interior i allò actiu per tractar d'evitar o només l'activisme o només l'intel·lectualisme"
 - c) "Ser un àmbit permanent de recerca orientada a l'anàlisi de la realitat política, dels seus processos de transformació i de les seves alternatives"
 - d) Temàticament, ubicar la catalanitat (cultura, ideologies...) en un context mundial, a partir de la inclusió de temes com la multiculturalitat, la interculturalitat, la dialèctica de cultures i la perspectiva mediterrània, entre d'altres.
 - e) Pedagògicament, experimentar noves vies que permetin participar d'una voluntat de transformació dels paradigmes científic i d'acció cultural existents: "Sortir una mica de la figura de l'ensenyament on el que sap transmet a un grup".

Mitjans i/o Instruments.

- "L'escola desenvolupa la seva activitat al llarg de tres cursos de nivell progressiu. El primer curs, introductori, planteja temes metodològics, transversals i de perspectiva global, referits a les qüestions fonamentals per a l'estudi dels paradigmes polítics."
- "En el segon i el tercer nivells pren un lloc central l'estratègia d'autoformació, amb el suport d'un tutor o tutora, i amb una part del pressupost gestionada pels propis estudiants per a sessions amb professorat especialitzat, viatges d'estudi, documentació, assistència a jornades, etc."

-Aquesta proposta es concreta en un programa de formació i investigació de tres anys de durada. El primer curs s'organitza en dos seminaris que palantegen fonaments teòrics de la recerca de paradigmes emancipatoris, des d'una perspectiva global i mediterrània. El segon curs s'organitza entorn els dos mateixos seminaris, abordats, però, des d'una òptica aplicada als àmbits de l'ecologia, l'economia, la tecnologia, la política i la cultura. El tercer curs es basa en petits grups de recerca que duen a terme, amb el suport d'una tutoria, un treball d'investigació sobre algun dels temes del programa de primer o segon curs. Aquests grups d'estudi es constitueixen ja al llarg del segon any en què comencen a treballar com a tals en les sessions de debat.

-El planter de professors inclou, entre d'altres: Lluís Maria Xirinacs, Raimon Panikkar, Josep Maria Terricabras, Ignasi Alvarez, Aureli Argemí, Arcadi Oliveras, Vicenç Fisas, Jean-Loup Herbert, Carles Riera, Agustí Nicolau, Basarab Nicolescu, Joan Francesc Mira i Stefano Puddu

Documentació tractada:

Fullet de promoció "Randa, Escola d'Estudis Polítics. A la recerca de paradigmes alliberadors, una perspectiva transdisciplinària des de la Mediterrània. Any quart"

"Conversa amb Jean-Loup Herbert", Via fora! 50 p.53-61

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Model Sòlid [03] Els crèdits-estudi

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema d'accés a l'ensenyament reproduceix avui dia en el funcionament de l'escola les estructures i relacions del món adult i és per tant una font de perpetuació dels desequilibris socials creixents que en aquell es donen. El crèdit-estudi vol esdevenir una eina que permeti el finançament dels estudis superiors a partir d'un fons en "moneda sòlida", no devaluable ni sotmesa a interessos, segons la proposta EL TITOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA, i per tant més accessible econòmicament a gent amb menor capacitat adquisitiva que no les beques i préstecs actuals. Aquest fons es lliura a l'estudiant en moneda fluida, per a les necessitats de consum quotidià durant el període d'estudi. Aquesta proposta s'inclou dins l'anomenat MODEL SÒLID, que pretén resoldre un problema vinculat a l'ensenyament com és l'atur, a partir de la moneda sòlida que desenvolupa el mercat productiu i per tant el treball.

També cal dir que el crèdit s'atorga en funció del calendari laboral que preveu per als i les joves una etapa anual d'estudi teòric combinat amb una d'aprenentatge pràctic, una de les quals dobla a l'altra en temps (tres mesos i sis mesos cadascuna) en funció de si l'orientació preferent de l'individu sigui la de futur treballador o treballadora manual o intel·lectual.

Diagnòstic

El sistema educatiu actual, resultat d'un procés històric de l'aplicació de programes públics per a l'accés de les classes populars a certa cultura que els donés certa llibertat, capacitat de decisió i responsabilitat democràtica, presenta en els seus resultats greus deficiències que porten a resultats deplorables:

- A) baixa qualitat de l'ensenyament, produïda en part per aquest enfocament de la igualtat d'oportunitats, que ha predominat sobre el desenvolupament de les potencialitats personals, donant com a resultat una equiparació a la baixa,
- B) el desigual accés a l'ensenyament, el qual és una mostra de la reproducció en el funcionament de l'escola de les estructures i relacions del món adult, és una font de perpetuació dels desequilibris socials creixents,
- C) excessiva teorització i allunyament dels continguts de les necessitats reals, com a resultat d'un sistema econòmic on la competència a qualsevol preu es manté com a valor suprem, en què es destrueixen llocs de treball per una maquinització mal orientada i on els continguts de l'ensenyament no responen a les necessitats reals de treball, sinó a les necessitats simbòliques d'individus i famílies que, en aquest sistema de competència, trien opcions professionals més prestigioses,
- D) finalment altres problemes com el sistema arbitrari de finançament, la segregació social a l'escola, o la comprensió de l'escola com un lloc d'adquisició de coneixements acabats i no de mecanismes per l'autoaprenentatge i auto-desenvolupament.

Objectius

- En primer lloc reorientar l'aprenentatge cap a una funció econòmica d'inversió en lloc d'una de consum. La inclusió de la proposta en el MODEL SÒLID permet que mecanismes instrumentals financers del model, com EL TITOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA, facilitin aquesta reorientació. Entenent que l'estudiant-aprenent és algú que fa una inversió pel futur (seu i dels altres)
- En segon lloc, poder garantir el finançament dels estudis a partir d'aquests crèdits sense interessos, així com potenciar el desenvolupament de les preferències professionals de cadascú substituint l'objectiu de la igualtat davant l'educació per un de potenciació de les capacitats individuals en un sistema on diferents mecanismes, com els IMPOSTOS AL CONEIXEMENT, contribueixen a una redistribució real de les riqueses materials i culturals suficient per parlar d'igualtat d'oportunitats dins del MODEL SÒLID.

La constatació que aquest finançament està en bona part cobert pel propi estudiant-aprenent, donant lloc a una independència econòmica i també a l'estalvi públic. La comprensió de l'aprenentatge com una actitud davant la vida, present en les feines manuals i intel·lectuals i connectat amb les necessitats reals, mitjançant la combinació de diferents tipus d'activitats.

Mitjans i/o instruments.

El crèdit-estudi vol esdevenir una eina que permeti el finançament dels estudis superiors a partir d'un fons en "moneda sòlida", no devaluable ni sotmesa a interessos i per tant més accessible econòmicament a gent amb menor capacitat adquisitiva que no les beques i préstecs actuals. Aquests fons són possibles amb EL TITOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA. Part d'aquest fons es lliura a l'estudiant en moneda fluida, per a les necessitats de consum quotidià durant el període d'estudi. Altra part es un deute sense interessos a càrrec del sou de la seva feina futura, (i passada o present si es tracta de formació continuada) El crèdit s'atorga en funció de les reformes del calendari laboral que l'autor preveu a partir de l'aplicació del "model sòlid". Aquest calendari vol trencar les

excessives especialitzacions personals en camps determinats, a partir de la combinació d'activitats diferents, manuals o intel·lectuals.

En concret, es preveu pels joves una etapa anual d'estudi teòric combinat amb una d'aprenentatge pràctic, una de les quals dobla a l'altra en temps (tres mesos i sis mesos cadascuna) en funció de si l'orientació professional preferent de l'individu sigui la de futur treballador manual o intel·lectual.;

Documentació tractada:

Casals, Joan N. "El futur era possible". La llar del llibre, Barcelona, 1988, p. 95-102

Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977, p. 1-7

Documentació addicional sobre el model sòlid:

Als mateixos llibres

Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front la inestabilitat i arbitrarietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament llur acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

[01] EL MÒDEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida

[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA

[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI

[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT

[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT

[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política

[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Autonomia institucional del sistema educatiu

Martín Rodríguez Rojo

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es presenta una estructura descentralitzada de l'organització del sistema educatiu, en la que el pes de les majors responsabilitats es desplaça cap als òrgans representants de la societat local o de base.

L'autonomia institucional o de centres s'omple de sentit quan es relaciona amb un enfocament crític de l'educació i de l'escola. Aquesta autonomia estimula el valor de la responsabilitat i del compromís dels educadors i educands amb el context proper i llunyà. Una peça original i innovadora de l'autonomia educativa és la consideració del districte educatiu com a òrgan clau per al coneixement i transformació global del paisatge humà on habiten els educands.

A cada nivell socio-territorial (municipi, comarca, autonomia, estat central) correspon un consell educatiu en el qual estan representades les diferents forces socials i que esdevé la màxima autoritat en matèria d'ensenyament.

Diagnòstic

El sistema d'organització educativa és insuficient per a que l'ensenyament faci aportacions per millorar la societat. D'altra banda els règims públic i privat suposen limitacions tècniques importants per què els educadors puguin desenvolupar la seva tasca de reforma pedagògica.

Els programes d'ensenyament ofereixen avui dia un patró metodològic i curricular uniformitzat, uns continguts descontextualitzats de l'entorn i una estructura de presa d'iniciatives i decisions jerarquitzada unilíniament des del Consell ministerial fins a la relació entre professorat i alumnes. Es tracta d'una forma d'ensenyament que, en la teoria contempla només la part instructiva (adquisició de coneixements) i poc la part formativa (adquisició de valors i criteris ètics a partir de l'establiment d'un marc de reflexions sobre l'entorn social), i en la pràctica contempla l'adoctrinament subtil en les formes de relació jeràrquica i centralitzada del sistema (el professor mana i decideix).

Els escolars es mostren en gran mesura desmotivats, per no trobar sentit a la cultura que s'imparteix a la institució acadèmica que freqüenten. Es per això que cal una renovació del sistema educatiu on es mostrin els problemes socio-culturals de l'entorn com revulsius que promoguin una nova cultura, capaç de canviar l'apatia dels alumnes i de poder-los exigir que participin com a protagonistes de la transformació.

Objectius

-L'autonomia educativa: un element que pot generar efectes positius al seu voltant i a diferents nivells. Aquest mode d'organització dona als estudiants els elements d'una major consciència reflexiva, dona a més major capacitat de decisió als professors, els quals personalitzen l'ensenyament en funció de les condicions socio-culturals i personals dels estudiants.

-Crear consciència d'arrelament, de pertinença a unes formes de ser diferents que, sense caure en la desconsideració dels altres, potencia el sentit de l'autoestima personal i el goig de viure.

-Engendrar necessitat i consciència de que els problemes educatius no són solament pedagògics, sinó també socials, econòmics i polítics.

-Comprendre que un sistema educatiu no pot autolimitar-se a les aules. La necessitat de comprendre la complexitat dels problemes i la participació, en la seva solució, no tan sols dels educadors, sinó de totes les forces socials que interactuen en un districte educatiu.

-Finalment ajudar, a partir del resultat dels estudis i propostes de l'escola, a crear en el seu entorn social immediat (barri, comarca) el sentiment, la voluntat i la creença dels resultats positius que pot generar l'auto-organització del sistema educatiu.

Mitjans i/o Instruments.

-El sistema d'organització de l'ensenyament proposat segueix la mateixa línia d'altres propostes: finançament públic i gestió privada, que vol dir costejar equitativament entre tots les iniciatives que faciliten el desenvolupament de les potencialitats individuals o col·lectives.

-Consisteix en una estructura descentralitzada en la qual el pes de les majors responsabilitats es desplaça cap als òrgans representants de la societat local o de base.

-A cada nivell socio-territorial correspon un Consell educatiu en el qual estan representades les diferents forces socials i que esdevé la màxima autoritat en matèria d'ensenyament.

-D'altra banda, la potenciació d'un moviment d'educadors crítics capaços de crear pensament convincent i profund, que provi la necessitat d'una altra educació i altres estils d'educar.

-Fomentar debats entre els estudiants per fer sorgir entre ells l'exigència d'autogovern i la necessitat no només d'una democràcia representativa i formal sinó de mecanismes per responsabilitzar-se dels problemes i de com trobar-hi una solució.

-Començar amb l'ús, per part del professorat convençut d'aquests plantejaments, en les facultats d'educació i escoles de magisteri, una metodologia autogestionària que canviï els apunts per la recerca, les aules col·lectives per treball en seminaris, les sessions de 45 minuts per altres de durada més llarga.

Documentació tractada:

Rodríguez Rojo, Martín; "Autonomía institucional y referencia al contexto como exigencias fundamentales de la didáctica crítica", en Rodríguez Rojo, Martín, "Hacia una didáctica crítica", La Muralla, Madrid ,p. 189-235

Documentació addicional:

- Rodríguez Rojo, Martín; "Hacia una didáctica crítica", La Muralla, Madrid, 221 p. (el conjunt del llibre enquadra, justifica i fonamenta la proposta que presentem)

Per la fonamentació teòrica de la proposta:

- Carr, W; Kemmis, S.T; "Teoría crítica de la enseñanza." Martínez Roca, Barcelona, 1988

- Villa, A; "Autonomía institucional de los centros educativos", ICE,Univ.de Deusto, Bilbao, 1994

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Elements per a la construcció d'una escola utòpica

Miquel Tribó i Salmons

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

Es proposa l'organització d'una escola pública de qualitat, basada, entre d'altres coses, en:

a) Mecanismes per evitar el fracàs escolar, com cicles tancats d'ensenyament que no permetin que els i les escolars no aprovades passin a cursos superiors, ralentint el conjunt de les classes; responsabilització del mestre en aconseguir acomplir el calendari de curs i de creació dels programes de curs.

b) Centres escolars amb autonomia de decisió, donant als claustres el govern de les escoles i creant un organisme paral·lel al consell municipal, el Consell Municipal d'Educació, amb responsabilitats sobre personal, instal·lacions i altres.

c) Democratització d'aquests organismes: funcionament mancomunat i democràtic del claustre, Consell Municipal d'Educació format per representants de l'ajuntament, de forces socials, de veïns i veïnes, pares i mares, sense partits polítics i elegit en votacions directes i obertes, fetes paral·lelament a les municipals.

d) Mestres integrats i compromesos amb els centres, evitant interins, provisionals, trasllats i oposicions. Afegit d'una prima al sou fix actual per incentivar la millora de la pràctica pedagògica

Diagnòstic

Les escoles públiques actuals presenten les següents deficiències:

-Un escandalós coeficient de fracàs escolar, que converteix l'escola en l'empresa pública més ruïnosa pels costos socials que genera posteriorment: marginació, desocupació, droga, delinqüència, mestres estressats i amb depressions contínues pel fracàs.

-Un ensenyament allunyat de la realitat de l'entorn cultural que l'envolta i poc adaptat a les particularitats dels seus usuaris; en concret l'escola ha causat un dany irreparable als infants amb llengües maternes diferents del castellà, en una escola centralista i uniformitzant.

-Un sistema escolar organitzat jeràrquicament des de l'Estat central que impedeix l'adaptació a aquestes necessitats particulars, i amb un funcionariat intermedi que inutilitza i destorba les iniciatives en aquest sentit.

Objectius

"L'escola utòpica" que l'autor planteja "hauria de ser una escola de qualitat que substituís l'escola pública actual, que funcionés com si fos una empresa privada de les més competitives, sense ser privada i sense deixar de ser una escola al servei de tot el públic. Una escola de tanta qualitat que fes innecessària l'existència de les escoles privades per a cobrir les mancances de l'escola pública actual". En concret caldria:

a) Aconseguir uns continguts dels programes escolars de qualitat equiparable als de les escoles privades, perquè s'ajustin al màxim a la capacitat dels escolars als quals estan destinats;

b) evitar la intervenció dels partits polítics, que manipulen les necessitats comunes en funció del seu interès en ocupar parcel·les de poder;

c) regular els cicles d'ensenyament de forma que els escolars no passin a nivells superiors sense haver aprovat els anteriors, evitant que destorbin el funcionament del conjunt de les classes;

d) crear les condicions organitzatives en el sistema educatiu per a donar la màxima autonomia als centres escolars, que faciliti l'adaptació a les particularitats socio-culturals de l'entorn;

e) reestructurar l'organització interna dels centres escolars cap a una major presa col·lectiva i individual de responsabilitats.

Mitjans i/o instruments.

-Fer cicles tancats d'ensenyament perquè els escolars no passin a nivells superiors sense aprovar els inferiors.

-Les responsabilitats del mestre seran, a) preparar els seus alumnes perquè, a final de curs totes les avaluacions siguin positives, b) responsabilitzar-se de complir estrictament el calendari de curs sense deixar-se cap lliçó i fins i tot allargar eventualment el curs en raó d'això.

-Una major col·laboració dels pares en l'educació dels nens, especialment en els cicles inferiors, en aspectes com ara l'alfabetització, control dels deures a la llar i col·laboració econòmica en activitats circumescolars.

-Donar als claustres el govern de les escoles, organitzats de forma mancomunada i democràtica

Crear un organisme paral·lel al consell municipal, el Consell Municipal d'Educació, amb responsabilitats en el seu àmbit municipal de a) contractació dels mestres, b) gestió de les instal·lacions, que seran de propietat municipal, etc. Aquest consell s'establirà per un territori (districte, municipi o comarca rural) amb un màxim de 100.000 habitants, compostat per representants de mestres, associacions de pares, associacions culturals, de veïns, ajuntament; serà apartidista, i serà elegit en votació directa de llista oberta, paral·lelament a les eleccions

municipals.

-Els organismes autonòmics d'ensenyament fixaran els continguts per cursos dels programes escolars. La funció administrativa del director l'exercirà el Consell Municipal d'Educació, la funció pedagògica repartida democràticament entre els membres del claustre, la funció representativa i la de secretari rotatòriament en els diferents mestres.

-El claustre examinarà i determinarà democràticament l'acceptació dels projectes de programes escolars elaborats per cadascun dels professors, les esmenes aprovades per dos terços del claustre faran canviar aquests projectes.

-Les places dels mestres seran definitives en l'escola o municipi corresponent, evitant els mestres interins i provisionals, els trasllats o el sistema d'oposicions. Als sous fixos actuals dels professors se'ls afegirà una prima per incentivar el seu compromís en la millora de la pràctica pedagògica.

Documentació tractada:

Tribó i Salmons, Miquel; "Una escola utòpica. Per a un ensenyament de qualitat", Claret, Barcelona, 1995

Localització: Biblioteca EcoConcern (Barcelona), signatura 37 tri

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per a un sistema educatiu del segle XXI

Warren Wagar

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El sistema educatiu actual pateix una sèrie de mancances i defectes, entre d'altres l'excessiva especialització a partir d'uns continguts molt teòrics, metodologies basades en la capacitat memorística, reducció de la qualitat a causa de l'equiparació a la baixa, massificació dels centres docents.

Els objectius del nou sistema educatiu proposat són la redefinició de l'educació com una forma de treball, la personalització del seguiment en l'aprenentatge, la reorientació del paper de qui ensenya com a coordinador o coordinadora i no com a transmissor o transmissora de coneixements, la reorientació del currículum cap a continguts holístics i integradors i la recerca de major qualitat.

Els mitjans proposats són, entre d'altres, la retribució de qui estudia equiparada a la de treballadors i treballadores, el dret a un any d'estudis pagats cada set anys als treballadors per a la recerca de noves vocacions, la permanència diferencial dels alumnes en cada nivell, i l'assoliment d'una proporció ensenyant/aprenents d'1 a 5. Aquest conjunt de mesures per a l'establiment d'un nou sistema educatiu es basa en un relat prospectiu que presenta una societat futura socialista, democràtica i federal.

Diagnòstic

El sistema educatiu del segle XX pateix una sèrie de mancances i defectes, entre els quals destaquen especialment:

- a) excessiva especialització a partir d'uns continguts molt teòrics i allunyats de la realitat, així com excessivament tècnics i poc integradors o referits a la complexitat de les relacions existents en la societat i la natura.
- b) metodologies basades en la capacitat memorística que converteixen l'aprenentatge en la superació de proves de resistència amb poca utilitat
- c) un enfocament excessivament oporietat a la recerca de la igualtat d'oportunitats, que dona lloc a un equiparació a la baixa (o sigui una reducció de la qualitat de l'ensenyament), per exemple amb els estudiants que no superen determinats nivells.
- d) la massificació dels centres d'estudi impedeix un tracte personalitzat de l'aprenentatge, i provoca la comunicació i desinformació sobre les necessitats i potencialitats de l'aprenent.

Objectius

- a) Redefinició l'educació com una forma de treball, consistent en la formació per a la producció futura i, com a conseqüència, redefinir també el concepte de treball, més enllà de la seva vinculació directa a la producció.
- b) Familiaritzar els aprenents amb totes aquelles disciplines que avui dia tenen formats de presentació espessos i críptics, o que senzillament són ensenyats amb metodologies inadequades (economia, ciències físiques, llengües estrangeres), però que són importants per la comprensió de l'entorn social i natural. Una manera de fer-ho podria ser a partir de la introducció, en els primers anys d'estudi, de versions simplificades i didàctiques.
- c) Personalitzar el seguiment en l'aprenentatge a partir de la reducció del nombre d'estudiants per ensenyant.
- d) Reorientar el paper de l'ensenyant cap a coordinador de l'autoaprenentatge dels estudiants i no com a transmissor directe de coneixements, els quals s'adquireixen a partir de la documentació existent.
- e) Reorientar l'educació cap a continguts més holístics i integradors del conjunt del coneixement i les cultures humanes, 1) potenciant aquella part dels coneixements que la societat occidental (i la resta del món per mimetisme) tenen oblidats: els de caràcter humanístic, i 2) desenvolupant la formació continuada i pluridisciplinària.
- f) Malgrat els punts anteriors, tendir vers l'assoliment ràpid de destreses (aprendre a fer alguna cosa ben feta), mitjançant l'organització del calendari escolar.

Mitjans i/o instruments.

- a) Reclassificació dels estudiants com a treballadors, tot remunerant als estudiants de programes educatius oficials amb els mateixos salaris que reben els treballadors (veure l'apartat c1 "vies d'implantació")
- b) La promulgació d'una "lleï sabàtica" que atorgui a tots els treballadors dotze mesos d'estudis personals remunerats (cada set anys de la seva vida adulta), amb una promoció especial dels estudis diferenciats de la professió anterior, amb la intenció de promoure la dedicació a altres professions, en combinació o no amb la primera.
- c) Una legislació que exigeixi la permanència d'alguns anys en cada nivell, en funció de l'aprofitament de cada persona.
- d) Instrucció personalitzada adaptada a les capacitats i interessos de cada estudiant, fixant la proporció màxima d'aprenents / ensenyants en 5 a 1. L'aprenentatge rutinari s'imparteix a través de programes informàtics d'ensenyament interactiu.
- e) El currículum consisteix en 1) els "estudis mundològics" (veure c1), programa de coneixements elementals sobre antropologia, filosofia, sociologia, economia, història i cultura mundial; 2) desenvolupament de fluïdesa al

menys en tres llengües inclosa la pròpia, domini dels rudiments de l'aritmètica, de la matemàtica superior, dibuix, música i formació elemental en informàtica i robòtica. En molts casos, el currículum preveu versions preparatòries de cada especialitat pels nivells més elementals.

f) L'organització del calendari escolar en mòduls monotemàtics: programes d'ensenyament que duren de dos a tres mesos en els quals l'estudiant dedica tot el temps a l'aprenentatge d'una disciplina o especialitat, amb dues o tres setmanes de descans entre cadascun dels programes per a relaxar-se i resituar-se.

Documentació tractada:

Warren Wagar, W; "Breve historia del futuro", Madrid, Cátedra,+ 1991, p. 217-221

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

D'aquesta proposta, extreta d'un relat prospectiu sobre la societat del segle XXI, el redactor ha omès voluntàriament les mesures que l'autor ha considerat en apartats posteriors del relat com a causants (parcials) del fracàs ulterior d'aquest futur sistema educatiu. En concret ens referim al sistema d'avaluació, basat en exàmens reglats equiparables per a tothom (vegeu l'apartat "repercussions")

Un pas més enllà després de la reforma a secundària

John Mackay

Redacció: John Mackay

Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

On es pretén "revolucionar" el sistema educatiu de secundària amb l'objectiu d'assolir els valors positius que la reforma persegueix tot aprofitant les noves tecnologies.

El principal problema que presenta és la dificultat que ens trobem per dur a terme l'aplicació dels ideals de la reforma educativa a la secundària:

- marcs horaris i "drets adquirits" del professorat,
- la ràtio alumne/professor, una diversitat molt diversa, massa diversa,
- l'espai físic i la sacralització dels edificis escolars, la ubicació dels centres escolars, la disminució del creixement demogràfic.

Els objectius que vol assolir:

Aconseguir que l'educació tingui sempre en compte la igualtat a partir de la diferència i la diferència a partir de la igualtat.

Aprofitament dels espais escolars existents més exhaustiu.

Racionalització del mapa escolar i de les noves inversions tant en l'edificació de nous centres com en el reciclatge o eliminació d'altres.

Els mitjans que proposa:

- Incrementar el nombre d'alumnes per metre quadrat
- Impartir assignatures o parts d'assignatures amb activitats de caire més individual via ordinadors
- Re-utilització dels edificis escolars de secundària en biblioteques telemàtiques, i aprofitament de l'estalvi que pot generar el deixar de construir-ne de nous.

Diagnòstic

El principal problema que ens trobem avui és l'aplicació dels ideals de la reforma educativa a la secundària:

- marcs horaris i "drets adquirits" del professorat,
- la ràtio alumne/professor, una diversitat molt diversa, massa diversa,
- l'espai físic i la sacralització dels edificis escolars, la ubicació dels centres escolars,
- la disminució del creixement demogràfic.

Tots ells generen uns mecanismes de "defensa" per part del professorat i dels pares dels alumnes que amaguen i enganyen els propis objectius i ideals de la reforma amb el perill i la sort que s'estan aplicant. Sort que s'està aplicant la reforma adaptant-la al ja molt arrelat sistema educatiu i no a l'inrevés com en un principi es pretenia però això irremediablement comportarà el perill d'acabar fent el mateix de sempre però amb diferents noms i donant suport a aquells nefasts "abans era millor" que tant ens repeteixen les ments més conservadores de la nostra societat.

Objectius

Educar és preparar i convidar a una persona a participar en la constant reconstrucció de la nostra societat. I per què el convidat es quedi a casa cal que tingui una capacitat de relació interpersonal o social i una sensació d'èxit i reconeixement personal.

Aconseguir que l'educació tingui sempre en compte la igualtat a partir de la diferència i la diferència a partir de la igualtat són doncs, dos elements bàsics que no podem oblidar.

Aprofitament dels espais escolars existents més exhaustiu.

Racionalització del mapa escolar i de les noves inversions tant en la edificació de nous centres com en el reciclatge o eliminació d'altres.

Mitjans i/o Instruments.

Es proposa incrementar el nombre d'alumnes per metre quadrat reunint més professors per nivells i activitats incrementant, així, el nombre d'activitats opcionals pels alumnes.

Impartir assignatures o parts d'assignatures amb activitats de caire més individual via ordinadors instal·lats primer dins dels centres escolars, després a biblioteques públiques i a les cases dels alumnes des d'on podran seguir "les classes".

Re-ubicació i eliminació de centres secundària públics: Centres, aleshores, en desús, se'ls podria donar altres finalitats com ara grans biblioteques telemàtiques comunicades via intranets amb les xarxes de secundària i universitats obertes etc.

Els primers centres pilots, preferentment situats en zones rurals, podrien finançar-se en part sinó totalment a partir de l'estalvi de la construcció d'un edifici de nova planta. Un nou edifici per a 600 alumnes avui costa prop dels mil milions de pessetes. És a dir, 1,600.000 ptes per alumne. Si un ordinador personal val unes 130.000 ptes (l'engròs seria encara més econòmic) representa que el departament podria invertir-hi en força més de 7,500 ordinadors. És a dir, uns tretze anys de generacions noves entrant al centre. A aquestes xifres podríem afegir el cost de manteniment de l'edifici etc. Òbviament aquestes xifres no són reals. Volem dir que només són una idea per on podrien anar els trets i que a primera vista sembla que l'idea no és molt descabellada des del punt de vista econòmic.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

No presento cap bibliografia ja que no en soc conscient d'haver-ne utilitzat. Podria dir que al seu dia em vaig llegir els dissenys curriculars primer i segon nivell de concreció.

Tampoc presento cap biografia. les raons cauen entre la mandra i la timidesa i alguna cosa més.

Consum i producció de deixalles en un programa d'Educació Ambiental

Rosa Costa-Pau Garriga
Salut, Educació i Comunitat

Redacció: Rosa Costa-Pau Garriga
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Valors

Resum

Els processos d'ensenyament/aprenentatge que es produeixen a l'aula escolar, es troben en bona part mediatitzats per els materials didàctics més utilitzats: els llibres de text. Encara actualment, el llibre de text és sovint la única guia, no un recurs, i per tant un instrument que incideix considerablement en com i què aprèn l'alumnat.

En aquest projecte, que s'emmarca en la teoria constructivista de l'ensenyament, s'analitzen i estudien les deficiències didàctiques, també de contingut, en la presentació del tema Consum i producció de deixalles. Les conclusions que es treguin d'aquesta anàlisi, ens permetrà el disseny i elaboració de material didàctic que faciliti un canvi conceptual i metodològic.

El projecte, subvencionat per la Unió Europea, es desenvolupa conjuntament amb altres dos països França i Itàlia. Iniciat el mes de desembre de 1997 finalitzarà el mes d'abril de l'any 2000.

S'analitzen uns 500 llibres, amb data d'edició posterior a l'any 1995 i, hi participen 150 professionals de l'ensenyament.

De la valoració final del projecte se'n elaboraran uns criteris sobre metodologia i continguts específics, adreçats, especialment a editors i autors.

Diagnòstic

Davant la general i aparent contradicció de l'alumnat i també del professorat, entre la seva actitud i el seu comportament, pel que fa al MEDI, i d'una manera especial entre la seva opinió i les formes habituals de consum, ens preguntem:

Es produeix, actualment, un aprenentatge significatiu dels comportaments sobre la preservació del medi?

Es coneix i es considera adequadament l'origen sociocultural i econòmic de l'actual acumulació de residus?

Permeten els models didàctics, comunament emprats en els programes educatius, l'adquisició de coneixements i actituds de manera que estimulin comportaments solidaris i respectuosos amb les persones i amb el medi?

La pressió social en general i, especialment els mitjans de comunicació, faciliten la comprensió de la relació existent entre sistemes de producció-consum, responsabilitat personal i evitació de residus?

Objectius

GENERALS

Posar de manifest la visió parcial i limitada que els llibres de text i en general el material didàctic sobre educació ambiental, fan del tema dels residus.

Promoure un model d'ensenyament/aprenentatge com a forma de construcció del coneixement significatiu i com a tal que connecti amb les concepcions prèvies del subjecte de l'educació.

EDUCATIUS

Conèixer l'origen, la composició i la gestió dels residus per tal d'entendre que els recursos naturals esdevenen béns de consum i posteriorment deixalles.

Conèixer les causes i les conseqüències de la problemàtica actual dels residus i les possibles alternatives de solució.

Estimular el consum més racional i l'estalvi dels residus com a via per a reduir-ne la producció.

Valorar els efectes de l'actuació de l'espècie humana sobre el medi.

Potenciar la reutilització de materials i el reciclatge.

Mitjans i/o Instruments.

El projecte es desenvolupa a partir d'una fase prèvia en la que, mitjançant uns qüestionaris expressament elaborats, s'analitza material didàctic d'ús habitual als centres educatius. Els qüestionaris van destinats a detectar si els continguts relacionats amb el tema del medi ambient afavoreixen els processos cognitius i si s'apliquen les tècniques adequades.

El tractament de les dades obtingudes en l'anàlisi, es farà mitjançant tractament estadístic (programa SPSS) i mitjançant anàlisi textual (programa SPAT.D).

En la segona fase del projecte s'apliquen tecnologies multimèdia Internet, CD-ROM, tutorials..., com a forma de generar, estructurar i transmetre els coneixements sobre les deixalles i la seva problemàtica mediambiental actual.

El professorat assistent al curs de formació via Internet, treballa amb el CD dissenyat d'acord amb els resultats de l'anàlisi feta. El CD inclou qüestions i problemes que han de ser resolts amb l'ajut del professor-tutor, a través

de correu electrònic o altres sistemes.

També disposa d'una guia didàctica amb suport paper, en la que s'hi troben recursos i instruments de treball complementaris per a la docència.

En tot cas es tracta de facilitar, als participants al curs, materials que complementen la feina del professor-tutor i faciliten la de l'alumne, enriqueixen la seva relació i potencien al màxim la interactivitat

La implicació del professorat assistent al curs serà doble. D'una banda com a participant del curs Internet, en el que s'iniciarà en formes noves d'ensenyament. De l'altra la d'aplicar i valorar els canvis produïts no sols en el coneixement sinó i sobretot, en l'actitud i en el comportament dels seus alumnes.

Documentació tractada:

S'analitzaran els llibres de text de ciències experimentals, ciències socials, tecnologia i llibres de consulta més habituals a la biblioteca escolar. L'any de publicació és posterior a 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

La direcció del projecte corre a càrrec de Rosa Costa-Pau. Mestra-biòloga. 59 anys d'edat. 20 anys com a professora de biologia a diferents centres educatius. 9 anys com a Directora del programa d'Educació per a la salut de la Generalitat de Catalunya. Autora d'uns 50 d'articles sobre temes relacionats amb l'educació per a la salut. Guanyadora del Premi Ramon Llull (1989) de la UAB, pel treball "la festa de l'arbre a l'escola". Guanyadora del primer premi d'àmbit estatal, convocat per l'Institut Danone (1997) pel treball "Consum d'aliments i estat nutricional de la població escolar catalana). Autora de prop de 40 llibres, d'entre els quals destaca la col.lecció Biblioteca juvenil d'ecologia (6 volums) que ha estat traduïda, recentment, a 11 idiomes. Fundadora i actual presidenta de SEIC.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El projecte es desenvolupa en equip; hi ha un equip de treball a cada país (França, Itàlia i Catalunya). La coordinació de l'equip es porta a terme en reunions de treball que es fan periòdicament a cada país. El projecte es troba, actualment en la fase d'anàlisi de material didàctic.

El projecte es troba, actualment en la fase d'anàlisi de material didàctic.

Educación Ecológica Integral: un método para la transformación personal

Andri Werner Stahel

Redacció: Andri Werner Stahel

Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Valors

Resum

La crisis ecológica actual puede ser vista como una crisis de civilización ya que engloba una serie de crisis interconectadas: crisis ambiental, crisis de legitimidad política, crisis de valores culturales y espirituales, crisis económica, etc. Esta crisis global reposa, en último análisis, en un desequilibrio micro, que es el desequilibrio de cada uno consigo mismo, en la desarmonía de su naturaleza interior más profunda.

Para hacer frente a este cuadro, una educación ecológica tiene que, antes de todo, fomentar y ayudar a las persona a conectarse de nuevo con su naturaleza más profunda y su autonomía y creatividad existencial propia. La educación tradicional, basada en la transmisión de conocimientos, no hace más que reproducir este cuadro de desequilibrio al fomentar la heterodeterminación, la pasividad y la unidimensionalidad existencial (ya que se caracteriza por un fuerte predominio de lo racional, cuando no puramente de la racionalidad instrumental).

La Educación Ecológica Integral parte de una visión sistémica, considerando el ser humano en su multidimensionalidad personal y de relaciones con el medio. Busca fomentar un cambio de actitudes través de un cambio de consciencia no solamente a nivel racional, sino de la totalidad afectiva, racional, intuitiva y espiritual del ser a partir de los valores más profundos de su autonomía existencial.

Diagnòstic

En nuestra sociedad los desequilibrios exteriores importantes (norte/sur; ricos/pobres; humanos/naturaleza no humana) reflejan un desequilibrio interno aun más importante: el de cada uno con su naturaleza interna más profunda.

La segregación social, la pérdida de los valores espirituales, la sobrevaloración de la exterioridad (que podemos ver en el consumismo, en la competitividad social y política), etc., se dan en detrimento del ser auténtico y de la posibilidad de desarrollar las potencialidades autónomas más profundas de cada uno. Ello resulta en una pobreza que va mucho más allá de la pobreza física, una pobreza espiritual y existencial.

La base de nuestra propuesta pedagógica es reconocer que si de un lado el cuadro individual descrito es fruto de las estructuras culturales y sociales dominantes heredadas, que fomentan la heterodeterminación y el tener en detrimento del ser, de otro lado estas estructuras se reproducen y se mantienen en función de ese desequilibrio interiorizado por cada uno. Son las inseguridades reflejadas en la necesidad de tener (tanto bienes, como poder), son nuestros valores competitivos y, en definitiva, el desequilibrio de la ecología interior las que se ven reflejadas en nuestros actos cotidianos y las que llevan a los macro desequilibrios ecológicos que vemos a escala planetaria. La educación tradicional, centrada en la transmisión exterior de conocimientos racionales reproduce por su forma (aunque haya una preocupación en cambiar los contenidos) este cuadro de heterodeterminación, al no permitir la construcción creativa y autónoma de valores existenciales profundos que permitan crear, a partir del interior, de las bases mismas, una sociedad solidaria y responsable.

Objectius

- Crear y poner en práctica un método que permita a cada uno expresar y entrar en contacto con sus valores más profundos, ya que la educación (del latín 'educere', sacar a fuera, criar) requiere una pedagogía que fomente la autonomía y la globalidad cognitiva de cada uno (incluyendo lo racional, lo intuitivo y lo espiritual).
- Entender el proceso educativo como un proceso colectivo en el que el educador es ante todo un animador y coordinador del proceso, buscando insertarse en las dinámicas y necesidades de cada grupo, no una persona que busque "transmitir" (e imponer) su saber de manera unilateral.
- Fomentar un cambio de actitudes través de un cambio de consciencia no sólo a nivel racional, sino de la totalidad afectiva, racional, intuitiva y espiritual del ser (a partir de los valores más profundos de su autonomía existencial).

Mitjans i/o Instruments.

- La Educación Ecológica Integral parte de un enfoque integrado en que la construcción del conocimiento se da en los distintos niveles, integrando así el intercambio de conocimientos racionales con prácticas corporales, sensoriales y de expresión creativa. Este enfoque intenta respetar la globalidad del ser humano y evitar la artificialidad que supone la separación que se hace entre el campo racional y el campo de la subjetividad emocional e intuitiva.

- No se busca tanto la transmisión de conocimientos y experiencias como su puesta en común, en un proceso de diálogo colectivo en el que el conocimiento se construya a partir de la riqueza y profundidad de las experiencias de cada uno, permitiendo y fomentando un cambio real de valores y de actitudes.

- Por su carácter dialéctico y por la variedad de campos abarcados, la Educación Ecológica Integral es sobre todo un proceso colectivo y de grupo. Esto incluye a los educadores, que preferentemente trabajarán en grupos, compartiendo entre sí y con el grupo sus distintas habilidades técnicas, especialmente el ejemplo de un trabajo colectivo compartido.

- El grupo de educadores tiene que estar capacitado técnicamente no sólo para transmitir los contenidos centrales exigidos por una concienciación ecológica profunda, sino también para proponer y coordinar ejercicios y dinámicas corporales, de meditación y auto-conscienciación; ejercicios de creación lúdica y artística, etc., buscando abarcar los más distintos campos cognitivos en este proceso de concienciación.

Documentació tractada:

No consta

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Brasileño, padre de una niña de pocos meses, vive en Barcelona desde el inicio de 1997. Licenciatura en Economía y Administración Pública (Brasil); Maestro en Relaciones Internacionales (Ginebra); doctorando en Filosofía y Ciencias Sociales. Auto-educación y profesor de economía ecológica y de socioeconomía.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El Pensament Complex: Educar en la complexitat i per la complexitat

Josep Margarit Dalmau

Redacció: Josep Margarit Dalmau
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Valors

Resum

Els continguts bàsics de l'Ensenyament segueixen basant-se en teories descriptives i mecanicistes, que s'arrelen en el paradigma de la simplicitat. Els coneixements que es transmeten són simples i simplificadors en relació a la realitat que en ella mateixa és complexa.

Hom es proposa d'aprendre a afrontar el repte de la complexitat de la realitat, sense simplificar-la ni negar-la, sinó assumint-la com a quelcom de fonamental i indefugible, tant en el que fa referència al aprendre a pensar com en l'aprendre a aprendre.

Com a instrument essencial i bàsic per atènyer aquest objectiu, hom proposa la implantació i desenvolupament en el marc de l'ensenyament del Pensament Complex del filòsof francès Edgar Morin.

Diagnòstic

Malgrat els principis filosòfics i psico-pedagògics que semblen estar al darrere de l'Ensenyament actual (LOGSE), els continguts bàsics d'aquest ensenyament segueixen basats en un tipus de Pensament i en unes Teories bàsicament descriptives i mecanicistes. Aquest Pensament s'arrela encara en el paradigma de la simplicitat descrit per E. Morin: disjunció, separació, fragmentació, reducció, linealitat, etc. Així aquest paradigma profund, i per tant implícit i ocult, determina no tant sols els coneixements concrets que s'ensenya i els procediments per als quals s'ensenya, sinó també el propi concepte de conèixer i el de Realitat. L'ensenyament transmet a més de uns coneixements en si mateixos simples i simplificadors (un ensenyament de noms, procediments, receptes, regles i etiquetes), la mateixa forma de pensar implícita que ha generat aquests coneixements, implicant així imaginar i desenvolupar en aquesta etapa de la formació de l'home una altra forma de pensar, i per tant la possibilitat de canviar el nostre pensament i poder evolucionar. L'ensenyament perpetua per tant una forma de pensar, i d'actuar, la realitat que ja s'ha vist incapaç per enfrontar-se realment al repte de la complexitat d'aquesta realitat. Es perd així la possibilitat de canvi si aquest no es dona en l'educació.

Objectius

Partint de la base que el repte és la complexitat de la realitat, i que això suposa canviar la forma de pensar amb la que pensem aquesta realitat i el propi pensar, es tracta d'aconseguir els següents objectius:

Objectiu principal:

Aprendre a afrontar el repte de la complexitat de la realitat, sense simplificar-la ni negar-la, sinó assumint-la com a quelcom de fonamental i indefugible.

a) Aprendre a pensar des de la complexitat i en la complexitat, la complexitat mateixa de la Realitat, fent que aquesta estigui a la base del pensar des del seu inici.

b) Aprendre a aprendre, en base a un aprenentatge de conceptes, idees, principis, sensacions i pensaments que permetin i provoquin la reflexió conscient constant i la reflexivitat del pensar sobre ell mateix. Un aprenentatge que ho sigui d'ell mateix, en un procés evolutiu que porti a la consciència d'aquest aprendre a aprendre mentre s'està aprenent a aprendre.

Mitjans i/o instruments.

Traslladar al camp de l'ensenyament les propostes teòriques i filosòfiques que s'enfronten a la complexitat, en especial el Pensament Complex definit per E. Morin:

un pensament no mutilant i per tant global i de la globalitat,

un pensament que permeti contextualitzar i relativitzar, és a dir un pensament de la relació,

un pensament que uneixi i no fragmenti, un pensament de la unió,

un pensament de l'oposició i no de la disjunció, és a dir la simultaneïtat dels contraris,

un pensament no-lineal, que vagi més enllà de la causalitat lineal i contempli altres causalitats,

un pensament reflexiu i recursiu, que permeti la reflexivitat del pensar i que entengui la recursivitat.

Això implica el canvi en els continguts acadèmics derivat d'una reflexió pròpia a cada àmbit respecte què és coneixement i què significa conèixer en aquest àmbit. Generar uns continguts conceptuals no tancats i pre-

determinats en la seva concreció sinó en la seva in-concreció per tal de permetre els diferents graus de comprensió conscient de cada alumne i la seva evolució particular. Descobrir i fer descobrir en aquests conceptes la complexitat lògica alhora que són utilitzats per explicar i descriure la complexitat fenomenològica: unió dels contraris, recursivitat, causalitat no-lineal, etc. L'instrument que es proposa és paradoxalment el propi objectiu: el Pensament Complex. I això s'ha d'entendre pel fet que per portar a l'alumne a pensar de forma complexa cal que el professor abans i simultàniament a l'alumne descobreixi aquesta forma de pensar a partir de l'objecte al qual

aplica el seu pensar.

Documentació tractada:

Margarit Daimau, Josep

"Aprentatge Musical Conscient: Ensenyar Globalitat i ensenyar des de la Globalitat". Per publicar.

Morin, Edgar

-"Introducción al pensamiento complejo". Barcelona. Ed. Gedisa. 1994.

-"El Método", "La naturaleza de la naturaleza". Madrid. Ed. Cátedra. 1981.

Purroy Chicot, Pedro

Ensayo-prólogo, al llibre "Introducción al Análisis Schenkeriano" de Forte i Gilbert. Barcelona. Ed. Labor. 1992.

"Programación y objetivos(?)". Zaragoza. Publicación interna del Ministerio de Educación. 1994.

"Memoria. Correspondiente a la Cátedra de Armonía del Conservatorio Superior de Zaragoza". Zaragoza.

Publicación interna del Ministerio de Educación. 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Josep Margarit és Professor de Teoria i Anàlisi Musical. Desenvolupa conjuntament amb el professor Pedro Purroy, de Zaragoza, una Teoria Organísmica i Sistèmica de la Música, a partir de la teoria Schenkeriana. Pren contacte amb E. Morin l'any 1994, amb qui es dona una "convergència extrema" (en paraules del propi Morin) entre el seu treball i el treball d'investigació sobre i des de la música. Dirigeix junt amb Glòria Sol Bertran l'aplicació d'aquestes teories en l'ensenyament de la Música en el centre d'Expressió Musical "El Tram" de la Garriga (Barcelona)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta és una proposta voluntàriament i necessària amplia i oberta, donat que es tracta més d'un nou marc conceptual i de pensament dins del qual generar aplicacions i desenvolupaments diversos, que no pas d'una proposta concreta i tancada. S'enllaça a més amb una altra proposta dirigida directament a l'ensenyament de la Música, o millor a la possibilitat d'aprendre de la Música. Esperem de totes formes poder aportar alguna altra proposta en la qual es vegi millor la concreció.

Totes aquestes propostes es podrien veure englobades en un sol model, el Model Complexitat

Els Estudis Universitaris Acumulatius

Rafael Egea i Soldevila

Redacció: Rafael Egea i Soldevila
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Valors

Resum

La proposta que es contempla, està destinada a oferir unes línies bàsiques d'aplicació de les orientacions i la realització dels estudis en general i, sobre tot, dels universitaris on sembla es concentra a hores d'ara una més notable ineficàcia, de tal forma que les iniciatives i vocacions podrien tenir una millor i més fàcil consecució, així com una més raonable aplicació.

Aquesta proposta està pensada tant per fer més assequible, còmode i efectiu l'estudi com per a donar a l'estudiant una perspectiva de futur atractiva, pràctica, raonable, d'acord als nous temps i, sobre tot, que instrumenti millor tant la capacitat com l'exercici progressiu de l'activitat en la que s'especialitzarà sense que hagi de deixar-se a un futur post-estudi la especialització i l'experimentació del treball que comporta la disciplina assimilada.

En aquesta proposta s'explica bàsicament el que els estudiants han d'escollir sols una de les branques o disciplines en las que disposa de més vocació i en la que cursarà estudis acumulatius fins arriba al punt en el que les seves capacitats intel·lectuals li permetin però, en canvi, podrà obtenir títols parcials que el capacitaran per exercir laboralment, amb titulació, des del primer any i així obtenir ingressos a la vegada que experiència dins de la seva professió amb més possibilitat d'exercir allò que estudia i no habrà de recórrer, indefectiblement, a treballs "sucedanis" que li serveixen de molt poc, tot i que molt dignes no li reporten més que guanys materials.

Diagnòstic

Es podria fer un llarg llistat de problemes derivats de la incomoditat, inconseqüència i mal disseny dels plans d'estudi actuals.

Podríem parlar de "números clausus", coeficients, notes mínimes, etc. derivats d'una mala planificació vers l'estudi, especialment de l'universitari i, sobre tot, conseqüència de l'acumulació de "pedaços" sobre directrius i plans vells, anacrònics i fruit de la falta de decisió per a trencar vells costums i esquemes establerts que semblen inevitables i no ho són si afrontem el problema des de l'arrel i no des de l'acumulació de disbarats.

Podríem parlar de vocacions fallides per afrontar carreres universitàries que no s'han pogut finalitzar malgrat s'obtingués una "gran" nota a COU, etc.

Podríem parlar de vocacions "establertes" com a últim recurs.

Podríem parlar de vocacions "truncades" per exercir aquelles feines amb les que no es sintonitza i fins i tot podríem esmentar molt mal professionals que exerceixen amb menyspreu, prepotència, desgana i/o falta de competència per no reciclar-se, amb conseqüències, a vegades, personals i socials molt negatives per a qui ha assumit l'estudi com un repte a assolir, fita a assolir i "PROU" "ja no cal fer res més", "ja he arribat".

Quants "metges" de tres o quatre cursos coneixem? Tot i tenint estudis, o almenys coneixements adquirits molt superiors als d'un auxiliar clínic, no poden, en canvi, obtenir CAP titulació sinó comencen de CERO? Quin és el problema de "malaurat" Arquitecte que no ha "pogut" amb una assignatura i se'l priva d'accedir a la carrera de Aparellador?

Parlem de convalidacions "impossibles" rocambolesques i alambicades?

És cert que no tots els problemes de l'ensenyament poden resoldre's a partir d'aquesta proposta, donat que són conscient del pes específic dels "inputs" socials que malmeten les vocacions, la desídia que provoca veure's impotent en canviar RES, però sí és cert que la seva aplicació pot establir noves fórmules eminentment raonables que donarien millors i més engrescadores expectatives als estudiants i farien més senzill afrontar una carrera amb perspectiva d'acabar-la quan hom cregui convenient.

Objectius

1. Aprofitar professionalment tot tipus d'estudi universitari, sense que ningú hagi de quedar en un cul de sac pel fet de no haver completat totalment un programa d'estudis. Això faria més assequible, còmode i efectiu l'estudi i donant a l'estudiant una perspectiva de futur atractiva, pràctica i raonable, d'acord als nous temps

2. Facilitar la capacitat i l'exercici progressiu de l'activitat en la que l'estudiant s'especialitzarà sense que hagi de deixar l'especialització i l'experimentació del treball que comporta la disciplina que s'estudia per a un post-estudi d'especialització.

3. Possibilitar que els professionals amb més anys d'estudis coneguin, per haver-lo practicat, el treball de llurs subordinats.

Mitjans i/o instruments.

Estudis Universitaris Acumulatius.

Consisteixen essencialment en establir unes línies bàsiques vers les diverses disciplines d'ensenyament:

Arquitectura, Medicina, Ensenyament, Jurídiques, etc. En cada una d'elles caldrà establir els diversos nivells i els títols que cada etapa o curs assoleix. Així, per exemple, en la branca d'Arquitectura, s'establirà una partició que correspongui a:

Primer nivell o curs: Projectista
Segon nivell o curs: Tècnic topògraf o en replanteigs
Tercer nivell o curs: Aparellador
Quart nivell o curs: Diplomant en Arquitectura
Cinquè nivell o curs: Arquitecte
Sisè nivell o curs: Doctor en Arquitectura.
(No són propostes concretes sinó exemples ben entenedors)

Això requereix que el disseny dels estudis estigui planejat específicament per poder "acumular" conjuntament els coneixements i les experiències que s'assoleixin i que pugui, l'estudiant, aturar-se on li calgui, a la vegada que obtingui titulacions parcials que l'acreditin per poder exercir tasques laborals pròpies de la seva futura feina, conèixer amb absoluta profunditat la disciplina en la que s'està formant, evitar les propostes que s'estan fent respecte a cursos o anys d'experimentació "postgrau", etc. i evitar que ningú pugui obtenir un títol d'alt nivell sense la més mínima experiència, relegant-la, com ara es fa, a l'obtenció de Masters i cursos experimentals post-grau.

Aquest mateix exemple pot aplicar-se a la Medicina on, actualment els problemes esmentats són més evidents i comporten MIRs, etc. innecessaris si l'alumne hagués experimentat tant les experiències específiques de la seva especialitat com les dels seus futurs "subordinats" (infermeres, ATS, etc.) A la vegada que podríem treure com a possible benefici marginal el que el engreiment d'algunes professions "corporativistes" quedés minvat a l'exercir, els seus membres, professions complementàries abans d'arribar al grau òptim de titulació i en les que existeix possibilitat d'aturar-se.

Tot l'esmentat, no obstant, és compatible amb els cursos d'especialització anteriors o posteriors que calguin en qualsevol carrera.

Es poden estudiar amb deteniment els beneficis que el trencament de l'actual rigor universitari i la seva falta de flexibilitat en els estudis està comportant, adonant-nos, també, que la nova configuració dels estudis "ACUMULATIUS" pot aportar perspectives atractives, engrescadores i molt especialment, adaptació a les noves exigències, "tastades" des de l'inici dels estudis triats.

Documentació tractada:

No podem acreditar que no es trobi cap estudi al respecte però no soc coneixedor de la seva existència i per tant caldrà localitzar qualsevol precedent al respecte. Donat que l'ensenyament és un tema prou reglat en tots els països, podria cercar-se documentació al respecte amb certa facilitat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

No cap dubte que l'aplicació d'un programa d'estudis ACUMULATIUS comporta ineludiblement una reestructuració amb profunditat dels esquemes universitaris vigents, entenent però, que no podem caure en "cataplasmes" com fins ara i que la importància de la formació comporta, si s'escau, afrontar amb decisió una reforma important i profunda.

Si la proposta esdevé de difícil aplicació, caldrà estudiar com i amb quines etapes es pot aplicar però sempre partint de la premissa de que l'esquema inicial que calgui determinar no pot menystenir-se per la seva possible dificultat d'aplicació i cal, doncs, supeditar les dificultats d'aplicació en vers la bondat de l'aplicació rigorosa de l'esquema adequat.

Els Mediadors Culturals i la Pedagogia Crítica Intercultural: dos mecanismes de canvi social.

Mercè Gil Viñas

Redacció: Mercè Gil Viñas
Fòrum temàtic Educació

Fòrum transversal Valors

Resum

Vivim en una societat multicultural en la qual coexisteixen múltiples cultures. Molts integrants d'aquestes cultures són residents estrangers i no tenen dret a participar en el poder. L'escola ha esdevingut històricament un mitjà de transmissió cultural institucionalitzat que ha permès socialitzar els individus, educar-los en uns valors concrets i transmetre'ls determinats continguts explicitats en els currículums prescriptius redactats pels elements de poder (cultura dominant). Actualment, el sistema educatiu entén la diversitat cultural, paradoxalment, com a quelcom que cal integrar en la nostra cultura i alhora com a quelcom diferent que s'ha de tolerar i que queda enquadrat dins uns límits ben marcats que defineixen cada alteritat i la fan estàtica. Així, l'educació es mou entre la intenció d'assimilar l'altre i el relativisme encasellador de l'altre.

L'objectiu primordial de la proposta és aconseguir el pas a una societat intercultural, on totes les cultures coexisteixin en igualtat de condicions, on les regles i els valors a transmetre als nous individus siguin consensuats entre tots, on tots puguem dialogar i puguin articular-se diferents punts de vista. Es vol aconseguir una escola que serveixi de pont entre cultures, de via de comunicació i enriquiment entre elles, que doti tots els individus d'una competència intercultural que els permeti comprendre altres postures i acomodar contínuament els seus esquemes de coneixement al canvi social constant.

Com aconseguir-ho? A partir d'introduir en l'escola actual un plantejament vers la diversitat cultural basat en la Pedagogia crítica intercultural que primi, per començar, la detecció de les nostres tendències etnocèntriques, el rebuig a tota exclusió i la valoració de les persones independentment de quin sigui el seu origen. Un altre mitjà que es proposa és la introducció d'un o més mediadors culturals presents a cada escola que facilitessin la funció de coneixement mutu i la negociació entre tots. Poc a poc, l'escola esdevindria un mitjà cada vegada més eficient per a aconseguir els objectius plantejats.

Diagnòstic

1. A Catalunya, el 1995 hi vivien 103.593 residents estrangers (dades del Dep. de Benestar Social) provinents de múltiples indrets del món. Es pot dir, doncs, que es tracta d'una societat multicultural, la qual reconeix el fet que múltiples cultures comparteixen un mateix espai, però les rotula en uns límits netament dibuixats i estàtics que faciliten l'adscripció dels individus al seu sí.
2. El sistema educatiu transmet uns valors a través de l'escola marcats per la cultura dominant, pròpia dels elements de poder, que són els redactors dels currículums prescriptius a difondre entre tota la població escolar.
3. Pel que fa a la diversitat cultural, el sistema educatiu entén que s'ha d'intentar per una banda la integració al país, i per altra banda, s'ha d'adoptar una actitud tolerant vers els altres pobles (en una visió estàtica de les cultures, cadascuna amb uns suposats trets diferents i irreductibles), adscriuint així els individus a la seva cultura d'origen i, alhora, contradictòriament, volent-los integrar en la cultura dominant, sense comptar amb la interacció mútua i amb l'evolució constant de totes les cultures.

Objectius

Objectiu principal:

1. Construir una societat intercultural basada en la interrelació entre cultures que compartissin un mateix espai geogràfic, polític, econòmic i social, en un clima de coneixement i enriquiment mutu i de convivència pacífica, on aquestes cultures no estiguessin jerarquitzades, tinguessin la possibilitat d'accedir al poder, i fossin enteses no com a entitats estàtiques, sinó constantment canviants.

Objectius secundaris:

1. Fer possible un sistema educatiu intercultural, en el qual les regles es poguessin anar construint entre tots, on tot es pogués qüestionar i on fos alhora possible mantenir una negociació constant.
2. Invertir la funció transmissora unidireccional de cultura que tradicionalment ha complert l'escola i eixamplar una via de direcció inversa (de la cultura minoritària a la dominant) que permeti arribar a crear una societat intercultural en els termes de l'objectiu principal.
3. Dotar a la població d'una "competència intercultural" que els permetés treballar amb punts de vista alternatius i, en conseqüència, augmentar el seu nivell de complexitat cognitiva, evitar etnocentrismes i reduccionismes i entrar en el terreny del pensament complex, on la contradicció coexistent fos possible.

Mitjans i/o Instruments.

1. Introduir i desenvolupar una Pedagogia Crítica Intercultural fonamentada en els següents principis i característiques:

- a) Estimular el desig pel coneixement dels altres, especialment per aquells culturalment diferents.
- b) Aprendre a escoltar i a dialogar prenent consciència que els nostres pressupòsits i visions de la realitat no són forçosament els mateixos que els dels altres i que es troben inscrits en una cultura donada
- c) Ajudar a detectar les tendències etnocèntriques de tots i cadascun dels alumnes i mestres.
- d) Valorar les persones per sobre de llur adscripció ètnica i cultural
- e) Rebutjar tot tipus d'exclusió social, especialment aquella justificada per la diferència cultural.

2. Introduir un mediador cultural en cada escola que fes de pont entre la cultura dominant (mestres i currículum prescrit) i la minoritària (pares d'alumnes d'origen forani): situat entre dos universos de significat, seria qui permetria comprendre els punts de vista d'ambdues parts, captaria les "intuïcions culturals" (terme utilitzat per Plinxten, 1996) o principis explícits subjacents que unissin els punts que tinguessin en comú i fossin susceptibles de ser utilitzats com a punt de partida fàcil i productiu de negociació, els interessos comuns i els valors oposats.

Documentació tractada:

- Carbonell i Paris, Francesc (1997): "Immigrants estrangers a l'escola. Desigualtat social i diversitat cultural en l'educació"
- Hannoun, Hubert (1992): "Els guettos de l'escola. Per una educació intercultural". Vic: Eumo. Col·lecció Interseccions, núm. 15.
- Morin, E. (1994): "Introducción al pensamiento complejo". Barcelona: Gedisa.
- Plinxten, Rik (1996): "Negociació intercultural", dCIDOB, núm. 56, pp. 6-8.
- Rodrigo Alsina, M. (1996): "Elementos para una comunicación intercultural", Revista CIDOB d'Afers Internacionals, núm. 36, pp. 11-21.
- Santamaría, Enrique i González Placer, Fernando (coords.): "Contra el fundamentalismo escolar. Reflexiones sobre educación, escolarización y diversidad cultural. Barcelona: Virus-Contra.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Llicenciada en Antropologia Social i Cultural i en Pedagogia i Diplomada en Professorat d'EGB. Actualment elaboro una tesi doctoral que porta el mateix títol que la proposta nº 225.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Espacios escolares para una educación emocional y a la tolerancia

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic: Educació

Fòrum transversal: Valors

Resum

Dado el desconocimiento generalizado, en el ciudadano medio, de los procesos emocionales que le generan desequilibrio personal e intolerancia hacia los demás, así como de los medios para solucionarlo, y con la finalidad de lograr una sociedad más consciente, responsable, madura y pacífica, se propone la creación de espacios en los planes educativos donde obtener información y aplicar vivencialmente los recursos psicológicos de solución de conflictos internos, interpersonales e intergrupales.

Diagnòstic

Parece que buena parte de los ciudadanos ignora algunas reglas básicas del funcionamiento de las relaciones interpersonales, y carecen de herramientas teóricas concretas para ejercitar su capacidad reflexiva acerca del propio comportamiento, de los procesos internos que les llevan a él, de sus posibilidades de cambio personal y de la trascendencia que tiene este conocimiento de cara al logro de su propio bienestar y madurez, y un desarrollo social equilibrado y solidario.

No parece extraño, dado que en la mayoría de casos la educación emocional de los niños se basa preferentemente, por parte de padres y educadores (guiados por la buena voluntad y la intuición), en decirles qué es lo que no pueden, o no deben hacer, que en ofrecerles alternativas socializadas y psíquicamente equilibradas para sus emociones y sentimientos, lo cual da lugar a represión, descontrol o alternancia de ambas "soluciones".

Igual ocurre en el tema de la educación en el poder, en el que la educación que ofrece la sociedad se suele polarizar en torno: bien a incitar a usar el poder en beneficio exclusivamente propio (publicidad, ambientes egocéntricos), o bien exclusivamente de los demás (algunos ámbitos educativos interesados en fomentar la solidaridad), cuando no se demoniza al poder, como si fuese algo destructivo y corruptor en sí mismo (y creando con ello prejuicios respecto a las personas e instituciones que lo ostentan).

La consecuencia es una sociedad en que -ante la crisis de valores a la que asistimos- crece el número de enfermedades mentales y de actitudes antisociales.

Objectius

Lograr una sociedad más consciente y responsable, aumentando la capacidad de reflexión y autoconocimiento de los individuos respecto a sus procesos internos, y las posibilidades de darles una salida tolerante, pacífica, no conflictiva, enriquecedora y psíquicamente equilibradora (en la que el propio bienestar contribuye al bienestar social, y a la inversa).

Prevenir enfermedades mentales y violencia ambiental, e incrementar la salud mental individual y colectiva.

Contribuir a la creación de un substrato personal donde apoyar el camino hacia una sociedad más tolerante y pacífica.

Mitjans i/o instruments.

Creación de espacios, dentro de la educación escolar y contemplados en los planes educativos, para la educación para la paz (interna y externa), donde tengan cabida:

- información básica sobre procesos psicológicos, especialmente los que hacen referencia al ámbito emocional y relacional, y alternativas socializadas y psíquicamente equilibradas de los conflictos en estos ámbitos
- Información concreta sobre criterios generales inspirados en la solidaridad y la tolerancia y recursos prácticos de solución de conflictos interpersonales e intergrupales realizada en forma asequible y adaptada al nivel de formación de los alumnos
- práctica vivencial de esos recursos, bien a través de dinámicas de grupo y grupos de sensibilización, bien mediante la aplicación expresa de esos recursos en los conflictos que surjan en el ámbito educativo, para que los alumnos puedan tener experiencia directa de ellos.

Esos espacios de "educación emocional" y de "educación para la tolerancia", estarían dirigidos por profesionales de la psicoterapia expertos en práctica grupal.

Documentació tractada:

Me limitaré a indicar tres obras, de entre las muchas utilizadas:

Muriel JAMES y Dorothy JONGEWARD, El libro de todos. México: Fondo Educativo Interamericano, 1977.

Ana GIMENO-BAYÓN, caps. 5, (La afectividad), y 9 (El aprendizaje), en Comprendiendo cómo somos (pp.99-120 y 211-233). Bilbao: DDB, 1996.

Claude STEINER, O outro lado do poder. Sao Paulo: Nobel, 1984.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Una experiencia similar se ha realizado con éxito, durante unos años, en buena parte de las escuelas de Bilbao.